

ТАЄМНА ДОКТРИНА

СИНТЕЗ

НАУКИ, РЕЛІГІЇ, І ФІЛОСОФІЇ

О.П. БЛАВАТСЬКОЇ

АВТОРКИ «ВИКРИТОЇ ІСІДИ»

SATYÂT NÂSTI PARO DHARMAH

«НЕМАЄ РЕЛІГІЇ ВИЩЕ ІСТИНИ»

ТОМ I

КОСМОГЕНЕЗА

ЧАСТИНА II

ЕВОЛЮЦІЯ СИМВОЛІЗМУ

ЗМІСТ

ВІДДІЛ I

Символізм та Ідеографи 4

ВІДДІЛ II

Тамна Мова й Ключі до неї 7

ВІДДІЛ III

Передвічна Субстанція і Божественна Думка 15

ВІДДІЛ IV

Хаос, Геос, Космос 23

ВІДДІЛ V

Приховане Божество, його Символи та Гліфи 27

ВІДДІЛ VI

Світове Яйце 32

ВІДДІЛ VII

Дні й Ночі Брахми 37

ВІДДІЛ VIII

Лотос, як Всесвітній Символ 42

ВІДДІЛ IX

Місяць: Deus Lunus; Phoebe.....46

ВІДДІЛ X

Культ Дерева, Змія і Крокодила 54

ВІДДІЛ XI

Demon est Deus Inversus 58

ВІДДІЛ XII

Теогонія Богів-Творців 65

ВІДДІЛ XIII

Сім Утворів 75

ВІДДІЛ XIV

Чотири Елементи (Стихії).....83

ВІДДІЛ XV

Про Гуань-Ши-Інь та Гуань-Інь 88

ЧАСТИНА II

ЕВОЛЮЦІЯ СИМВОЛІЗМУ

ВІДДІЛ I

СИМВОЛІЗМ ТА ІДЕОГРАФИ

«Чи не є символ для того, хто має очі, завжди, більш-менш, чітке одкровення Богоподібного?... В усьому ... мерехтить щось властиве Божественній Думці. Ні, навіть вище знамення, що люди коли-небудь зустрічали або під яким вони обіймалися, сам хрест мав лише випадкове й зовнішнє значення».

Карлейль.

Вивчення схованого сенсу кожної релігійної та мирської легенди, кожного народу, великого або малого, і особливо у переказах Сходу, зайняло більшу частину життя авторки цієї праці. Вона розділяє переконання, що жодна міфологічна розповідь, жодна традиційна подія в народних сказаннях, ніколи, у жодну епоху, не були вигадкою, але, що кожне з таких оповідань має дійсно історичну підоснову. У цьому авторка розходить з тими вченими-символістами, які, незважаючи на всю велич їхньої слави, знаходять у кожному міфіві не більше, ніж додатковий доказ пристрасті розуму древніх до марновірства, і думають, що всі міфології виникли й побудовані на *сонячних міфах*. Подібні поверхневі мислителі були чудово викриті Джеральдом Мессі, поетом і єгиптологом, у його лекції про «Місяцешанування, Древнє і Сучаснє». Його гостра критика гідна відтворення в цій частині нашої праці, бо вона так прекрасно віддзеркалює наші почуття, відкрито висловлені вже у 1875 році, коли була написана «*Викрита Ісіда*».

«Протягом минулих тридцяти років проф. Макс Мюллер учив у своїх книгах і лекціях, в *Times*, *Saturday Review* та різних журналах, з естради Королівського Інституту, з кафедри Вестмінстерського Абатства, і своєї кафедри Оксфорда, що міфологія є хвороба мови, і, що древній символізм був результатом чогось, на кшталт примітивної розумової аберації».

«Ми знаємо», говорить Ренуф, який вторує Макс Мюллеру у своїх «*Hibbert Lectures*», «ми знаємо, що міфологія є хвороба, яка з'являється на якомусь щаблі людської культури». Таке поверхнєве тлумачення не-еволюціоністів, і подібні тлумачення, усе ще прийняті британським суспільством, мислення якого виховується на основі довіри до подібних авторитетів. Проф. Макс Мюллер, Кокс, Губернатіс та інші провісники сонячних міфів, зобразили нам примітивного міфотворця на кшталт германізованого індуса метафізика, що відкидає свою тінь на розумовий туман, і хитромудрого мовця про дим або, щонайменше, про *хмару*; при цьому небо, над його головою, стає ніби фантастичним куполом, поцяткованим видіннями первісних кошмарів! Вони уподібнюють первісну людину самим собі і вважають її так само збочено схильною до самообману або, як говорить Фонтенелль, «схильною бачити речі, які насправді не існують!» Вони облудно уявили собі примітивну або архаїчну людину, як безглуздо спокушену із самого початку своєю діяльною, але неприборканою уявою й тому вірили в різні омани, які безпосередньо і постійно спростовувалися її щоденним досвідом; а також, як обдуреного своєю уявою серед похмурих реальностей, які шліфували в ній і впроваджували в неї досвіди її, подібно шліфувальним плавучим крижинам, що залишають свої відбитки на підводних скелях. Залишається сказати те, що колись буде прийнято всіма, а саме, що ці визнані вчителі були не ближче до початку міфології й мови, ніж Віллі, поет Бьорнса – до «Пегаса». Моя відповідь така: «Це не більше, ніж фантазія теоретика-метафізика, що міфологія була лише хворобою мови або чого-небудь іншого, крім його власного мозку. Походження і значення міфології були цілком занедбані цими солярістами, розповсюджувачами небилиць. Міфологія була примітивним способом *упредметнювання* древньої думки. Вона ґрунтувалася на природних фактах і дотепер може бути перевірена на феноменах. Немає нічого божевільного, нічого безглузлого в ній, якщо вона розглядається у світлі еволюції, і коли спосіб вираження її, за допомогою мови знаків, цілком зрозумілий. Божевільна полягає в прийнятті її за історію людства або ж за Божественне Одкровення¹. Міфологія є сховище найдавнішої людської мудрості й, що цікавить нас, зводиться, головним чином, до того, що коли вона знову буде правильно витлумачена, вона завдасть смертельного удару помилковим теологіям, які вона сама породила, поза волею²».

У сучасній фразеології говорять іноді, що твердження міфічне в тій мірі, в якій воно помилкове; але древня міфологія не була системою або способом такого роду фальсифікації. Її легенди були засобом для передачі фактів, але не були ні подробками, ні вигадками... Наприклад, коли єгиптяни уявляли місяць як *кішку*, вони не були настільки неосвічені, щоб припускати, що місяць був кішкою, також їхня рухлива фантазія не бачила ні найменшої подібності між місяцем та кішкою. Міф про кішку не був *простим розширенням словесної метафори*; також не було в них наміру створювати здивування або ж загадки... Вони помітили той простий факт, що кішка бачить у темряві й, що її зіниці стають зовсім круглими й особливо світними вночі. Місяць був споглядачем у нічних небесах і кішка була його еквівалентом на землі; й, таким чином, звичайна кішка була прийнята як вираження, як природна емблема й живе відтворення місяця... І звідси випливало, що сонце, яке дивилося униз, у пекло, під час ночі, могло теж називатися кішкою, як воно й було, бо воно *теж бачило у п'ятмі*. Кішка

¹ Що стосується «Божественного Одкровення», то ми згодні. Але не стосовно «Історії Людства». Бо більшість Алегорій та «Міфів» Індії містять історію та реальні події, що дійсно мали місце і приховані в них.

² Коли зникнуть «облудні теології», тоді істинні доісторичні реальності будуть знайдені, ті, які містяться, особливо, в міфології аріїв та древніх індусів, і навіть до-Гомерівських греків.

називалася єгипетською *taï*, що означає бачуча, від дієслова *taï* – бачити. Один письменник з питань міфології стверджує, що єгиптяни «уявляли собі велику кішку за сонцем, що було зіницею цього котячого ока». Але це чисто сучасне вигадництво. Це товар із запасів Макса Мюллера. Місяць, як *кішка*, була оком сонця, бо він відбиває сонячне світло й тому, що око відображає зображення у своєму дзеркалі. Під виглядом богині Пашт кішка стереже сонце, топчучи лапою голову змія п'їтьми, названого її вічним ворогом!»

Це дуже правильне тлумачення місячного міфу в його астрономічному аспекті. Однак, селенографія є найменш езотеричний відділ місячної символіки. Щоб цілком зрозуміти Селеногнозис – якщо дозволено винайти нове слово, – потрібно стати знавцями не тільки в його астрономічному значенні. Місяць тісно пов'язаний із Землею, як це зазначено у Станцах, і стосується всіх таємниць нашої планети більш безпосередньо, ніж навіть Венера-Люцифер, окультна сестра й *alter Ego* Землі³.

Невтомні дослідження західних, особливо німецьких учених-символістів, протягом минулого і цього сторіччя, змусили найбільш неупереджених учених і звичайно кожного окультиста, переконатися, що без допомоги символіки – з її сімома підрозділами, про які сучасники наші нічого не знають – ніяке древнє Писання не може бути коли-небудь правильно зрозумілим. Символіка повинна бути досліджувана під усіма її аспектами, бо кожен народ мав свої особливі способи вираження. Коротше кажучи, жоден єгипетський папірус, ніяка індуська олла, ніякі асирійські плиточки, ні єврейські сувої, не повинні читатися й тлумачитися *буквально*.

Зараз кожен учений знає це. Одні талановиті лекції Джеральда Мессі вже достатні самі по собі, щоб переконати кожного неупередженого, чесного християнина в тім, що дослівне прийняття *Біблії* рівносильне падінню в ще більшу оману та марновірство, ніж те, що коли-небудь виникало в мозку дикуна островів Південного моря. Але факт, у відношенні якого навіть найбільш люблячі правду і шукаючі правду сходознавці – чи це аріаністи, чи єгиптологи – залишаються ніби сліпі, є саме той, що кожен символ на папірусі або на олли, є багатограним алмазом, кожна грань якого не тільки містить у собі кілька тлумачень, але також має відношення до багатьох наук. Ми бачимо приклад цьому в щойно наведеному тлумаченні зображення кішки, яке символізує місяць – приклад зірково-земного зображення; тоді як у інших народів місяць має крім цього ще багато інших значень.

Як це показав учений масон і теософ, покійний *Kenneth Mackenzie* у своїй *Royal Masonic Cyclopaedia*, існує велика різниця між емблемою і символом. Перша, «містить більше число думок, ніж символ, що, скоріше зображує одну спеціальну думку». Звідси символи – наприклад, місячний або сонячний – різних країн, кожен, що зображує одну з таких спеціальних ідей або ж ряд ідей, утворюють сукупно езотеричну емблему. Остання є «конкретне, видиме зображення або знак, який представляє принципи або ряд принципів, зрозумілі тим, хто отримав деякі знання (Присвячені)».

Говорячи ще ясніше, емблема зазвичай є *ряд графічних зображень*, розглянутих і пояснюваних алегорично, і які, як у панорамі, розкривають одну ідею за іншою. Так *Пурани* є писані емблеми; так само як і *Завіти* Мойсея та Христа або *Біблія* й усі інші езотеричні *Писання*. І той же авторитет указує:

«Всі езотеричні суспільства користувалися емблемами й символами, як наприклад – Товариство Піфагора, Елевзінське, Герметичне Братство в Єгипті, Розенкрейцери і Франкмасони. Багато з цих емблем не повинні бути розкриті всім і кожному, і *зовсім незначна різниця* в емблемі або символі може дуже змінювати їхнє значення. Магічні печатки, засновані на відомих числових принципах, стосуються цього розряду й хоча є дивовижними або смішними в очах невігласів, проте, передають цілий звід вчень тим, хто були навчені розуміти їх».

Усі вище перераховані товариства, говорячи відносно, сучасні, жодне не заходить глибше за середні століття. Наскільки ж розумно тоді, що учні найстарших архаїчних шкіл такі обережні у видачі таємниць набагато більшого значення для людства (бо вони небезпечні в руках невігласів), чим будь-які так звані «таємниці Масонства», що нині стали, як говорять французи, секретом Полішинеля!

Але це обмеження може стосуватися лише психологічного або, вірніше, психофізичного й космічного значення символу та емблеми і навіть у цьому сенсі лише частково. Бо, хоча Адепт змушений відмовляти у видачі умов і способів, що ведуть до якого-небудь сполучення Елементів – чи то психічного, чи ж фізичного – і, яке може зробити, як шкідливий, так і благодійний наслідок; проте, він завжди готовий передати серйозному дослідникові таємницю древньої думки у всьому, що стосується історії, прихованої під міфологічним символізмом, і таким чином, дати ще кілька віх для ретроспективного погляду в минуле, оскільки це може дати корисну відомість про походження людини, еволюції рас і геогнозису.

І, однак, кричущою скаргою наших днів не тільки серед теософів, але також серед деяких непосвячених, які цікавляться цим питанням, є наступне: «Чому Адепти не видають того, що вони знають?». На це можна було би відповісти: «Чому б вони це робити, коли їм заздалегідь відомо, що жоден учений не прийме цього навіть як гіпотезу, ще менш, як теорію або аксіому? Хіба ж прийнята вами абетка Окультної Науки, що міститься в *«Theosophist's»*, *«Езотеричному Буддизмі»* та інших працях і періодичних виданнях? Хіба навіть те мале, що було видано, не було висміяне й зіставлене з «тваринною» і «мавпячою теорією» Гьокслі й Геккеля з одного боку і з ребром Адама та яблуком з іншого? Незважаючи на таку незавидну перспективу, все ж, маса фактів

³ Дивись відд. VII, *«Deus Lunus»* (Місячний Бог)

дана в цій праці, і походження людини, еволюція земної кулі та рас – як людських, так і тварин – викладена настільки повно, наскільки авторка у змозі це зробити.

Докази, висунуті для підтвердження древніх вчень, розкидані широко в усіх священних Писаннях древніх цивілізацій. «Пурани», «Зенд Авеста» і старі класики сповнені подібних фактів; але ніхто дотепер, не поклопотався зібрати та зіставити їх між собою. Причина цьому та, що всі подібні події були записані символічно, і кращі вчені, найбільш проникливі розуми, з числа наших аріаністів та єгиптологів, були занадто часто запаморочені тим або іншим упередженням і ще частіше однобічними поглядами на таємний зміст символів. Але навіть притча є виражений символ; вигадка або легенда, як гадають деякі; алегорична передача життєвої реальності, подій і фактів, говоримо ми. Власне, як мораль завжди виводилася із притчі, причому подібна мораль була дією правдою і фактом у людському житті, так і історична, реальна подія була витягнута тими, які були обізнані на цих священних науках, з емблем і символів, відбитих у древніх храмових архівах. Релігійна та езотерична історія кожного народу була покладена в символах. Вона ніколи не була виражена буквально та в багатослівності. Всі думки й переживання, всі вчення і знання, повідомлені шляхом одкровення або добуті самостійно, знайшли у ранніх рас своє графічне вираження в алегоріях і притчах. Чому? Тому, що *«виречене слово має сховану міць не лише невідому, але навіть непідозрювану нашими сучасними мудрецьями»*, тому природно, що вони не вірять у неї. Тому що звук і ритм тісно пов'язані із чотирма елементами древніх; і тому що та або інша вібрація в повітрі, безсумнівно, викличе відповідні сили, сполучення з якими творить добрі або злі результати, дивлячись на умови. Ніколи не дозволялося учневі викладати які-небудь історичні, релігійні або реальні події в точних словах, що не допускають двоякого сенсу, з побоювання, щоб сили, пов'язані із цією подією, не були ще раз притягнуті. Подібні події були передані лише під час Присвяти, і кожен учень повинен був запам'ятати їх у відповідних символах, витягнутих з його власного розуму та, які проглядалися потім його Вчителем, перш ніж бути прийнятими остаточно. Так поступово був створений китайський алфавіт, так само, як до нього були встановлені священні символи в древньому Єгипті. В китайській мові, знаки якої можуть бути прочитані на будь-якій мові та, яка, як щойно було сказано, лише дещо менш древня, ніж єгипетський алфавіт Тота, кожне слово має свій відповідний символ у графічній формі. Ця мова має багато тисяч подібних букв-символів або логограм, з яких кожна передає значення цілого слова; бо справжні букви або алфавіт, як ми його розуміємо, не існує в китайській мові, як не існував і в єгипетській, аж до пізнішого часу.

Так японець, що не розуміє жодного слова китайською, зустрічаючись із китайцем, який ніколи не чув японської мови, може спілкуватися з ним за допомогою письма, і вони будуть цілком розуміти один одного, бо письмо їх символічне.

Тепер, ми спробуємо дати пояснення головним символам та емблемам, бо другий том цієї праці, що трактує про Антропогенезу, представить великі труднощі для розуміння без підготовчого ознайомлення, хоча б лише з метафізичними символами.

Також було би неправильно взятися до езотеричного читання символізму, не віддавши належної поваги тому, хто зробив йому найбільшу послугу в цьому сторіччі, відкривши головний ключ до древньої єврейської символіки, тісно переплетеної з метрологією, один із ключів до колись всесвітньої мови Містерій. Віддаємо нашу подяку Ральстону Скіннеру із Цинциннаті, авторові праці *«The Key to the Hebrew-Egyptian Mystery in the Source of Measures»*. Містик і кабаліст за природою, він працював довгі роки в цьому напрямку і його зусилля, безсумнівно, були увінчані великим успіхом. Наводимо його власні слова:

«Автор цілком упевнений, що існувала древня мова, яка у наш час здається нам загубленою, але існуванню її, слідів, однак, безліч... Автор відкрив, що геометричне відношення (інтегральне відношення діаметра до окружності кола) було найбільш древнім і, ймовірно, божественною основою ... лінійних мір... Є майже доведеним, що та ж система геометрії, чисел, відносин та мір була відома й застосовувалася на континенті Північної Африки навіть раніше того, як це стало відомо пізнішим поколінням семітів...

Особливість цієї мови полягала в тому, що вона могла бути в іншому й бути схованою, і бути зрозумілою лише за допомогою спеціального знання. Букви й знаки складів володіли, у той же час, здатністю виражати числа, геометричні фігури, накреслення або ідеографи та символи, схований сенс яких був остаточно пояснений притчами у формі цілих оповідань або уривків їх, і в той же час, це могло бути викладено окремо, незалежно й по-різному, у накресленнях, кам'яних статуях або земляних спорудах.

Пояснимо двоякий сенс слова мова: по-перше, це слово означає вираження думок за допомогою людської мови; а по-друге, воно може означати вираження ідей яким-небудь іншим способом. Ця древня мова була так складена в єврейському тексті, що за допомогою вживання письмових знаків, які, будучи вимовлені, виявляють мову в її первісному значенні; можна за бажанням передати цілий ряд ідей, цілком відмінних від ідей, виражених за допомогою читання фонетичних знаків. Ця друга мова викликає, у схованій формі, ряд ідей, розумових відбитків, сприйманих уявою речей, що відчуються, які можуть бути відтворені та речей, які не будучи відчутні, можуть бути класифіковані, як реальні, наприклад, число 9 може бути прийнято, як реальність, хоча воно не має відчутного буття, так само, як і обертання місяця розглянуте незалежно від самого місяця, що зробив це обертання, може бути взяте у сенсі початку або причини виникнення реальної ідеї, хоча таке обертання позбавлене сутності. Ця мова ідей може складатися із символів, обмежених довільними термінами та знаками, що охоплюють дуже обмежений ряд понять і цілком позбавлені цінності; або ж це може бути читання природи в деяких її проявах майже невимірного значення, оскільки це стосується людської цивілізації. Зображення природної речі або явища

може викликати думки, які стосуються відповідних тем, що розходяться в різні й навіть протилежні сторони, подібно спицям колеса, і породжуючі природні реальності, у відділах, досить далеких цій видимій тенденції, що впливає зі сприйняття першого або основного зображення. Поняття може викликати подібне поняття, але якщо це так, то незважаючи на гадану неузгодженість, всі ідеї, що впливають звідси, повинні виникнути від основного зображення й бути гармонійно погодженими або мати стосунок одна до одної. Таким чином, з досить обґрунтованої ідеї може виникнути уявлення самого Космосу, навіть у деталях його побудови. Таке застосування звичайної мови зараз вийшло з ужитку, але автор запитує себе – чи не існувала у давно минулі часи така або інша аналогічна мова, як світова мова, і чи не була вона у повсюдному вжитку, але, в міру того, як вона викристалізовувалася в більш і більш таємні форми, вона ставала надбанням лише обраного класу або касті. Цим я хочу сказати, що популярна народна мова, уже на самому початку була вживана як засіб цього своєрідного способу передачі ідей. Свідчення на користь цього досить ґрунтовні, й дійсно, здається, що в історії людської раси відбулося, внаслідок причин, які зараз ми не можемо простежити, припинення або втрата первісної досконалої мови, так само як і досконалої системи наук, – досконалих чи ж не тому, що вони були божественного походження та одкровення»⁴.

«Божественне походження» не означає тут одкровення, отриманого від антропоморфічного (людиноподібного) Бога на горі, серед грому й блискавок, але, як ми розуміємо, це є мова і система наук, передані ранньому людству більш просунутим людським родом, настільки незмірно вищим, що він був *божественним* в очах дитячого людства; коротше кажучи, «людством» інших сфер. Думка ця не містить у собі нічого надприродного, але прийняття або заперечення її залежить від ступеня зарозумілості та бундючності в розумі того, кому вона повідомляється. Бо, якби професори сучасного знання лише зізналися, що, хоча вони нічого не знають про майбутнє розвітлення людини – або вірніше, не бажають що-небудь знати – проте, це майбутнє може бути для них самих сповнене дивними і несподіваними одкровеннями, щойно їхні Еґо звільняться від своїх грубих матеріальних тіл – те матеріалістичне невір'я мало би менше успіху, ніж воно має зараз. Хто з них знає або може сказати, що очікує нас, коли Життєвий Цикл нашої планети добіжить кінця, і сама наша мати Земля порине у свій останній сон? Хто досить відважний сказати, що *божественні* Еґо нашої людської раси – в усякому разі, вибрані з тієї безлічі, яка переходить в інші сфери – не стануть, у свою чергу, «божественними» наставниками нового людства, породженого ними на новій планеті, викликані до життя та діяльності «розвітленими» початками нашої Землі? Все це могло бути досвідом минулого, і ці дивні записи сховані в «Таємній Мові» доісторичних часів, мові, названій нині СИМВОЛІЗМОМ.

ВІДДІЛ П

ТАЄМНА МОВА Й КЛЮЧІ ДО НЕЇ

Недавні відкриття видатних математиків і кабалістів довели, поза всяким сумнівом, що всі теології, від найбільш древньої до пізніших, виникли не тільки зі спільного джерела відмислених вірувань, але від єдиної, загальної езотеричної або Таємної Мови. Ці вчені опанували ключем до світової мови стародавності й повернули його успішно, але лише один раз, у замку герметично закритих дверей, що веде в Храм Таємниць. Велика архаїчна система, відома ще з доісторичних часів, як священне Знання-Мудрість, котра міститься й може бути побачена в кожній, як древній, так і новій релігії, володіла і володіє ще своєю світовою мовою – про неї догадувався масон Рагон – мовою Ієрофантів, що має ніби сім «говірок», з яких кожна відноситься й осібно пристосована до однієї із семи таємниць Природи. Кожна із цих таємниць має свій власний символізм. Таким чином, Природа могла бути прочитана в усій її цілості або ж досліджувана в одному з її спеціальних аспектів.

Доказом сказаному служать надзвичайні труднощі, яких дотепер зазнають сходинці взагалі, а індо- та єгиптологи зокрема, при читанні алегоричних письмен аріїв і священних анналів древнього Єгипту. І причина цих утруднень у тому, що вони не хочуть пам'ятати, що всі древні записи писалися світовою мовою, відомою в ті дні усім народам, без різниці, але яка зараз зрозуміла лише деяким. Подібно арабським цифрам, які зрозумілі людям усіх націй, або подібно англійському слову «*and*», що перетворюється для француза в *et* і для німця в *und* і т.д., але, яке для всіх цивілізованих народів може бути виражено простим знаком & – так і всі слова цієї Таємної Мови висловлювали однакові поняття для кожної людини, до якої би національності вона не належала. Деякі видатні вчені, як Дельгарм, Вілкінс, Лейбніц, намагалися відновити подібну світову й *філософську* мову, але один лише *Demainieux* у своїй «*Pasigraphie*» довів можливість цього. Схема Валентина, відома за назвою «Грецької Кабали», заснована на комбінаціях грецьких букв, може служити тому зразком.

Багатогранність Таємної Мови привела до прийняття найрізноманітніших догм і обрядів в екзотеричних церковних ритуалах. Саме вони лежать в основі більшості догм християнської церкви: наприклад, семи Таїнств, Св. Трійці, Воскресіння, семи смертних гріхів і семи чеснот. Але Сім Ключів до Таємної Мови завжди зберігалися у найвищих присвячених, Ієрофантів давнини, й лише через зраду деяких батьків церкви перших

⁴ Узято з одного манускрипту.

часів християнства, колишніх Присвяченими храмів, часткове володіння деякими із семи перейшло в руки нової секти назареїв. Деякі з перших Пап належали до числа присвячених, але останні уривки їхніх знань потрапили зараз у руки єзуїтів, які перевернули їх на систему чаклунства.

Стверджують, що *Індія* – не обмежена її теперішніми межами, але у своїх древніх кордонах – є єдиною країною у світі, що має ще серед своїх синів Адептів, які володіють повним знанням семи підсистем і ключем до всієї системи. Після падіння Мемфісу, Єгипет почав втрачати ці ключі один за одним, і у дні Бероза, Халдея зберегла з них лише три. Що ж стосується євреїв, то в усіх своїх писаннях вони виявляють ґрунтовне знання лише астрономічної, геометричної і числової систем, що символізують людські й особливо, фізіологічні функції. Вищими ж ключами вони ніколи не володіли.

Гастон Масперо, великий французький єгиптолог і спадкоємець Марієтт Бей, пише:

«Щоразу, коли я чую обговорення релігії Єгипту, мені хочеться запитати, про яку з єгипетських релігій іде мова? Чи про єгипетську релігію четвертої династії, або ж про єгипетську релігію епохи Птолемеїв? Чи про релігію мас або про релігію вчених? Про релігію, що викладалася в школах Геліополісу, чи ж про ту, що жила в розумах і світогляді жрецького стану у Фівах? Бо проміжок часу між першою гробницею в Мемфісі, що носить *герб* царя третьої династії, та останніми плитами, гравійованими в Еснеху при Цезарі Філіппі-Арабові, обчислюється, принаймні, у п'ять тисяч років. Залишаючи остеронь вторгнення пастушого племені гіксосів, ефіопське та асирійське панування, перське завоювання і грецьку колонізацію, та тисячу революцій у його політичному житті, Єгипет перетерпів, протягом цих п'яти тисяч років, безліч потрясінь і зігзагів, як у моральному, так і в розумовому житті. Розділ XVII у *Книзі Мертвих*, що містить, очевидно, опис тієї системи світу, яка була прийнята в Геліополісі в епоху перших династій, відома нам за декількома списками, що стосуються одинадцятої і дванадцятої династій. Кожний вірш її вже був витлумачений трьома або чотирма різними способами й настільки різними, що, згідно з тією або іншою школою, Деміург є то вогнем Сонця – Ра-Шу, то споконвічною Водою. П'ятнадцять століть по тому, число тлумачень значно зросло. Час у своєму плині сильно змінив уявлення про Всесвіт і сили, що керують ним. Якщо християнство протягом вісімнадцяти століть свого короткого існування виробило, розвинуло і перетворило більшість зі своїх догм, то скільки ж разів єгипетські жерці могли змінювати свої догмати протягом тих п'ятдесяти століть, котрі відокремлюють Феодосія від царів Будівельників Пірамід»⁵

Тут ми вважаємо, що видатний єгиптолог заходить занадто далеко. Езотеричні догми могли часто піддаватися змінам, але езотеричні ніколи! Він не взяв до уваги священну непорушність первісних істин, що розкриваються лише під час Містерій Присвяти. Єгипетські жерці *забули багато чого, але вони нічого не змінили*. Втрата більшої частини первісного вчення стала наслідком раптових смертей деяких великих Ієрофантів, які пішли зі світу не встигнувши передати усього своїм спадкоємцям і головним чином, за браком гідних спадкоємців цього знання. Проте, у своїх ритуалах і догмах вони зберегли основні вчення Таємного Знання.

Так, у розділі з *Книги Мертвих*, згаданої Масперо, ми знаходимо: 1) Осіріса, який говорить, що він Тум – творча сила Природи, яка дає форму всім істотам, як духам, так і людям, самозароджувальна і самосуца – що вийшла з небесної ріки Нун, іменованої Батько-Мати Богів, первісне Божество, яке є Хаос або Безодня, запліднена невидимим Духом. 2) Він знайшов Шу, сонячну силу, на сходах, що ведуть у Місто Восьми (два квадрати Добра і Зла), та знищив Синів Спротиву, початок Зла в Нун (Хаосі). 3) Він – Вогонь і Вода, Нун, Споконвічний Батько, і він створив Богів зі своїх Членів – чотирнадцять Богів (двічі сім), сім темних і сім світлих Богів – Сім Духів Великої Присутності за віруванням християн і сім темних духів Зла. 4) Він – закон Існування і Буття, Бенну або Фенікс, Птах Воскресіння у Вічності, в якій Ніч змінюється Днем і День іде за Ніччю – натяк на періодичні цикли космічного воскресіння і людського перевтілення. Бо, що ж інше може це означати? «Мандрівник, який проходить мільйони років, є найменування одного, і Велике Зелене (Споконвічна Вода або Хаос) ім'я іншого», один породжує мільйони років, що змінюються в послідовності, інше поглинає їх, щоб знову відновити їх. 5) Він говорить про «Сім Променистих», які йдуть за своїм Володарем Осірісом, який чинить Суд в Аменті.

У цей час доведено, що все вищенаведене послужило джерелом і початком християнських догм. Усе, що євреї запозичили з Єгипту через Мойсея та інших Присвячених, було доволі заплутано і перекручено у пізніші часи; але те, що отримала від тих та інших наша церква, ще більш перекручене і облудно витлумачене.

Проте, система євреїв у цьому особливому відділі символізму – саме ключі до таємниць астрономії, у зв'язку з таємницями народження і зачаття – нині доведена, як тотожна з тим світоглядом древніх релігій, що розвинуло фалічний елемент у теології. Єврейська система священних вимірів, у додатку до релігійних символів, оскільки це стосується геометричних і чисельних комбінацій, подібна з грецькою, халдейською і єгипетською, бо вона була перейнята ізраїльтянами протягом століть їхнього рабства та полону у двох останніх народів⁶. Якою була ця система? Автор книги *«The Source of Measures»* глибоко переконаний, що:

⁵ *«Guide au Musée de Boulaq»*, стор. 148-9.

⁶ Як сказано у *«Викрутійі Ісіді»* (II, 438-9): «Але нині, не дивлячись на всі протиріччя й усі досліди, історія та наука залишаються в тому ж невіданні стосовно походження євреїв. Вони можуть з таким же успіхом бути визнані племенем Чандала, вигнаним з древньої Індії, «каменярами», котрі згадуються Веда-Вьясою та Ману, як і фінікійцями Геродота або ж гіксосами Йосифа, чи потомками палійських пастухів, чи ж змішанням усіх цих народностей. *Біблія* називає тирян народом спорідненим і претендує на панування над ними... Але, яке б не було їх походження, вони невдовзі після Мойсея стали гібридами, народом змішаним, бо *Біблія* вказує на легкість з якою вони вступали у матримоніальні зв'язки

«Книги Мойсея були написані з метою встановити, за допомогою штучної мови, геометричну і числову систему точної науки, що служила б основою вимірів».

Піацці Сміт також згоден із цим. Деякі вчені знайшли, що ця система й ці виміри тотожні з тими, які використовувалися при побудові Великої Піраміди, але це вірно лише почасти. «Основою цих вимірів була пропорція Паркера», говорить Ральстон Скіннер у своїй книзі «*The Source of Measures*».

Автор вищезгаданої чудової праці зробив це відкриття, як говорить він, застосовуючи інтегральне відношення діаметра до окружності кола, знайдене Джоном А. Паркером з Нью-Йорка. Ця пропорція рівняється 6 561 для діаметра й 20 612 для окружності. Крім того, ця геометрична пропорція була надзвичайно древньою і, ймовірно, божественного походження того, що перетворилося тепер, внаслідок екзотеричного обігу і практичного застосування, у британські міри довжини, «основна одиниця яких, а саме *дюйм*, служить також основою одного з єгипетських царських *ліктів* і римського *фута*».

Він також відкрив, що існувала змінена форма пропорції, а саме, 113 до 365: і тоді як ця остання пропорція вказувала, внаслідок свого походження, на точний інтеграл π або на 6 561 до 20 612, вона ж служила основою для астрономічних обчислень. Автор відкрив, що система *точної науки*, геометричної, числової та астрономічної, заснована на цих пропорціях і яка використовувалася при побудові Великої Єгипетської Піраміди, частково входила до складу цієї мови, що міститься в Біблії і схована під різними виразами мови єврейського тексту. *Дюйм* і двофутова міра у 24 дюйма, застосовувані за допомогою згаданих пропорцій та елементів кола, служили, як це нині доведено, основою або фундаментом цієї природної єгипетської і єврейської наукової системи; причому стає доволі очевидно, що самій системі приписувалося божественне походження й тому вона вважалася божественним одкровенням.

Але подивимося, що говорять супротивники проф. Піацці Сміта з приводу його вимірів Піраміди.

Петрі відкидає їх і, здається, взагалі перекидає всі обчислення Піацці Сміта у зв'язку з *Біблією*. Так само чинить і Проктор, який протягом багатьох років є поборником «Збігу» в усіх питаннях древніх мистецтв і наук. Говорячи про «безліч співвідношень, незалежних від Піраміди, виявлених поки пірамідалісти намагалися зв'язати Піраміду із сонячною системою», він пише:

«Ці збіги («які, однак, існували б, якби й не було Піраміди») набагато цікавіші, ніж будь-який збіг між Пірамідою та астрономічними числами; перші настільки ж таємничі й чудові, як і реальні; останні ж, будучи лише *уявлюваними* (?) були встановлені тільки шляхом «вигадки», як висловлюються школярі, й тепер, через нові виміри, доводиться переробляти всю роботу заново»⁷.

На це Станіленд Уек справедливо зауважує:

«Проте, вони повинні бути чимось більше значним, ніж тільки *збігами*, якщо будівельники Піраміди виявили те астрономічне знання, про яке свідчить бездоганність її розташування та її інші визнані астрономічні значення»⁸.

Безсумнівно, вони мали це знання й саме на цьому «знанні» була заснована програма Містерій і ряду Присвят: звідси побудова Піраміди, вічного запису й непорушного символу цих Містерій і Присвят на Землі, подібно тому, як проходження зірок є таким у небесах. Цикл присвят відтворює в мініатюрі велику серію космічних змін, іменованих астрономами тропічним або зоряним роком. Подібно тому, як при закінченні Циклу Зоряного Року (25 868 р.) небесні тіла вертаються до тих же взаємних положень, які вони займали на початку його, так і при завершенні циклу Присвят, Внутрішня Людина знову здобуває первісний стан божественної чистоти і знання, з якого вона почала свій цикл земних втілень.

Мойсей, присвячений у єгипетські таїнства, встановив релігійні містерії створеної ним нової нації на тих же абстрактних формулах, запозичених з того ж Зоряного циклу, символізованих у формі та вимірах Скинії, побудованої ним – відповідно до переказу – у пустелі. На підставі цих даних, пізніші єврейські Первосвященики створили алегорію Храму Соломона – будова, що ніколи не мала реального існування, як і сам Цар Соломон, який є таким же сонячним міфом, як і пізніший Хірам Абіф масонів, як намагався довести це Рагон. Отже, якщо виміри цього алегоричного Храму, символу циклу Присвяти, і збігаються з вимірами Великої Піраміди, то це зобов'язано тому факту, що перші були запозичені від останніх через Скинію Мойсея.

Що наш автор, безсумнівно, відкрив *один* або навіть два ключі, цілком доведено в щойно згаданій праці. Потрібно лише прочитати її, щоб перейнятися переконанням, що схований сенс алегорій і притч у *Новому та Старому Завіті* тепер викритий. Але також ясно, якщо не більше, що автор цим відкриттям зобов'язаний набагато більше своєму власному генієві, ніж Паркерові та Піацці Сміту. Бо, як було щойно показано, зовсім ще не засвідчено, що виміри Великої Піраміди, прийняті біблійними пірамідалістами, встановлені поза всякими сумнівами. Доказ цьому може бути знайдений у праці Ф. Петрі, озаглавленій «*Піраміди та Храми в Гізі*», також і в інших працях, написаних недавно для спростування зазначених обчислень, названих авторами цих праць «упередженими». Ми бачимо, що майже всі виміри Піацці Сміта відрізняються від пізніших і більш ретельно зроблених вимірів Ф. Петрі, який закінчує введення до своєї праці наступними словами:

не лише з хананеями, але й з будь-якою народністю чи расою з котрою вони стикалися».

⁷ «*Knowledge*», І. Див. також лист Петрі до Академії, 17 Груд., 1881 р.

⁸ «*The Origin and Significance of the great Pyramid*», Стр. 9.

«Що стосується результатів усього дослідження, можливо багато теоретиків погодяться з думкою американця, котрий приїхав у Гізу гарячим поборником теорії про Піраміди. Я мав задоволення провести з ним кілька днів і за нашим останнім спільним обідом він зі смутком сказав: «Знаєте, я під враженням ніби я був присутній на похоронах. Влаштуємо ж старим теоріям гідне поховання, але вживемо заходів, щоб у нашій поспішності не поховати заживо жодної з пораних».

Що ж стосується обчислень Паркера взагалі, і його третьої пропозиції особливо, то ми порадилися з деякими видатними математиками і ось коротенько, що сказано ними:

«Міркування Паркера стоїть скоріше на сентиментальних, ніж на математичних міркуваннях і логічно невідне».

Теорема III, а саме, що:

«Коло становить природну основу або початок усякої площі, але прийняття квадрата за таку основу вважається в математиці штучним і довільним».

– є приклад довільної пропозиції, на яку не можна безпечно поклатися при математичних міркуваннях. Те ж зауваження застосовне, ще з більшою силою, до теореми VII, яка стверджує, що:

«Через те, що коло є первинна форма в природі й, отже, основа площі; і позаяк коло вимірюється квадратом і дорівнює йому тільки відносно половини його окружності в радіусі, то, отже, окружність і радіус, а не квадрат діаметра, є єдиними природними та законними елементами площі за допомогою яких усі правильні форми можуть бути зроблені рівними квадрату й рівними колу».

Теорема IX представляє чудовий приклад помилкового міркування, хоча саме воно є основою, на якій, головним чином, і стоїть квадратура Паркера. Воно стверджує, що:

«Коло й рівносторонній трикутник протилежні один одному в усіх елементах своєї побудови й, отже, дробовий діаметр даного кола, дорівнює діаметру даного квадрата, обернено пропорційний подвоєному діаметру рівностороннього трикутника, площа якого є одиницею і т.д.»

Допускаючи, заради доводу, що трикутник може мати радіус у тому ж сенсі, як ми говоримо про радіус кола – бо те, що Паркер називає радіусом трикутника, є радіус кола, вписаного в трикутник, і, отже, зовсім не радіус трикутника – допускаючи навіть й інші фантастичні та математичні пропозиції, що входять у його передумови, чому повинні ми укласти, що якщо рівносторонній трикутник і коло протилежні один одному в усіх елементах своєї побудови, то діаметр будь-якого даного кола обернено пропорційний подвоєному діаметру будь-якого даного рівностороннього трикутника? Де ж необхідний зв'язок між посилками і висновком? Міркування такого порядку невідоме в геометрії і неприйнятне для суворих математиків.

Чи поклала архаїчна езотерична система початок британському дюйму чи ні, це не має великого значення для суворого та істинного метафізика. Також і езотеричне тлумачення *Біблії* Ральстона Скіннера не стає неправильним тому лише, що вимір Піраміди не сходяться з вимірами Храму Соломона, Носового Ковчегу та ін., або тому, що квадратура кола Паркера відкидається математиками. Адже тлумачення Скіннера, насамперед, спирається на кабалістичні методи й на значення, що дається рабинами буквам єврейського алфавіту. Але надзвичайно важливо встановити, чи збігаються виміри, які використовувалися в еволюції символічної релігії ариїв при побудові їхніх храмів, у числах, даних у *Пуранах* і особливо в їхній хронології, їхніх астрономічних символах, у тривалості циклів та інших обчислень, з тими, що використовувалися у вимірах та гліфах *Біблії*? Бо це довело б, що євреї повинні були отримати ці поняття з Індії, якщо тільки вони не запозичили свій священний лікоть і міри від єгиптян через Мойсея, присвяченого єгипетськими жерцями. В усякому разі, вони передали їх першим християнам. Отже, лише окултисти та кабалісти є істинними спадкоємцями Знання або Таємної Мудрості, яка ще міститься в *Біблії*; бо лише вони одні розуміють тепер істинний зміст її, тоді як неосвічені євреї та християни дотримуються її зовнішнього змісту і мертвої букви. Що саме ця система вимірів привела до винаходу імен Бога, як Елохім та Іегова, і до застосування їх до фалічного культу; і що Іегова є не дуже принадною копією Осіріса, доведено тепер автором праці *«The Source of Measures»*. Але той же автор і Піацці Сміт, обоє очевидно є під враженням, що: *a)* першість системи належить ізраїльтянам, через божественність єврейської мови і, що *b)* ця універсальна мова зобов'язана своїм походженням безпосередньому Одкровенню!

Остання гіпотеза правильна лише в сенсі зазначеному в останньому параграфі попередньої частини, але ми повинні ще погодитися щодо природи і характеру «божественної Особи», яка дарувала це одкровення. Перша гіпотеза, що стосується першості, для профана звичайно, буде залежати від: *a)* внутрішнього і зовнішнього доказу очевидності одкровення та *b)* від індивідуального упередження кожного вченого. Однак, це не може перешкодити кабалісту-теїсту або окултисту-пантеїсту вірити кожному по-своєму; жоден із них не переконає іншого. Історичні дані занадто незначні й незадовільні, щоб той або інший могли довести скептикові свою правоту.

З іншого боку, докази надані традиціями, занадто завзято відкидаються, щоб ми могли сподіватися на вирішення цього питання в нашу епоху, а поки що матеріалістична наука буде висміювати як кабалістів, так і окултистів. Але, позаяк спірне питання про першість буде відставлене, наука, у своїх відділах філології та порівняльної релігії, побачить себе припертою до стіни й буде змушена, нарешті, визнати їхні загальні вимоги.

Ці вимоги приймаються, одна за одною, в міру того, як один учений за іншим бачить себе змушеним визнати факти, встановлені Таємною Доктриною; хоча вони не часто, якщо взагалі, зізнаються, що вони були випереджені в їхніх відкриттях. Так у дні розквіту авторитету Піацці Сміта з питання про Піраміду в Гізі, теорія його була, що саркофаг з порфіру в Царському Покої був «*одиноцею міри двох найбільш освічених націй світу, Англії та Америки*», і був нічим іншим, як «*скриною для зерна*». Це було енергійно спростовано нами у «*Викриві Ісиді*», щойно опублікованій у той час. Тоді вся Нью-Йоркська Преса (головним чином газети «*The Sun*» і «*The World*») повстала у всеозброєнні проти нашого домагання заперечувати думку і знаходити помилки у такого Світила Знання. В цій праці ми писали, що Геродот, говорячи про цю Піраміду:

«...Міг би додати, що із зовнішньої сторони вона символізувала *творчий принцип Природи* та ілюструвала собою також *принципи геометрії, математики, астрології та астрономії*. Усередині ж це був величний Храм, у похмурій глибині якого відбувалися Містерії, і стіни його часто були свідками присвят членів царської родини. Саркофаг з порфіру, виведений проф. Піацці Смітом, шотландським королівським астрономом, до скрині для зерна, був *купіллю хрещення*, виходячи з якої, неофіт «*знову народжувався*» і ставав адептом»⁹.

У ті дні наше твердження було осміяне. Нас обвинувачували у запозиченні наших ідей з «бредні» англійського письменника Шоу, який стверджував, що саркофаг служив для святкування Містерій Осіріса, хоча ми ніколи не чули про цього письменника. І тепер шість або сім років по тому (1882) ось що пише Станіленд Уек:

«Так званий Царський Покій, про який захоплений пірамідаліст пише: «Поліровані стіни, найпрекрасніші матеріали, величні розміри й домінуюче місце розташування, красномовно свідчать про славу прийдешню», – якщо не був «Покоєм Досконалостей» гробниці Хеопса, то, ймовірно, є *місцем, куди допускався неофіт після проходження ним вузького проходу, що веде наверх, і величної галереї, що знижується до кінця, яка поступово підготовляла його до кінцевої фази Таємних Містерій*»¹⁰!

Якби Станіленд Уек був теософом, він міг би додати, що вузький, висхідний коридор, що веде в Царський Покій, дійсно мав «Вузькі Ворота», ті самі «Вузькі Ворота», «які ведуть у життя» або до нового духовного відродження, про які говорить Ісус у Євангелії від Матфея¹¹; і саме про ці Ворота у Храм Присвяти думав автор, записуючи слова, приписувані одному Присвяченому.

Так, найвидатніші вчені замість того, щоб глузувати з можливої «суміші безглуздих вигадок і марновіств», як зазвичай називається ними брахманська література, повинні будуть докласти зусиль вивчити символічну світову мову з її числовими і геометричними ключами. Але й тут навряд чи вони будуть успішні, якщо вони поділяють думку, що єврейська кабалістична система містить ключ до *всієї* таємниці; бо *вона не має його*. Так само як і в цей час жодне священне Писання не володіє цим ключем у цілості, бо навіть *Веди* неповні. Кожна древня релігія є лише одним розділом або двома з усієї книги архаїчних первісних містерій. І лише Східний Окультизм може стверджувати, що він володіє повною таємницею з усіма її *сімома* ключами. У пропонованій праці будуть встановлені порівняння й дані пояснення, наскільки це можливо; інше надається особистій інтуїції вивчаючого. Говорячи, що Східний Окультизм володіє таємницею, авторка не претендує на «повне» або навіть на приблизно повне знання, що було би безглуздим. Що я знаю, те й даю; те, що не можу пояснити, учень повинен знайти сам.

Хоча ми й можемо припустити, що весь цикл світової таємної мови стане відомим лише після закінчення багатьох сторіч, проте те мале, що було відкрито в *Біблії* деякими вченими, цілком достатньо, щоб довести математично її незаперечне існування. Бо іудаїзм мав два ключі з семи й через те, що ці два ключі знову відкриті, то не може бути вже питання про індивідуальне тлумачення та гіпотезу, і ще менше про «збіг», але просто лише про правильне читання біблійних текстів, подібно тому як той, хто знайомий з арифметикою, читає і перевіряє суму додавання. Дійсно, при такому читанні *Біблії*, за допомогою числових і геометричних ключів, усе, що було сказано нами у «*Викриві Ісиді*», знаходить підтвердження в «*Egyptian Mystery*» або в «*The Source of Measures*».

Мине ще кілька років і ця система уб'є тлумачення, засновані на мертвій букві як *Біблії*, так і всіх інших екзотеричних вірувань, показавши догми в їх істинному неприкрашеному значенні. І тоді незаперечний сенс їх, хоча й неповний, розкриє Таємницю Буття і, крім того, цілком змінить сучасні наукові антропологічні, етнологічні методи й, особливо, методи хронологічні. Фалічний елемент, що зустрічається в кожному імені даному Богові, та в кожному сказанні *Старого Завіту* і певною мірою й у *Новому Завіті*, може також згодом значно змінити сучасні матеріалістичні погляди на біологію та фізіологію.

Позбавлені їх відразливої сучасної брутальності, подібні уявлення про Природу і людину, опираючись на авторитет небесних світил і їхніх таємниць, розкривають еволюцію людського мислення й доведуть, наскільки природним був подібний плин думки. Так звані фалічні символи стали непристойними тільки внаслідок матеріального і тваринного елемента вкладеного в них. Спочатку подібні символи були тільки природні, бо вони зародилися в архаїчних расах, які, знаючи, що вони походять від двостатевих предків, були у своїх

⁹ *Op. cit.*, I, 519.

¹⁰ «*The Origin and Significance of the great Pyramid*», стор. 93.

¹¹ VII, 13.

власних очах *першими* проявами поділу статей і таємниці, внаслідок якої вони, у свою чергу, творили. Якщо наступні раси, й особливо «обраний народ», і принизили ці символи, то це анітрохи не змінює їхні походження.

Це невелике семітське плем'я – одне з найменших розгалужень, що утворилися після занурення великого материка від змішання четвертої і п'ятої субрас, монголо-туранців і так званих індоєвропейців, могло засвоїти цю символіку лише в сенсі, що надається їй тими народами, від яких вона була запозичена. І, вельми ймовірно, що з початку Мойсеєвого періоду символи не були так грубі, як вони стали пізніше під керівництвом Ездри, який переробив усе *П'ятикнижжя*. Наприклад – гліф про дочку Фараона (жінка), про Ніл (Велика Безодня і Вода) та про дитину чоловічої статі, знайдену плаваючою по ньому в очеретяному кошику (ковчегу), не був спочатку винайдений ні для Мойсея, ні самим Мойсеєм. Це було вже випереджено, як ми бачимо, на знайдених фрагментах вавилонських черепиць, в історії Царя Саргона, який жив задовго до Мойсея.

В своїх *«Assyrian Antiquities»*¹² Георг Сміт каже: «У палаці Сеннахеріба, в Куянджиці, я знайшов інший уривок цікавої історії Саргона ... перекладений мною і опублікований в *«Transactions of the Society of Biblical Archeology»*¹³. «Столицею Саргона, вавилонського Мойсея», було велике місто Агаді, що називалося семітами Аккад і згадане у Книзі *Буття*¹⁴ як столиця Німрода... Аккад лежав поблизу міста Сіппара, на Євфраті, на північ від Вавилону¹⁵. Інший дивний «збіг», полягає в тому факті, що назва сусіднього міста Сіппара тотожна імені дружини Мойсея – Сепфори (*Zipporah*)¹⁶. Звичайно, розповідь ця є митецьке додавання Ездри, який не міг не знати оригінальної розповіді. Це цікаве сказання написано на уламках плит знайдених у Куянджиці й викладене в наступних словах:

1. Я цар Саргон, Цар могутній, Цар Аккада.
2. Моя мати була царського роду; батька свого я не знав; брат мого батька правив країною.
3. В місті Азупірану, що лежить на березі Євфрату.
4. Моя мати, царівна, зачала мене; у тяжках вона народила мене.
5. Вона поклала мене в ковчег з очерету і гірською смолою запечатала вихід мій.
6. Вона пустила мене рікою, що не поглинула мене.
7. Ріка понесла мене; до водоноса Аккі принесла вона мене.
8. Аккі водонос, у співчутті своєму прийняв мене¹⁷.

Порівняємо тепер з біблійним оповіданням у *Виході*.

«Але неспроможна більше приховувати його (мати Мойсея), взяла кошик з очерету і обсмолила його асфальтом та смолою; і, поклавши в неї дитину, поставила в очереті біля берега ріки»¹⁸.

Георг Сміт продовжує:

Подія ця, як припускають, відбулася близько 1 600 років до Р. Хр., трохи раніше епохи приписуваної Мойсею. І позаяк ми знаємо, що слава Саргона досягла і Єгипту, то цілком правдоподібно, що розповідь ця мала зв'язок з подіями, викладеними у *Виході*, II, бо кожна, вчинена один раз дія, прагне повторитися.

Але в цей час, коли проф. Сейс наважився відсунути дати халдейських і асирійських Царів на дві тисячі років назад, то ясно, що Саргон повинен був передувати Мойсею принаймні на 2 000 років. Це визнання наводить на думку, але у названій цифри не вистачає ще одного або двох нулів.

Який же буде логічний висновок? Звичайно той, що дає нам право сказати, що Езра узнав сказання про Мойсея під час його перебування у Вавилоні й, що він застосував до Єврейського Законодавця алегорію про Саргону. Коротше кажучи, *Вихід* ніколи не був написаний Мойсеєм, а був перероблений Ездрую із древніх матеріалів.

Якщо це так, то чому інші символи та гліфи, набагато більш грубі у своєму фалічному елементі, не могли бути додані цим адептом до пізнішого фалічного культу халдеїв і сабеян? Нас учать, що первісне вірування ізраїльтян було цілком відмінне від того, котре встановилося сторіччями пізніше талмудистами, а до них Давидом та Єзекіїлем.

Всупереч екзотеричному елементу, що ми знаходимо зараз у *Двох Завітах*, усього сказаного цілком досить, щоб віднести *Біблію* до числа езотеричних книг і зв'язати її таємницю із символізмом Індії, Халдеї і Єгипту. Повний цикл біблійних гліфів та чисел – відповідно до астрономічних спостережень, бо астрономія і теологія тісно зв'язані між собою – міститься, як в екзотеричних, так і в езотеричних індуських системах. Ці числа і їхні символи, знаки Зодіаку, планети, їхні аспекти та вузли – останній термін перейшов зараз навіть у нашу сучасну ботаніку – відомі в астрономії, як *Sextile* (аспект в 60° відстані) і *Quartile* (четвертинний аспект) і т.д., і були у вжитку протягом століть та еонів у архаїчних народів і, в одному сенсі, мають те ж значення, що й

¹² Стор. 224.

¹³ Т. I, частина 1, стор. 46.

¹⁴ X, 10.

¹⁵ Див. *«Викрита Ісйда»*, II, стор. 442-3.

¹⁶ *Вихід*, II, 21.

¹⁷ *George Smith, «Chaldean Account of Genesis»*, стор. 299-300.

¹⁸ *Вихід*, II, 3.

єврейські цифри. Первісні форми елементарної геометрії були безумовно підказані спостереженнями над небесними тілами та їхніми угрупованнями. Отже, найбільш архаїчними символами в Східному Езотеризмі є коло, крапка, трикутник, квадрат, п'ятикутник, шестикутник та інші плоскі фігури з різними сторонами і кутами. Це вказує, що знання та використання геометричної символіки старе, як сам світ.

Виходячи з цього, не важко зрозуміти, яким чином сама Природа, навіть без сприяння божественних наставників, могла навчити примітивне людство першим принципам символічної, числової і геометричної мови¹⁹. Тому ми знаходимо, що числа й фігури використовувалися для вираження і накреслення думки в кожному архаїчному, символічному священному Писанні. Ці символи завжди ті самі, за винятком деяких розходжень, що випливають із перших фігур. Так еволюція і співвідношення таємниць Космосу, його росту й розвитку – духовного і фізичного, абстрактного та конкретного – були, насамперед, записані геометричними змінами форми. Кожна Космогонія починалася з кола, крапки, трикутника і квадрата та до числа 9, коли вона була синтезована першою лінією і колом – містичною Декадою Піфагора, сумою всього, що містить у собі і виражає таємниці усього Космосу; таємниці, вираженої в системі індусів у сто разів повніше, ніж будь-де, для того хто може розуміти містичну мову. Числа 3 і 4, що дають у своїй комбінації 7, також числа 5, 6, 9 і 10 є каменями основи окультних космогоній. Ця Декада й тисячі комбінацій її, можна знайти у кожній частині Світу. Вона зустрічається в печерах і храмах висічених у скелях Індостану і Центральної Азії; у пірамідах або пам'ятниках Єгипту та Америки; у катакомбах Озимандіів, на неприступних сніжних вершинах Кавказу, у руїнах Паленке; на островах Пасхи; усюди, де тільки ступала нога древньої людини. Число 3 і 4, трикутник і квадрат, або весвітні символи чоловічого та жіночого початку, що виявляють перший аспект Божества, яке розкривається, назавжди відбитий, як у Південному Хресті на Небі, так і в *єгипетському Crux Ansata*. Як це прекрасно висловлено автором «*The Source of Measures*»:

«Розгорнутий куб дає Тау, хрест єгипетської форми або християнський хрест... Коло, приєднане до першого, дає *Crux Ansata* ... числа 3 і 4, полічені на хресті, утворюють форму (єврейського) золотого свічника (у Свята Святих), а $3+4 = 7$ і $6+1 = 7$ дають поняття про дні в *колі тижня*, як про сім світочів сонця. Будучи основою *місяця й року*, тиждень у сім світочів відзначає також і час народження ... форма хреста, будучи тоді зображена з'єднанням застосуванням формули $113:355$, символ цей доповнюється *прив'язуванням людини до хреста*²⁰. Цей вид вимірювання був пов'язаний з увлеченням про походження людського життя, звідси й виникла *фалічна форма*».

Зі Станц ми бачимо, що хрест і ці числа відігравали видатну роль в архаїчній Космогонії. Поки що ми можемо скористатися доказами, зібраними тим же автором у відділі правильно озаглавленому ним «*Первісні Сліди цих Символів*» для доказу тотожності символів і їх езотеричного значення на всьому просторі нашої планети.

«Кинувши загальний погляд на природу чисел-форм ... надзвичайно цікаво простежити, коли й де вперше стало відомо їхнє існування й уживання. Чи було це плодом одкровення в часи названі нами історичними – у циклі надзвичайно близькому до нашого, якщо ми візьмемо до уваги вік людської раси? Що ж стосується часу поширення їх серед людей, то воно насправді стосується епохи набагато більш віддаленої в минулому від древніх єгиптян, ніж древні єгиптяни від нас.

Острова Пасхи «*серед Тихого Океану*» є залишками гірських вершин, що належали *поринулому у хвилі материку*, бо ці вершини густо покриті циклопічними статуями, залишками цивілізації численного й освіченого народу, що, видно, повинен був займати великий простір. На зворотних сторонах цих статуй зустрічається «*єгипетський хрест*» і видозміна цього хреста, що виявляє контури людської форми. У січневому номері журналу «*London Builder*» 1870-й рік, можна знайти повний опис, зі знімками, цієї країни, покритої лісом статуй, також і зображення самих статуй. В одному з перших номерів (здається у 36-му) журналу «*Натураліст*», видаваного в Салемі (Массачусетс), можна знайти опис надзвичайно цікавих і дуже древніх статуй на хребтах гір Південної Америки й, безсумнівно, набагато більш древніх, ніж сучасні нам раси. Статуї ці цікаві тим, що вони зображують контури людини, розіп'ятої на хресті²¹ в цілій серії малюнків, де форма *людини* переходить у форму *хреста*, але написаного таким чином, що людину можна прийняти за хрест, або хрест за людину...

Відомо що ацтеки зберегли досить точну традицію *про потоп*... Барон Гумбольдт говорить, що ми повинні шукати країну Ацталан, первісну країну ацтеків, принаймні, на висоті 42-ої північної паралелі; у своїх мандрах вони досягли, нарешті, долини Мексики. В цій долині земляні пагорби крайньої Півночі перетворилися на вишукані кам'яні піраміди й інші споруди, залишки яких знаходять і зараз. Відповідність, що існує між пам'ятниками ацтеків і єгиптян, добре відома... Атуотер, після дослідження сотень подібних споруд, переконався, що ацтеки були знайомі з астрономією. Що ж стосується однієї з найбільш досконалих пірамідних будівель, із залишених ацтеками, то Гумбольдт дає наступний опис:

«Форма цієї піраміди (Папантла), що має *сім* поверхів, стрункіше всіх інших відкритих пам'ятників цього типу, але висота її не представляє нічого чудового, бо вона досягає лише 57 футів височини, а основа її дорівнює лише 25 ф. з кожної

¹⁹ Нагадаємо, скільки разів *езотерична* релігія Мойсея була придушена і замінена культом Ієгови, відновленим Давидом і поставленим на своє місце, наприклад, Єзекіїлем: порівн. у «*Викритій Ісиді*» (II, 436-42). Ймовірно, були переконливі причини, чому садукей, які давали майже всіх первосвящеників Іудеї, примкнули до Закону Мойсея і відкинули, так звані, «Книги Мойсея» – *П'ятикнижжя* синагоги і *Талмуд*.

²⁰ Ще раз пригадайте індуського Віттоба, розіп'ятого в просторі; значення «священного знаку» Свастики; Платонівської людини, розіп'ятої у просторі тощо.

²¹ Див. нижче опис древнього посвячення аріїв: *Вішвакарман*, який розпинає на хрестоподібному зрубі сонце, *Вікарттана*, позбавлене своїх променів.

сторони. Проте, вона чудова в одному відношенні, бо вона цілком побудована з обтесаних каменів надзвичайного розміру і прекрасної форми. *Троє* сходів, сходинки яких прикрашені скульптурними ієрогліфами та маленькими *нішами*, розташованими дуже симетрично, ведуть до вершини. Число цих ніш наче натякає на 318 *простих і складних знаків днів цивільного календаря ацтеків*».

Число 318 у гностиків виявляє значення Христа, також і знамените число випробуваних і обрізаних слуг Авраама. Коли число 318 розглядається як *абстрактна і всесвітня величина*, що виражає величину діаметра до кола, що є *одиницею*, то вживання його в складанні цивільного календаря стає зрозумілим».

Тотожні гліфи, числа та езотеричні символи, зустрічаються в Єгипті, Перу, Мексиці, на острові Пасхи, в Індії, Халдеї і в Центральній Азії – розп'яті люди та символи походження рас від Богів – і незважаючи на це, ми бачимо, як наука все ж відкидає думку про людську расу, створену не за *нашою* подобою. Теологія чіпляється за свої 6 000 років із часу створення світу. Антропологія доводить наше походження від мавп, а духівництво веде нас від Адама, за 4 004 року до Р. Хр.!!!

Чи треба зі страху уславитися за марновірного безумця й навіть за брехуна, втриматися від надання доказів – настільки ж достовірних, як і будь-які існуючі – тільки тому, що зоря того дня, коли всі Сім Ключів будуть надані науці або, вірніше, вченим і дослідникам, які вивчають символіку, ще далеко? Чи будемо ми, перед лицем гнітючих відкриттів геології та антропології щодо древньої людини – щоб уникнути карми, що зазвичай осягає кожного хто відхилився від уторованої колії геології або матеріалізму – дотримуватися 6 000 років і «навмисного творення» або ж приймемо з захопливою покірністю нашу генеалогію та походження від мавп? Ні, цього не трапиться поки нам буде відомо, що Таємні Архіви зберігають зазначені Сім Ключів до таємниці походження людини. Якими б не були помилковими, матеріалістичними та упередженими наукові теорії, однак, вони в тисячу разів ближче до істини, ніж древні вигадництва геології. Останні перебувають у передсмертній агонії, це ясно кожному, крім найбільш непримиренних ханжей та фанатиків. Вірніше можна сказати, що захисники геології втратили здоровий глузд. Дійсно, що ж можна думати, коли незважаючи на очевидність безглуздя вкладеного в мертву букву *Біблії*, вони усе ще, навіть із небаченою ще люттю, привселюдно підтримують їх; і коли зустрічаються богослови, які стверджують, що хоча «Священні Писання ретельно утримуються від усякого безпосереднього сприяння науковим дослідженням, проте, вони ніколи не зустріли в них (Писаннях) жодного твердження, *що не витримало б світла Прогресивної Науки*»!!!²².

Отже, ми не маємо іншого вибору, як або сліпо прийняти висновки науки, або ж порвати з нею і безстрашно повстати проти неї, стверджуючи те, чому вчить нас Таємна Доктрина і бути цілком готовими прийняти всі наслідки.

Але подивимося, проте, чи не приходить нам на допомогу сама наука у своїх матеріалістичних теоріях і навіть теологія в її передсмертному хрипінні, що у великій боротьбі намагається примирити 6 000 років, які минули з часу Адама з «*Геологічними Доказами Стародавності Людини*» сера Чарльза Лаелля. Етнологія, за визнанням одного з її найбільш учених прихильників, визнає вже неможливим пояснити різновид людської раси, якщо не буде прийнята гіпотеза про *створення декількох Адамів*. Вони говорять про «білого Адама і чорного Адама, про червоного та жовтого Адама»²³. Індуси, які перераховують перевтілення Вамадеви за *Лінга Пураною*, навряд чи могли б сказати більше. Бо, перераховуючи послідовні народження Шиви, вони описують його в одній Кальпі *білим* за кольором шкіри, в іншій – *чорним*, потім *червоним*, після чого Кумара перетворюється на «чотирьох юнаків *жовтого кольору*». Цей дивний «збіг», як сказав би Проктор, говорить лише на користь наукової інтуїції, бо Шива-Кумара не що інше, як алегоричне зображення людської раси в генезі людини. Але це привело до іншого інтуїтивного феномену – цього разу в рядах богословів. Невідомий автор «*The Primeval Man*» у розпачливій спробі відгородити Божественне Одкровення від безжалісних і красномовних відкриттів геології та антропології, заявивши, що було б найбільшим нещастям, якби захисники *Біблії* виявилися змушеними або відмовитися від думки про натхненність Священного Писання, або ж відкинути висновки геологів – знаходить компроміс. Він присвячує товстий том, щоб показати той факт: що «Адам не був *першою людиною*»²⁴, створеною на Землі». Знайдені останки до-адамічної людини, «замість того, щоб похитнути нашу віру у Священне Писання, лише підтвердили вірогідність його»²⁵. Яким же чином? Дуже просто! Автор міркує, що відтепер – «ми (духівництво) можемо надати вченим продовжувати їхні наукові дослідження, не намагаючись боротися проти них зі страху перед ерессю». Дійсно, яке полегшення для Гьокслі, Тиндалля й сера Чарльза Лаелля!!

«Біблійне оповідання не починається зі створення, як це зазвичай прийнято думати, але зі створення Адама і Єви, *мільйони років після створення* нашої планети... Вся попередня історія, наскільки це стосується Св. Писання, ще не написана... До часу Адама могли існувати не одна лише раса, а двадцять різних рас на Землі, також як можуть існувати двадцять різних людських рас в *інших світах*»²⁶.

²² «*Primeval Man Unveiled*» или «*Anthropology of the Bible*» автора (невідомого) книги: «*The Stars and the Angels*», 1870, стор. 14.

²³ *Op. cit.*, стор. 195.

²⁴ Особливо, через докази, що дає сама узаконена Біблія в Книзі *Буття* (IV, 16, 17), де говориться про Каїна, котрий пішов у країну Над і оженився там.

²⁵ *Ibid.*, стор. 194.

²⁶ «*Primeval Man Unveiled*», стор. 55.

Які ж були ці раси? Позаяк автор усе ще стверджує, що Адам був *першою людиною нашої раси*? Це була сатанинська раса й раси! «Сатана ніколи не був на небесах, тоді як Янголи та люди однорідні». Перед-Адамічна раса була расою «грішних янголів». Сатана був «першим князем світу цього», так читаємо ми. Він помер внаслідок свого повстання і залишившись на Землі, як *розвілений Дух*, спокусив Адама і Єву.

«Перші століття сатанинської раси і особливо *при житті Сатани!!!* могли бути епохою патріархальної цивілізації і порівняного спокою – часом тубал-каїнів та іубалів, коли науки та мистецтва намагалися пустити свої коріння в проклятий ґрунт... Яка тема для епічної драми!.. Неминучі інциденти повинні були відбуватися. Ми бачимо перед собою ... радісного, первісного нареченого, який росіяним вечором упадає за своєю засоромленою нареченою під дубами Данії, що росли тоді там де й зараз... Сивий первісний патріарх ... первісна молодь, що безневинно бавиться довкола нього ... тисячі подібних картин встають перед нами»²⁷!

Ретроспективний погляд на цю сатанинську «засоромлену наречену» у дні безвинності Сатани анітрохи не втрачає своєї поетичності через оригінальність. Цілком навпаки. Сучасна християнська наречена, – яка в наші дні не часто червоніє перед своїм сучасним коханим, – може навіть отримати урок моралі у цієї дочки Сатани, створеної плідною фантазією її першого людського біографа. Ці картини, які можна оцінити гідно лише вивчивши їх у книзі, що описує їх, усі підказані бажанням примирити непогрішність Св. Писання із твором сера Чарльза Ласлєля «*Стародавність Людини*», та іншими шкідницькими науковими працями. Але це не заважає тому, що в основі цих дурниць, які автор не наважився підписати ні своїм, ні навіть запозиченим ім'ям, лежать істина та дійсні факти. Бо ці перед-адамічні раси – не сатанинські, а просто раси атлантів і попередні їм гермафродити – згадані в *Біблії*, якщо її читати езотерично в дусі Таємного Вчення.

Сім Ключів відкривають минулі та майбутні таємниці семи великих Корінних Рас і семи Кальп. Хоча походження людини й навіть геологія езотеризму будуть, звичайно, відкинуті наукою нарівні із сатанинськими та перед-адамічними расами, все ж, якщо вчені, через брак іншого виходу з ускладнень, будуть змушені обирати між тим часом або іншим, ми переконані, що незважаючи на Св. Писання – саме, древнє Вчення буде прийняте ними, щойно таємна мова буде хоча б почасти розгадана.

ВІДДІЛ ІІІ

ПЕРВИННА СУБСТАНЦІЯ І БОЖЕСТВЕННА ДУМКА

«Через те, що було б нерозумно стверджувати, що нам уже відомі всі існуючі причини, варто допустити, у випадку потреби, наявність *цілком нового посередника*.

Припустивши, що ще не цілком точно встановлено, що вібраційна гіпотеза пояснює всі факти, нам треба буде ще розв'язати, чи доводиться цим існування хвиль ефіру? *Ми не можемо стверджувати позитивно, що ніяке інше припущення не зможе пояснити факти*. Визнано, що корпускулярна теорія Ньютона відставлена в силу розбіжностей; але в цей час їй немає заміни. Проте, надзвичайно бажано знайти для всіх подібних гіпотез яке-небудь паралельне підтвердження, який-небудь доказ *aliunde* існування *передбачуваного ефіру*... Деякі гіпотези складаються із припущень, що стосуються найдокладнішої будови і функцій тіл. Внаслідок самої природи даного питання, ці припущення ніколи не можуть бути доведені безпосередніми способами. Єдина заслуга їх складається в *їхній придатності для вираження феноменів*. Вони є *образотворчими фікціями*. «Логіка», Alexander Bain, ч. II, стор. 133.

Ефір – цей гіпотетичний Протей, одна з «образотворчих фікцій» сучасної науки, яка протягом довгого часу користувалася визнанням, є одним із нижчих «початків» того, що ми називаємо Первинною Субстанцією (Акашею на санскриті), однією із мрій древніх часів, що стала знову мрією сучасної науки. Це найбільша, так само як і найзухваліша з теорій древніх філософів, що дожила до наших днів,. Для окультистів, однак, як Ефір, так і Первинна Субстанція є реальностями. Говорячи простіше, ефір є Астральне Світло, а Первинна Субстанція – Акаша, Упадхі Божественної Думки.

Сучасною мовою Божественну Думку краще було б назвати Космічною Мислеосною, Духом, і Акашу – Космічною Субстанцією, Матерією. Обое вони – Альфа і Омега Буття, та лише два *аспекти* Єдиного Абсолютного Існування. У давнину не тільки ніколи не зверталися до цього останнього, але навіть не згадували ні під яким ім'ям, хіба тільки в алегорії. У найдавнішій арійській раси, в індусів, релігія освічених класів, якою б полум'яною вона не була, ніколи не складалася у поклонінні красі форм і мистецтву, як у греків; поклоніння, що у пізніші часи привело до антропоморфізму. Але тоді як грецький філософ поклонявся формі, а індуський мудрець один лише «розумів істинне співвідношення між земною красою і вічною істиною», – неосвічені шари всіх народів ніколи не розуміли ні того ні іншого.

Не розуміють вони цього і понині. Еволюція Бого-поняття йде рука в руку з розумовою еволюцією людини. І це настільки вірно, що найшляхетніший ідеал, до якого може піднятися релігійний дух одного століття, здається лише грубою карикатурою філософському розуму наступної епохи! Самі філософи повинні були *бути присвячені в містерії пізнання*, перш ніж вони могли засвоїти правильну думку древніх про цей надзвичайно метафізичний предмет. В іншому випадку – без такої присвяти – для кожного мислителя існувала

²⁷ *Ibid.*, стор. 206-7.

би межа – «до цієї rischi і не далі», написана його власними розумовими здібностями, так само чітко і безпомилково, як і межа прогресу кожного народу або раси в його циклі, що накладається законом Карми. Поза Присвятою, крила сучасної, релігійної думки назавжди засуджені залишитися підтягнутими, і вона не спроможна піднятися вгору; бо ідеалісти, так само як і реалісти, й навіть вільнодумні, є лише результатом або природним продуктом відповідних течій і навколишнього їхнього середовища. Ідеали кожного з них є лише неминучі результати їхніх темпераментів і прояв того ступеня розумового прогресу, що досягнутий даними націями у своїй сукупності. Тому, як уже було відзначено, найвищі польоти сучасних західних метафізиків залишилися далеко нижче істини. Більшість із агностичних поточних теорій про існування «Першопричини» не більше ніж схований матеріалізм – різниця лише в термінології.

Навіть такий великий мислитель, як Герберт Спенсер, говорить іноді про «Непізнаване» у термінах, що свідчать про згубний вплив матеріалістичної думки, яка, подібно мертвошуму Сіроко, спалила й висушила всі поточні онтологічні теорії.

Наприклад, коли він називає «Першопричину», «Непізнаваним», «силою, що проявляється за допомогою феноменів», і «безмежною, вічною енергією», стає ясно, що він зрозумів лише *фізичний* аспект Таємниці Буття – лише енергію Космічної Субстанції. Співвічний аспект Єдиної Реальності, Космічна Мислеоснова (Ідеація) цілком не прийнята до міркування, що ж стосується до її Нумена, то він очевидно і не існує в розумі великого мислителя. Безсумнівно, така однобічність при вирішенні проблеми, значною мірою зобов'язана згубному методу Заходу підкоряти свідомість матерії або ж розглядати її «побічним продуктом» молекулярного руху.

З перших часів Четвертої Раси, коли поклонялися лише Духу і таємниця була виявлена, й аж до останніх днів розквіту грецького мистецтва на зорі християнства, одні лише елліни насмілилися відкрито спорудити вівтар «Невідомому Богові». Яке б уявлення не виникло в глибокому розумі Ап. Павла, коли він оголосив афінянам, що цей «Невідомий», якого вони шанували в невіданні, і є істинний Бог, якого проповідує їм, – це Божество *не було* ні «Іеговою», ні «Творцем світу і всього сущого». Бо не «Бог Ізраїлів», але «Непізнаваний» древніх і сучасних пантеїстів «перебуває в *нерукотворних храмах*»²⁸.

Божественну Думку не можна ні визначити, ні пояснити її значення інакше, як через незліченні прояви Космічної Субстанції, в якій думка ця *відчувається* духовно тими, кому це доступно. Сказати це, після того як вона була визначена, як Невідоме Божество, відсторонене, безособове, безстатеве, яке перебуває в корені кожної Космогонії і її наступної еволюції, – рівнозначно тому, що нічого не сказати. Це подібно спробі створити трансцендентальне рівняння умів, маючи для визначення істинного значення його термінів, лише деяку кількість *невдомих* величин. Його місце позначене в древніх, примітивних, символічних накресленнях, де, як уже було показано, воно представлено у вигляді безмежної п'ятки на поверхні якої з'являється перша біла центральна п'ятка – що символізує співрівний і співвічний Дух-Матерію, що з'являється у феноменальному світі до своєї першої диференціації. Коли «Єдине стає Двома», можна визначити його, як Дух і Матерія. До «Духу» відноситься кожний прояв свідомості, рефлексивний або безпосередній, і «несвідома навмисність» – згідно сучасного вираження, вживаного у так званій західній *філософії* – проявлена в Життєвому Початку та у підпорядкуванні Природи великому порядку Непорушного Закону. «Матерія» повинна розглядатися як об'єктивність, у її найчистішій абстракції, як самосуца основа, семерикові манвантаричні диференціації якої становлять об'єктивну реальність, що стоїть за проявами всіх фазисів свідомого існування. У період всесвітньої Пралаїї, Космічна Мислеоснова не існує; і різнорідно диференційовані стани Космічної Субстанції знову вертаються у первісний стан відверненої, потенційної об'єктивності.

Манвантаричний Імпульс починається з новим пробудженням Космічного Уявлення Всесвітнього Розуму, спільно і паралельно з первинним виникненням Космічної Субстанції – остання є манвантаричним провідником першого – з недиференційованого пралаїчного стану. Тоді Абсолютна Мудрість відбивається у своєму Уявленні, котре, за допомогою трансцендентального процесу, що перевершує людську свідомість і не зрозуміле їй, виявляється у вигляді Космічної Енергії, Фохата. Вібруючи в лоні інертної Субстанції, Фохат викликає її до діяльності і керує її первинними диференціаціями на всіх семи планах Космічної Свідомості. Таким чином, існують Сім *Protyl* – як їх тепер називають – тоді як арійська древність іменувала їх Сімома Пракриті або Природами, – утворюючими окремо *відносно* однорідні основи, які протягом всезростаючої різнорідності в еволюції Всесвіту, диференціюються в дивовижну складність, яка постає явищами на планах пізнання.

Слово «відносно» вжито навмисно, через те, що саме існування такого процесу, який дає в результаті первинну сегрегацію недиференційованої Космічної Субстанції на семерикові основи еволюції, змушує нас розглядати *Protyl* кожного плану лише як *проміжну* фазу, прийняту на себе Субстанцією при її переході з абстрактності в повну об'єктивність. Найменуванням *Protyl* ми зобов'язані Круксу, видатному хімікові, який дав цей термін «*pre-matter*», якщо можна так назвати первинну й чисто однорідну субстанцію, підозрювану, якщо ще й не знайдену фактично наукою, у кінцевому складі атома. Але початкова сегрегація первинної матерії на атоми й молекули виникає слідом за еволюцією Семи *Protyl*. Останнього (основного) з них шукає Крукс, натрапивши недавно на можливість його існування на нашому плані.

²⁸ Діяння, XVII, 23, 24.

Сказано, що Космічне Представлення не існує під час періодів Пралайї, з тієї простої причини, що немає нікого і нічого, що б могло сприйняти його вплив. Неможливий ніякий прояв свідомості, напівсвідомості або навіть «несвідомої навмисності» інакше, як через матеріальний провідник: тобто, на нашому плані, де людська свідомість у *своєму нормальному стані* не може піднятися за межі того, що відомо як трансцендентальна метафізика; і дух вливається у потік індивідуальної або підсвідомої суб'єктивності лише через який-небудь молекулярний агрегат або провідник. А позаяк матерія, що існує крім сприйняття, є лише абстрагованістю, то обидва ці аспекти Абсолюту – Космічна Субстанція і Космічне Представлення – взаємно залежать друг від друга. Точно кажучи, щоб уникнути плутанини і помилкового уявлення, термін «Матерія» повинен бути застосований до сукупності предметів, доступних сприйняттю, а термін «Субстанція» до Нуменів; бо наскільки феномени *нашого* плану є творіннями сприймаючого Его – видозмінами його власної суб'єктивності – настільки всі «стани матерії, що являють сукупність сприйманих об'єктів», можуть мати лише відносно й чисто феноменальне існування для синів нашого плану. Як висловилися б сучасні ідеалісти – кооперація Суб'єкта і Об'єкта, дає в результаті об'єкт почуттєвий або феномен.

Але з цього зовсім не витікає, що те ж саме відбувається і на всіх інших планах, що спільна дія Суб'єкта і Об'єкта на плані їх семерикової диференціації дає в результаті семериковий агрегат феноменів, також не існуючих *per se*, хоча вони і є конкретними реальностями для Істот, в коло досвіду яких вони входять, точно так само як скелі та ріки навколо нас реальні з погляду фізика, хоча вони й представляють нереальні ілюзії почуттів в очах метафізика. Було б помилково не тільки сказати, але навіть уявити собі щось подібне. З погляду вищої метафізики, весь Всесвіт, включаючи і богів, є Ілюзія (Майя). Але ілюзія того, що саме по собі є ілюзія, різна на кожному плані свідомості, і ми однаково не маємо права, як догматизувати про природу здібностей сприйняття *Ego*, скажемо на шостому плані, так і ототожнювати наші сприйняття зі сприйняттями мурахи на її шаблі свідомості або ж ставити їх зразком для неї. Космічна Мислеоснова, зосереджена в Принципі або в Упадхі (основі), в результаті дає свідомість індивідуального *Ego*. Прояв його міняється згідно ступеня Упадхі. Наприклад, за посередництвом того, що відомо нам як Манас, воно проявляється як Свідомість-Розум; через більш витончену диференційовану тканину (шостий стан матерії) Буддхі, – що має своєю основою досвід Манаса – воно виливається потоком Духовної Інтуїції.

Об'єкт у чистому вигляді, незалежний від свідомості, невідомий нам при нашому житті на плані тривимірного світу, бо ми знаємо лише розумові стани, які викликаються ним у *Ego*, що пізнає. І поки протилежність Суб'єкта і Об'єкта триває – тобто, поки ми користуємося лише нашими п'ятьма почуттями і не знаємо, як звільнити наше всепізнаване *Ego* від ярма цих почуттів – доти неможливо буде *особистому Ego* пробитися крізь загороду, що відокремлює його від пізнання «речей самих у собі» або Сутності.

Це Его, просуваючись по дузі висхідної суб'єктивності, мусить вичерпати досвід кожного плану. Але лише коли Єдине зіллється з Усім, чи на нашому плані, чи на якому-небудь іншому, і Суб'єкт та Об'єкт однаково зникнуть в абсолютному запереченні Нірванічного стану – заперечення, знов-таки, лише з *погляду нашого плану* – тоді тільки досягнута буде вершина Всевідання, Пізнання Речей самих у собі, і ми підійдемо до вирішення ще більш страшної загадки, перед якою навіть Найвищий Дхіан-Коган повинен схилитися у мовчанні й невіданні, перед – Невимовленою Таємницею того, що іменується ведантистами Парабрахмо.

Внаслідок цього, всі ті, хто намагалися дати ім'я Непізнаваному Початку, просто лише применшували його. Навіть говорити про Космічну Мислеоснову – крім її *феноменального аспекту* – рівнозначно спробі закоркувати в пляшку первинний Хаос, або ж наклеїти печатний ярлик на Вічність.

Що ж представляє тоді із себе «Первинна Субстанція», та таємнича річ про яку тлумачила постійно алхімія і, яка була предметом філософських обговорень в усі століття? Чим може бути вона в остаточному підсумку, навіть у своїй *феноменальній* до-диференціації? Навіть це є Всім у виявленій Природі й – *нічим* для наших почуттів. Вона згадується під різними найменуваннями в кожній космогонії і в кожній філософії, але до цього дня є вічним, неловимим Протеєм у Природі. Ми торкаємося її і не відчуваємо її; ми дивимося на неї і не бачимо її; ми вдихаємо її і не зауважуємо її; ми чуємо і відчуваємо зовсім не підозрюючи про її присутність; бо вона міститься в кожній молекулі того, що ми, в нашому невіданні та ілюзії, розглядаємо як матерію в одному з її станів, або пізнаємо як почуття, думку, емоцію. Словом, це – Упадхі або провідник усякого явища, фізичного чи розумового, або ж психічного. У вступних реченнях Книги *Буття* і в халдейській Космогонії, у *Пуранах* Індії та у *Книзі Мертвих* Єгипту – усюди з неї починається цикл маніфестації. Вона іменується Хаосом і Водою, заплідненою Духом, який виходить від Невідомого, яким би ім'ям не називався цей Дух.

Автори священних Писань в Індії проникають глибше у початок еволюції речей, ніж Фалес або Іов, бо вони говорять:

«Від Розуму (названого Магат у *Пуранах*), у поєднанні з Невіданням (Ішварою, як особистим Божеством), за допомогою його спрямованої сили, в якій переважає якість нерухливості (*тамас*, нечутливість) походить *Ефір*. Від Ефіру – повітря; від повітря – тепло; від тепла – вода і від води – земля, з усім, що на ній».

«Від цього, від цього Самого Я, походить Ефір», – говорять Веди²⁹.

У такий спосіб стає зрозуміло, що не цей Ефір, – виниклий при четвертій стадії від *випромінювання* «Розуму, з'єданого з Невіданням» – є високим Початком, *Божественною* Сутністю, що обожнюється

²⁹ *Taittirīyaka Upanishad*, Другий – *Vallī*, Перший – *Anuvāka*.

греками і латинянами під найменуванням «Батько, Всемогутній Ефір» (*Pater Omnipotens Aether*) і «Великий Ефір» (*Magnus Aether*) у всій його сукупності. Прикрою загадкою для всіх галузей знання є завжди семерикова градація і незліченні підрозділи та розходження, що робляться древніми між силами Ефіру, узятими колективно, починаючи від його зовнішніх меж дій відомих нашої науці і аж до «Невагомій Субстанції», колись прийнятої як «Ефір простору», але нині майже відкинутою. Міфологи і символісти наших днів, спантеличені таким незрозумілим прославлянням з одного боку і приниженням з іншого тієї ж обожненої Сутності в тих самих релігійних системах, часто потрапляють у найсмішніші помилки. Церква тверда, мов скеля, в усіх її первісних помилкових тлумаченнях, зробила Ефір місцеперебуванням своїх сатанинських легіонів. Вся Ієрархія занепалих Янголів міститься тут: Космократори – «Носії Світу», згідно *Босюе; Mundi Tenentes* – «Тримачі Світу», як іменує їх Тертулліан; *Mundi Domini* – «Влада Світу» або вірніше Володарі; *Curbati* або «Зігнуті» і т.д.; перетворюючи, таким чином зірки й небесні планети в їхньому плині – на дияволів!

Бо так витлумачила церква вірш: «Бо наша битва не проти плоті та крові, але проти керівників, проти сил, проти правителів темряви світу цього»³⁰.

Далі Св. Павло згадує «про духів злості піднебесних («злісних» в англійському тексті) – *spiritualia nequitiae caelestibus* – латинські тексти дають різні найменування цим «духам злості», безвинним «елементам». Але цього разу церква має рацію, хоча дарма називає вона всіх їх дияволами. Астральне Світло або нижчий Ефір *сповнений* свідомими, напівсвідомими і несвідомими сутностями; тільки церква має менше *влади* над ними, ніж над невидимими мікробами й москітами.

Різниця, встановлювана між сімома станами Ефіру – який сам є один із Семи космічних Початків, тоді як Ефір древніх є *всесвітній Вогонь* – може бути знайдена у відповідних вказівках Зороастра і Пселла. Перший сказав: «Радься з ним тільки коли він не має ні форми, ні вигляду» – *absque forma et figura* – що означає, без полум'я або палаючого вугілля. «Коли він має форму, не звертай на нього уваги, – учить Пселла, – але коли він без форми, корися йому, бо тоді він є священний вогонь і все, що він розкриє тобі, буде істинним»³¹. Це доводить, що сам Ефір є аспект Акаші й у свою чергу, має кілька аспектів або «початків».

Всі древні народи обожнювали Ефір у його невагомому аспекті та потенції. Вергілій називає Юпітера «*Pater Omnipotens Aether*» і «Великий Ефір»³². Індуси також включили його в число своїх божеств, під найменуванням Акаші, синтезу Ефіру. І автор філософської системи Гомойомерії, Анаксагор Клазоменський твердо вірив, що як духовні прообрази всіх речей, так і їхні елементи, перебувають у безмежному Ефірі, де вони й зароджуються, еволюціонують і куди вертаються – таке й Окультне Вчення.

Таким чином ясно, що саме з Ефіру, в його вищому синтетичному аспекті, колись антропоморфізованому, виникло перше уявлення про особисте Творче Божество. Згідно індуських філософів «елементи (стихії) *тамасичні (tâmasa)*, тобто, вони не прояснені *розумом*, який вони затемнюють».

Тепер ми повинні вичерпати питання про містичне значення Первинного Хаосу і Основного Принципу, та з'ясувати, як *були* вони з'єднані в древніх філософіях з Акашею, неправильно перекладеною словом Ефір, і також з Майєю, ілюзією, чоловічим аспектом якої є Ішвара. Далі ми будемо говорити про Розумний Початок або вірніше, про невидимі, нематеріальні властивості у видимих і матеріальних елементах «виниклих з Первинного Хаосу».

Бо «що є Первинний Хаос, як не Ефір?» – запитується у «*Викритій Ісіді*».

Не сучасний Ефір, не той, що прийнятий зараз, але той, котрий був відомий древнім філософам задовго до часів Мойсея – Ефір з усіма його таємничими і окультними властивостями, що містять у собі зачатки *всесвітнього утвору*. Вищий Ефір або Акаша, є Небесна Діва й Матір усього буття, всіх існуючих форм, з лона якої «по заплідненні» «Божественним Духом, викликані до буття Матерія та Життя, Сила й Дія». Ефір є Адіті індусів, він же й Акаша. Електрика, магнетизм, тепло, світло та хімічна дія так мало зрозумілі зараз, що нові факти постійно розширюють межі нашого знання. Хто знає де закінчується міць цього гіганта Протея – Ефіру? Або, де криється його таємничий початок? Хто може заперечувати Дух, що діє в ньому і розвиває з нього всі видимі форми?

Буде легким завданням довести, що космогонічні легенди всього світу засновані на знанні древніми цих наук, що дружно підтримують у наші дні доктрину еволюції і подальші пошуки доведуть, що ці древні були інформовані набагато краще нас про самий факт еволюції, включаючи обидва її аспекти, фізичний і духовний.

«Згідно древніх філософів, еволюція була *всесвітньою теоремою, доктриною*, що охоплює все *ціле*, і твердо встановленим принципом; тоді як наші сучасні еволюціоністи в змозі представити нам лише чисто спекулятивні теорії; з дивними, якщо не цілком негативними теоремами. Дарма представники нашої сучасної мудрості думають припинити сперечання і претендують на вирішення питання тільки тому, що затемнена фразеологія Мойсеєвих ... оповідань не узгоджується з певним тлумаченням «Точної Науки»³³.

³⁰ Послання до Ефесян, VI, 12.

³¹ Оракули Зороастра – «Еффат», XVI.

³² «Георгіки», II, 325.

³³ «Викрита Ісіді».

Якщо ми звернемося до *Законів Ману*, ми побачимо в них прообраз усіх цих ідей. Майже загублені для Заходу у своїй первісній формі, перекручені пізнішими, навмисними додаваннями, вони, однак, зберегли достатньо древнього духу, щоб можна було судити про їхній істинний характер.

«Розсіявши пітьму, Самосуций Господь (Вішну, Нараяна та ін.) став виявленим; і бажаючи зробити суті зі своєї Сутності, створив спочатку одну Воду. В неї він кинув сім'я. Це сім'я стало Золотим Яйцем».

Звідки цей Самосуций Господь? Його називають «Те» і говорять про нього як про «Темряву» невідчутну, без певних якостей, невлівому і непізнавану, й ніби занурену у глибокий сон. «Після перебування в цьому Яйці протягом цілого Божественного Року», Той, Хто йменується у світі Брахмою, розсікає те Яйце на дві половини, і з верхньої частини він утворює небо, з нижньої Землю, а із середини твердь і «постійне місце для вод»³⁴.

Безпосередньо за цими віршами йде, однак, щось більш важливе для нас, бо це цілком підтверджує наші Езотеричні Вчення. Починаючи від вірша 14 до 36 еволюція дається в порядку описаному в езотеричній філософії. Це не так легко спростувати. Навіть Медхатітхі, син Вірасваміна й автор коментаря *Манубгасья*, якого відносять західні сходознавці до 1000 р. по Р. Хр., допомагає нам своїми примітками освітити істину. Він виявляє себе або тим хто не бажає видати більше, знаючи, що саме потрібно сховати від профанів, або ж він насправді був здивований. Проте, й те, що він видає, досить ясно встановлює семериковий початок в людині та Природі.

Почнемо з першого розд. «Правил» або «Законів», після того, як Самосуций Господь, Невиявлений Логос «Невідомої Темряви», стає виявленим у Золотому Яйці:

11. «З цієї цільної (недиференційованої) Причини, вічної, *суцїї* і *не суцїї*, з неї відбувся той Чоловічий Початок, що йменується у світі Брахмою».

Тут, як і в усіх істинних філософських системах, ми знаходимо, що навіть «Яйце» або коло, або Нуль, Безмежна Нескінченність, називається «Те»³⁵, й лише Брахма, перша Одиниця, іменується «Богом» чоловічої статі, тобто, запліднюючим Початком. Це $\bigcirc$ або 10 (десять), Декада. Лише на плані семерикового або *нашого* світу, називається він Брахма. На плані ж об'єднаної Декади, в області Реальності, цей чоловічий Брахма є ілюзія.

14. Із самого себе (*Ātmanah*) він створив Розум, *що суцїй і не суцїй*: а з Розуму Его-їзм (Самосвідомість) (а), Владика (b), Господь».

a) Розум є Манас. Медхатітхі, коментатор, правильно зауважує тут, що це є саме зворотнім і вказує вже на перекручування та переробки; бо Манас виникає від Ахамкара або (Всесвітньої) Самосвідомості, точно так само як Манас у мікрокосмі походить від Магата або Мага-Буддхі (Буддхі в людині). Бо Манас двоїстий. Як це доводить і перекладає Кольбрук: «Розум, служачи одночасно для відчуття і для дії, за спорідненістю є орган, будучи тотожним іншому»³⁶.

Інше тут означає Манас, наш П'ятий Принцип (*п'ятий*, бо тіло було названо першим, що зворотній істинному філософському порядку) перебуває у спорідненості, як з Атма-Буддхі, так і з чотирма нижчими принципами. Звідси й наше Вчення: а саме, що Манас іде за Атма-Буддхі в Девачан й, що нижчий Манас, тобто, відпади або залишки Манасу, залишаються з Кама Рупою в Лімбі або Кама-Лоці, місцеперебуванні «Оболонок» (шкарлуп).

b) Медхатітхі перекладає це, як «Той, хто усвідомлює своє Я, або Его, а не «Владика», як це роблять сходознавці. Так само вони перекладають і наступний вірш:

16. «Змусивши найтонші частки цих шести (велике Я та п'ять органів почуттів) невимовного блиску ввійти в елементи Самості (*ātmanātrāsu*), він створив усі істоти».

Тоді як за Медхатітхі слід читати *mātrābhīh* замість *ātmanātrāsu* і, таким чином, це місце слід читати:

«Наповнивши найтонші частки цих шести, невимовного блиску, елементами самості, він створив усі істоти».

Останній переклад повинен бути найбільш правильним, бо Він, Сам є те, що ми називаємо Атмою і, таким чином, становить сьомий принцип, синтез «шести». Така також думка й видавця *Манави Дхарма Шастри*, який, очевидно інтуїтивно, проникнув глибше в дух філософії, ніж перекладач, покійний д-р Бурнелль; бо він анітрохи не коливається між текстом «*Куллука Бгатти*» і коментарем Медхатітхі. Відкидаючи Танматри або найтонші елементи й атмаматра в «*Куллука Бгатти*», він говорить, застосовуючи принципи до Космічного Я:

«Всі шість є скоріше *Манасом* плюс п'ять принципів: ефір, повітря, вогонь, вода та земля; «з'єднавши п'ять частин цих шести з духовним початком (*сьомим*), він (у такий спосіб) створив усе Суцє...». Отже *атмаматра* є духовний Атом у протилежність стихійному, а не відбиті «елементи себе самого».

Так виправляє він переклад вірша 17:

³⁴ *Op. cit.*, 1, 5-13. Переклад Бурнелля.

³⁵ Ідеальна вершина Трикутника Піфагора.

³⁶ Див. переклад А. Кок. Бурнелля вид. Ед. Хопкінса.

«Позаяк найтонші елементи тілесної форми цього Єдиного залежать від цих шести, то мудрі називають його форму Шаріра».

І він додає, що «елементи» означають тут частки або частини (або принципи), тлумачення це підтверджується віршем 19, що говорить:

«Цей не вічний (Всесвіт) виникає тоді від Вічного за допомогою найтонших елементів, форм цих семи доволі потужних Принципів (Пуруша)».

Видавець, коментуючи це виправлення Медхатітхи, зауважує: «Певно тут маються на увазі п'ять елементів *плюс* розум [Манас] і самосвідомість [Ахамкара]³⁷; «найтонші елементи», як і раніше, (означають) «п'ять частин форми» (або принципів). Вірш 20 вказує саме це, стверджуючи, що ці п'ять елементів або «п'ять тонких частин форми» (Рупа *плюс* Манас і Самосвідомість) становлять «Сім Пуруш» або Принципів, названих у *Пуранах* «Сімома Пракриті».

Крім того, у вірші 27 говориться про ці «п'ять елементів» або «п'ять частин», як «про ті, що йменуються атомічними частинами, які руйнуються», і, які, відтак, «відрізняються від атомів Ньяя (Nyāya)».

Цей Брахма-Творець, який виникає зі Світового або Золотого Яйця, з'єднує в собі як Чоловічий, так і Жіночий Початок. Коротше кажучи, Він тотожний усім Протологосам-Творцям. Але про Брахму не можна казати як про Діоніса, «πρωτόγονον διφυή τρίγονον Βακχείου Ἀνακτα Ἀγρίων ἀρρητων κρύφιον δίκηρωτα δίχορφον» – Місячного Іегову, справжньому Вакха, який танцює разом із Давидом, голим перед своїм символом у ковчегу – бо в ім'я його ніколи не було встановлено непристойних діонісій. Всі подібні публічні обряди були екзотеричні й великі всесвітні символи піддалися перекручуванню в усьому світі, подібно тому як і символи Крішні спотворюються нині в Бомбеї Валлабачаріями, шанувальниками «Дитини» Бога. Але хіба ці народні боги – *істинне* Божество? Невже вони є вершиною і синтезом семерикового утвору, включаючи людину? Це неможливо! Кожен з них і всі вони суть лише одна зі сходінок цих семерикових сходів Божественної Свідомості, як язичницької, так і християнської. Ейн-соф, як кажуть, проявляється через *Сім Букв* Імені Іегови, останній захопив місце «Невідомого Безмежного» і шанувальники його приставили до нього Сім Янголів Присутності – його Сім Початків. Але вони згадані майже в кожній школі. У чистій філософії Санкхья – Магат, Ахамкара і п'ять Танматр називаються Сімома Пракриті або природами; вони перераховуються, починаючи від Мага-Буддхі або Магата, у спадному порядку до Землі³⁸.

Проте, як не перекручена Ездою для рабінічних цілей первісна елогістична версія, який не відразливий часом навіть *езотеричний* зміст єврейських літописів, насправді, можливо, набагато більше, ніж їхній зовнішній покрив або вбрання, проте, за виключенням іеговістичних частин, Мойсеєві книги сповнені чисто окультного й неоціненого знання, особливо перші шість розділів.

Читаючи, за допомогою *Кабали*, ми знаходимо в них незрівнянний храм Окультних Істин, джерело глибоко прихованої краси, захованої під будовою, *видима* архітектура якої, незважаючи на її гадану симетрію, не може витримати критики холодного глузду або ж відкрити стародавність його схованої істини, бо вона належить усім століттям. Набагато більше мудрості приховано в екзотеричних *легендах Пуран* і *Біблії*, ніж у всіх екзотеричних *фактах*, що зустрічаються в літературі всього світу, і в них більше окультної істинної науки, ніж точних знань у всіх академіях. Або ж, говорячи просто і ясно, у деяких частинах екзотеричних *Пуран* і *П'ятикнижжя* міститься стільки ж езотеричної Мудрості, скільки в них і безглуздостей і навмисної дитячої фантазії, якщо читати лише їхню мертву букву й у вбивчому тлумаченні догматичних релігій, та особливо їхніх сект.

Прочитайте перші вірші Книги Буття і вдумайтеся в них. Там «Бог» велить *іншому «Богові», що виконує його Велиння* – і це навіть в *обережному* англійському протестантському і схваленому перекладі – часів короля Якова I.

«Спочатку» – єврейська мова не має слова, що висловлює уявлення вічності³⁹ – «Бог» створив Небо й Землю, і Земля була «без виду і порожня», тоді як Небо, насправді, не Небо, але «Бездня», хаос з панівною над нею Питьмою⁴⁰.

³⁷ Ахамкара, як всесвітня Самосвідомість, має трійний аспект так само, як і Манас. Бо це «розуміння Себе (Я) або *Ego* є, або Саттва, чистий спокій», або проявляється, як *раджас*, «діяльність», або залишається «*тамасом*» «застійним», заглибленим у п'яті. Воно належить Небу та Землі й приймає якості Ефіру.

³⁸ Див. *Санкхья Каріка*, III і коментарі.

³⁹ Слово «Вічність», яким християнські богослови перекладають термін – «повік», не існує в єврейській мові. «Улам», – говорить Ле Клерк, означає лише час, початок і кінець котрого невідомі. Воно не означає «безкінечної протяжності» й термін «повік» у *Старому Завіті* означає лише «довгий час». Також слово «вічність» у *Пуранах* використовується не в християнському сенсі. Бо у *Вішну Пурані* чітко встановлено, що під «Вічністю» та «Безсмертям», мається на увазі лише – «існування до кінця Кальпи». (Книга II, розд. III).

⁴⁰ Орфічна Теогонія за своїм духом чисто східна та індуська. Послідовні перетворення, зазані нею, значно віддалили її від духу древньої космогонії, як можна переконатися в цьому навіть при порівнянні її з *Теогонією* Гесіода. (Див. чудову працю Якова Дармештетера «*Cosmogonies Aryennes*» в його *Essais Orientaux*). Отже, початкове уявлення греків про Хаос належить релігії Таємної Мудрості. У Гесіода хаос також безграничний, безмежний, безпочатковий і без кінця протягом усього часу, одночасно і абстракція, і видима присутність. Простір, наповнений питьмою, котра є первісна матерія в своєму *до-космічному* стані. Бо в етимологічному сенсі, Хаос є простір, згідно Арістотеля; простір у нашій філософії є

«І Дух Божий ширяв над водою» або над великою Безоднею Безмежного Простору. І Дух цей є Нараяна або Вішну.

«І сказав Бог: хай буде Твердь»... І другий «Бог» корився і «створив твердь».

«І сказав Бог: хай буде Світло. І стало Світло». Останнє зовсім не означає Світло, але, як у *Кабалі*, двостатевого Адама Кадмона або Сефіру (Духовне Світло), бо вони одне; або, відповідно до халдейської *Книги Чисел*, *другорядних* Янголів, перші, будучи Елохімами, представляють колектив цього Бога, «який творить», бо до кого ж звернені ці слова Наказу? І хто велить? Той, хто велить є Вічний Закон, а хто кориться – Елохім, відома величина, що діє усередині й разом з х, або коефіцієнт невідомої величини, Сили Єдиної Сили. Весь цей Окультизм може бути знайдений в архаїчних Станцах. Зовсім неважливо чи назвемо ми ці «Сили» Дхіані-Коганами або ж Офанімами, згідно Єзекїїля.

«Єдине Всесвітнє Світло, що для людини є Питьма, існує вічно», – говорить *Книга Чисел* халдеїв. Від нього періодично виходить Енергія, що відбивається в безодні або Хаосі, сховищі майбутніх світів, і будучи пробуджена, вона збуджує і запліднює дремаючі Сили, тобто, вічносущі потенційності в ньому. Тоді знову пробуджуються Брахми й Будди – співвічні Сили – й Новий Всесвіт воскресає до Буття.

У *Сефер Іецира*, кабалістичній книзі Утвору, автор очевидно повторює слова Ману. В ній Божественна Субстанція представлена як одна існуюча від вічності, безмежна й абсолютна, та, що випромінює з себе Дух⁴¹. «Єдиний Дух Бога Живого – хай благословенне буде Ім'я Його, який живе повік! Голос, Дух і Слово – це є Дух Святий»⁴². Така кабалістична абстрактна Трійця, так безцеремонно антропоморфована батьками християнської церкви. Від цього потрійного Єдиного відбувся весь Космос. Спочатку від Одного відбулося число Два або Повітря (Батько), творчий Елемент; і потім число Три – Вода (Матір), яка відбулася від Повітря; Ефір або Вогонь завершує собою Містичне Чотири – Арбоал⁴³. «Коли Таємний Таємного побажав виявити Себе, Він спочатку зробив Цятку (Первинна Цятка або перша Сефіра, Повітря або Святий Дух), створив священну форму (Десять Сефіротів або Небесного Чоловіка) і покрив її розкішним і чудовим вбранням, це і є *Всесвіт*»⁴⁴.

«Він зробив Вітер Своїми вісниками, полум'яний Вогонь Своїми слугами»⁴⁵; говорить *Іецира*, виявляючи космічний характер пізніших евгемерізованих Елементів, а також, що Дух наповнює – кожний атом у Космосі.

Ап. Павло називає невидимі Космічні Суті «Елементами». Але тепер Елементи обмежені та принижені до атомів, про які поки що нічого невідомо і які є лише «дітьми необхідності», так само як і Ефір. Як ми говорили у «*Викритій Ісіді*»:

«Бідні, первинні Елементи довгий час були вигнанцями й нині наші честолюбні фізики змагаються у швидкості, намагаючись додати ще один елемент до крилатої зграї з понад шістдесяті елементарних субстанцій».

Тим часом у сучасній хімії лютує війна через терміни. Ми не маємо права називати ці субстанції «хімічними елементами», бо вони не є «первозданні початки самосуших сутностей з яких створився Всесвіт», відповідно до Платона. Подібні поняття, з'єднані зі словом «елемент», були досить гарні для древньої, грецької філософії, але сучасна наука відкидає їх; бо, як говорять Вільям Крукс: «Ці терміни невдалі», і експериментальна наука не бажає мати «нічого спільного з будь-якими сутностями, крім тих, які вона може бачити, нюхати або відчувати на смак. Інші вона надає метафізикам...». Дякую і на цьому!

Ця «Споконвічна Субстанція» називається деякими мислителями Хаосом. Платон і піфагорійці називали її Світовою Душею, після її оживлення Духом того, хто ширяє над Споконвічними Водами або Хаосом. Відбиваючись у ньому, говорять кабалісти, цей Ширяючий Принцип «створив» фантазмагорію видимого, виявленого Всесвіту. Хаос на початку і Ефір після цього «відображення», це, однак, Божество, що проникає Простір і все суще. Це – невидимий, невагомий Дух усього сущого і невидимий, але навіть занадто відчутний струм, що випромінюється з пальців здорового магнетизера, бо це є життєва електрика – саме Життя. Назване на сміх маркізом де Мервіллем «Туманним Всемогутнім», воно дотепер іменується теургами і окультистами «Живим Вогнем». І немає жодного індуса, який робить на зорі відому медитацію, котрий не знав би його впливу. Це є «Дух Світла» і *Magnes*. Як правильно сказано одним із наших опонентів, *Magus* і *Magnes* є двома гілками, що ростуть із одного стовбура і дають однаковий результат. І це найменування – «Живий Вогонь» – відкриває нам сенс загадкової фрази в *Зенд Авесті*: «Існує Вогонь, що дає передбачення майбутнього, знання і дарунок благої мови»: тобто, що розвиває надзвичайну красномовність у сибіллах, чутливих індивідуумах і навіть у деяких ораторах.

Обговорюючи це питання у «*Викритій Ісіді*», ми сказали:

«Хаос древніх, Священний Вогонь Зороастра або Аташ-Бехрам парсійців; Вогонь Гермеса, Вогонь Св. Ельма древніх германців; Блискавка Кібели; Палаючий Смолоскип Аполлона; Полум'я на вітарі Пана; Незгасний Вогонь у храмі на

Божество, вічно Невидиме й Непізнане.

⁴¹ *Проявлений Дух*, Абсолютний, божественний Дух єдиний з абсолютною Божественною Субстанцією. Парабрахмо і Мулапракріті єдині по суті. Тому Космічна мислеоснова і Космічна Субстанція в своїй первинній якості також єдині.

⁴² *Сефер Іецира*, розд. I, Мішна IX.

⁴³ *Там само*. Авраам походить від «Арба».

⁴⁴ *Зохар*, I, 2.

⁴⁵ *Сефер Іецира*. Мішна IX, 10.

Акрополі та в Храмі Вести; вогняне Полум'я на шоломі Плутона; блискучі Іскри на головних уборах Діоскурів, на голові Горгони, на шоломі Паллади та на жезлі Меркурія; єгипетський Пта-Ра; грецький Зевс Катайбат (Спадний) Павсаніїв; Вогняні язики дня Св. Трійці; неопалима купина Мойсея, Вогняний стовп у книзі *Вихід* і палаючий світильник Авраама; Вічний Вогонь «Бездонної Безодні»; Пари Дельфійського оракула; Зоряне Світло розенкрейцерів; Акаша індуських Адептів; Астральне Світло Еліфаса Леві; Аура нервів і Флюїд магнетизерів; Од Рейхенбаха; Психод і Ектенична сила *Thury*; «Психічна Сила» сержанта Кокса і атмосферичний магнетизм деяких натуралістів; гальванізм і, нарешті, електрика – все це лише різні найменування для багатьох різних проявів або впливів тієї ж самої таємничої, всепроникної Причини, грецького Архея».

Ми ж додамо – воно все це й ще набагато більше.

Про цей «Вогонь» говориться, як у всіх індуських Священних Книгах, так і в кабалістичних працях. *Зохар* пояснює його як «Білий схований Вогонь у Ріша Хавура», «Біла Голова, чия Воля змушує вогняний флюїд поширюватися у 370 потоках у всіх напрямках Всесвіту». Він тотожний зі «Змієм, що рухається у 370 стрибках», в *Сіфра ді Ценіуті*, зі Змієм, котрий, коли «Досконала Людина», Метатрон, *підноситься*, тобто, коли *Божественна* Людина вселяється у тваринну людину, – стає *Трьома Духами* або Атма-Будхі-Манасом, згідно нашої теософічної термінології.

Отже, Дух або Космічна Мислеоснова й Космічна Субстанція – один із «принципів» якої – Ефір – суть єдині та включають Елементи в сенсі, що надається їм Ап. Павлом. Ці елементи – таємний Синтез, вони зображують Дхіан-Коганів, Девів, Сефіротів, Амешаспентів, Архангелів і т.д.; Ефір у науці – *Ilus* Бероза або *Protyl* хімії – представляє, так би мовити, *сирій* матеріал, з якого вищезгадані Зодчі, дотримуючись плану, передвічно написаного в Божественній Думці, формують Системи в Космосі. Вони – «Міфи», кажуть нам. Не більш ніж Ефір і Атоми, відповідаємо ми. Останні два становлять абсолютну необхідність у фізиці, а Зодчі є такою ж необхідністю в метафізиці. Нам заперечують глумливо: «Ви ніколи не бачили їх». Але ми, у свою чергу, запитаємо матеріалістів: «Чи бачили ви коли-небудь Ефір або ваші атоми, або навіть вашу Силу?». Крім того, один із найбільших західних еволюціоністів наших днів, «спів-дослідник» Дарвіна, А.Р. Уоллес, обговорюючи неспроможність одного лише природного відбору для пояснення фізичної будови людини, визнає керівництво «Вищих Розумів», як «*необхідну частину великих законів, керуючих матеріальним Всесвітом*»⁴⁶.

Ці «Вищі Розуми» і є Дхіані-Когани окультистів.

Дійсно, в усіх релігійних системах майже немає міфів гідних цього терміну, які не мали б історичної і наукової основи. «Міфи», як справедливо зауважує Покок, «приймаються зараз за *вигадки*, оскільки ми *не розуміємо* їх: і за *істини*, в тій мірі, в якій вони були колись зрозумілі».

Найбільш певна і єдина переважна думка, що знаходиться в усіх древніх вченнях щодо Космічної Еволюції та першого «утвору» нашої планети з усіма її продуктами, органічними і «неорганічними» – дивне слово в устах окультиста – є та, що весь Космос виник з Божественної Думки. Ця думка запліднює Матерію, співвічну з Єдиною Реальністю; і все, що живе й дихає, еволюціонує з випромінювань Єдиного, Незмінного Парабрахмо-Мулапракріті, Вічного Єдиного Кореня. Перший з них, Парабрахмо, у своєму аспекті Центральної Цятки, зверненої усередину, так би мовити, в області цілком недоступній людському розуму, є Абсолютна Абстракція; тоді як у своєму аспекті Мулапракріті, вічного Кореня Всього, Воно дає, принаймні, неясне розуміння Таємниці Буття.

«Того у *внутрішніх* храмах учили, що видимий Всесвіт Духу і Матерії є лише конкретне зображення Ідеальної Абстракції; вона була створена за зразком Першої Божественної Думки. Так наш Всесвіт існував від Вічності в потенційному стані. Душа, як оживляє цей чисто духовний Всесвіт, є Центральне Сонце, саме по собі Найвище Божество. Не Єдиний створив конкретну форму думки, а Первонароджений; і позаяк вона була створена за геометричною фігурою Додекаедра⁴⁷, то Первонароджений використав 12 000 років на її створення. Останнє число виражене в Тірренській Космогонії⁴⁸, яка стверджує, що людина була створена в шостому тисячоріччі. Це узгоджується і з єгипетською теорією в 6 000 років⁴⁹ і з обчисленнями єврейськими. Але це лише екзотерична форма. Таємні обчислення пояснюють, що «12 000 і 6 000 років» суть Роки Брахми; один День Брахми рівняється 4 320 000 000 рокам. Санхуніатон у своїй *Космогонії*⁵⁰ заявляє, що коли Вітер (Дух) полюбив свої власні принципи (Хаос), то відбулося тісне злиття, яке отримало назву Потос (πόθος), і від цього злиття відбулося насіння всього. І Хаос не знав свого власного породження, бо він був *байдужий*; але від його злиття з Вітром був зароджений *Môt* або *Ilus* (Мул)⁵¹. Звідси виникли спори утвору й відбулося народження Всесвіту⁵².

⁴⁶ «Contributions to the Theory of Natural Selection».

⁴⁷ «*Тімей*» – Платона.

⁴⁸ Свіда, *sub voce* «Тірренія». Див. «*Ancient Fragments*» – Корі, стор. 309, друге видання.

⁴⁹ Читач повинен розуміти, що під «роками» розуміються «віки», а не прості періоди у тринадцять місячних місяців кожен.

⁵⁰ Див. грецький переклад Філона Бабілосо.

⁵¹ Корі, *Op. cit.*, стор. 3.

⁵² «*Викрота Ісіда*», I, 342.

Зевс-Зен (Ефір) і Хтонія (Хаотична Земля) і Метіс (Вода) його дружини; Осіріс – який теж зображує Ефір, перше випромінювання Найвищого Божества; Амон, Первинне джерело Світла – та Ісіда-Латона, Богиня Землі й Води. Міфра⁵³, Бог породжений скелею, символ чоловічого світового вогню або уособлене Первинне Світло, та Митра⁵⁴, Богиня Вогню, одночасно Його Мати і Дружина; – чистий елемент Вогню, діючий або Чоловічий Початок, розглянутий, як Світло та Тепло, у поєднанні з Землею і Водою або матерією, жіночим або пасивним елементом космічного народження; – Міфра – який є сином Борджь, перської Світової Гори⁵⁵, з якої він блиснув, мов блискучий промінь Світла; Брахма, Бог Вогню, і його плідна дружина; й Агні індусів, променисте Божество, з тіла якого виходять тисячі променів Слави й *сім* вогняних язиків, на честь якого деякі брахмани до сьогодні підтримують негасний вогонь; Шива, якого уособлює Меру, гора індусів, грізний вогняний Бог, який, за переказом, зійшов з Небес, подібно єврейському Ієгові, у «Вогняному стовпі»; і десятки інших архаїчних, двостатевих Божеств – усі вони чітко свідчать про своє таємне значення. І яким іншим міг бути двоякий сенс цих міфів, як не психо-хімічним принципом первинного утвору? Перша еволюція в її троякому прояві Духу, Сили та Матерії: божественне *сполучення* у своїй початковій точці, алегорично представлене шлюбом Вогню та Води, продуктів електризуючого Духу, – злиття чоловічого діючого початку з жіночим пасивним елементом – народжує свою телуричну дитину, Космічну Матерію, Первинну Матерію, Душа якої – Ефір, а Тінь – Астральне Світло⁵⁶!»

Але фрагменти космогонічних систем, що дійшли донині, відкинуті, наче безглузді вигадки. Проте, Окультна Наука – яка пережила навіть Великий Потоп, що поглинув допотопних Гігантів, а разом із ними й усяку пам'ять про них, за винятком переказів збережених у Таємній Доктрині, *Біблії* та інших Писаннях – усе ще зберігає Ключ до всіх світових проблем.

Тому, прикладемо цей Ключ до не частих фрагментів давно забутих Космогоній і за допомогою їхніх розкиданих частин, постараємося відновити колись всесвітню Космогонію Таємного Вчення. Ключ цей підходить до всіх них. Ніхто не може серйозно вивчати древні філософії, не відзначивши, що вражаюча тотожність понять в них усіх, дуже часто в екзотеричній їхній формі та незмінно в їхньому таємному дусі, є результат не простого збігу, але погодженого плану; і, що в часи юності людства існувала лише одна мова, одне знання, одна всесвітня релігія; коли не було ні церков, ні вірувань або сект, але коли кожна людина була священнослужителем для самої себе. І якщо доведено, що вже в ці ранні століття, сховані від нашого погляду буйним ростом традицій, людська думка розвивалася в єдиній згоді в усіх частинах світу, то стає очевидним, що ця думка, породжена під будь-якою широтою, – чи на холодній Півночі, чи на палючому Півдні, на Сході або на Заході – була натхненна тими ж одкровеннями, й людина була виращена під охоронним покровом того ж *Дерева Пізнання*.

ВІДДІЛ IV

ХАОС, ТЕОС, КОСМОС

Ці три й становлять зміст Простору; або, як це визначив учений кабаліст: «Місткий Простір, який, проте, ні в чому не вміщається, є первинне втілення простої Єдності ... безмежної протяжності»⁵⁷. Далі він порушує питання: «Безмежна протяжність чого?» і дає правильну відповідь: «Невідомого Вмістища Всього, *Невідомої Першопричини*». Це є найбільш правильним визначенням і відповіддю; найбільш езотеричним і вірним з усіх кутів зору Окультного Вчення.

Простір, котрий сучасні мудреці, у своєму невіданні та через іконоборчі схильності до руйнування кожної філософської думки древніх, оголосили «Абстрактною Ідеєю» і «Порожнечею», є насправді Вмістище й Тіло Всесвіту з його Сімома Початками. Це Тіло безмежної протяжності, Початки котрого, за окультною фразеологією, – будучи, у свою чергу семериковими – проявляють у нашому феноменальному світі лише найгрубішу будову своїх під-поділів. «Ніхто ніколи не бачив Елементів у всій їхній повноті», – говорить Вчення. Ми повинні черпати нашу Мудрість в істинних висловах і синонімах первісних народів; навіть євреї, найпізніші серед них, висловлюють ту ж думку у своїх кабалістичних Вченнях, коли вони говорять про семиголового Змія Простору, названого «Великим Морем».

«На початку Елохім створив Небо та Землю; Шість (Сефіротів)... Вони створили Шістьох і на них засновані всі речі. І ці (Шість) залежать від *семи форм* Черепа, аж до Чесноти всіх Чеснот»⁵⁸.

⁵³ Міфра розглядається у персів як *Theos ek petras* – бог від скелі.

⁵⁴ Примітка перекладача. Ведійський *Mitra* і авест. *Mithra*. Автор, ймовірно, має на увазі богиню *Anāhita*, яку зазвичай асоціюють з богом сонця: войовником Митрою.

⁵⁵ Борджь, вогняна гора, вулкан; тому він містить вогонь, камінь, землю та воду: чоловічі активні й жіночі пасивні елементи. Міф цей сповнений значення.

⁵⁶ *Op. cit.*, I, 156.

⁵⁷ *Henry Pratt, M. D.* – «*New Aspects of Life*».

⁵⁸ *Сіфра ді-Ценіута*, I, 16.

Так Вітер, Повітря й Дух завжди були синонімами у всіх народів. *Pneuma* (Дух) і *Anemos* (вітер) у греків, *Spiritus* і *Ventus* у латинських народностей, були замінними друг другу термінами, навіть, якщо вони були роз'єднані з первісною ідеєю подиху життя. В «Силах» науки ми бачимо лише матеріальний наслідок духовного впливу того або іншого із чотирьох первинних Елементів, переданих нам Четвертою Расою, подібно тому як ми передамо Ефір або, вірніше, його грубий підрозділ, повністю Шостій Корінній Расі.

Хаос називався древніми *байдужим*, бо – Хаос і Простір, будучи синонімами – він виявляв і вмщав у себе всі Елементи в їх грубому рудиментарному та недиференційованому стані. Вони зробили з Ефіру, П'ятого Елемента, синтез чотирьох інших; бо Ефір грецьких філософів не був його відпадком – хоча, істинно, вони знали більше, ніж нині знає наука, про ці відпадки (Ефір), – котрий, за справедливим припущенням, діє наче посередник багатьох Сил, що проявляються на Землі. Їхній Ефір був Акашею індусів: Ефір, прийнятий у фізиці, є лише один із його підрозділів на нашому плані, астральне світло кабалістів з усіма його *злыми* та *добрими* впливами.

Оскільки Сутність Ефіру або Незримого Простору вважалася божественною, внаслідок того що вона була передбачуваним покривом Божества, то вона й розглядалася як Посередник між цим життям і наступним. Древні вважали, що, коли керівні, діючі Розуми – Боги – віддалялися з якоїсь частини Ефіру в *нашому* Просторі або із чотирьох областей, якими вони керують, тоді, саме ця певна область ставала підвладною *злу*, названому так через відсутність у ньому добра.

«Існування Духу у звичайному посереднику, Ефірі, заперечується матеріалізмом: тоді як теологія робить із нього Особистого Бога. Але кабалісти дотримуються думки, що й той, і інший погляд неправильні, стверджуючи, що в Ефірі елементи представляють лише матерію, сліпі космічні Сили Природи, тоді як Дух виявляє Розум, що керує ними. Арійські, герметичні, орфічні та піфагорійські космічні вчення, так само як і доктрини Санхуніатона та Бероза, усі засновані на одній незаперечній формулі, а саме, що Ефір і Хаос, або, мовою платоніків, Розум і Матерія, були двома первинними й споконвічними Початками Всесвіту, цілком незалежними від будь-чого іншого. Перший був усеоживлюючим, розумним початком, тоді як Хаос був безформним, рідким Початком, «без форми або почуття»; зі сполучення цих двох виник до буття Всесвіт або вірніше, Всесвітній Світ, перше двостатеве Божество – причому, Хаотична Матерія стала його Тілом, а Ефір його Душею. Згідно вислову в одному фрагменті з Гермія: «Хаос, отримавши *почуття* від цього злиття з Духом, засяяв радістю, і так виник Протогонос, (первородний), Світло»⁵⁹. Це і є всесвітня Трійця, заснована на метафізичному уявленні древніх, які, міркуючи за аналогією, зробили людину, яка є сполученням Розуму та Матерії, Мікрокосмом Макрокосму або Великим Всесвітом»⁶⁰.

«Природа відкидає Порожнечу», говорили перипатетики, які, будучи по своєму матеріалістами, все ж, можливо, розуміли, чому Демокрит і його вчитель Левкіпп учили, що первинними Початками всіх речей, які містяться у Всесвіті, були Атоми й Порожнеча. Остання означає просто *сховану* Силу або Божество, котре до свого першого прояву – коли воно стало Волею, яка надала першого імпульсу цим Атомам – було Великим Нічим, Ейн-Софом або Не-Речовинністю, а тому, для всіх почуттів Порожнечею або Хаосом.

Цей Хаос, однак, став «Душею Світу», згідно з Платоном і піфагорійцями. В індуських вченнях, Божество під виглядом Ефіру або Акаші, проникає всі речі. І тому, воно називалося теургами «Живим Вогнем», «Духом Світла» й іноді «Магнітом».

Згідно з Платоном, Вище Божество саме побудувало Всесвіт на основі геометричної форми додекаедра і його «Первозачатий» народився з Хаосу і Споконвічного Світла – Центрального Сонця. Цей «Первородний», однак, був лише агрегатом Сонму Будівельників, первинних творчих Сил, названих у древніх Космогоніях породженими з Безодні або Хаосу й Першої Цятки. Він є так званий Тетраграматон, на чолі семи нижчих Сефіротів. Таке ж було вірування халдеїв. Філон, єврей, говорячи лише мимохить про перших наставників своїх предків, пише наступне:

«Ці халдеї були тієї думки, що Космос, у *ряді існуючих речей* (?), є єдина Цятка й, або сам є Бог (Теос), або в ньому міститься Бог, який вмщає Душу всіх речей»⁶¹.

Хаос, Теос, Космос є лише три символи свого синтезу – Простору. Ніхто й ніколи не може сподіватися вирішити таємницю цієї Четвірки (Тетрактиса), дотримуючись мертвої букви, навіть древніх філософій, у тому вигляді, як вони тлумачаться зараз. Але навіть в них Хаос, Теос, Космос і Простір тотожні у Вічності, як Єдиний Невідомий Простір, останнє слово про який, можливо, не буде відоме аж до нашого Сьомого Кола. Проте, алегорії і метафізичні символи, які стосуються первинного і *досконалого* Куба, чудові навіть і в екзотеричних *Пуранах*.

В них Брахма є також Теос, котрий виникає з Хаосу або Великої Безодні з Вод, над якими Дух або Простір – Дух, який ширяє над ликом майбутнього безмежного Космосу – у безмовності ширяє в першу годину нового пробудження. Це також Вішну, який спить на Ананта-Шеша, Великому Змієві Вічності, з якого західна теологія, не знайома з Кабалою, єдиним ключем, який відкриває таємниці *Біблії* – зробила Диявола. Це є Перший Трикутник або Тріада Піфагора – «Бог» при *трьох* Аспектах, до його перетворення через досконалу

⁵⁹ Дамасцій у своїй Теогонії називає це Dis, «Розподільником» усіх речей. Cory – «*Ancient Fragments*», стор. 314.

⁶⁰ «*Викрута Icida*», I, 341.

⁶¹ «*Migration of Abraham*», 32. (Переселення Авраама).

квадратуру Безмежного Кола в «чотиририконого» Брахму. «Від Нього, Хто існує і, проте, не існує, від Нещушого, від Вічної Причини, народжується Суущий, Пуруша», говорить Ману, законодавець.

«В єгипетській міфології Кнеф, Вічний *Невиявлений* Бог, зображений емблемою Змія Вічності, який обвиває урну з водою, причому його голова рухається над водою, котру він запліднює своїм подихом. У цьому випадку Змія є Агатодемоном, Духом Добра; у своєму протилежному аспекті, він є Какодемон, Дух Зла. У скандинавських *Еддах* медвяна роса, плід Богів і творчості працьовитих бджіл Ідрасила, падає в нічні години, коли атмосфера насичена вологою; у північних же міфологіях, вона, як пасивний початок створення, зображує створення Всесвіту з Води. Ця роса є Астральне Світло в одній з його комбінацій і володіє як творчими, так і руйнівними властивостями. У халдейських легендах Бероза, Оанн (*Oannes*) або Дагон, людина-риба, наставляючи народ, показує дитячий Світ, породженим з Води, і всі істоти, які походять з цієї *Prima-Materia*. Мойсей учить, що тільки Земля й Вода можуть викликати до буття живу Душу, і ми читаємо у св. Писаннях, що трави не могли прорости доти, доки дощ не був зведений Вічним на Землю. У мексиканському «*Roro Vuh*» людина створена з мулу або глини, узятої з глибин Води».

«Брахма створює великого Муні або першу людину, сидячи на своєму Лотосі, після того як Він викликав до життя духів, які тим самим отримали першість відносно часу існування перед смертними; і Він створює його з Води, Повітря та Землі. Алхіміки стверджують, що первозданна або перед-адамічна земля, приведена до своєї первинної субстанції, є, у другій стадії свого перетворення, подібна чистій Воді, тоді як у першій стадії, це справжній Алкахест. Ця Первинна Субстанція, як говорять, містить у собі сутність усього, що потрібно для створення людини; вона містить не тільки всі елементи її фізичної істоти, але навіть «подих життя» у латентному стані, готовий до пробудження. Цей подих життя вона витягає від «запліднення» «Божественним Духом», який ширяє над Водами – Хаосом. Насправді, ця субстанція і є сам Хаос. Парацельс стверджував, що з неї він може створювати своїх гомункулів; і ось чому Фалес, великий філософ-натураліст, стверджував, що Вода була початком усіх речей у Природі⁶². Іов говорить, що мертві *речі* утворюються з того, що під водою та з мешканців її⁶³. В оригінальному тексті замість «мертвих речей» написано: «Мертві Рефаїми, Гіганти або могутні Первісні Люди, від яких колись буде доведено походження нашої теперішньої раси»⁶⁴.

«У первісній стадії утвору», говориться в «Міфології Індусів» Польє, «рудиментарний Всесвіт, занурений у Воду, спочивав у лоні Вішну. Із цього Хаосу та Питьми виник Брахма, Зодчий Світу, який сидить на листку Лотоса, несений водами, не будучи в змозі розрізнити що-небудь, крім води та питьми». Бачачи такий сумний стан речей, Брахма вигукує у зневірі та здивуванні: «Хто Я? Звідки відбувся Я?». Тоді він чує голос⁶⁵: «Спрямуй свої думки до Бгагавати». Брахма, вставши із положення плавця, сідає на Лотосі в позі споглядання і міркує про Вічного, і Вічний, будучи вдоволений таким доказом благочестя, розсіює первісну питьму й розкриває його розуміння. Після цього Брахма виходить із Всесвітнього Яйця (Безмежного Хаосу), як Світло, бо його розуміння розкрилося, і він береться до роботи. Він ширяє над Вічними Водами з Божественним Духом у собі самому і в якості Рушія Вод – Він є Вішну або Нараяна».

Це, звичайно, екзотерично; однак, у своїй головній ідеї, воно надзвичайно тотожне з єгипетською космогонією, що у своїх перших положеннях виявляє *Athor*⁶⁶ або Мати-Ніч, котра виражає собою Безмежну Питьму, як Первинний Елемент, котрий покривав безмежну Безодню і оживлений Водою та Всесвітнім Духом Вічного, котрий один перебуває у Хаосі. Також і в єврейських Писаннях, історія створення починається з Божественного Духа і його творчої Еманациї – яка є інше Божество⁶⁷.

Зохар учить, що, саме Первинні Елементи – Трійця з Вогню, Повітря та Води – чотири Частини Світу і всі Сили Природи сукупно, утворюють Голос Волі, Мемраб, або Слово, Логос Абсолютного Безмовного ВСЕ. «Неподільна Цятка, безмежна і непізнана» поширюється в просторі й таким чином утворює Покрив – Мулапракріті Парабрахмо, що приховує цю Абсолютну Цятку.

У космогоніях усіх народів, саме Зодчі, синтезовані в Деміурзі, а в *Біблії* Елохіми або Алхіми, які формують Космос із Хаосу і представляють колективний чоловічо-жіночий Теос, Дух і Матерію. «Поруч (*yom*) оснований (*asoth*) Алхім викликав до буття землю й небо»⁶⁸. У Книзі *Буття* спочатку – це Алхім, потім *Jahva-Alhim* і, нарешті, *Jehovah* після поділу статей, у четвертому розділі. Слід зауважити, що ніде, крім пізнішого або, вірніше, найостанніших космогоній нашої П'ятої Раси, невіречене і несказанне ІМ'Я⁶⁹ – символ Непізнаного Божества, котрий використовувався лише в МІСТЕРІЯХ – не зустрічається у зв'язку зі «Створенням» Всесвіту. Саме Рушії, Бігуни, *Theoi* (від *θεός* – бігти) виконують роботу формування. Глашатаї Манвантаричного Закону, які стали тепер у християнстві просто «Вісниками» (*Malakim*). Те ж саме трапилося

⁶² У греків усі річкові боги є Синами Первинного Океану – Хаосу в його чоловічому аспекті, й були відповідними предками еллінських народів. Для них Океан був Батьком Богів. Таким чином, в цьому вони випередили теорію Фалеса, як справедливо зауважив Арістотель (Метаф., I, 3-5).

⁶³ XXVI, 5.

⁶⁴ «*Викрита Ісіда*», 1, 133-4.

⁶⁵ Дух або таємний голос Мантр; активний прояв прихованої сили або окультної потенції.

⁶⁶ За орфографією «*Archaic Dictionary*».

⁶⁷ Ми маємо на увазі не загально розповсюджену чи прийняту *Біблію*, але *справжнє* єврейське писання, нині пояснене кабалістично.

⁶⁸ Див. Книгу *Буття*, II, 4.

⁶⁹ Воно «невимовне», з тієї простої причини, що воно не існує. Воно ніколи не було ні *ім'ям*, ні *словом*, але лише *ідеєю*, котра не могла бути виражена. Заміна відбулася в останнє століття перед нашою епохою.

і в Індуїзмі або в ранньому Брахманізмі. Бо в *Rig-Vedi* творить не Брахма, але Праджапаті, «Володарі Буття», які в той же час і Ріши: термін Ріши, згідно з проф. Магадео Кунте, будучи пов'язаний зі словом рухатися, вести, додався до них у їхньому земному аспекті, коли в якості Патріархів вони водили свої війства до Семи Рік.

Крім того, саме слово «Бог», в однині, що містить усіх Богів або *Theoi*, дійшло до «вищих» цивілізованих народів з дивного джерела, з настільки ж винятково фалічного, як і індуський Лінгам, в усій його примітивній відвертості. Спроба вивести слово «*God*» від англосаксонського синоніма «*Good*» відставлена, бо ні на якій іншій мові, починаючи з перського *Khoda* і до латинського *Deus*, не було жодного прикладу, щоб ім'я *God* (Бог) створювалося від атрибута *Доброти*. До латинських народів воно прийшло від арійського *Dyaus* (День); до слов'ян від грецького *Vacchus* (*Bagh-bog*); і до саксонських народів безпосередньо від єврейського *Yod* або *Jod*. Останнє є γ , число-буква – 10, чоловічий і жіночий початок, а *Yod* є фалічна зачіпка. Звідси саксонський *Godh* і германський *Gott*, і англійський *God*. Цей символічний термін, можна сказати, зображує собою Творця фізичного людства на земному плані; але, звичайно, він не має нічого спільного зі Створенням або «Творенням» Духу, Богів або Космосу.

Хаос, Теос, Космос – Троїсте Божество є *все у всьому*. Тому сказано, що воно Чоловіче і Жіноче, Добро і Зло, позитивне і негативне; повний ряд протилежних якостей. Будучи схованим під час Пралаїї, воно непізнавано і стає Невідомим Божеством. Воно може бути пізнавано лише у своїх діючих функціях, отже, як Матерія-Сила й *живий* Дух, сполучення і наслідок або вираження на видимому плані ультимативної та вічно-непізнаваної Єдності.

У свою чергу, ця троїста Єдність є рожденник Чотирьох Первинних Елементів⁷⁰, відомих у нашій видимій земній Природі, як сім (поки що п'ять) Елементів, з яких кожен підрозділяється на сорок дев'ять – сім по сім – піделементів, з яких приблизно із сімдесятьма ознайомлена хімія. Кожний космічний елемент, подібно Вогню, Повітрю, Воді та Землі, що розділяє чесноти та недоліки своїх Першооснов, є, внаслідок своєї природи, Добром і Злом, Силою або Духом і Матерією, й т.д.; і кожний, одночасно, є Життя й Смерть, Здоров'я і Нездоров'я, Дія та Протидія. Вони постійно творять Матерію під безупинним імпульсом Єдиного Елемента, Непізнаваного, представленого у світі феноменів Ефіром. Вони суть «безсмертні Боги, які дають народження й життя всьому».

У *Філософських Писаннях Соломона Бен-Іегуди Ібн Гебіроля*, у зв'язку з міркуванням про будову Всесвіту, сказано:

«Р. Іегуда почав, так написано: «Елохім сказав: Хай буде твердь посередині Вод». Прийди і подивися! У той час як Пресвятий ...створив Світ, Він створив Сім Небес Угорі. Він створив Сім Земель Унизу, Сім морів, Сім днів, Сім рік, Сім тижнів, Сім років, Сім Часів і 7 000 років, протягом яких Світ існував. Пресвятий *перебуває в Седмиці* всього»⁷¹.

Крім того, що це вказує дивну тотожність із космогонією *Пуран*⁷², воно ще підтверджує всі наші вчення щодо числа Сім, як це коротко викладено в «*Езотеричному Буддизмі*».

Індуси мають нескінченну серію алегорій для вираження цієї ідеї. У первинному Хаосі, перш ніж він розвинувся в Сатта Самудра або Сім Океанів – емблему Семи Гун або обумовлених Якостей, складених із Тригун (Саттва, Раджас і Тамас) – лежать у схованому стані, як Амріта або Безсмертя, так і Віша або Отрута, Смерть, Зло. Це можна знайти в алегоричному Збиванні Океану Богами. Амріта поза всяких Гун, бо вона *не обумовлена per se*; але позаяк вона поринула у феноменальне створення, вона змішалася зі Злом, Хаосом, зі схованим у ньому Теосом, перш ніж почалася еволюція Космосу. Тому ми знаходимо Вішну, уособлення Вічного Закону, котрий періодично викликає Космос до діяльності або, відповідно до алегоричної фразеології, – котрий збиває з первісного Океану або Безмежного Хаосу, Амріту Вічності, призначену тільки для Богів і Девів; і в цьому своєму завданні він повинен використовувати Нагів та Асурів, або Демонів в екзотеричному Індуїзмі. Вся алегорія надзвичайно філософська та, воістину, ми знаходимо повторення її в кожній древній філософії. Так ми зустрічаємо її у Платона, який сприйняв цілком ідеї, принесені Піфагором з Індії, зібрав і оприлюднив їх у більш доступній формі, ніж справжні таємничі числа самоського Мудреця. Таким чином, Космос є «Син», згідно з Платоном, що має Батьком і Матір'ю Божественну Думку та Матерію⁷³.

«Єгиптяни, – говорить Денлап, – встановили розходження між старшим і молодшим Гором; перший – *брат* Осіріса, останній – *син* Осіріса та Ісіди»⁷⁴. Перший є Ідея Світу, що перебуває в Розумі Деміурга, «породжена в Пітьмі перед створенням Світу». Другий Гор є та ж Ідея, що виходить від Логосу, який вбирається у Матерію і виникає до справжнього існування»⁷⁵.

⁷⁰ Космічна скинія Мойсея, споруджена ним у пустелі, була *квадратною*, зображувала чотири частини Світу і чотири елементи, як говорить своїм читачам *Йосиф Флавій* (*Antiq.*, I, VIII. Розд. XXII). Думка була навіяна пірамідами Єгипту, а також Тіру, де піраміди стали стовпами. Генії або Янголи, мають свої оселі та перебувають у відповідних частинах світу.

⁷¹ *Кабала* Ісаака Мейера, видана у 1888, стор. 415.

⁷² Як, наприклад, у *Вішну Пурані*, кн. I.

⁷³ Плутарх, «*DeIside et Osiride*». LVI.

⁷⁴ «*Spirit History of Man*», стор. 88.

⁷⁵ *Movers*, «*Phoinizer*», 268.

Халдейські Оракули говорять про «Світового Бога, вічного, безмежного, старого й молодого, рухомої форми»⁷⁶. Ця спіральна форма є фігура для зображення хвилеподібного руху Астрального Світла, з яким древні священнослужителі були знайомі досконало, хоча найменування «Астральне Світло» було винайдено мартиністами.

Сучасна наука із презирством указує на марновірства Космолатрії. Однак, перш ніж глузувати з неї, наука повинна б, за порадою одного французького вченого, «цілком переробити свою власну систему космопневматологічного утворення». *Satis eloquentiae, sapientiae parum!*

Космолатрія, як і Пантеїзм, у своєму крайньому вираженні, може бути пояснена тими ж словами, якими *Пурана* описує Вішну:

«Він є лише *ідеальна причина тих потенцій*, які повинні бути створені в праці утвору; і з нього виходять потенції, що повинні бути створеними, після того як вони стануть дійсною причиною. *За винятком цієї єдиної причини*, не існує іншої, до якої б міг бути віднесений світ... *Через потенцію цієї причини*, кожна створена річ виникає внаслідок властивої їй природи»⁷⁷.

ВІДДІЛ V

ПРИХОВАНЕ БОЖЕСТВО, ЙОГО СИМВОЛИ ТА ГЛІФИ

Логос або Творче Божество, – «Слово, що стало Плоттю» кожної релігії – повинне бути простежене до Його споконвічного джерела й сутності. В Індії це – Протей з 1 008 божественними іменами та аспектами в кожному з Його *особистих* перетворень від Брахма-Пуруші через Сім *Божественних* Ріши й Десять *напівбожественних* Праджапаті (також Ріши) аж до *Боголюдських* Аватарів. Та ж сама бентежна проблема про «Єдиного в Безлічі» і про «Безліч у Єдиному» зустрічається і в інших Пантеонах: у єгипетському, грецькому і халдеє-іудейському, з яких останній ще більш заплутаний, бо його Боги представлені евгемерично в образі Патріархів; і ці Патріархи прийняті зараз і представлені, як живі *історичні* істоти, тими хто відкидає Ромула, вважаючи його міфом. *Verbum satis sapienti!*

У Зохарі Ейн-Соф є також Єдине – Безмежна Єдність. Це було відомо лиш далеко не всім ученим батькам церкви, котрі знали, що Іегова не був «вищим» Богом, але *третьорядною* Міццю. Але Іриней, гірко скаржачись на гностиків і кажучи: «Наші еретики дотримуються, ... що Пропатор відомий лише Єдинородному Синові»⁷⁸, (який є Брахма), тобто, Розуму (*Nous*)), забув згадати, що євреї вчинили достоту так само у своїх справжніх *таємних* книгах. Валентин, «найглибший знавець Гнозису», стверджував, що був якийсь досконалий *Аіон*, що існував до *Bythos 'a* (перший Батько незбагненого ества, котрий є Другий Логос), що називався Пропатором. Саме цей *Аіон*, що виходить, як Промінь із Ейн-Софа, *котре не творить*, і є *Аіон*, творчий або, вірніше, *за допомогою* якого все створено або все еволюціонувало. Бо, як учили базиліани: «існував Вищий Бог – Абрасакс, котрим був створений Розум (Магат – на санскриті; *Nous* – грецькою). Від Розуму відбулося Слово, Логос; від Слова – Провидіння (вірніше Божественне Світло); потім від нього Чеснота й Мудрість у Початках, Силах, Янголах і т.д. 365 Еонів були створені цими Янголами. «Серед нижчих і тих, хто створили цей світ, він (Базилід) поміщає останнім Бога євреїв, якого він відмовляється (і дуже справедливо) визнати Богом, стверджуючи, що він лише один із Янголів».

Отже, ми знаходимо тут ту ж систему, що й у *Пуранах*, де Незбагнений роняє Насіння, котре стає Золотим Яйцем; із цього Яйця народжується Брахма. Брахма творить Магата і т.д. Проте, істинна Езотерична Філософія не говорить ні про «створення», ні про «еволюцію» у сенсі, який надається цьому екзотеричними релігіями. Всі ці уособлені Сили не еволюціонують одна з одною, але представляють лише безліч аспектів одного і єдиного прояву Абсолютного Все.

Та ж система, що й система гностичних Еманцій, переважає в Сефіротових аспектах Ейн-Софа; і позаяк ці аспекти проявляються в просторі і в часі, то відомий порядок зберігається в їхніх послідовних виявленнях. Тому, стає неможливим не брати до уваги великих змін, яким піддавався «*Зохар*» від руки цілого ряду поколінь християнських містиків. Бо навіть у метафізиці *Талмуду*, Нижчий Лик або Менший Образ, або Мікропросопус, ніколи не міг бути поміщений на тому ж плані абстрактних Ідеалів, як Вищий або Більший Образ, Макропросопус. Останній є в халдейській *Кабалі* чистою Абстракцією, Словом або Логосом, або Дабаром єврейською мовою; Слово це, хоча і є насправді множиною або Словами D (e) B (a) R (i) M, коли воно відбиває самого себе або приймає аспект сонму Янголів або Сефіротів – «Число» – все-таки, у сукупності є Одне й у світі ідеальному дорівнює Нулю $\bigcirc$, «Ніщо». *Воно* позбавлене форми й Буття «і не має собі подоби»⁷⁹. І навіть Філон називає Творця, Логоса, що стоїть біля Бога, «Другим Богом», коли він говорить про

---

⁷⁶ Cory, «Ancient Fragments», 240.

⁷⁷ *Вішну Пурана*, кн. I, розд. IV, переклад Фітцедуарда Холла.

⁷⁸ Так само як Мулапракриті відома лише Ішварі, Логосу, як називає його Т. Субба Роу.

⁷⁹ Franck, «Die Kabbala», 126.

«Другого Бога, котрий є Його (Вищого Бога) Премудрість»⁸⁰. Божество не є Бог. Воно Не-речовинність і Питьма. Воно безіменне й тому іменується «*Ein-Soph*», слово «*Ein (ayin)* означає ніщо»⁸¹. «Найвищий Бог», Невиявлений Логос є Його Син.

Більшість гностичних систем, з тих, що дійшли до нас уже покаліченими стараннями батьків церкви, представляють не більше, ніж перекручені оболонки первісних теорій. Крім того, вони ніколи *не були доступні* ні народу, ні звичайному читачеві; бо, якби їхній схований зміст або езотеризм був розкритий, то це перестало би бути Езотеричним Вченням, але ніщо подібне ніколи не могло статися. Марко, голова маркузіан, який гаразд у середині другого сторіччя і вчив, що Божество повинне бути розглянуте під виглядом символу із *чотирьох* складів, видав більше езотеричних істин, ніж який-небудь інший гностик. Але навіть він ніколи не був добре зрозумілий. Бо лише при буквальному читанні або при поверхневому розумінні його *Одкровення* може здатися, що Бог Четвериковий, тобто – «Невиречене, Мовчання, Батько та Істина», тоді як насправді це цілком помилково і представляє лише ще одну езотеричну загадку. Це вчення Марка було Вченням ранніх кабалістів і відповідає нашому. Бо він робить із Божества число 30 з чотирьох складів, що, будучи перекладено езотерично, означає Тріаду або Трикутник, і Четвірку або Квадрат, у цілому Сім, що на нижчому плані дає сім Божественних або Таємних Букв, з яких складене Ім'я Бога. Це вимагає доказу. У своєму *Одкровенні*, говорячи про божественні таємниці, виражені за допомогою букв і чисел, Марко говорить про те, як Вища «Тетрада зійшла» до нього «у жіночому образі з області, яку не можна ні бачити, ні назвати, бо світ був би не в змозі витримати її появи у Вигляді Чоловічому», і відкрила йому «Зародження Всесвіту, невикрите до того часу ні Богом, ні людині».

Перша фраза вже містить двоякий зміст. Чому поява Жіночого образу була би легше перенесена або заслухана світом, ніж чоловічого? Спершу це здається безглуздом, але для того, хто ознайомлений з Таємною Мовою, це цілком зрозуміло й просто. Жіночий образ був символом Езотеричної Філософії або Таємної Мудрості, тоді як чоловічий образ означав Викриту Таємницю. Тому світ, не будучи готовим сприйняти її, не міг витримати її, тому й Одкровення Марка повинне було бути дане алегорично. Так він пише:

«Коли на початку Батько (тобто, Тетради)... Непізнаваний, Який Не Має Буття, Безстатевий [кабалістичний Ейн-Соф] побажав, щоб його Невиречений [Перший Логос або Еон] був породжений, і Його Невидимий вбрався у форму, Його вуста відкрилися і вимовили Слово подібне Собі Самому. Це Слово [Логос], стоячи поблизу, виявило Йому, чим Воно було, виявивши себе в образі Єдиного Невидимого. Проголошення [Невиреченого] Імені [за допомогою Слова] відбулося в такий спосіб. Він [Вищий Логос] вимовив перше Слово свого Імені, ... яке було сполученням [складом] *чотирьох* елементів (букв). Потім друге сполучення було додано, також із *чотирьох елементів*. Потім третє, складене з *десяти* елементів; і після цього було вимовлене четверте, котре містило *дванадцять* елементів. Проголошення всього Імені складалося, таким чином, із *тридцяти* Елементів і з *чотирьох* сполучень. Кожний елемент має свої власні букви й свій особливий характер, і вимова, і угруповання, і подоби; але жоден із них не усвідомлює форми того, елементом чого він є, так само як не розуміє вимовлене його сусідом, але лише те, що кожний виражає сам по собі, як якби він вимовляв уголос все [що він може], що він вважає за благо назвати всім... І саме ці звуки проявляють форму, Яка Не Має Буття і Непородженому Еону, і, саме вони, суть форми, які називаються Янголами, котрі вічно споглядають Лик Батька⁸² (Логос, «Другий Бог», який стоїть біля Бога «Непізнаваного», згідно з Філоном)»⁸³.

Це настільки зрозуміло, наскільки древня езотерична таємниця могла допустити. Це настільки ж кабалістично, хоча й менш затемнене, ніж *Зохар*, у якому містичні імена або атрибути суть також слова про чотири, дванадцять, сорок два і навіть сімдесят два склади! Тетрада (четвірка) показує Марку Істину в образі оголеної жінки і позначає буквою кожну частину цієї фігури, називаючи її голову А Ω, її шию В Ψ, плечі й руки Г Х, і т.д. У цьому легко упізнати Сефіру; голова або Вінець, Кетер, виражається числом 1; мозок або Хокма 2; Серце або Розум-Біна 3; й інші сім Сефіротів позначають частини тіла. Сефіротове Дерево є Всесвіт, і Адам Кадмон уособлює його на Заході, як Брахма представляє його в Індії.

Усюди Десять Сефіротів зображуються розділеними на Три Вищих або Духовну Тріади і на нижчу Сімку. Істинне езотеричне значення священного числа Сім, хоча й мистецьки затемнене в *Зохарі*, виявляється у двоякому способі написання цього терміну «Спочатку» або *V'rēshīth* і *Ve-rēshāth*, останнє слово означає «Вища або Над-Мудрість». Як це було доведено двома кабалістами С.Л. Мак-Грегоровим Матерсом⁸⁴ та Ісаком Мейером⁸⁵, у свою чергу підтриманими кращими древніми авторитетами, ці слова мають двоякий і таємний зміст. *V'rēshīth barah Elohim* означає, що *шість* сефіротів, над якими стоїть *сьома* Сефіра, належать до нижчого матеріального класу або, як говорить автор: «Сім ... застосовуються до нижчого Утвору й Три до Духовної Людини, Небесного Прообразу або Першого Адама».

Коли теософи та окультисти говорять, що Бог не є Істота, бо Він є Не-речовинність, вони виявляють себе набагато більш побожними й релігійно шанобливими стосовно Божества, ніж ті, хто називають Бога *Він* і таким чином роблять Його Гігантом Чоловічого Початку.

⁸⁰ Philo, «*Quaest. et Solut.*».

⁸¹ Franck, *Op. cit.*, 153.

⁸² «Сім Янголів Луку» у християн.

⁸³ «*Philosophumena*», VI, 42.

⁸⁴ «*The Kabbalah Unveiled*», 47.

⁸⁵ «*Quabbalah*», 233.

Той, хто вивчає *Кабалу*, незабаром знайде ту ж ідею в заключній думці її авторів, ранніх і великих єврейських присвячених, які одержали свою Таємну Мудрість у Вавилоні від халдейських Ієрофантів, подібно тому як Мойсей одержав свою мудрість у Єгипті. Система *Зохара* не може бути правильно оцінена за її перекладами на латинську та інші мови, де всі ідеї були згладжені й пристосовані до поглядів та політики її християнських тлумачів; бо її первісні ідеї тотожні ідеям усіх інших релігійних систем. Різні Космогонії показують, що Всесвітня Душа розглядалася всіма народами стародавності, як Розум Творця-Деміурга; і, що вона іменувалася Матір'ю, Софія, або Жіночою Мудрістю у гностиків; Сефірою у євреїв; Сарасваті або Вак у індуців; також і Святий Дух був Жіночим Початком.

Відповідно, *Kurios* або Логос, породжений від неї, був у греків Богом, Розумом (*Nous*). Так «Корос [*Kurios*] ... означає чисте й незмішане єство Розуму-Мудрості», говорить Платон у «Кратилі»⁸⁶; і *Kurios* є Меркурій (*Mercurius, Markurios*), Божественна Мудрість, і «Меркурій є *Sol*» (сонце)⁸⁷, від якого Тот-Гермес отримав цю Божественну Мудрість. Отже, у той час як Логоси всіх країн і релігій, у статевому відношенні, відповідають жіночій Душі Світу або Великій Безодні, Божество, якому ці Двоє в Одному зобов'язані своїм буттям, вічно приховане і називається Єдиним Таємним і перебуває лише в непряму зв'язку з «Утвором»⁸⁸, бо воно може діяти лише через Двопочаткову Силу, яка виходить із Вічної Сутності. Навіть Ескулап, названий «Рятівником усього», тотожний, відповідно до древніх класичних письменників, єгипетському Пта, Творчому Розуму або Божественній Мудрості, й Аполлонові, Ваалу, Адонісові та Геркулесові⁸⁹. І Пта, в одному зі своїх аспектів, є *Anima Mundi*, Всесвітня Душа Платона; Божественний Дух єгиптян; Святий Дух ранніх християн і гностиків; Акаша індуців і навіть, у своєму нижчому аспекті, Астральне Світло. Бо Пта спочатку був Богом Мертвих, у лоно якого вони приймалися, звідси греко-християнський *Limbus*, або Астральне Світло. Набагато пізніше Пта потрапив у число Сонячних Богів, причому ім'я його означає «той, хто відкриває», бо він виявлений як перший, що знімає покрив з обличчя мумії померлого, щоб закликати Душу до *життя у своєму лоні*. Кнеф, Вічно Прихований, зображується емблемою Змія Вічності, який обвиває Урну з Водою і з рухомою головою над «Водами», які запліднюються його Подихом – інша форма первісної ідеї «Пітьми» із Променем, що рухається над Водами, і т.д. Як Логос-Душа, ця заміна називається «Пта»; як Логос-Творець, він стає *Imhotep* 'ом, його Сином, «Богом прекрасного Лику». У своїх первинних властивостях ці двоє були першою Космічною Діадою, *Nut*, Простором або «Небом», і *Nun*, «Первозданими Водами», Андрогінною Єдністю, над якими перебував Таємний Подих Кнефа. І всім їм були присвячені водяні тварини й рослини, як ібіс, лебідь, гусак, крокодил і лотос.

Вертаючись до кабалістичного Божества зауважимо, що ця Прихована Єдність є Ейн-Соф (Ēn Sōph) (אֵין סוֹף, τό πάν, τό άπειρον), Нескінченне, Безмежне, Яке Не має Буття (אין), доти, доки Абсолют перебуває усередині Улума⁹⁰, у Нескінченному і Безстроковому Часі; як такий, Ейн-Соф не може бути Творцем або навіть Формувальником Всесвіту, не може бути ВОНО і Ауrom (Світло). Тому Ейн-Соф є також Пітьма. *Незмінно* Нескінченне і *абсолютно* Безмежне не може ні бажати, ні думати, ні діяти. Для цього Воно повинне стати Минущим, і *Воно* досягає цього за допомогою свого Променя, що проникає у Світове Яйце або Нескінченний Простір, виходячи з нього Минущим Богом. Все це надається Променю прихованому в Єдиному. Коли настає строк, Абсолютна Воля природно поширює Силу вкладену в ній, відповідно до Закону, внутрішньою і ультимативною Сутністю якого вона і є. Євреї не прийняли Яйце як символ, але вони замінили його «Подвійними Небесами», бо, якщо правильно перекласти фразу – «Бог створив Небо і Землю», то ми прочитаємо: «І всередині, і поза, зі свого власного Єства, подібного Череву (Світовому Яйцю) Бог створив Два Неба». Християни, однак, обрали голуба, птаха, а не яйце, як символ свого Святого Духа.

«Хто б не ознайомився з *Hud Mercabah* і *Lahgash* (таємною мовою або заклинанням), пізнає таємницю з таємниць». *Lahgash* майже тотожний за значенням з Вак, прихованою силою Мантр.

Коли настає активний період, зсередини Вічної Сутності Ейн-Софа виявляється Сефіра, Активна Міць, названа Початковою Точкою і Короною, Кетер. Лише за допомогою неї «Безмежна Мудрість» могла дати конкретну форму Абстрактній Думці. Дві сторони Верхнього Трикутника символізують Невимовну Сутність і її виявлене Тіло, Всесвіт; права сторона й основа складаються із суцільних ліній; третя, ліва сторона, позначена пунктиром, саме з останньої виникає Сефіра. Поширюючись в усіх напрямках, вона, нарешті, оточує весь Трикутник. В цій еманції утвориться троїста Тріада. З невидимої Роси, що падає з Вищої Уні-Тріади, «Голови» – залишаючи, таким чином, лише Сім Сефіротів – Сефіра *створює* Споконвічні Води або, інакше кажучи, Хаос приймає форму. Це перша стадія до ущільнення Духу, що через різні зміни творить Землю. «Земля й Вода потрібні, щоб створити Живу Душу», – говорить Мойсей. Потрібно зображення водяного птаха, щоб пов'язати його з Водою, жіночим елементом зародження, з яйцем і птахом, який запліднює його.

Коли Сефіра виявляється як Активна Міць зі схованого Божества, вона є Жіночий Початок; коли вона приймає роль Творця, вона стає Чоловічим Початком; отже, вона андрогіна. Вона – «Батько й Мати, Адіті»

⁸⁶ Стор. 79.

⁸⁷ *Arnobius*, VI, XII.

⁸⁸ Ми використовуємо термін, прийнятий та освячений використанням, і тому більш зрозумілий читачеві.

⁸⁹ Див. *Dunlap*, «*Söd: the Mysteries of Adoni*», 23.

⁹⁰ У древніх євреїв, як доводить це Ле Клерк, слово Улум означало просто час, початок і кінець якого не були відомі. Термін «Вічність», говорячи точно, не мав у єврейській мові того сенсу, котрий ведантисти надають Парабрахмо.

індуської Космогонії і Таємного Вчення. Якби збереглися найдавніші єврейські сувої, то сучасні шанувальники Ієгови знайшли б, які численні й неблаговидні були символи «Бога-Творця». Жаба в Місяці, як найбільш типовий символ його єства зародження, зустрічалася найчастіше. Усі птахи та звірі, названі тепер у *Біблії* «нечистими», були у давнину символами цього Божества. Личина нечистоти була накладена на них, щоб зберегти їх від винищення, бо вони були доволі священні. Мідний Змій анітрохи не більш поетичний, ніж гусак або лебідь, якщо приймати ці символи буквально.

У *Зохарі* сказано:

«Неподільна Точка, що не має межі і, яка не може бути зрозуміла через Свою чистоту і яскравість, поширилася ззовні у середину, виявляючи яскравість, що послужила Неподільній Точці Покривом; (але й на останній теж) не можна було дивитися, через його Невимірне Світло. Він також поширився ззовні у середину, це поширення було Його Вбранням. Так, через постійне здимання (рух) відбувся, нарешті, Світ»⁹¹.

Духовна Субстанція, випромінена Безмежним Світлом, є Перша Сефіра або Шекіна. Сефіра, *екзотерично*, містить у собі всі інші дев'ять Сефіротів. *Езотерично* вона містить лише Два-Хокма або Мудрості, «чоловічу активну міць, божественне ім'я якої *Jah* (יה)» і Біна або Розум, жіночу пасивну міць, представлену божественним ім'ям Ієгови (יהוה). Ці дві потуги, разом із третьою – Сефірою, утворюють єврейську Трійцю або Корону, Кетер. Ці Два Сефірота називаються Абба, Батько, і Амона, Матір, і представляють Діаду або двостатевого Логоса, від якого виходять інші сім Сефіротів. Таким чином, перша єврейська Тріада, Сефіра, Хокма й Біна, є індуська Тримурті⁹². Як би не було завуальовано це в *Зохарі* й ще більше в екзотеричному Пантеоні Індії, кожна подробиця, що стосується одного, відтворена в іншому. Праджапаті суть Сефіроти. У числі десять, разом із Брахмою, вони зменшуються до семи, коли Тримурті або кабалістична Тріада відділена від інших. Сім «Будівельників» або «Творців» стають сімома Праджапаті або сімома Ріши в тому ж порядку, як і Сефіроти стають Творцями, потім Патріархами й т.д. В обох Таємних Системах, Єдина Всесвітня Сутність незбагненна і бездіяльна у своїй Абсолютності й може бути пов'язана з Побудовою Всесвіту лише побічно. В обох первинне Чоловічо-Жіноче або Андрогінний Початок і його десять та сім Випромінювань – Брахма-Вірадж і Адіті-Вак з одного боку та Елохім-Ієгова або Адам-Адами (Адам Кадмон) і Сефіра-Єва – з іншого; з їх Праджапаті та Сефіротами – у їхній сукупності представляють, насамперед, первісний прототип Людини-Протологоса; і лише у своєму другому аспекті вони стають космічними силами та астрономічними або небесними тілами. Якщо Адіті є Матір Богів, Дева-Матрі, то Єва є Матір Усього живого; обидві вони, у своєму жіночому аспекті, – Шакті або Плідна Сила Небесної Людини й обидві – злиті Творці. Говорить Гупта Відья Сутра:

«Спочатку, Промінь, що виходить із Парамартхіка (єдине і одне істинне Існування) виявився у Віавахаріка (Умове Існування), котре було вжито, як Вахана, для сходження у Всесвітню Матір і щоб спонукати її поширитися (набухати, *brih*)».

І ще сказано в *Зохарі*:

«Безмежна Єдність, без форми і без подоби, після того як Форма Небесної Людини була створена, скористалася нею. Невідоме Світло⁹³ (Пітьма) використало Небесну Форму (אדם עליון – *Adam Ilaah*) як Колісницю (הכביש – Меркаба), за допомогою якої спустився і побажав іменуватися цією Формою, котра є священне Ім'я Ієгови».

І ще говорить *Зохар*:

«Спочатку була Воля Царя, виявлена раніше всіх інших існувань... Вона (Воля) намітила форми всіх речей, які були сховані, але тепер стали явними. І з голови Ейн-Софа, подібно запечатаній таємниці, бризнула тьмяна іскра матерії, що не має ні обрисів, ні форми... Життя витягається знизу, а зверху джерело саме собою відновлюється; море завжди повне і поширює свої води всюди».

Таким чином, Божество уподібнюється безкрайому морю, Воді, що є «Джерелом Життя»⁹⁴. Сьомий палац, Джерело Життя, є перший за порядком, рахуючи зверху⁹⁵.

Звідси кабалістична догма у вустах досить відданого Кабалі Соломона, який говорить у *Притчах*: «Премудрість побудувала собі будинок; витесала сім стовпів його»⁹⁶.

Звідки ж тоді вся ця тотожність уявлень, якщо не було первісного Всесвітнього Одкровення? Деякі риси, поки що наведені, подібно декільком соломинкам зі скирти, у порівнянні з тим, що буде розкрито надалі в цій

⁹¹ *Зохар*, I, 20a.

⁹² В індуському Пантеоні двостатевий Логос є Брахма-Творець, чий Сім «Розумом-породжених Синів» суть споконвічні Ріши-Будівельники.

⁹³ Рабин Сімеон говорить: «О супутники, супутники, людина, як еманация, була одночасно чоловіком і жінкою, як на стороні Батька, так і на стороні Матері, і таке значення слів: «І Елохім сказав: Хай буде Світло... і було Світло...» це і є *двопочаткова людина*». (Виписки із *Зохара*, – 13, 15). Тому Світло у Книзі *Буття* означає Андрогінний Промінь або «Небесну Людину».

⁹⁴ *Зохар*, III, 290.

⁹⁵ *Op. cit.*, II, 261.

⁹⁶ IX, 1.

праці. Якщо ми звернемося до китайської космогонії, найбільш затемненої з усіх, навіть і там буде знайдена та ж ідея *Tsi-tsai*, *Яке Існує* Саме по Собі, є Незбагненна Питьма, Корінь *Wu-liang-scheu*, Безмежне Століття; Амітаба і *Tien*, Небеса з'являються пізніше. «Велике Крайне» Конфуція виражає ту ж ідею, незважаючи на його «соломинки». Останні є джерелом великого глуму для місіонерів, які знушаються з кожної «поганської» релігії, нехтують і ненавидять релігію своїх побратимів – християн, які належать до інших течій, але, однак, всі вони приймають свою власну Книгу *Буття* буквально.

Якщо ми обернемося до халдеїв, ми знайдемо у них Ану, Приховане Божество, Єдине, Ім'я якого, до того ж, указує на його санскритське походження; бо Ану на санскриті означає Атом, Аніямсам-аніямсам, найменший з малих, і є Ім'я Парабрахмо у філософії Веданти, де Парабрахмо описане як найменше із дрібних атомів і більший, ніж найбільша сфера або Всесвіт, *Anagrānīyas* і *Maha-toruvāt*. У перших віршах Книги *Буття* аккадійців, як це знайдено в клинчастих текстах на вавилонських табличках або *Lateres Coctiles* і, як це перекладено Георгом Смітом, ми знаходимо Ану, Пасивне Божество або Ейн-Софа; Бела, Творця, Духа Божого або Сефіру, ширяючого над ликом Вод, отже, будучи цією самою Водою; і Гею, Всесвітню Душу або Премудрість усіх з'єднаних Трьох.

Перші вісім віршів читаються в такий спосіб:

1. Коли вгорі небеса не були створені; 2. І внизу жодна рослина на Землі не росла; 3. Безодня своїх меж не розкрила. 5. Хаос (або Вода) Тьямат (Море) був Матір'ю, яка породжує всіх їх [Космічна Адіті й Сефіра]. 6. Спочатку заповідані були ті Води, але 7. Не виросло ще дерево й квітка ще не розкрилася. 8. Коли Боги ще не з'явилися, жоден із них; 9. Не росла рослина і порядок не існував⁹⁷.

Це був Хаотичний або до-генетичний Період: подвійний Лебідь і Темний Лебідь, що стає білим після створення Світу⁹⁸.

Символ, вибраний для величного ідеалу Всесвітнього Початку, може, мабуть, здатися таким, що мало відповідає своєму таємному еству. Гусак, або навіть лебідь, без сумніву, здається неналежним символом для уявлення величчю Духу. Проте, він повинен був мати якийсь глибокий окультний сенс, позаяк він фігурує не лише в кожній Космогонії та Світовій релігії, але був також вибраний середньовічними християнами-хрестоносцями як Носій Святого Духу, що, як вони припускали, вів армію в Палестину, щоб вирвати Гроб Спасителя з рук сарацинів. Якщо повірити твердженню професора Дрепера в його творі *«Розумовий Розвиток Європи»*, то хрестоносці, під головуванням Петра Пустельника, мали перед собою на чолі армії Святого Духа в образі білого Гусака, супроводжуваного Козою. Себ, єгипетський Бог Часу, має гусака на голові; Юпітер приймає образ лебедя, так само як і Брахма; і в основі всього цього лежить таємниця з таємниць – Світове Яйце. Варто ознайомитися зі значенням символу, перш ніж осміювати його. Двоїстий елемент Повітря й Води властивий ібісові, лебедеві, гусакові та пеліканові, крокодилові й жабі, лотосу та лататтю й т.д.; і наслідком цього є обрання найбільш неблаговидних символів, як сучасними, так і древніми містичними. Пан, великий Бог Природи, зазвичай зображувався у товаристві водяних птахів, особливо гусаків, так само як і інші Боги. Якщо пізніше, при поступовому падінні релігії, Боги, яким були присвячені гусаки, зробилися пріапічними божествами, то з цього, однак, не слідує, що водяні птахи були присвячені Панові й іншим фалічним божествам, як це стверджувалося деякими насмішниками навіть у древній час⁹⁹, але це значить, що абстрактна й божественна Виробляюча Сила Природи була грубо антропоморфізована. Також і лебідь Леди не виявляє «пріапічних дій» і того, що вона «насолоджувалася ними», як «цнотливо» висловлює це Харгрев Дженнінгс: бо цей міф є лише інша версія тої ж філософської ідеї Космогонії. Лебеді часто зустрічаються у зв'язку з Аполлоном, бо вони були емблемами Води та Вогню, а також Сонячного Світла до роз'єднання Елементів.

Наші сучасні символісти могли б витягти користь із деяких зауважень, зроблених добре відомою письменницею Лідією Марією Чайльд, яка пише:

«З правіку в Індії шанувалася одна емблема, як тип створення або початку життя... Шива або Магадева, не тільки відтворювач людських форм, але також запліднюючий початок, продуктивна сила, що проникає весь Всесвіт. Материнська емблема також є релігійним образом. Це шанування зародження життя ввело в культ Осіріса статеві емблеми. Хіба дивно, що вони дивилися із благоговінням на велику таємницю людського народження? Чи були вони нечисті від того, що дивилися на це так? Або ж ми нечисті, що не так дивимося на це? Але жоден чистий і вдумливий розум не міг розглядати їх інакше... Ми багато блукали і нечисті були наші шляхи відтоді, як древні подвижники вперше говорили про Бога й Душу в урочистих глибинах своїх перших святилищ. Не будемо сміятися над їхнім способом зображення Безмежності й Незбагненої Причини в усіх таємницях Природи, бо чинячи так ми кинемо тінь нашої власної бруталності на їхню патріархальну простоту»¹⁰⁰.

⁹⁷ *«Chaldean Account of Genesis»*, 62–63.

⁹⁸ Сім Лебедів, котрі, згідно вірування, спускаються з Неба на Озеро Мансаровара, в народному уявленні є Сімома Ріши Великої Ведмедиці, які приймають цей образ для відвідування тих місць, де були написані *Vedu*.

⁹⁹ *Petronius, «Satyricon»*, CXXXVI.

¹⁰⁰ *«Progress of Religious Ideas»*, I, 17 et seq.

ВІДДІЛ VI

СВІТОВЕ ЯЙЦЕ

Звідки цей всесвітній символ? Яйце, як священна емблема, зустрічається в Космогонії кожного народу на Землі й шанувалося, як через свою форму, так і внаслідок вкладеної в нього таємниці. Починаючи з найбільш ранніх розумових уявлень людини, воно було відоме, як найбільше, яке вдало зображує початок і таємницю Буття. Поступовий розвиток невидимого зародку всередині замкнутої шкарлупи; внутрішній процес без якогось-небудь помітного зовнішнього втручання сили, котрий зі схованого *ніщо* робить активне *щось*, не потребує нічого крім тепла; і поступовий розвиток цього зародку в конкретну живу істоту, яка розбивала свою оболонку, будучи для наших зовнішніх почуттів як самозароджена й самостворена істота; все це з самого початку повинне було здаватися постійним дивом.

Таємне Вчення пояснює причину цього шанування в символізмі доісторичних рас. Спочатку «Першопричина» не мала назви. Пізніше, вона запам'яталася в уяві мислителів, як вічно-невидимий, таємничий Птах, який роняє Яйце в Хаос, і це Яйце стає Всесвітом. Звідси Брахма називався *Калаханса*, «Лебедем у (Просторі й) Часі». Ставши Лебедем Вічності, Брахма, при початку кожної Магаманвантари, кладе Золоте Яйце, що зображувалося великим Колом, або , що саме по собі є символом Всесвіту і його сферичних тіл.

Друга причина обрання яйця символом Всесвіту і нашої Землі полягала в його формі. Воно було Колом і Сферою; овальна ж форма нашої планети повинна була бути відома із самого початку символіки, якщо яйце було прийнято повсюдно. Перший прояв Космосу у формі Яйця, був найбільш широко розповсюдженим віруванням давнини. Як доводить Бріан¹⁰¹, воно було символом прийнятим серед греків, сирійців, персів і єгиптян. У єгипетському *Ритуалі* говориться, що Себ, Бог Часу й Землі, поклав Яйце або Всесвіт, «Яйце, зачатє в час Великого Єдиного, який володіє Двопочатковою Силою»¹⁰².

Ра, подібно Брахмі, зображується таким, який розвивається у Яйці Всесвіту. Померлий «блищить у Яйці країни Містерій»¹⁰³. Бо це є «Яйце, якому дане Життя серед Богів»¹⁰⁴. «Це Яйце великої кудкудакало-Курки, Яйце Себа, котрий виходить із нього, подібно яструбові»¹⁰⁵.

У греків Орфічне Яйце було описано Аристофаном і було частиною Діонісових та інших Містерій, під час яких відбувалося освячення Світового Яйця й пояснювалося значення його. Порфірій теж пояснює його, як символ Світу: «*Ερμηνεύει δε το ωον τον κόσμον*». Фабер та Бріан намагалися довести, що Яйце позначало Ковчег Ноя – думка дика, якщо тільки не прийняти його, як чисто алегоричне й символічне. Воно могло зображувати Ковчег лише як синонім Місяця, як Аргха, що несе всесвітнє насіння життя; але, звичайно, воно не мало нічого спільного з біблійним Ковчегом. У всякому разі, погляд, що Всесвіт існував спочатку у формі Яйця був загальним. І як говорить Вільсон:

«Подібний же опис першого поєднання елементів у формі Яйця наводиться в усіх *Пуранах* зі звичайним епітетом *Haṁta* або *Hiranya* «золотий», як, наприклад, у Ману, I, 9»¹⁰⁶.

Хіранья, однак, означає скоріше «блискучий», «сяючий», ніж «золотий», як це доведено великим індуським ученим, покійним Свами Дайананд Сарасваті, у його неопублікованій полеміці з проф. Максом Мюллером. Як сказано у *Вішну Пурані*:

«Розум (Магат) ... включаючи (невиявлені) грубі елементи, утворив Яйце ... і Владика Всесвіту Сам перебував у ньому в якості Брахми. У цьому Яйці, о брахмани, містилися материки й моря, і гори, планети й підрозділи планет, боги, демони і людський рід»¹⁰⁷.

Як у Греції, так і в Індії, перша видима Істота Чоловічого Початку, яка поєднувала в собі природу обох статей, перебувала в Яйці і вийшла з нього. Цей «Первонароджений Світу», на думку деяких греків, був Діоніс, Бог, який виник зі Світового Яйця й від якого походять Смертні та Безсмертні. Бог Ра, явлений у *Книзі Мертвих* сяючим усередині свого Яйця (Сонце), до того ж зірки також виходять із нього щойно Бог Шу (сонячна енергія) прокидається і дає йому поштовх¹⁰⁸. «Він у Сонячному Яйці, Яйці, якому дане Життя серед Богів»¹⁰⁹. Сонячний Бог вигукує: «Я – Душа Творця Небесної Безодні. Ніхто не бачить мого Гнізда, ніхто не може розбити Мого Яйця. Я єсь Володар!»¹¹⁰

¹⁰¹ III, 165.

¹⁰² Розд. LIV, 3.

¹⁰³ Розд. XXII, 1.

¹⁰⁴ Розд. XLII, 13.

¹⁰⁵ Розд. LIV, 1, 2; Розд. LXXVII, 1.

¹⁰⁶ *Вішну Пурана*, I, 39.

¹⁰⁷ *Op. cit.*, *ibid.*

¹⁰⁸ Розд. XVII, 50, 51.

¹⁰⁹ Розд. XLII, 13.

¹¹⁰ Розд. LXXX, 9.

Через цю колоподібну форму, до того ж «|» виходить із або Яйця, або чоловічий Початок з Жіночого в Андрогіні, дивно зустріти вченого, який стверджує, що древні арії не знали десяткового числення на тій підставі, що в найдавніших індуських манускриптах немає і сліду його. Число 10, будучи священним числом Всесвіту, було таємним і езотеричним, як у відношенні до одиниці, так і до нуля або кола. Крім того, проф. Макс Мюллер говорить, що «обидва слова *cipher* і *zero*, становлячи одне, достатні для доказу, що наші цифри запозичені в арабів»¹¹¹. *Cipher* є арабське *cifron* і означає «порожній», переклад санскритського *sunyan* або «ніщо», говорить професор¹¹². Араби отримали свої знаки з Індостану й ніколи не претендували на їхній винахід. Що ж стосується піфагорійців, то нам варто лише звернутися до древніх рукописів трактату Боеція «*De Arithmetica*», складеного в шостому столітті, щоб знайти серед піфагорійських чисел «I» і «O», як перший і останній знак¹¹³. І Порфірій, який наводить виписки з «*Moderatus*» Піфагора¹¹⁴, говорить, що числа Піфагора були «ієрогліфічними символами, за допомогою яких він пояснював ідеї, що стосуються природи речей», або початок Всесвіту.

Тепер, якщо, з одного боку, у найбільш древніх Манускриптах Індії ще не знайдено слідів десяткового рахування і Макс Мюллер висловлюється дуже виразно, що дотепер він знайшов усього лише дев'ять початкових букв санскритських чисел, то, з іншого боку, ми маємо записи настільки ж древні, які можуть забезпечити нас потрібними доказами. Ми говоримо про статуї та священні зображення в найдавніших храмах Далекого Сходу. Піфагор одержав своє знання в Індії. І ми бачимо, що проф. Макс Мюллер підтверджує цю заяву, принаймні настільки, щоб допустити, що нео-піфагорійці були першими вчителями «цифрового числення» серед греків і римлян; що вони в «Олександрії або в Сирії ознайомилися з індуськими знаками і застосували їх до «*Abacus*» Піфагора». Це обережне припущення посиляє, що сам Піфагор був обізнаний лише з дев'ятьма знаками. Таким чином, ми можемо справедливо відповісти, що хоча ми й не маємо екзотеричних достовірних доказів тому, що десяткове числення було відомо Піфагору, який жив наприкінці архаїчних часів¹¹⁵, проте, ми маємо достатньо доказів, що всі цифри повністю, як вони дані Боецієм, були відомі піфагорійцям ще до будівництва самої Олександрії¹¹⁶. Це свідчення ми знаходимо у Аристотеля, який говорить, що «деякі філософи стверджують, що ідеї та числа тотожні за своєю природою і в цілому досягають десяти»¹¹⁷. Думається нам, що це є достатнім доказом того, що десяткове числення було відомо їм, принаймні, за чотири сторіччя до Р. Хр., бо Аристотель, очевидно, не обговорює цього питання, як нововведення нео-піфагорійців.

Але ми знаємо більше цього: ми знаємо, що десяткова система повинна була застосовуватися людством з найдавніших часів, бо вся астрономічна і геометрична частина таємної жрецької мови була побудована на числі 10 або на комбінації чоловічого та жіночого початку, і позаяк так звана «Піраміда Хеопса» побудована на мірах цього десяткового числення або, вірніше, на одиницях і їхніх сполученнях з нулем. Про це, однак, було досить сказано у «*Викритій Ісіді*» і повторювати це ні до чого.

Символізм Місячних і Сонячних Божеств настільки тісно переплітається й такий заплутаний, що майже неможливо відокремити друг від друга такі гліфи, як Яйце, Лотос і «Священні» Тварини. Наприклад, Ібіс дуже шанувався в Єгипті. Він був присвячений не тільки Ісіді, яка часто зображується з головою цього птаха, але також і Меркурієві або Тоту, який за переказом прийняв його образ рятуючись від Тифона. Геродот¹¹⁸ повідомляє нам, що в Єгипті було два види Ібісів: один – цілком чорний, інший – чорний з білим. Першому приписувалася боротьба й винищення крилатих змій, які прилітали щовесни з Аравії і були нещастям країни. Інший був присвячений Місяцю, бо із зовнішньої сторони він білий і блискучий, а з іншої, котру ніколи не повертає до Землі, він темний і чорний. Крім того, Ібіс убиває й місцевих змій та чинить страшне спустошення серед яець крокодила, рятуючи в такий спосіб Єгипет від цих огидних ящірних тварин, що переповнюють Ніл. Стверджується, що птах робить це при місячному світлі й, таким чином, йому допомагає Ісіда, небесним символом якої був Місяць. Але більш точна езотерична істина, що лежить в основі цих народних міфів, полягає в тім, що Гермес, як це зазначено Абенефієм¹¹⁹, охороняв єгиптян в образі цього птаха й учив їх окультним мистецтвам та наукам. Це просто означає, що *ibis religiosa* володів і володіє «магічними» властивостями, як і багато інших птахів, особливо альбатрос та міфічний білий лебідь, Лебідь Вічності або Часу, Калаханса.

Якби це було інакше, то чому б усі древні народи, які були не дурніші за нас, дивилися з таким марновірним жахом на вбивство деяких птахів? У Єгипті той, хто вбивав Ібіса або золотого Яструба, символ Сонця й Осіріса, ризикував життям і з зусиллями міг би уникнути смерті. Шанування птахів у деяких народів

¹¹¹ Див. «*Our Figures*» Макса Мюллера.

¹¹² Кабаліст швидше буде схильний припускати, що, позаяк арабське *cifron* було запозичене від індуського *sunyan* – ніщо, то і єврейські кабалістичні Сефіроти (*Sephrim*) були взяті від слова *cipher*, не в сенсі порожнечі, а в сенсі творення шляхом чисел і за шаблями еволюції. І Сефіротів 10 або .

¹¹³ Див. «*Gnostics and their Remains*», King'a, 370 (друге вид.).

¹¹⁴ «*De Vita Pithag.*».

¹¹⁵ Рік його народження даний як 608 до Р. Хр.

¹¹⁶ Тобто 332 р. до Р. Хр.

¹¹⁷ «*Metaphysic*», VII. F.

¹¹⁸ «*Euterpe*», 75, 76.

¹¹⁹ «*De Cultu Egypt*».

було так велике, що Зороастр у своїх настановах заборонив їхнє убивство, як найтяжчий злочин. У нашому столітті ми сміємося над усякого виду пророцтвами. Але чому ж стільки поколінь вірило в пророцтво через птахів і навіть в овомантію, що, як говорить Свіда, була викладена Орфеєм, який учив, що при деяких умовах можна роздивитися в жовтку й білку яйця те, що породжений з нього птах зазнав би навколо себе протягом свого короткого життя. Це окультне мистецтво, що 3 000 років тому вимагало найбільшого знання і найбільш таємних та найскладніших математичних обчислень, упало тепер до краю приниження і виродження; й у цей час лише старі куховарки та провісники долі читають служницям у пошуках чоловіків, майбутнє за яечним білком у склянці.

Проте, навіть християни до цього дня мають священних птахів, наприклад Голуб, символ Святого Духа. Також не обійшли вони й священних тварин; і євангельська символіка з її Тельцем, Орлом, Левом і Янголом – насправді Херувимом або Серафімом, вогнекрилим Змієм – настільки ж поганська, як і єгипетська або халдейська. Ці чотири тварини, насправді, суть символи чотирьох Елементів і чотирьох *нижчих* початків в людині. Проте, вони відповідають, фізично й матеріально, чотирьом сузір'ям, які утворюють, так би мовити, почет або кортеж Сонячного Бога і, які під час зимового сонцестояння займають чотири сторони Світу в поясі Зодіаку. Ці чотири «тварини» можуть бути зустрінуті в багатьох римо-католицьких *Нових Завітах*, в яких дано «портрети» Євангелістів. Це також тварини Іезикиїлової Меркаби (*Mercabah*).

Рагон справедливо зауважив:

«Древні Ієрофанти так мистецьки скомбінували догми та символи своїх релігійних філософій, що ці символи можуть бути цілком пояснені лише за допомогою комбінацій і знання всіх ключів».

Вони можуть бути витлумачені лише приблизно, навіть якщо будуть розкриті три із цих семи систем, тобто, антропологічна, психічна та астрономічна. Два головних тлумачення, вищі й нижчі, духовне та фізіологічне, зберігалися в найбільшій таємниці доти, доки останнє не зробилося надбанням профанів. Серед доісторичних Ієрофантів те, що нині стало чисто (або нечисто) фалічним, було наукою такою ж глибокою і таємничою, як нині біологія та фізіологія. Це було їхнім винятковим надбанням, плодом їхніх вивчень і відкриттів. Інші два тлумачення мали стосунок до Творчих Богів, або Теогонії і до творчої людини; тобто, до ідеальних і практичних Містерій. Ці тлумачення були настільки мистецьки приховані та скомбіновані, що багато хто, котрі зуміли розкрити одне значення, були цілком спантеличені перед значенням інших і ніколи не змогли вирішити їх настільки, щоб зробити небезпечні викриття. Вищі, перше й четверте – Теогонія у зв'язку з Антропологією – були майже недоступні пізнанню. Ми знаходимо докази тому в єврейському «Священному Писанні».

Завдяки тому, що змії належить до виду яйцеродних, він став символом Мудрості та емблемою Логосів або Самопороджених. У храмі в Фівах, у Верхньому Єгипті, штучно приготувалось яйце із глини змішаної з різними речовинами для курінь. Особливим процесом виводили з нього церасту або рогату ехидну. Те ж відбувалося в давнину і в індуських храмах з коброю. Бог-творець виходить із Яйця, котре виходить із вуст Кнефа, як крилатий Змій, бо Змій є символ Усе-Мудрості. У євреїв те ж Божество зображувалося летючими або «Вогняними Зміями» Мойсея у пустелі; а у містиків Олександрії це Божество стає *Orphio-Christos*, Логосом гностиків.

Протестанти намагаються довести, що алегорія Мідного Змія та Вогняних Зміїв має пряме відношення до тайнства Христа й Розп'яття, тоді як, насправді, вона набагато ближче пов'язана з *тайнством народження*, коли вона відділена від Яйця із Центральним Зародком або від *Кола з його Центральною Цяткою*. Протестантські богослови хотіли б, щоб ми прийняли їхнє тлумачення *тільки* тому, що Мідний Змій був прикріплений на тичину! Тоді як він мав, скоріше, відношення до єгипетського Яйця, що стоїть вертикально, підтримуване священним Тау; бо Яйце та Змій нероздільні в древнім шануванні та символіці Єгипту, і Мідний, як і «Вогняні» Змії, були Серафимами, палаючими «Вогняними» Вісниками, – те ж, що й Боги Змії, Наги Індії. Без яйця змії був чисто фалічним символом, але у зв'язку з ним він мав відношення до космічного утвору. Мідний Змій не мав того священного значення, яке хотіли б йому приписати протестанти; і насправді, він не був прославлений вище Вогняних Зміїв, *проти укусу яких він був тільки природним цілющим засобом*; до того ж символічне значення слова «мідний» було жіночим початком, тоді як «Вогняний» або «Золотий» було початком чоловічим.

«Мідь була металом, що символізує *нижчий світ*... Світ черева, де повинне зароджуватися життя... Слово, що означало у євреїв Змій, було *Nachash*, але воно ж було назвою й міді».

У *Книзі Чисел* сказано, що євреї нарікали в Пустелі, *де не було води*¹²⁰, після чого «Господь наслав вогняних зміїв», щоб жалити їх, а потім, щоб допомогти Мойсею, дав йому, як лікувальний засіб, Мідного Змія на тичині, щоб вони дивилися на нього, після чого «усяка людина, якщо дивилася на мідного змія ... *залишалася живою*»...(!) Потім «Господь», зібравши народ біля джерела Беер, дав їм води і вдячний Ізраїль заспівав – «Народися, о Джерело». Коли, після вивчення символіки, читач християнин починає розуміти внутрішній зміст цих трьох символів – Води, Міді й Змія, та деяких інших у *тому розумінні, який вони мають у священній Біблії*, навряд чи він захоче зв'язати священне ім'я свого Спасителя з біблійним інцидентом Мідного Змія.

¹²⁰ XXI, 5 *et seq.*

Серафими (סִרְפָּרִי) або Вогняні Крилаті Змії, без сумніву, пов'язані і до того ж нероздільно, з ідеєю «Змія Вічності – Бога», як це пояснено Кінїлі в його «*Apokalincisci*»; але слово Керуб (Херувим) також означає Змій в одному сенсі, хоча його пряме значення інше, бо Херувим і перські крилаті Грифони (Γρύπες), стражі Золотої Гори, тотожні, і складене ім'я перших видає їхній зміст або природу, бо воно складається з *kr* (כר), кола і *aub* або *ob* (אוב), Змія, й тому означає «Змій у Колі». Це затверджує фалічний характер Мідного Змія і виправдує Іезекіїла в знищенні його¹²¹. *Verbum satis sapienti!*

У *Книзі Мертвих*, як щойно було показано¹²², часто робляться посилання на Яйце. Ра, Могутній, залишається у своєму Яйці, поки йде боротьба між «Дітьми Збурення» і Шу, Сонячною Енергією та Драконом Питьми. Померлий блищить у своєму Яйці, коли він переходить у Країну Таємниці. Він є Яйце Себа. Яйце служило символом Життя у Безсмерті та Вічності; а також гліфом черева народження, тоді як Тау, що був пов'язаний із ним, був лише символом життя й народження в акті *зародження*. Світове Яйце містилося в Хнум'ї у Водах Простору або жіночому *абстрактному* Початку; до того ж Хнум ставав після «падіння» людства у зародження і фаліцизм, Амоном-Творчим Богом. Коли Пта, «Вогняний Бог», несе Світове Яйце у своїй руці, символізм стає цілком земним і конкретним у своєму значенні. У поєднанні з Яструбом, символом Осіріса-Сонця, символ стає двоїстим і стосується того й іншого життя – смертного і безсмертного. Зображення на одному папірусі в «*Edipus Egyptiacus*» Кірхера¹²³ представляє яйце, яке літає над мумією. Це символ надії та обіцянки Другого Народження для осіріфікованого померлого; його душа, після необхідного очищення в Аменті, буде перебувати в цьому Яйці Безсмертя, щоб знову народитися з нього для нового життя на Землі. Бо це Яйце, за Езотеричним Вченням, є Девачан, Оселя Блаженства; Крилаті Скарабей також інший символ того ж. Крилата Сфера є лише інший вигляд Яйця й має те ж значення що й Скарабей, *Khopiroo* від кореня *khoproo* – ставати, знову народжуватися, – що має стосунок до перевтілення людини, так само як і її духовного відродження.

У *Теогонії* Мохуса ми знаходимо спершу Ефір, потім Повітря, два початки, які породили Улом, Пізнаване (Νοητος) Божество, видимий Матеріальний Всесвіт, зі Світового Яйця¹²⁴.

В *Орфічних Гімнах* Ерос-Фанес виникає з Божественного Яйця, що запліднюється Ефірними Вітрами; Вітер, будучи тут «Духом Божим» або, вірніше, «Духом Невідомої Темряви» – Божественною Ідеєю Платона – що рухається, як сказано, в Ефірі¹²⁵. У *Катхонанішаді* індусів, Пуруша, Божественний Дух, уже стоїть перед Первинною Матерією, «від злиття яких народжується Велика Душа Світу», Мага-Атма, Брахма, Дух Життя¹²⁶ й т.д.; всі останні найменування тотожні з *Anima Mundi* або «Всесвітньою Душею», Астральним Світлом кабалістів та окультистів, або ж «Яйцем Питьми». Крім цього, існує багато інших прекрасних алегорій на цю тему, розкиданих у Священних Книгах брахманів. В одному місці Творець жіночого роду є спочатку зародком, потім краплею роси, перлиною і, нарешті, Яйцем. У таких випадках, яких занадто багато, щоб перераховувати їх окремо, Яйце дає народження чотирьом Елементом, усередині П'ятого, Ефіру, і воно покрите сімома оболонками, які згодом стають сімома верхніми й сімома нижніми світами. Розбиваючись надвоє, шкарлупа стає Небесами, а вміст Землею, причому білок утворить Земні Води. Потім уже з Яйця виникає Вішну з Лотосом у Руці. Віната, дочка Дакши й дружина Кашьяпи, «Самонародженого, виниклого від Часу», одного з семи «Творців» нашого Світу, поклала Яйце, з якого народився Гаруда, Носій Вішну; остання алегорія стосується нашої Землі, бо Гаруда є Великий Цикл.

Яйце було присвячено Ісіді; й тому жерці Єгипту ніколи не їли яєць. Ісіда майже завжди зображується з Лотосом в одній руці, а в іншій Коло та Хрест (*crux ansata*).

Діодор Сікул стверджує, що Осіріс, подібно Брахмі, народився з Яйця. З Яйця Леди були породжені Аполлон і Латона, а також Кастор і Поллукс, світлі близнюки. І хоча буддисти не приписують тотожного походження своєму Засновникові, проте, вони, так само як і древні єгиптяни або сучасні брахмани, не їдять яєць із побоювання знищити в них латентний зародок життя й тим учинити гріх. Китайці вірять, що їхня Перша Людина народилася з Яйця, яке Тянь упустив у Води¹²⁷ з Небес на Землю. Цей символ Яйця дотепер розглядається деякими, як вираження ідеї початку життя, що є наукова істина, хоча людське *ovum* невидиме неозброєним оком. Тому ми бачимо шанування його з найдавніших часів у греків, фінікійців, римлян, японців і сіамців, та серед племен Північної та Південної Америки, й навіть серед дикунів найвіддаленіших островів.

У єгиптян Таємним Богом був Амон або Мон, «Прихований», Вищий Дух. Всі їхні Боги були двопочаткові; наукова *Реальність* для святилища; її двійник – казкова, міфічна Істота для мас. Наприклад, як було зазначено у відділі «Хаос, Теос, Космос», Старший Гор був Ідеєю Світу, що перебуває в Розумі Деміурга, «Породженої у Темряві раніше створення Світу»; Другий Гор – та ж ідея, що виходить від Логосу, яка одягається в матерію і

¹²¹ Друга Книга Царств, XVIII, 4.

¹²² *Supra*, стор. 386, 387.

¹²³ III, 124.

¹²⁴ *Movers*, «*Phöinizer*», 282.

¹²⁵ «*Vikranta Isida*», I, 56.

¹²⁶ *Weber*, «*Akad. Vorles.*», 213 et seq.

¹²⁷ Таким чином, китайці ніби випередили теорію сера Вільяма Томсона, про те, що перший зародок життя був кинутий на Землю якою-небудь прохідною кометою. Питання – чому це слід називати *науковим*, а китайську думку забобонною і безглуздою теорією?

починає реальне існування¹²⁸. Гор, «Старший» або *Haroiri* є древній аспект Сонячного Бога, сучасний Ра і Шу; *Haroiri* часто приймається за Гора (*Horsusi*), Сина Осіріса та Ісіді. Єгиптяни дуже часто уявляли висхідне сонце у вигляді Гора Старшого, який піднімається з розквітлого Лотосу, Всесвіту, причому сонячний диск завжди перебував на яструбиній голові цього Бога. Нагоігі є Хнум (*Khnum*). Те ж саме і у відношенні Хнума та Амона, обоє зображуються з баранячими головами, і обох часто змішують, хоча функції їхні різні. Хнум – «формувальник людей», який створює людей і речі зі Світового Яйця на колесі гончаря. Амон-Ра, Який Зароджує – другий аспект Таємного Божества. Хнум шанувався в Елефантині та у Філах¹²⁹, Амон у Фівах. Але Емефт є Єдиний Вищий Планетний Початок, що видуває Яйце зі свого рота і який, відтак, є Брахма. Тінь Божества, Космічного і Всесвітнього, того, котрий висиджує і запліднює Яйце своїм животворним Духом, поки не дозріє Зародок, який міститься в ньому, був тим Таємничим Богом, ім'я якого не вимовлялося. Це, однак, Пта, «той, хто відкриває», котрий відкриває Життя й Смерть¹³⁰, який виходить із Яйця Світу, щоб почати свою двоїсту роботу¹³¹.

Згідно з греками, примарна форма Хемі (Хемі – Древній Єгипет), яка плаває на Ефірних Хвилях Небесної Сфери, була викликана до життя Гором-Аполлоном, Сонячним Богом, який є причиною її розвитку зі Світового Яйця. У *Браманда Пурані* міститься вся таємниця про Золоте Яйце Брахми; і ось чому вона, можливо, недоступна сходознавцям, які говорять, що цю *Пурану*, подібно *Сканда*, «неможливо більше дістати в цілісності», але, що «вона зустрічається в різних Кхандах і Магатміах, які, як стверджується, усі походять від неї». *Браманда Пурана* описана як «та, котра оспівала в 12 200 віршах пишноту Яйця Брахми і де міститься пояснення про прийдешні Кальпи, як це було відкрито Брахмою»¹³². Цілком правильно; і, можливо, ще дещо набагато більше.

У Скандинавській Космогонії, котру проф. Макс Мюллер вважає «набагато древніше *Вед*», у поемі Волюспа, у Пісні Пророчиці, Світове Яйце знову зустрічається в Зародку – Примарі Всесвіту, яка зображена лежачою в Гіннунгагапі, в Чаші Ілюзії, Майї, Безмежній і Порожній Безодні. В це Світове Череве, що було колись областю ночі й запустіння, Нефельхейм, Країною Туману, небесних *туманностей*, як називається це зараз, у це Астральне Світло впав *Промінь Холодного Світла*, що переповнив Чашу і змерз у ній. Тоді Невидимий викликав палючий Вітер, що розтопив замерзлі Води й розігнав Туман. Ці Води (Хаос), названі Потоками Елівагара, пролилися, як живлючі краплі, і створили Землю та Гіганта Іміра, який мав «тільки подобу людини» (Небесна людина) і Корову Аудумлу («Матір», Астральне Світло або Космічна Душа), з вимені котрої потекли *чотири* річки молока – чотири сторони Світу; чотири джерела чотирьох райських рік і т.д., ці «чотири» символізовані Кубом, у всіх його різноманітних і містичних значеннях.

Християни – особливо грецька й латинська церкви – цілком прийняли цей символ і бачать у ньому згадування життя вічного, порятунку і воскресіння. Свідчення та підтвердження цьому знаходимо в освяченому століттями звичаї обмінюватися «Крашанками». Починаючи з Ангуїна, «Яйця» поганських Друїдів, одне ім'я яких наводило жах на Рим, і до червоної крашанки селянина-слов'янина, минув цілий цикл. І, проте, чи буде це в цивілізованій Європі або серед знедолених дикунів Центральної Америки, ми зустрінемо ту ж архаїчну первісну думку, якщо тільки побажаємо потурбуватися пошукати й не будемо – у зарозумілості нашої уявлюваної розумової і фізичної переваги – спотворювати первісну ідею символу.

ВІДДІЛ VII

ДНІ Й НОЧІ БРАХМИ

Такі найменування, дані Періодам, названим Манвантарою (Ману-антара або між двома Ману) і Пралайєю або Розчиненням; одне стосується активних Періодів Всесвіту; інше – до часів відносного й повного Спокою його, однаково, чи наступають вони наприкінці Дня, Століття або Життя Брахми. Ці Періоди, що йдуть один за одним у правильній послідовності, називаються також Малою та Великою Кальпами, *Minor* і *Mahā-Kalpas*, хоча точно кажучи, Мага-Кальпа не є День, але ціле Життя або Століття Брахми, бо в «*Brahmā Vaivarta*» сказано: «Хронологи обчислюють Кальпу за Життям Брахми. Малі Кальпи, як Самварта та інші, – численні». Точно кажучи, вони нескінченні; бо вони ніколи не мали початку, або інакше кажучи, ніколи не було *першої* Кальпи, так само як ніколи не буде *останньої* – у Вічності.

Одна Парардха або половина існування Брахми, у звичайному розумінні цієї міри часу, уже протекла в цій Великій Кальпі; назва останньої Кальпи була Падма або Кальпа Золотого Лотосу. Ця ж є Кальпа Вараха¹³³, Кальпа Втілення «Вепра» або Аватара.

¹²⁸ Ср. *Movers*, «*Phoinizer*», 268.

¹²⁹ Богинями його трійці були Саті й Анукі.

¹³⁰ Пта був первісно Богом Смерті, руйнування, подібно Шиві. Він Сонячний Бог лише внаслідок того, що вогонь Сонця також убиває, як і дає життя. Він був національним Богом Мемфісу, Променистий і «Прекрасноликій» Бог.

¹³¹ *Книга Чисел*.

¹³² *Вільсон*, *Вішну Пурана*, I. Введення, LXXIV-V.

Одна умова повинна бути особливо відзначена вченим, який вивчає релігію індусів у *Пуранах*. Ніколи не слід приймати твердження, що там зустрічаються, буквально й тільки в одному сенсі; й особливо ті, які стосуються Манвантар або Кальп повинні бути зрозумілі в багатьох сенсах. Так ці Століття стосуються, в тих самих висловах, як до Великих, так і до Малих Періодів, до Мага-Кальп і до Менших Циклів. Матсья, або Аватар-Риба, була до Вараха або Аватара-Вепра; тому, алегорії повинні стосуватися як до Падми, так і до цієї Манвантари, а також до Малих Циклів, що мали місце з часу нової появи нашого Ланцюга Світів і Землі. А позаяк Матсья – Аватар Вішну і Потоп Вайвасвати правильно пов'язуються з подією, яка відбулася на нашій Землі протягом цього Кола, то, мабуть, якщо вона може стосуватися до до-космічних подій, до-космічних у сенсі нашого Космосу або Сонячної Системи, то, в цьому випадку, вона має відношення до далекого геологічного періоду. Навіть Езотерична Філософія не може претендувати на інше знання, крім знання шляхом аналогічного висновку з того, що відбулося перед новою появою нашої Сонячної Системи й до останньої Мага-Пралаї. Але вона виразно вчить, що після першого геологічного переміщення осі Землі, котре закінчилося затопленням у глибинах морів усього Другого Материка з його первісними расами – із цих чергових Материків або «Земель», Атлантида була четвертим – відбувся інший зсув, через те, що вісь зайняла свій колишній градус нахилу так само швидко, як змінила його перед цим. Воістину, Земля була ще раз піднята з Вод – як нагорі, так і внизу, і *vice versa*. У ті дні «Боги» ходили по Землі; Боги, не люди, як ми знаємо їх зараз, говорять перекази. У другому томі буде зазначено, що вирахування Періодів в езотеричному Індуїзмі стосуються як до великих космічних, так і до малих земних подій і катаклізмів; те ж може бути доведено і відносно імен. Наприклад, ім'я «Юдхіштхіра» – першого Короля Шаків (*Shaka*), який відкриває еру Калі-юги, що повинна тривати 432 000 років, є ім'ям справжнього Короля, котрий жив за 3 102 роки до Р. Хр. – і воно ж стосується Великого Потопу, під час першого занурення Атлантиди. Він, «Юдхіштхіра»¹³⁴, породжений негайно після потопу на горі із сотнею вершин, наприкінці світу, *за межі якого ніхто не може виступити*¹³⁵. Ми не знаємо про жоден «потоп» за 3 102 р. до Р. Хр., бо навіть потоп часу Ноя, за іудео-християнською хронологією, мав місце за 2 349 років до Р. Хр.

Це стосується езотеричного поділу часу та таємниці поясненої в іншому місці, й тому, це може бути зараз залишено осторонь. Достатньо відзначити при цьому, що всі зусилля уяви Вільфордів, Бентлеїв та інших, які прагнули стати Едіпами езотеричної індуської Хронології, зазнали катастрофи. Ніяке обчислення Чотирьох Діб або Манвантар не було ще розгадане нашими найбільш ученими сходознавцями, які, натомість, розрубали Гордіїв вузол, проголосивши все це «вигадками брахманського мозку». Хай буде так, і хай будуть у світі великі вчені! Ця «вигадка» дається наприкінці Коментарів до Станці II Антропогенези у другому томі, з Езотеричними додаваннями.

Подивимося, однак, які були ці три види Пралаї і яке *народне* вірування у цьому питанні. Цього разу воно сходиться з Езотеризмом.

Про Пралаю, перед якою минули чотирнадцять Манвантар, зі стількома ж їхніми Керівниками й Ману, наприкінці якої відбувається тимчасове Розчинення Брахми, у *Вішну Пурані* сказано у стислих словах:

«Наприкінці Тисячі Періодів Чотирьох Століть, що становлять День Брахми, Земля майже виснажена. Вічний (*Авуауа*) Вішну приймає тоді аспект Рудри, Руйнівника [Шиви], і з'єднує всі свої утвори із собою. Він вступає у Сім Променів Сонця і випиває всі Води Планети; випаровуючи всю вологу, він висушує, в такий спосіб, усю Землю. Океани й ріки, потоки та малі струмки – усі випаровуються. Насичені цією рясною вологою, Сім Сонячних Променів, через розширення, стають Сімома Сонцями і зрештою, запалюють весь Світ. Харі, Руйнівник усього суцього, котрий є Пломінь Часу, Калагні, спалює, нарешті, Землю. Тоді Рудра, стаючи Джанарданою, видихає хмари й дощ»¹³⁶.

Існує багато видів Пралаї, але в древніх індуських книгах особливо згадані три головні періоди. Перший з них, як доводить Вільсон, називається Найміттіка¹³⁷, «Тимчасова або випадкова», що відбувається через

¹³³ В буддійських езотеричних традиціях існує цікаве свідчення. Екзотерична або алегорична біографія Готами Будди вказує, що цей великий Мудрець помер від нетравлення шлунку, після куштування «свинини й рису». Дійсно, дуже прозаїчна смерть, в якій дуже мало елементу вчистості! Це пояснюється як алегоричний натяк на те, що Він був народжений в Кальпі «Вепра» або Вараха Кальпі, в якій Вішну прийняв образ цього звіра, щоб підняти Землю з «Вод Простору». Позаяк брахмани походять прямо від Брахми й, так би мовити, ніби ототожнюються з Ним, і позаяк, в той же час, вони є смертельними ворогами Будди й Буддизму, то виходить цікавий, алегоричний натяк і поєднання. Брахманізм «Вепра» або Вараха Кальпи знищив релігію Будди в Індії, змів її зі світу країни. Тому сказано, що Будда, який ототожнюється з Його Філософією, помер внаслідок куштування м'яса дикої свині. Сама думка, що той, хто встановив найсуворіше вегетаріанство і повагу до тваринного життя, навіть відмовляючись їсти яйця, як носіїв зародків життя, помер від нетравлення м'яса, є безглузде протиріччя, що викликало подив багатьох сходознавців. У всякому разі, справжнє пояснення розкриває алегорію і пояснює все інше. Вараха не простий вепр, але спочатку розумівся, як допотопний і напівводняний звір, «люблячий ігри у воді» (*Вайю Пурана*).

¹³⁴ Згідно полковника Вільфорда, «Велика Війна закінчилася у 1 370 р. до Р. Хр.» (*«Asiatic Researches»*. XI, 116) За Бентлеєм у 575 р. до Р. Хр.!!! Можна сподіватися, що ще до кінця цього сторіччя, Епопея Магабгари буде проголошена сучасною війною великого Наполеона!

¹³⁵ Див. *«Royal Asiat. Soc.»* IX, 364.

¹³⁶ Кн. VI, розд. 3.

¹³⁷ У Веданті *Нуауа, Nimitta*, звідки *Naimittika* перекладається як діяльна Причина, коли вона протиставляється Упадані, фізичній або матеріальній Причині. В Філософії Санкхья, Прадхана є Причина підлегла Брахмі або, точніше,

проміжки між Днями Брахми; це є знищення всіх тварин, усього живого і того, що має форму, але не субстанції, яка залишається *in status quo* до Нової Зорі після цієї Ночі. Друга називається Пракритіка й трапляється наприкінці Століття або Життя Брахми, коли все існуюче розчиняється в Первинний Елемент для нового утворення наприкінці цієї, більш тривалої ночі. Третя, Атінатіка, не стосується Світів або Всесвіту, але лише Індивідуальностей деяких людей. Таким чином, це є Індивідуальна Пралайя або Нірвана, по досягненні якої, немає більше можливості нового існування, немає більше нового втілення, як лише після Мага-Пралайї. Ніч останньої – яка триває 311 040 000 000 000 років, з можливістю бути майже подвоєною для щасливого Дживанмукта, котрий досягає Нірвани в ранній період Манвантари – досить довга, щоб вважатися вічною, якщо й не нескінченною. *Бхагават Пурана*¹³⁸ говорить про четвертий вид Пралайї, Нитья або Безперервного Розчинення, і пояснює її як зміну, що невлучимо й безупинно відбувається в цьому Всесвіті в усьому, від планети до атома. Це – зростання і в'янення, життя й смерть.

Коли наступає Мага-Пралайя, мешканці Свар-Локи, Верхньої Сфери, стривожені завогненням, шукають притулку у «Пітрів, своїх Прабатьків, у Ману, Семи Ріши, у різних ступенів Небесних Духів і Богів у Магар-Лоці». «Коли останнє місце також захоплюється полум'ям, то всі вищезгадані Істоти, у свою чергу, переселяються з Магар-Локи в Джана-Локу» у своїх найтонших формах, призначених до втілення з тими ж властивостями, як їхні колишні, при настанні відновлення світу на початку наступної Кальпи»¹³⁹.

«Хмари, потужні та грізні, народжують громи й наповнюють весь Простір. [*Nabhas – tala*]. Скидаючи потоки вод, хмари ці гасять жажливі вогні ... й потоки ці ллються безперервно протягом Ста [божественних] Років і затоплюють весь Світ [Сонячну Систему]. Проливаючись краплями, завбільшки з гральну кістку, ці зливи покривають Землю та наповнюють Серединну Область, [*Bhūvo-loka*] і затоплюють Небеса. Відтепер Світ обкутаний мороком; і коли все живе та неживе загинуло, хмари продовжують скидати свої Води ... й Ніч Брахми вишньо запановує над простором спустошення»¹⁴⁰.

Це те, що ми називаємо в Езотеричній Доктрині Сонячною Пралайєю. Коли Води досягають області Семи Ріши й Світ, наша Сонячна Система, стає одним Океаном, вони зупиняються. Подих Вішну стає потужним Вихором, що дме ще Сто Божественних Років, поки не розженуться всі хмари. Тоді Вихор знову поглинається; і ТЕ,

«З чого все створено, Господь, котрим усе існує, Він Незбагнений і Безпочатковий, Початок Всесвіту, відпочиває уві сні на Шеші [Змій Вічності] серед Безодні. Творець [(?) Адікріт] Харі спочиває на Океані [Простору] в образі Брахми – якого прославляє Санака¹⁴¹ і Святі [Сіддха] в Джана-Лоці та якого споглядають святі мешканці Брахма-Локи, котрі прагнуть до кінцевого звільнення – занурений у містичний сон, небесне уособлення своїх власних ілюзій ... це і є Розчинення. [(?) Пратісанчара], назване Випадковим, бо Харі є його Випадкова [Ідеальна] Причина¹⁴². Коли Всесвітній Дух пробуджується, Всесвіт відроджується; коли Він стуляє очі, все падає на ложе містичного сну. Так само як тисяча Великих Століть становлять один День Брахми [в оригіналі сказано, що Падмайоні те ж, що й Абджайоні, тобто, «Породжений з Лотоса», не Брахма], так і Ніч Його містить такий же період... Пробуджуючись наприкінці Ночі, Непороджений ... знову творить Всесвіт»¹⁴³.

Це є «Випадкова» Пралайя; що ж є тоді Розчинення (Пракритіка) Елементів? Парашара в такий спосіб описує це Майтрейї:

«Коли, внаслідок безплідності та вогню, усі Світи й усі Пекла [Патала] висушені...¹⁴⁴, тоді починається стихійне розкладання. Спочатку Води поглинають властивість Землі (котре є зачаток запаху), і Земля, позбавлена цієї властивості, іде до руйнування ... і з'єднується з Водою... Коли Всесвіт, таким чином, затопляється хвилями водяної Стихії, її зародковий аромат поглинається Стихією Вогню. І самі Води знищуються ... і зливаються з Вогнем; і весь Всесвіт наповнюється (ефірним) Полум'ям, що ... поступово поширюється по усьому Світі. І в той час, як Простір є [один] Пломінь ... Стихія Вітру захоплює основну властивість або форму, що є Причиною Світла, і коли це вилучено [праліна], усе перетворюється на природу Повітря. Коли зачаток форми знищений і Вогонь [(?) Вібхавасу] позбавлений свого рудименту, Повітря гасить Вогонь і поширюється ... у Просторі позбавленому Світла, коли Вогонь зливається з Повітрям. Тоді Повітря, супроводжуване Звуком, джерелом Ефіру, поширюється в усіх десяти областях ... доти, доки Ефір не опановує Дотиком [(?) Спарша, Зчеплення – Дотик], його рудиментарною властивістю, через втрату якого, Повітря знищується, а Ефір [(?) Кха] залишається незмінним; без Форми, Смаку, Дотику [Спарша] і Нюху, він існує [не]втіленим [мурттїмат] і протяжним, і наповнює весь Простір. Ефір [Акаша], характерна властивість і основа якого є Звук [«Слово»], один існує, займаючи всю порожнечу Простору (або, вірніше, займаючи все вмістище Простору). Тоді Початок [Нуменон?], Елементів [Бгутаді]

Брахма, сам будучи Причиною, вище Прадхани. Тому переклад «*Incidental*» як – Випадкова, не точний і варто би було перекласти згідно вказівки декотрих вчених, «Ідеальна» Причина; навіть «Істинна Причина» було би краще.

¹³⁸ XII, IV, 35.

¹³⁹ *Вайю Пурана*.

¹⁴⁰ Вільсон, *Вішну Пурана*, I, 3.

¹⁴¹ Головний Кумара або Цнотливий Бог, Дхіан-Коган, котрий відмовляється творити. Прототип Арх. Михайла, який теж відмовляється створювати.

¹⁴² Див. завершальні рядки у відділі – «Хаос; Теос; Космос».

¹⁴³ *Там само*, IV.

¹⁴⁴ Подібне майбуття навряд чи узгоджується з християнською теологією, яка віддає перевагу вічному пеклу для своїх послідовників.

поглинає Звук [колективного Деміурга]; і [сонми Дхіані-Коганів] та всі [існуючі] Елементи¹⁴⁵, всі, одночасно, поринають у свою першооснову. Цей Первинний Елемент є Свідомість з'єднана із Властивістю Пітьми [Тамаса, вірніше, Духовна Пітьма], і сам поглинається [дезінтегрується] Магатом [Всесвітній Розум], характерна властивість якого є Розум [Буддхі]; і Земля, й Магат суть внутрішні й зовнішні межі Всесвіту. Таким чином, як [на початку] існували сім форм Природи (Пракриті), рахуючи від Магата до Землі, так ... *ці сім* послідовно знову входять одна в одну¹⁴⁶.

Яйце Брахми (Сарва-Мандапа) розчиняється в навколишніх йому Водах з їхніми сімома зонами (двіпа), сімома океанами, сімома областями та їхніми горами. Водна оболонка випивається Вогнем: Шар (стратум) Вогню поглинається стратумом Повітря; Повітря зливається з Ефіром [Акашею], Первинний Елемент [Бгутаді, початок або, вірніше, причина Первинного Елементу], пожирає Ефір і (сам) знищується Розумом [Магат, Великий Всесвітній Розум], що, разом з усіма цими, захоплюється Природою [Пракриті] та зникає. Ця Пракриті, по суті, та сама, чи буде вона роз'єднана, чи ні; тільки те, що роз'єднано, під кінець губиться або поглинається в нероздільному. Також і Дух [Гумс] єдиний, чистий, непорушний, вічний, всюдисущий, є частка того Найвищого Духу, що є Все. Цей Дух [Сарवेशа], котрий інший, ніж (втілений) Дух і, який не має ні атрибутів імені, ні виду, [наман і джаті або рупа, отже, скоріше тіло, ніж вид] або тому подібного ... [залишається] як (єдине) Існування [Сатта]. Природа [Пракриті] і Дух [Пуруша], і обоє перетворюються [зрештою] на Найвищий Дух»¹⁴⁷.

Це остаточно Пралайя¹⁴⁸ – Смерть Космосу; після якої Дух його спочиває в Нірвані або в ТОМУ, для чого немає ні Дня, ні Ночі. Всі інші Пралайї періодичні й слідуєть за Манвантарами в правильній послідовності, подібно тому як ніч іде за днем для кожної людської істоти, для тварини і рослини. Цикл Створення Життів Космосу завершився; енергія Виявленого «Слова» має своє наростання, кульмінаційну точку та убавання, як і всі тимчасові явища, якою б не була їхня тривалість. Ця Творча Сила Вічна у своїй нуменальності; як феноменальний прояв, у своїх аспектах, вона має початок і тому повинна мати кінець. Протягом цього проміжку вона має свої Періоди Діяльності й Періоди Спокою. Це і є Дні та Ночі Брахми. Але Брахмо-Нумен ніколи не відпочиває, бо ВОНО ніколи не змінюється, але завжди є, хоча не можна сказати про Нього, що Воно де-небудь перебуває.

Єврейські кабалісти відчували необхідність цієї *незмінності* у вічному безмежному Божестві й тому додавали ту ж думку і до антропоморфічного Бога. Уявлення це поетичне й дуже доречне в цьому застосуванні. У *Зохарі* ми читаємо наступне:

«Коли Мойсей не спав на Горі Сінай при Сплкуванні з Божеством, схованим від очей його хмарою, раптово великий страх обійняв його і він спитав: «Господи, де Ти? ... чи спочиваєш Ти, о Господи?»... І Дух відповідав йому: «Я ніколи не сплю; якби Я спочив хоча б на мить, *раніше Мого часу*, весь утвір зійшов би на порох в одну мить».

«Раніше Мого Часу» доволі багатозначно. Це показує, що Бог Мойсея був лише тимчасовим заступником, подібно Брахмі Чоловічого Початку, Заступникові та Аспекту ТОГО, що неминуще й, що, відтак, не може брати участь у Днях або Ночах, і не може мати ніякого стосунку ні до діяльності, ні до розпаду.

У той час, як східні окультисти мають сім способів тлумачення, євреї мають лише чотири; а саме – істинно-містичне, алегоричне, моральне і буквально або *Pashut*. Останнє є ключем екзотеричних церков і відтак, не заслуговує на обговорення. Наводимо кілька фраз, які, якщо їх прочитати за допомогою першого або містичного ключа, виявляють тотожність основ побудови кожного Писання. Вони дані в прекрасній праці Ісаака Мейера про Кабалу, котру він, видно, добре вивчив. Цитуємо дослівно:

«*B'rēshīth barah elohim eth hashama'yim v'eth haa'retz*, тобто, «Спочатку Бог(и) створив небеса і землю»; (що означає) Шість [Сефіротів творення]¹⁴⁹, над яким стоїть *B'rēshīth*, *всі вони належать Ницу*. Воно створило шістьох (і) на них стоїть (існує) все Суцце. І ці залежать від *семи форм Черепи*, аж до Чесноти всіх Чеснот. А друга «Земля» не входить у розрахунок, тому було сказано: «І від неї (цієї Землі), що підпала прокльону, воно відбулося...». Вона (Земля) була без форми і порожня; й пітьма була над ликом Безодні й Дух Елохімів ... *дихав [m'reaché'pheth*, тобто носився, висиджував, рухався...] над водами». Тринадцять залежать від тринадцяти (форм) найвищої Чесноти. Шість тисяч років висять (стосуються) у перших шести словах. Сьома (тисяча, *millenium*) над нею [проклятою Землею] є те, що сильне саме Собою. І все було зовсім спустошено протягом дванадцяти годин [один ... день...] ... На тринадцятий, Воно [Божество] відновить їх ... і все буде відновлено як колись; й усі ці шість будуть тривати»¹⁵⁰.

«Сефіроти Творення» суть Шість Дхіан-Коганів або Ману, або Праджапаті, синтезовані сьомим *B'rēshīth*», Першою Еманациєю або Логосом, які тому йменуються Будівельниками Нижчого або Фізичного Всесвіту; всі

¹⁴⁵ Термін «Елементи» має бути зрозумілий таким, що означає не лише видимі й фізичні стихії, але також те, що Св. Павло називає Елементами – Духовні, Розумні Сили – Янголи й Демони в їх манвантаричній формі.

¹⁴⁶ Коли цей опис буде правильно зрозумілий сходовознавцями в його езотеричному значенні, тоді буде ясно, що космічне співвідношення Елементів Світу може краще пояснити співвідношення фізичних сил, ніж ті, котрі нам відомі зараз. У всякому разі, теософи побачать, що Пракриті має *7 форм* або початків, «рахуючи від Магата до Землі». «Води» означають тут містичну «Матір», Лоно Абстрактної Природи, в котрому зароджується Проявлений Всесвіт. Сім «Зон» відносяться до Семи Відділів цього Всесвіту або Нуменів Сил, котрі викликають його до Буття. Все це алегорія.

¹⁴⁷ *Вішну Пурана*. Кн. VI, розд. 4. Помилки Вільсона виправлені й терміни оригіналу поставлені в дужках.

¹⁴⁸ Позаяк це Мага, Велика, або так звана Кінцева Пралайя, котра описується тут, то все знову поглинається Первинним Єдиним Елементом. «Самі Боги, Брахма й усе інше» зникає, як сказано, під час цієї довгої «Ночі».

¹⁴⁹ «Будівельники» в Станцах.

¹⁵⁰ Із «Сіфра ді-Ценіута», с. I, §16 *et seq.*, як це перекладено в *Кабалі* Мейера, 232-3.

вони належать Низу (Підніжжю). Ці Шестеро , єство яких запозичене від *Сьомого*, є Упадхі або Основою, чи Основним Каменем, на якому об'єктивний Всесвіт побудований; Вони Нумени всього Суцього. Отже, вони одночасно й Сили Природи; Сім Янголів Присутності; Шостий і Сьомий Принципи в Людині; духовно-психо-фізичні Сфери Семерикового Ланцюга, Корінні Раси й т.д. Вони всі «залежать від Семи Форм Черепа», аж до самого Вищого. «Друга Земля» не приймається в розрахунок», бо це не Земля, але Хаос або Безодня Простору, в якому спочиває Парадигматичний Всесвіт або прообраз Всесвіту в Мислеоснові Над-Душі, яка носить над ним. Термін «Проклін» вводить у велику оману, бо він просто означає Долю або Приречення або *ту долю, що виявила її* в об'єктивний стан. Це показано тим, що під «Прокльоном» Землі описується «її безформність і порожнеча», у безоднях якої «Подих» Елохімів, або колективних Логосів, створив або, так би мовити, відобразив першу Божественну Думку того, *що повинно було бути*. Цей процес повторюється після кожної Пралаїї перед початком нової Манвантари або Періоду свідомого, індивідуального Буття. «Тринадцять залежать від тринадцяти форм» – це стосується тринадцяти Періодів уособлених тринадцятьма Ману, зі Сваямбгува чотирнадцятим – 13, замість 14, є додаткове приховання – ці чотирнадцять Ману царюють протягом строку Мага-Юги, одного Дня Брахми. Ці тринадцять-чотирнадцять форм об'єктивного Всесвіту залежать від тринадцяти-чотирнадцяти парадигматичних, ідеальних Форм. Сенс «Шести тисяч Років», що «висять у шести перших Словах», треба знову шукати в Мудрості Індії. Вони стосуються первинних шести (семи) «Царів Едома», які уособлюють Світи або Сфери нашого Ланцюга протягом Першого Кола, так само як і первісне людство цього ж Кола. Вони суть семерикова, до-адамична Перша Корінна Раса або ті, котрі існували до Третьої, *Розділеної* Раси. Позаяк вони були Тіннями й не мали розуму, бо вони ще не скуштували плоду від Дерева Пізнання, вони не могли бачити Парзуфіма або «Лик не міг зріти Лику»; тобто первісні люди були «несвідомі». «Тому первинні (сім) Царі померли», тобто були знищені¹⁵¹. Але хто ж були ці Царі? Ці Царі суть «Сім Ріши, деякі (другорядні) божества, Індра (Шакра), Ману та Царі, його сини (які) *створюються і гинуть в один період*», як говорить нам *Вішну Пурана*¹⁵². Бо «сьома тисяча», котра не є тисячоріччя екзотеричного християнства, але тисячоріччя Антропогенези, представляє одночасно й «Сьомий Період Утвору», період фізичної людини за *Вішну Пураною*, і Сьомий Принцип, як макрокосмічний, так і мікрокосмічний; а також Пралаїю після Сьомого Періоду, Ніч, що відповідає за тривалість Дню Брахми. «Усе було цілком спустошене протягом дванадцяти годин». На Тринадцяту (двічі шість і синтез) усе буде відновлено і «шестеро будуть тривати».

Так автор *Кабали* цілком справедливо зауважує:

«Задовго до його (Ібн Гебіроля) часу ... багато століть до християнської ери, у Центральній Азії існувала «Релігія Мудрості», уривки якої згодом ще існували серед учених древнього Єгипту, серед древніх китайців, індусів і т.д. [І що] *Кабала*, досить імовірно, прийшла з арійських джерел, через Центральну Азію, Персію, Індію і Месопотамію, бо з Ура та Харана прийшов Авраам і багато інших у Палестину»¹⁵³.

Таке було також тверде переконання Ч.В. Кінга, автора «*The Gnostics and Their Remains*».

Вамадева Моделіар описує прийдешню Ніч дуже поетично. Хоча це вже наведено у «*Викрутій Ісіді*», але воно заслуговує повторення:

«Дивні шуми несуться з усіх боків... Це провісники Ночі Брахми; *сутінки піднімаються на обрії*, і Сонце заходить за тринадцятий градус Макара [десятий знак Зодіаку], і вже більше не досягне знака Міна [Знак Риб у Зодіаку]. Гуру в пагодах, призначені стежити за Рашичакрамом [Зодіаком], можуть тепер розбити своє астрономічне коло та інструменти, бо відтепер вони марні.

Поступово світло згасає, тепло зменшується, ненаселені місця множаться на Землі, повітря стає усе більш і більш розрідженим, джерела вод висихають, потужні ріки бачать висихання хвиль своїх, океан оголяє своє піщане дно й рослини вмирають. Люди та тварини зменшуються на зріст щодня. Життя й рух втрачають свою силу; планети ледь рухаються у просторі: вони згасають одна за одною, подібно лампі, яку рука Чокри [слуги] забула наповнити. Сурья [Сонце] мерехтить і затухає; матерія йде до Розчинення [Пралаїя] і Брахма знову поринає в *Dyaus*, Невиявленого Бога, і виконавши своє завдання, – засинає. Минув ще один День, настала Ніч – і вона буде тривати до майбутньої Зорі.

І ось знову входить у Золоте Яйце Його Думка, насіння всього, що існує, як говорить нам Божественний Ману. Під час Його мирного спокою, одушевлені істоти, обдаровані початками дії, припиняють свої функції, і всяке почуття [Манас] засинає. Коли всі вони поглинені Вищою Душею, ця Душа всіх істот спить у повному спокої до Дня, коли вона знову приймає свою форму і знову пробуджується зі своєї початкової п'їтьми»¹⁵⁴.

Позаяк Сатья-Юга завжди перша в серії Чотирьох Століть або Юг, то Калі-Юга завжди остання. Зараз Калі-Юга вишньо панує в Індії і очевидно збігається з Калі-Югою Західного Століття. В усякому разі, цікаво відзначити, яким пророком, майже у всьому, виявився той хто писав *Вішну Пурану*, коли він пророкував

¹⁵¹ Порівняй «Сіфра ді-Ценіута».

¹⁵² Кн. I, розд. 3.

¹⁵³ Стор. 219, 221.

¹⁵⁴ Див. *Jaccoliot*, «*Les Fils de Dieu*» та «*l'Inde des Brahmes*», стор. 230.

Майтрейї деякі темні впливи та злочини цієї Калі-Юги. Бо, сказавши, що «варвари» будуть панувати на берегах Инду, Чандрабгага і в Кашмірі, він додає:

«Будуть сучасні монархи, які царюють на Землі, царями грубого духу, вдачі жорстокої і віддані неправді та злу. Вони будуть вигубляти жінок і дітей, і корів; вони будуть захоплювати майно своїх підданих [або, за іншим переказом, будуть захоплювати чужих дружин]; влада їх буде обмежена ... життя коротке, бажання ненаситні... Люди різних країн, змішуючись із ними, слідуватимуть їхньому прикладу; і варвари будуть сильні [в Індії], під заступництвом принців, тоді як чисті племена будуть закинуті; народ буде гинути [або, як говорить коментатор: «*Mlechchha* будуть посередині, а арії у кінці»]¹⁵⁵. Багатство і благочестя будуть зменшуватися день за днем, поки увесь світ не буде розбещений... Лише майно буде давати становище; багатство буде єдиним джерелом шанування й відданості; пристрасть буде єдиним зв'язком між статтями; неправда буде єдиним засобом успіху в позові; жінки будуть лише предметом почуттєвої насолоди... [Зовнішній вигляд буде єдиною відмінністю різних щаблів життя]; нечесність (*anūya*) буде [загальним] засобом існування; слабкість – приводом до залежності; погроза і зарозумілість замінять знання; щедрість буде називатися [благочестям]; багатий буде вважатися чистим; обопільну згоду замінить шлюб; тонкий одяг буде чеснотою ... найсильніший буде панувати ... народ, неспроможний витримувати вагу податків [кхарабгара], буде рятуватися в долини... Так, у Калі-Югі розкладання буде неухильно протікати, поки людська раса не наблизиться до свого знищення [Пралайї]. Коли ... кінець Калі-Югі буде зовсім близький, частина тієї божественної Істоти, яка існує внаслідок своєї власної духовної природи [Калкі Аватар] ... зійде на Землю ... обдарована усіма надлюдськими здібностями... Він відновить справедливість (праведність) на Землі, і розуми тих, хто будуть жити наприкінці Калі-Югі, пробудяться й стануть так само прозорими, наче кришталю. Люди, які будуть так перетворені ... стануть насінням людських істот і дадуть народження расі, що буде дотримуватись законів Доби Кріта [або Доби Чистоти]. Як сказано: «Коли Сонце й Місяць, і [місячний астеризм] Тішья та планета Юпітера будуть в одному будинку, тоді Кріта [або Сатья] Епоха повернеться...»¹⁵⁶...

Дві Особистості Деваяі, раси Куру й Мару [Мору] з роду Ікшваку, продовжують жити протягом Чотирьох Століть, заселяючи ... Калапа [Шамбала]¹⁵⁷. Вони повернуться сюди на початку Доби Кріта¹⁵⁸. Мару [Мору]¹⁵⁹, Син Шигри, силою Йоги продовжує жити... Він ... відновить расу Кшатріїв Сонячної Династії¹⁶⁰.

Правильно це чи ні, що стосується останнього пророцтва, але «блага» Калі-Юги описані добре й чудово узгоджуються навіть із тим, що чутно й видно в Європі та інших цивілізованих і християнських країнах у розквіті XIX сторіччя та на зорі XX століття нашої великої «Ери Освіти».

ВІДДІЛ VIII

ЛОТОС, ЯК ВСЕСВІТНІЙ СИМВОЛ

Немає древніх символів без глибокого й філософського значення, причому значення і важливість їх зростають з їхньою древністю – таким є Лотос. Ця квітка, присвячена Природі та її богам, зображує Абстрактний і Конкретний Всесвіт, та є емблемою продуктивних сил, як духовної, так і фізичної Природи. З найдавніших часів ця квітка вважалася священною аріями, індусами, єгиптянами та після них і буддистами. Її шанували в Китаї і Японії, була прийнята, як християнська емблема грецькою та римською церквою, що, замінивши її лілією, зробила її символом Вісника.

У християнській релігії, в кожному зображенні Благовіщення, Архангел Гавриїл з'являється Діві Марії, тримаючи в руці гілку лілей. Лотос зображував вогонь і воду або ідею створення та зародження, відтак і гілка лілей, що замінила його, символізує ту ж саму ідею, що й Лотос у руці Бодхісаттви, який провіщає Мага-Майї, матері Готами, народження Будди, Рятівника Світу. Також Осіріс та Гор постійно зображувалися єгиптянами у зв'язку із квіткою Лотосу, обоє, будучи сонячними Богами або Богами Вогню; подібно тому як і Дух Святий, дотепер зображується «вогняними язиками» в «Діяннях Апостолів».

¹⁵⁵ Якщо це не пророцтво, то що ж інше?

¹⁵⁶ *Вішну Пурана*, перек. Вільсона. Кн. IV, розд. XXIV.

¹⁵⁷ В *Матсья Пурані* сказано Катапа.

¹⁵⁸ *Вішну Пурана*, там само.

¹⁵⁹ Макс Мюллер перекладає це ім'я, як Морія з династії Морія, до якої належав Чандрагупта. (Див. «*Історію Древньої Санскритської Літератури*».) В *Матсья Пурані*, розд. СС XXII говориться про династії десяти Морія або *Maurya*. В тому ж самому розділі стверджується, що Морія будуть царювати в Індії після відновлення раси Кшатріїв, через декілька тисячоліть. Лише ця влада буде чисто духовною і «не від світу цього». Це буде царством майбутнього Аватара. Полковник Тод вважає, що ім'я Морія або *Maurya* є спотворення Морі, Раджпутанського племені, і коментатор на Магавансо вважає, що деякі раджі запозичили своє ім'я *Maurya* від їхнього міста, названого Морі або, згідно з проф. Максом Мюллером, – *Morya-Nāgara*, що більш узгоджено з оригіналом *Магавансо*. Санскритська Енциклопедія *Vāchaspathya*, як нам повідомляє наш Брат Деван Багадур Р. Рагунат Рао із Мадраса, розташовує Катапа [Калапа] в північній стороні Гімалаїв, тобто в Тибеті. Те ж саме стверджується у *Бгагавата Пурані*, Сканди XII.

¹⁶⁰ Там само, розд. IV. *Вайю Пурана* сповіщає, що Мору відновить Кшатріїв у Дев'ятнадцятій майбутній Юзі. (Див. «*Five Years of Theosophy*», 483, стаття «*The Moryas and Koothoomi*».)

Лотос мав та ще має, своє містичне значення, тотожне в усіх народів Землі. Ми відсилаємо читача до сера Вільяма Джонса¹⁶¹. У індусів Лотос емблема продуктивної сили Природи за посередництва Вогню й Води, або Духу та Матерії. «О Ти, Передвічний! Я бачу в Тобі Брахму-Творця, який сидить на престолі над Лотосом!» – говорить вірш Багават Гіти. І сер Вільям Джонс показує, як уже відзначено у Станцах, що насіння Лотоса ще до проростання містять цілком сформовані листя й мініатюрний прообраз того, чим стане цілком розвинена рослина. Лотос в Індії є символом родючої землі, більше того – символом Гори Меру. Чотири Янголи або Генія чотирьох частин неба, Магараджи Станц, стоять кожен на Лотосі. Лотос є двоякий прообраз Небесного і земного Гермафродита, будучи, так би мовити, двостатевим.

У індусів Дух Вогню або Тепла – пробуджуючий до діяльності, запліднюючий і розвиваючий у конкретну форму за своїм ідеальним прообразом усе, що народжується з Води або Первісної Землі – сприяв виявленню Брахми. Квітка Лотосу, зображена такою, яка росте з пупка Вішну, Бога, котрий спочиває у Водах Простору на Змієві Безмежності, є найбільш зображуваний з усіх символів. Це Всесвіт, що виявляється із Центрального Сонця, із Цятки вічно-схованого Зародку. Лакшмі, яка є жіночим аспектом Вішну і, яка в *Рамайяні* також називається Падма, тобто – Лотос, представлена пливучою на квітці Лотосу при «Створенні» і під час «Збивання Океану» Простору, а також, яка піднімається з «Молочного Моря» подібно Венері-Афродіті з піни океану.

«...Тоді, сівши на Лотос,
Блискуча Богиня Краси, незрівнянна Шрі,
Піднялася із хвиль»...

Так писав англійський сходознавець і поет сер Моньє Вільямс.

Основна думка цього символу прекрасна, й крім того, вказує на явне споріднення всіх релігійних систем. Лотос або латаття виражає ту саму філософську думку: а саме, еманацию Об'єктивного із Суб'єктивного, Божественне Уявлення, що переходить із абстрактного в конкретну або видиму форму. Бо, щойно Питьма або вірніше те, що для нецтва є «Питьма», зникає у своєму власному царстві Вічного Світла, залишаючи за собою лише своє Божественне Виявлене Уявлення, розуміння Творчих Логосів відкривається й вони бачать в Ідеальному Світі, до того схованого в Божественній Думці, прообрази форм усього й беруться до відтворення та побудови або ліплення за цими зразками минутих і трансцендентальних форм.

В цій стадії Дії, Деміург ще не Зодчий. Породжений в Присмерку Дії, він повинен спочатку усвідомити План, осягти ідеальні форми, що лежать прихованими в Лоні Вічного Уявлення, а саме, подібно тому як майбутнє листя Лотосу, непорочні пелюстки, сховані усередині насіння цієї рослини.

В езотеричній філософії Деміург або Логос, розглянутий як Творець, є просто абстрактний термін, ідея, подібно слову «воїнство». Як останнє є всеосяжний термін для сукупності активних сил або діючих одиниць – солдатів, так і Деміург є якісний колектив безлічі Творців або Будівельників. Бюрнуф, відомий сходознавець, опанував цю думку в досконалості, сказавши, що Брахма *не* створює Землі, так само як він не створює і всього іншого Всесвіту.

«Виявивши себе з Душі Світу, одного разу відділений від Первопричини, він видихає і випромінює з себе всю Природу. Він не перебуває над нею, але змішується з нею: Брахма і Всесвіт становлять одну Істоту, кожна частка якого, у своєму естві, є Сам Брахма, який вийшов із Самого Себе».

У розділі *Книги Мертвих*, названої «Перетворення на Лотос», Бог, зображений у вигляді голови, яка виходить із цієї квітки і вигукує:

«Я – чистий Лотос, що виходить від Променистих... Я несучу звістку Гора. Я чистий Лотос із Сонячних Полів»¹⁶².

Ідея Лотоса може бути знайдена навіть у першому розділі *Книги Буття*, у розділі про створення Світу Елохімами, як зазначено у «*Викритій Ісиді*». У цій ідеї повинні ми шукати початок і пояснення вірша в єврейській космогонії, що читається: «І мовив Господь – хай зробить Земля ... дерево, що дає плід свого роду, насіння якого в ньому самому»¹⁶³. В усіх первісних релігіях Бог-Творець є «Син Батька», тобто Його Думка, що стала видимою; і до християнської ери, починаючи від Тримурті індусів і закінчуючи трьома кабалістичними розділами у Писаннях за поясненням євреїв, Триєдине Божество кожного народу було цілком виразно виражене в його алегоріях.

Таке космічне та ідеальне значення цього великого символу у східних народів. Але в застосуванні до практичного й езотеричного культу, що також мав свій езотеричний символізм, Лотос став згодом носієм і вмістищем більш земної думки. Ніяка догматична релігія не уникла впливу сексуального елемента; і до цього дня він плямує моральну красу основної думки символу. Нижчеподане взято з того ж самого кабалістичного манускрипту, що ми вже наводили у декількох випадках:

«Лотос, що росте у водах Нілу, мав те ж значення. Його спосіб зростання робив його особливо підходящим символом продуктивних сил. Дозріла квітка Лотосу, носій насіння відтворення, з'єднана подібно плаценті з матір'ю-землею, або

¹⁶¹ Див. «*Dissertations Relating to Asia*».

¹⁶² Розділ LXXXI.

¹⁶³ I, 11.

утробою Ісиди, через воду утроби, тобто, води ріки Ніл, за допомогою довгого веретенуватого стебла-пуповини. Ніщо не може бути ясніше цього символу й, щоб ще більше підкреслити наявне значення, в ньому зображується іноді дитя, яке сидить у квітці або виходить із нього¹⁶⁴. Так Осіріс та Ісіда, діти Кроноса або нескінченного часу, у розвитку своїх природних сил, стають у цьому зображенні батьками людини на ім'я Гор.

Ми не можемо достатньо підкреслити значення цієї продуктивної функції, як основи символічної мови і наукової приповідної мови. Думка цього уявлення негайно приведе до міркування над творчою Першопричиною. Природа, у своїх діях утворила чудовий живий механізм, керований приєднаною до нього живою душею; розвиток життя та історія цієї душі, звідки вона і її сьогоднішня та майбутня, перевищують усі зусилля людського розуму¹⁶⁵. Немовля – вічно повторюване диво, доказ, що усередину майстерні утроби втрутилася розумна творча сила, щоб з'єднати живу душу з фізичною машиною. Вражаюча дивовижність цього факту надає священну потаємність усьому пов'язаному з органами відтворення, як оселі й місця явного творчого втручання Божества».

Таке правильне тлумачення основних ідей давнини, чисто пантеїстичних, *безособових* і побожних уявлень архаїчних філософів доісторичних часів. Це, однак, не так, коли справа стосується гріховного людства та грубих уявлень, властивих *особистості*. Тому жоден пантеїстичний філософ не проміне знайти зауваження, що випливають за вищенаведеними і виражають антропоморфізм іудейської символіки, інакше як небезпечними для святості істинної релігії та підходящими лише до нашого матеріалістичного століття, прямому наслідку й результату цього антропоморфічного характеру. Бо це є основна нота до всього духу і суті *Старого Завіту*, як стверджує рукопис, трактуючи про символізм алегоричної мови *Біблії*.

«Тому область утроби повинна бути розглянута, як найбільш Святе Місце, *Sanctum Sanctorum* та, як істинний храм Бога Живого¹⁶⁶. Чоловік завжди вважав володіння жінкою істотною частиною самого себе, щоб із двох постав один, і він це ревниво охороняв, як таємне. Навіть частина звичайного будинку, де перебувала дружина, називалася *penetralia*, таємна або священна, і звідси метафора Свята Святих священних будівель, заснованих на уявленні про святість органів зачаття. Доведена до крайності в описі¹⁶⁷ метафорою, ця частина будинку описується у священних книгах як така, що перебуває «між стегнами (стовпами) будинку», й іноді думка ця була виявлена в побудові широкої двері храмів, поміщеної усередині, між двома бічними стовпами».

Ніколи подібна думка, «доведена до крайності», не існувала серед древніх первісних арійців. Це доведено тим фактом, що в період Вед їхні жінки не утримувалися окремо від чоловіків в *penetralia* 'х або «Зенанах». Утримання це почалося, коли магометани – найближчі після християнської церковності, спадкоємці єврейського символізму, – завоювали країну і поступово нав'язали свої звичаї індусам. До й після Вед, жінка була так само вільна, як і чоловік; і ніколи ніяка нечиста, земна думка не домішувалася до релігійної символіки ранніх арійців. Думка ця й застосування її чисто семітичного походження. Це підтверджується автором зазначеного велевченого кабалістичного одкровення, коли він закінчує вищенаведене місце, додаючи:

«Якщо до цих органів, як символів творчих, космічних сил, може бути застосовна ідея походження вимірів, так само як і періодів часу, тоді, воістину, у побудові Храмів, як Осель Божества або Іегови, та частина, що йменується Свята Святих або Найсвятіше Місце, повинна запозичити своє найменування від визнаної святості органів зачаття, розглянутих, як символи мір і творчої причини. У древніх мудреців не існувало ні імені, ні ідеї, ні символу Першопричини».

Звичайно ні. Краще ніколи не думати про неї і залишити її назавжди безіменною, як чинили ранні пантеїсти, ніж принизити святість цього Ідеалу Ідеалів, зводячи його символи до таких антропоморфічних форм! Тут знову видно величезну прірву між арійською і семітичною релігійною думкою, двома протилежними полюсами – щирістю та скритністю. У брахманів, які ніколи не з'єднували природні продуктивні функції людини з елементом «первородного гріха», – мати сина є *священний обов'язок*. Брахман, у минулі часи, закінчивши свою місію людського творця, йшов у джунглі та проводив залишок днів своїх у релігійному спогляданні. Він виконав свій обов'язок перед природою, як смертний і, як її співробітник, і відтепер віддавав усі свої думки духовній і безсмертній частині себе самого, розглядаючи все земне, як просту

¹⁶⁴ В індуських *Пуранах*, саме Вішну – Перший, а Брахма – Другий Логос, або ж Ідеальний Творець і Практичний Творець, котрі відповідно зображуються, один – тим, який проявляє Лотос, другий – виходе з нього.

¹⁶⁵ Але, в усякому разі, не зусилля дисциплінованих психічних здібностей Посвяченого в східну метафізику і в таємницю творчої Природи. Саме невіглахи минулих століть осквернили чистий ідеал космічного творення, зробивши його емблемою лише чисто людського відтворення і статевих функцій. Езотеричним Вченням і Посвяченим майбутнього належить місія спокутувати і ушляхетнити ще раз первісну концепцію, так сумно профановану теологами і церковними фанатиками неосвіченим і грубим застосуванням її до езотеричних догм і уособлень. Мовчазне шанування абстрактної або нуменальної Природи, єдиного божественного прояву, є єдина шляхетна релігія людства.

¹⁶⁶ Звісно, слова Посвяченого в древні Містерії християнства: «Хіба ви не знаєте, що ви Храм Бога?» (1, *Коринф.* III, 16), не могли бути використані в цьому сенсі до *людей*: хоча сенс їхній був, безсумнівно, затверджений, як такий, в розумах єврейських компіляторів *Ветхого Завіту*. І тут та прірва, котра лежить між символізмом *Нового Завіту* та Єврейським Канонам. Ця прірва залишилася б і постійно розширювалася б, якби християнство і особливо яскраво римська церква, не перекинула б через неї міст. Сучасне Папство в даний час цілковито заповнило її своїми догмами про два непорочних зачаття і антропоморфічним і, в той ж час, кумироподібним характером, наданим ними Матері свого Бога.

¹⁶⁷ Це було проведено так *лише* в єврейській *Біблії* і в її рабському наслідувачі – християнському богослов'ї.

ілюзію, минуший сон – яким воно, і є насправді. У семіта було інакше. Він придумав спокусу плоті в райському саду і виявив свого Бога, – езотерично Спокусника і Правителя Природи, – який *проклинає на віки* дійство, що логічно входило у програму цієї Природи¹⁶⁸. Все це виступає екзотерично, якщо дотримуватися *маскування* та мертвої букви Книги *Буття* й усього іншого. У той же час, *езотерично*, він дивився на передбачуваний *гріх* і *падіння*, як на дійство настільки священне, що обрав орган винуватця *первородного гріха*, як найбільш підхожий і найбільш священний символ для зображення того ж Бога, який таврував виконання ним своєї функції, як непослух і вічний гріх!

Хто зможе виміряти парадоксальні глибини семітського розуму! І цей парадоксальний елемент, *позбавлений* свого найпотаємнішого значення, нині цілком перейшов у християнську теологію й догму!

Чи знали перші батьки церкви езотеричне значення єврейського *Завіту* або тільки деякі з них розуміли його, тоді як інші залишалися в невіданні таємниці, це вирішать нащадки. Одне, в усякому разі, безсумнівно: позаяк езотеризм *Нового Завіту* цілком узгоджується з езотеризмом єврейських книг Мойсея; і позаяк, у той же час, ряд чисто єгипетських символів і язичеських догм узагалі – наприклад, Трійця – були переписані та включені в *Новий Завіт* Синоптиками та св. Іоанном, то стає очевидним, що тотожність цих символів була відома тим хто писав *Новий Завіт*, ким би вони не були. Вони також повинні були знати про першість єгипетського езотеризму, позаяк вони прийняли кілька символів, що зображують чисто єгипетські поняття й вірування, у їх зовнішньому і внутрішньому значенні, та, які не зустрічаються в єврейському каноні. Один із таких – лілія в руці Архангела на древніх зображеннях його явлення Діві Марії; і ці символічні зображення зберігаються, до цього дня, в іконографії грецької та римської церкви. Так Вода, Вогонь і Хрест, так само як і Голуб, Агнець та інші Священні Тварини в усіх їх поєднаннях, езотерично мають тотожний сенс і, ймовірно, були прийняті, як поліпшення простого й чистого іудаїзму.

Бо Лотос і Вода зустрічаються серед найдавніших символів і походження їх чисто арійське, хоча вони стали загальним надбанням під час розгалуження П'ятої Раси. Для прикладу: букви, так само як і числа, були всі містичні в комбінаціях або ж окремо взяті. Найбільш священна буква, буква – М; вона одночасно й чоловічого, і жіночого початку, або андрогіна та символізує Воду в її початку, Велику Безодню. Ця буква містична на всіх мовах Сходу й Заходу, і є знаком хвиль, так $\Lambda\Lambda$. В арійському і в семітському езотеризмі ця буква завжди зображувала Води. В санскриті, наприклад, Макара – десятий знак Зодіаку, означає крокодила або скоріше водяне чудовисько, завжди пов'язане з водою. Буква Ма еквівалентна і відповідає числу 5, що складається із Двійки – символу розділених статей, і Трійки, символу третього життя, породження Двійки. Це часто символізується Пентагоном, причому останній є священний знак божественної Монограми. Майтрейя є таємне ім'я П'ятого Будди і Калки Аватара брахманів, останнього Месії, який прийде при завершенні Великого Циклу. Це також початкова буква грецької *Metis*, або Божественної Мудрості; Мімри, тобто Слова або Логосу; і Митри, *Mihir*, Таємниці Монади. Всі вони породжені у Великій Безодні та з неї, і всі вони Сини Майї, «Матері»; в Єгипті – Мут; в Греції – Мінерви, Божественної Мудрості; Марії або Міріам, Мірри та ін., Матері християнського Логосу; і Майї, Матері Будди. Мадгава і Мадгаві найменування найвищих Богів і Богинь індуського Пантеону. Нарешті, Мандала, на санскриті означає «Коло» або сферу, також десять розподілів *Pig-Vedu*. Найбільш таємні імена в Індії зазвичай починаються з цієї букви, від Магата, першого виявленого Розуму і Мандари, великої Гори, яку використали Боги для збивання Океану, до Мандакіні, небесної ріки Ганг або Ганжес, Ману й т.д., і т.д.

Чи назвуть і це збігом? Дійсно це було би дивно, бо ми бачимо, що навіть Мойсей, знайдений у водах Нілу, мав цю символічну приголосну у своєму імені. І дочка Фараона «нарекла йому ім'я Мойсей», говорячи: «бо я вийняла його з Вод»¹⁶⁹. Крім того, священне єврейське ім'я Бога, що починається з букви М, є Меборах, «Святий» або «Благословенний», а ім'я Вод Потопу – Мбул. Щоб покінчити з цими прикладами, згадаємо «Три Марії» біля Розп'яття і їхній зв'язок з «*Mare*», Морем або Водами. Ось чому в іудействі та християнстві Месія завжди пов'язаний з Водою, Водохрещенням; і також з Рибами, знаком Зодіаку, названого Мінам на санскриті, й навіть із Матсья (Риба) Аватаром, та з Лотосом – символом утроби, або з лататтям, що має те саме значення.

У реліквіях древнього Єгипту, чим древніше символи та емблеми викопаних предметів, тим частіше зустрічаються квіти Лотосу й Вода у зв'язку із сонячними Богами. Бог Хнум, Міць Вологи або Вода, відповідно до вчення Фалеса, будучи початком усіх речей, сидить на престолі, поміщеному в центрі Лотоса. Бог Бес стоїть на Лотосі, готовий поглинути своє потомство. Тот, Бог Таємниці й Мудрості, священний Переписувач в Аменті, який носить сонячний диск у вигляді головного убору, сидить, маючи голову бика – священний бик Мендеса був однією з форм Тота – і тіло людини, на розквітлому Лотосі. Нарешті, Богиня Хікіт (*Hiqit*), у її аспекті жаби, спочиває на Лотосі, вказуючи тим на свій зв'язок із водою. Непоетичність цього символу жаби, безсумнівно одного з найдавніших зображень єгипетських Божеств, була причиною того, що єгиптологи марно намагалися розгадати таємницю й функції цієї богині. Прийняття його в церкві першими

¹⁶⁸ Та ж сама думка проведена екзотерично у подіях Виходу з Єгипту. «Господь Бог спокушає Фараона» надзвичайно, «карає його великими муками» через побоювання, щоб цар не уник кари, лишивши, таким чином, «обраний народ» можливості тріумфувати зайвий раз.

¹⁶⁹ *Вихід*, розд. 2, ст. 16. Навіть у Мадіамського жерця сім дочок, котрі прийшли черпати *воду* і, котрим Мойсей допоміг напоїти їхні череди: за цю послугу жрець дає Мойсею за дружину дочку свою Сепфору або Сіппару, «*блискучу хвилю*». (*Вихід*, розд. 2, ст. 21.) Все це має одне й те саме таємне значення.

християнами показує, що вони знали та розуміли це краще, ніж наші сучасні сходознавці. «Богиня жаба» була одним із головних Космічних Божеств, пов'язаних зі створенням світу через її амфібійний характер і головним чином, через її гадане воскресіння після довгих століть самотнього життя, замурованої у старих стінах, у скелях тощо... Вона не лише брала участь в улаштуванні світу разом із Хнум'ом, але була також пов'язана з догмою воскресіння¹⁷⁰. Безсумнівно досить глибокий і таємний сенс був пов'язаний із цим символом, якщо, незважаючи на ризик бути обвинуваченими в приналежності до огидної форми культу тварин, перші єгипетські християни прийняли його у своїх церквах. Жаба, поміщена в квітці Лотосу або просто навіть без останньої емблеми, була формою, вибраною для *храмових-світильників*, на яких були вирізані слова: «Εὐὸ εἰμι ἀναστάσις» – «Я єсмь Воскресіння»¹⁷¹. Ці богині-жаби зустрічаються на всіх муміях.

ВІДДІЛ ІХ

МІСЯЦЬ: DEUS LUNUS; PHOEBE

Цей архаїчний символ найбільш поетичний з усіх символів і, в той же час, найбільш філософський. Стародавні греки надали йому видатне місце, а сучасні поети використовували його безмежно. Цар Ночі, що проходить Небеса у величі свого незрівнянного Світла, занурюючи всіх, навіть Вечірню Зірку, у пітьму, і, який простягає свій срібний покрив над усім Зоряним Світом, – завжди був улюбленою темою всіх поетів християнства, від Мільтона і Шекспіра до пізніших віршотворців. Але сяючий Світильник Ночі, з його почтом незліченних зірок, говорив лише уяві профанів. До останніх днів релігія та наука не цікавилися цим прекрасним міфом. Проте, холодний, цнотливий Місяць, той, котрий за словами Шеллі:

...робить прекрасним все, чому посміхається
Цей прямуючий ковчег ніжного, холодного полум'я,
вічно перетворюючись, але залишаючись у собі незмінним,
не гріє, але освітлює...

і перебуває у більш тісному зв'язку із Землею, ніж яке-небудь інше небесне світило. Сонце є Життєдавець для всієї Планетної Системи; Місяць Життєдавець нашої планети. І ранні раси, навіть у дитинстві своєму, розуміли й знали це. Він Цариця й він же Цар. Він був Царем Сома, перш ніж він перетворився на Феба і цнотливу Діану. Він є переважно Божеством християн, завдяки євреям, послідовникам Мойсея та Кабали, хоча цивілізований світ і міг перебувати в невіданні цього факту протягом багатьох століть; насправді ж, з часу смерті останнього із присвячених батьків церкви, який забрав із собою в могилу таємниці поганських храмів. Бо для таких батьків, як Оріген або Климент Олександрійський, Місяць був живим символом Іегови; Давцем Життя й Давцем Смерті, Володарем Буття – у *нашому* Світі. Бо, якщо у греків Артеміда була Місяцем у Небесах і Діаною на Землі, що мала відношення до дітородіння й життя; то у єгиптян вона була Гекатою в Аду, Богинею Смерті, яка панувала над магією та чарами. Більше того, як уособлення Місяця, прояв якого троїстий, Діана-Геката-Місяць, являє *три аспекти в одному*. Бо вона – «*Diva triformis, tergemina, triceps*», має три голови на одній шиї¹⁷², подібно Брахмі-Вішну-Шиві. Отже, вона є прообраз нашої Трійці, що не завжди була цілком Чоловічого Початку. Число Сім, таке видатне в *Біблії*, таке свяченне в сьомому дні або Саббаті, прийшло до євреїв із давнини, взявши свій початок із четверкового числа 7, що міститься у 28 днях місячного місяця, кожна сьома частина якого представлена однією чвертю у фазах Місяця.

У цій праці корисно кинути оком, ніби з пташиного польоту, на початок і розвиток сонячного міфу та культу в історичній давнині на нашій стороні земної кулі. Самий початок його не може бути видибаний *точною* наукою, що відкидає всі традиції; тоді як для теології, що наклала, під керівництвом митецьких Пап, клеймо заборони на кожний фрагмент літератури, що не носить *imprimatur'u* римської церкви, історія його залишається запечатаною книгою. Яка саме серед релігійних систем є найдавнішою – єгипетська або індуська, – Таємне Вчення стверджує, що остання, – це, в цьому випадку, має мало значення, бо обидва «Культу», Місячний і Сонячний, найдавніші у світі. Обое пережили, й до цього дня панують, у всьому світі; де відкрито, а де, як, наприклад, у християнській символіці, – таємно. Кішка, місячний символ, була присвячена Ісіді, в одному сенсі, яка уособлює Місяць, точно так само, як Осіріс-Сонце, і її часто можна бачити над Цистром у руці Богині. Ця тварина була у великому шануванні в місті Бубасті, що поринало в глибоку жалобу при смерті священних кішок, бо Ісіда, як Місяць, була особливо шанована в цьому місті Містерій. Астрономічний символізм, пов'язаний з нею, уже був даний у Першому Відділі, і ніхто краще не описав його, ніж Джеральд Мессі в своїх *Лекціях* і в «*The Natural Genesis*». Сказано, що око кішки наче стежить за зростанням і убуванням місячних фаз, і її очні орбіти сяють подібно двом зіркам у пітьмі ночі. Звідси міфологічна алегорія,

¹⁷⁰ У єгиптян воскресіння було відродженням після 3000-річного очищення або в Девачані, або в «Полях Блаженства».

¹⁷¹ Подібних «Богинь-жаб» можна бачити в Булаці, в Музеї Каїру. За повідомлення про храмові світильники й написи відповідальний колишній директор музею Булака, Гастон Масперо. (Див. його «*Guide au Musée de Boulaq*», стор. 146.)

¹⁷² Богиня Тріморфос – різьблення Алкамена.

що представляє Діану, яка ховається в Місяці в образі кішки, коли вона намагалася разом із іншими Божествами, уникнути переслідування Тифона, як це викладено в «*Метаморфозах*» Овідія. Місяць у Єгипті був одночасно «Оком Гора» і «Оком Осіріса» Сонця.

Те саме можна сказати і про Кіноцефала. Мавпа з псячою головою була зображенням, що символізує Сонце й Місяць по черзі, хоча Кіноцефал, насправді, був скоріше *герметичним, ніж релігійним символом*. Бо це ієрогліф планети Меркурій і Меркурія філософів-алхіміків, згідно з якими:

«Меркурій повинен завжди бути *поблизу* Ісіди, як її *міністр*, бо без Меркурія ні Ісіда, ні Осіріс нічого не можуть зробити у Великій Роботі».

Кіноцефал, коли він зображений з кадуцеєм, півмісяцем або лотосом, є символом «філософського» Меркурія; але коли він тримає очерет або сувій папірусу, він виявляє Гермеса, секретаря й радника Ісіди, подібно Хануману, який виконував ті ж обов'язки при Рамі.

Хоча парсійці, істинні шанувальники Сонця, нечисленні, проте, не тільки більша частина індуської міфології та історії заснована й тісно переплетена з цими двома культурами, але навіть сама християнська релігія. Від самого їхнього виникнення до наших днів, обидві теології, як римо-католицька, так і протестантська, забарвлені ними. Дійсно, різниця між арійсько-індуською та арійсько-європейською вірою дуже мала, якщо тільки основні ідеї обох будуть прийняті до уваги. Індуси пишуться, називаючи себе Сурьяванша і Чандраванша, *Сонячною* та *Місячною* Династією. Християни, вважаючи це ідолопоклонством, у той же час примикають до релігії цілком заснованої на Сонячному та Місячному Культі. Марно й даремно обурюються протестанти проти католиків за їхній культ «Марії Диви», заснований на древньому культі Місячних Богинь, коли самі вони шанують Іегову, котрий є, насамперед, *Місячним* Богом; і, коли обидві церкви включили у свої теології *Сонячного* Христа й *Місячну* Трійцю.

Про Місячний Культ халдеїв і вавилонського Бога Сін, названого греками Місячним Богом, знають дуже мало; і це мале може лише вводити в оману непосвяченого учня, який внаслідок цього не може зрозуміти езотеричного значення символів. Як це було відомо древнім, непосвяченим філософам і письменникам – бо ті, котрі були присвячені, були зв'язані обітницею мовчання – халдеї, так само як і євреї, котрі прийшли після них, були шанувальниками Місяця під його різними іменами *чоловічими* та *жіночими*.

У неопублікованому манускрипті, з приводу вже згаданої образотворчої мови, що дає ключ до древньої символічної мови, висунуте логічне «*raison d'être*» для цього подвійного шанування. Він написаний одним дуже обізнаним і проникливим вченим і містиком, який викладає це в зрозумілій формі гіпотези. Проте, остання стає доведеним фактом в історії релігійної еволюції людської думки для кожного, хто колись мав скороминущий проблиск у таємницю древньої символіки. Так він говорить:

«Одним із перших завдань серед людей, завдань пов'язаних зі справжньою необхідністю, повинне було бути пізнання періодів часу¹⁷³, відзначених на небесному склепінні, що піднімається над обрієм або над рівнем тихих вод. Ці періоди почали визначатися за днями й ночами, за місячними фазами, його зоряним або синодичним обертанням і за періодом сонячного року, з поверненням пір року й застосуванням до таких періодів природного виміру дня й ночі або ж доби, розділених на світло й темряву. Також було відкрито, що протягом періоду сонячного року ми маємо по одному найдовшому і найкоротшому сонячному дню, а також два сонячних дня, в яких день і ніч рівні; і, що пора року, яка відповідає цим дням, могла бути відзначена з найбільшою точністю в зоряних групах небес або сузір'їв, підданих тому ретроградному руху, що із часом зажадав би виправлення через додавання, як це було при описі Потопу, коли було зроблено виправлення у 150 днів для періоду в 600 років, протягом яких плутанина у знаках, що вказували час, збільшилася... Це, звичайно, мусило було відбутися в усіх народів і за всіх часів; і подібне знання має бути визнане приналежним людству раніше того періоду, який ми називаємо історичним, так само як і протягом останнього».

На цій підставі автор шукає яку-небудь природну фізичну функцію, загальну всьому людському роду й пов'язану з періодичними появами, таку, щоб «зв'язок між цими двома видами феноменів ... був би встановлений у загальному або народному застосуванні». Він знаходить це в наступному:

а) Жіноче фізіологічне явище, що відбувається кожен місячний місяць у 28 днів або в чотири тижні, по сім днів кожен, так що 13 повторень періоду відбуваються протягом 364 днів, що становить сонячний рік, розділений на 52 тижні, кожен по 7 днів. б) Наростання утробного плоду відзначається періодом у 126 днів або у 18 тижнів, по 7 днів кожен. с) Період, названий «періодом життєздатності», рівняється 210 дням або 30 тижням, по 7 днів кожен. d) Період вагітності закінчується у 280 днів або в період 40 тижнів, по 7 днів кожен, або протягом 10 місячних місяців, по 28 днів, або у 9 місяців за календарем, кожний в 31 день, обчислюючи за величчям склепінням небес вимір перехідного періоду з п'ятьма черева до світла й слави свідомого існування, цієї постійної, несповідимої таємниці й дива... Таким чином, спостережувані періоди часу, що відзначають процес функції народження, природно повинні були стати основою для астрономічних обчислень... Ми майже можемо стверджувати, що, саме цей спосіб вирахування, незалежно або побічно, чи за допомогою наставлення, був прийнятий всіма народами. Цей спосіб був у використанні євреїв, бо й донині вони складають свій календар на підставі

¹⁷³ Древня міфологія включає древню астрономію, як і астрологію. Планети були стрілками, що вказують на циферблаті нашої Сонячної системи години відомих періодичних подій. Так Меркурій був *Вісником*, призначеним відмічати час протягом щоденних сонячних та місячних феноменів, і з іншого боку, він був пов'язаний із Богом і Богинею Світла.

354 і 355 днів місячного року, і ми маємо особливі дані на те, що цей же спосіб використовувався у древніх єгиптян; подальше є доказом цьому.

Основна ідея релігійної філософії євреїв полягала в тому, що Бог уміщав у собі все суще¹⁷⁴ і, що людина, включаючи жінку, була його подобою... Місце чоловіка й жінки в євреїв було зайнято у єгиптян биком і коровою, присвяченими Осірісу та Ісіді¹⁷⁵, які відповідно й зображувалися чоловічою фігурою з головою бика й жіночою з головою корови; символи ці були у великій пошані. Осіріс був Сонцем і рікою Нілом, тропічним роком у 365 днів [число, що означає слово *Neilos*] і биком, бо він був також принципом вогню й життєдайної сили. Тоді як Ісіда була Місяцем, руслом ріки Ніл, або ж Матір'ю-Землею, для енергій народження якої вода була необхідністю, теж місячним роком у 354-364 дні, які встановлюють періоди вагітності, та коровою, яка носить на голові серп Молодика...

Але в тому, що єгиптяни надали корові роль, яку жінка грала у євреїв, не подавало якоїсь корінної різниці в значенні, але лише стверджувалася тотожність вчень при простій заміні символом загального значення, що містився у наступному: тривалість періоду вагітності у корови й жінки була однаковою, 280 днів або 10 місячних місяців, по 4 тижні в кожному. І в цьому періоді містилося значення цього тваринного символу, знаком якого був серп Молодика¹⁷⁶... Ці природні періоди вагітності були основами символізму по всьому світі. Вони також були у вжитку серед індусів і зустрічаються в чітких зображеннях древніх американців, на таблицях Річардсона й Геста, на Паленкському Хресті та в інших місцях, і явно лежать в основі та складанні календарів майя Юкатана, індусів, асирійців і древніх вавилонян, так само як і єгиптян, та древніх євреїв. Звичайно, природними символами ... були або фалос, або фалос і йоні ...чоловічий і жіночий початок. Дійсно, слова, перекладені узагальненими термінами чоловічого й жіночого початку в 27-му вірші першого розділу Книги *Буття*, суть ... *sacr* і *n'cabvah* або буквально – фалос і йоні¹⁷⁷. Тоді як зображення фалічних емблем навряд чи вказувало тільки на дітородні органи людини, коли приймалися до міркування їхні функції та розвиток сім'яних посудин і субстанції, що виходять із них, бо, по суті, в цьому полягала вказівка на спосіб виміру місячного часу, а через місячний також і вимір сонячного часу.

Це є фізіологічний або антропологічний ключ до символу Місяця. Ключ, що відкриває таємницю Теогонії або еволюцію манвантаричних Богів набагато складніше й не містить у собі нічого фалічного. Тут все містичне й божественне. Але євреї, зв'язавши Іегову безпосередньо з Місяцем, у його якості Бога, який зароджує, зволіли після цього не знати вищих Ієрархій і зробили своїми Патріархами деякі сузір'я Зодіаку та планетарних Богів, евгемеризуючи, таким чином, чисто теософічну ідею, звівши її на рівень гріховного людства.

Манускрипт, звідки взято вищесказане, пояснює дуже ясно, до якої Ієрархії Богів належав Іегова й ким був цей єврейський Бог; бо чітко доводиться те, на чому завжди наполягала авторка цієї праці, а саме, що Бог, яким обтяжили себе християни, був не більше, ніж Місячний символ продуктивної або дітородної здатності в Природі. Вони завжди були в невіданні щодо Таємного Бога євреїв-кабалістів – Ейн-Софа, поняття, у ранніх кабалістичних і містичних уявленнях, такого ж величного, як і Парабрахмо.

Але, звичайно, не *Кабала* Розенрота може колись дати істинні, справжні вчення Симеона Бен Іохайя, які були настільки метафізичні й філософічні, наскільки це можливо. І чи багато серед вивчаючих *Кабалу* таких, які б знали їх не в їхніх перекручених латинських перекладах? Розглянемо думку, що змусила древніх євреїв прийняти заступника для «Вічно-Непізаного» і, що ввело християн в оману і до прийняття заступника за реальність.

Якщо цим органам (фалосу та йоні), як символам космічних творчих сил, може бути додано значення ... періодів часу, то, дійсно, при побудові Храмів, як Оселі Божества або Іегови, частина, позначена, як Свята Святих, або ж, як Найбільш Священне Місце, повинна була запозичити своє найменування від визнаної потаємності дітородних органів, розглянутих не тільки як символи вимірів, але також і творчої причини.

У древніх Мудреців не існувало ні найменування, ні уявлення, ні символу для Первопричини¹⁷⁸. У євреїв непряме уявлення цього було приховано в терміні негативного розуміння, а саме, в Ейн-Софі або в Безмежному. Але символом його першого збагненого прояву було уявлення Кола з його лінією діаметра, щоб дати одночасно геометричне, фалічне і астрономічне представлення ... бо єдине народжується з або кола, без якого воно не могло отримати буття; і від 1 або первинного Єдиного походять 9 одиниць і геометрично, всі форми площини. Таким чином, у Кабалі це коло, з його лінією діаметра, є зображенням 10 Сефіротів або Випромінювань, що становлять Адама Кадмона або Прообраз Людини, творчий початок усього суцього... Ця думка зв'язати зображення кола з його лінією діаметра, тобто, числа 10, зі значенням дітородних органів і Найбільш Священного Місця ... була застосована при побудові Покою Царя або Свята Святих великої Піраміди, у Скинії Мойсея і в Свята Святих Храму Соломона... Це є зображення подвійного черева, бо єврейською мовою буква Hé (ה) є одночасно числом 5 і символом черева, а двічі 5 дає 10, або фалічне число.

¹⁷⁴ Карикатурне і неціле ведантичне поняття Парабрахмо, що містить у собі весь Всесвіт, будучи Саме цим безмежним Всесвітом; бо *ніщо не існує поза Нього*.

¹⁷⁵ Точно так само, як вони зображуються в Індії і донині. Бик Шиви і корова, яка уособлює багато Шакті або Богинь.

¹⁷⁶ Звідси шанування Місяця у євреїв.

¹⁷⁷ «Чоловіком та Дружиною створив Він їх».

¹⁷⁸ Бо це було занадто таємно. У *Ведах* воно згадується, як «ТЕ». Це є «Вічна Причина» і тому, не можна говорити про це, як про «Первопричину», термін цей має на думці, в даному випадку, відсутність Причини.

Це «подвійне черево» також указує на двояке значення думки, скинутої від вищого або духовного плану до нижчого або земного і обмеженого євреями останнім. Тому число 7 набуло у них найбільш видатного місця в їхній екзотеричній релігії, культурі зовнішніх форм і порожніх обрядів. Візьмемо, наприклад, їхній Саббат, сьомий день, присвячений їхньому Божеству Місяцю, символу Іегови, який зароджує. Але в інших народів число сім було характерно для теогонічної Еволюції, Циклів, Космічних Планів і Семи Сил або Окультних Потенцій у Космосі, розглянутому, як Безмежне Ціле, перша вища Тріада якого була недосяжна для обмеженого розуму людини. Тоді як інші народи, у своєму змушеному обмеженні Космосу в Просторі й Часі, займалися лише його семериковим виявленим планом, євреї зосередили це число тільки в Місяці й на цьому заснували всі свої таємні обчислення. Тому ми бачимо, що проникливий автор щойно наведеного нами манускрипту зауважує із приводу метрології євреїв наступне:

«Якщо 20 612 буде помножене на 4/3, то добуток дасть підставу для твердження середнього обігу Місяця; і, якщо цей добуток буде знову помножений на 4/3, то цей продовжений добуток дасть базу для знаходження точного періоду середнього сонячного року ... ця формула ... зробить велику послугу для знаходження астрономічних періодів часу».

Це подвійне число – чоловіче й жіноче – символізовано також у деяких добре відомих зображеннях; наприклад:

«Ардханарі-Ішвара, Ісіда індусів, Ердан або Ардан, або єврейський Йордан, або джерело зішестя. Вона стоїть на листку лотосу, який плаває на воді. Але це означає андрогіну або гермафродита, тобто фалос і йони об'єднані, число 10, єврейську букву Yod (י), що відповідає Іегові. Вона або скоріше вона-він, дає мінати того ж кола в 360 градусів».

«Іегова», у його кращому аспекті, є Біна, «Вища Допоміжна Матір, Велике Море або Святий Дух», і, відтак, вірніше синонім Марії, Матері Ісуса, ніж Його Батька; ця «Матір», будучи латинським словом «*Mare*», Море, є тут також Венерою, *Stella del Mare* або «Зіркою Моря».

Предки таємничих аккадійців – Чандраванша або Індованша, Місячні Царі, які царювали, згідно традицій, у Праяга (Аллахабаді) тисячоріччя до нашої ери, – прийшли з Індії та принесли з собою культ своїх предків, культ Соми і його сина Будха, що став згодом культом халдеїв. Проте, подібне шанування, крім народного поклоніння Зіркам і Сонцю, у жодному разі не було ідолопоклонством. У всякому разі не більше, ніж сучасний римо-католицький символізм, що зв'язує Діву Марію, *Magna Mater* сирійців і греків з Місяцем.

Найбільш набожні католики дуже пишаться цим шануванням і гучно сповідують його. В «Мемуарі», адресованому до Французької Академії, маркіз де Мирвілль говорить:

«Лише природно, щоб, як несвідоме пророцтво, Амон-Ра був би чоловіком своєї матері, якщо, саме *Magna Mater* християн є дружиною зачатого нею сина... Ми (християни) можемо тепер зрозуміти, чому *Heim* кидає світло на Сонце, залишаючись Місяцем, якщо Непорочна Діва, котра є Царицею Небесною, як і *Heim*, наділяє Христа-Сонце й сама вбирається ним, як це робить і *Heim*; «*Tu vestis solem et te sol vestit*» (як співають католики під час своєї служби).

Ми (християни) також розуміємо, чому знаменитий напис у Саїсі говорить, що «ніхто ніколи не підняв мого покриву (пеплум)»; бо ця фраза, перекладена буквально, є короткий виклад того, що співається у церкві в День Непорочного Зачаття¹⁷⁹».

Без сумніву, ніщо не може бути більш відвертим, ніж це визнання! Воно цілковито виправдує сказане Джеральдом Мессі в його лекції про «Древнє і Сучасне Місяце-шанування»:

«Людина в Місяці (Осіріс-Сет, Іегова-Сатана, Христос-Іуда та інші Місячні Близнюки) часто обвинувачується в аморальному поведженні... У місячних феноменах, Місяць був єдиним, *Місяць*, як такий, котрий був двостатевим і трійстим за своєю природою, як мати, дитя і юнак. Так дитя Місяця стало чоловіком своєї власної матері! Цього не можна було уникнути, позаяк розташування повинне було відбутися. Син був змушений стати своїм власним батьком! Ці стосунки були відкинуті пізнішою соціологією, і первісна людина Місяця була відставлена. Але в пізнішій і найбільш непоясненій фазі, це стало центральною доктриною найгрубішого марновірства коли-небудь баченого світом, бо ці місячні феномени і їх, людськи уявлені стосунки, включаючи і кровозмішання, є самою основою християнської Трійці в Єдності. Внаслідок незнання символізму, просте уявлення стародавності стало найглибшою релігійною таємницею в сучасному Місяце-шануванні. Римська церква, анітрохи не соромлячись цим доказом, зображує Діву Марію, одягнену сонцем з півмісяцем під ногами, яка тримає на руках Місячну дитину ... сина й чоловіка матері-Місяця! Матір, Дитина і Юнак суть основні...

Таким чином, можна довести, що наше вчення про Христа є лише мертва міфологія й легендарне сказання, нав'язане нам у *Старому і Новому Завітті*, як божественне Одкровення, сповіщене Голосом Самого Бога¹⁸⁰!

В *Зохарі* знаходимо прекрасну алегорію, що розкриває краще, ніж що-небудь інше, істинну природу Іегови або *YHVH* у первісному уявленні єврейських кабалістів. Зараз вона зустрічається у філософії *Кабали* Ібн Гебіроля, перекладеної Ісааком Мейєром.

«У введенні, написаному *R. 'Hiz'qi-yah*, що дуже старе і становить частину *Зохара* (1.58. sq.) видання Броді, є звіт про подорож вчинену *R. El'azar*, сином *R. Shim-on b. Yo'hai* та *R. Abbah*... Вони зустріли людину, яка несла важку ношу ... розговорилися ... і тлумачення Тори, дане людиною, яка несла ношу, виявилось настільки дивовижним, що вони захотіли

¹⁷⁹ «*Pneumatologie: Des Esprits*», III, 117; «*Archeologie de la Vierge Mere*».

¹⁸⁰ Стор. 23.

довідатися його ім'я. Він відповів: «Не запитуйте мене хто я; але будемо продовжувати пояснення Тори (Закону)». Вони спитали: «Хто змусив тебе ходити й носити таку тяжку ношу?». Він відповідав: «Буква» ᾿ [Yod, що рівняється 10, або є символічною буквою Кетера і єством та зачатком Святого Імені יהוה, YHVH] вела війну і т.д. ...». Вони сказали йому: «Якщо ти скажеш нам ім'я твого батька, ми поцілуємо порох від ніг твоїх». Він заперечив: «...що стосується мого батька, то він мав свою оселю у Великому Морі й був у ньому рибою [подібно Вішну та Дагону або Оанну]; яка (спочатку) знищила Велике Море ... і він був великий та могутній, і був «Старий Деньмі», поки не поглинув усіх інших риб у (Великому) Морі...». R. El'azar вислухав його слова і сказав йому: «Ти Син Святого Пломні й ти Син Rab Ham-'nun-ah Sabah (древнього), [риба на арамейському і халдейському нареччі – нун (nun)], ти Син Світла Тори (Дхарма) і т.д.»¹⁸¹.

Далі автор пояснює, що Сефіра жіночого початку Біна називається кабалістами Великим Морем; тому Біна, божественні імена якої суть Іегова, Іах та Елохім, просто Тьямат халдеїв, Жіноча Міць, *Thalath* Бероза, яка панує над Хаосом і, згодом, перетворена християнською теологією на Змія і Диявола. Вона-Він (*Yah-hovah*) є небесними *Hé* та *Євою*. Отже, цей *Yah-hovah* або Іегова, тотожний з нашим Хаосом-Батьком, Матір'ю та Сином – на матеріальному плані та в чисто фізичному Світі; *Deus* і *Demon* одночасно; Сонце й Місяць, Добро та Зло, Бог і Демон.

Місячний магнетизм зароджує життя, зберігає і знищує його, як психічно, так і фізично. І, якщо астрономічно Місяць є одна із семи планет Древнього Світу, то в Теогонії він є одним із Правителів його – серед християн тепер, так само як і у язичників; перші звертаються до нього, як до одного зі своїх Архангелів, останні – як до одного зі своїх Богів.

Тому зміст «чарівної казки», перекладеної Хвольсоном з арабського перекладу одного древнього халдейського Манускрипту, в якій Ку-Тамі одержує наставлення від ідола Місяця, дуже зрозумілий. Селденій розкриває нам таємницю, так само як і Маймонід, у своєму «*Guide to the Perplexed*»¹⁸². Шанувальники Терафима або єврейських Оракулів «вирізали зображення і стверджували, що позаяк світло головних зірок (планет) пронизувало їх наскрізь, то Янгольські Сили (або Владики Зірок і Планет) розмовляли з ними, наставляючи їх у багатьох корисних предметах і мистецтвах». І Селденій пояснює, що терафими будувалися і склалися відповідно до положення певних планет, тих, котрі греки називали *στοιχεία* і по фігурах, що містяться на небесах і названих *αλεξητήριου* або Богами-Охоронцями. Ті, хто накреслювали *στοιχεία*, іменувалися *στοιχέωματικοί*, або віщунами за *στοιχεία*¹⁸³.

Однак, саме подібні заяви в «*Nabathean Agriculture*» злякали вчених і змусили їх оголосити цю працю «або Апокрифом, або ж чарівною казкою, невартою уваги члена Академії». У той же час, як це доведено, фанатичні католики і протестанти, метафорично, розірвали це на шматки; перші, бо «описувався культ демонів», останні, бо це було «нечестиво». Ще раз усі помиляються. Це не чарівна казка; і оскільки це стосується набожних церковників, то цей же самий культ може бути знайдений у їхніх Священних Писаннях, яким би не був він перекрученим у перекладі. Сонячний і Місячний Культ, так само як і культ Зірок та Стихій, можуть бути знайдені в християнській теології. Вони знайшли собі захист серед папистів і можуть відкидатися протестантами, лише на їх власний ризик і погибель. Два приклади можуть бути наведені:

Амміан Марцеллін стверджує, що древні прорікання відбувалися завжди при сприянні Стихійних Духів (*Spiritus Elementorum* і грецькою *πνεύματα των στοιχείων*¹⁸⁴). Але тепер відкрили, що Планети, Стихії та Зодіак були представлені дванадцятьма каменями, названими «Таємницями Стихій» (*Elementorum Arcana*), не тільки в Геліополі, але також і в Храмі Соломона та, як це вказується різними письменниками, у багатьох старих італійських церквах і навіть в *Notre Dame de Paris*, де їх можна бачити й донині.

Жоден символ, включаючи навіть Сонце, не був настільки складним у своєму різноманітному значенні, як символ Місяця. І, звичайно, він був двостатевим. У деяких народів він був чоловічим; як, наприклад, індуський «Цар Сома»; і Сін у халдеїв; у інших – він був жіночим, як прекрасна Богиня Діана-Луна, *Ilithyia*, *Lucina*. Серед *Tauri* людські жертви приносилися Артеміді, також один із аспектів Місячної Богині. Жителі Криту називали її *Dictynna*, а мідяни й перси *Anaitis*, як це свідчить напис *Coloe*: *Αρτέμιδι Ανάετι*. Але зараз нас, головним чином, цікавить найбільш цнотлива й чиста з Незайманих Богинь, а саме Луна-Артеміда, якій Памфос першим дав прізвисько *Καλλίστη* і про яку Іполит писав: *Καλλίστα πολὺ παρθένων*¹⁸⁵. Ця *Artemis-Lochia*, Богиня, завідувачка зачаттям і дітородінням, є у своїх функціях у якості троїстої Гекати, Орфічним Божеством, попередницею Бога рабинів і дохристиянських кабалістів у його місячному аспекті. Богиня Тріморфос була уособленням символу різних і послідовних аспектів Місяця в кожному з його трьох фаз; і це тлумачення належало вже стоїкам¹⁸⁶, тоді як послідовники Орфея пояснювали епітет Тріморфос трьома царствами Природи, над якими він головував. Ревнива, кровожерлива, мстива та вимоглива Геката-Луна – гідний двійник «ревнивого Бога» єврейських пророків.

Вся загадка Сонячного й Місячного Культу, як він зустрічається зараз у церквах, воістину, тримається на одній старій, як світ, таємниці місячних феноменів. Взаємодіючі сили в «Цареві Ночі», які ще лежать

¹⁸¹ Кабала Мейера, 335-6.

¹⁸² «*Moreh Nebhuchim*», III, XXX.

¹⁸³ Див. «*De Diis Syriis*» *Teraph.*, II, *Synt.*, стор. 31.

¹⁸⁴ I, 1, 21.

¹⁸⁵ Див. *Pausanias*, VIII, 35-8.

¹⁸⁶ *Cornutus*, «*De Natura Deorum*», XXXIV, I.

латентними для сучасної науки, але цілком активні для знання Східних Адептів, прекрасно пояснюють тисячу й один образ, під якими древні зображували Місяць. Це також указує, наскільки древні були глибше інформовані про місячні таємниці, ніж наші сучасні астрономи. Весь Пантеон місячних Богів і Богинь: Нефтида або Нейт, Прозерпина, Мелітта, Цибела, Ісіда, Астарта, Венера і Геката з одного боку, та Аполлон, Діоніс, Адоніс, Вакх, Осіріс, Аттис, Таммуз і т.д., з іншого боку – всі вони у своїх іменах і найменуваннях – як «Сини» й «Чоловіки» своїх «Матерів» – виявляють свою тотожність із християнською Трійцею. У кожній релігійній системі, Боги з'єднують свої функції Батька, Сина та Чоловіка воедино, також і Богині ототожнювалися, як Дружина, Матір і Сестра Чоловічого Бога; перші синтезували людські атрибути, як «Сонце Життєдавець», останні поєднували всі інші найменування у величному синтезі, відомому під загальним ім'ям, як Майя, *Mâyâ*, *Maria* і т.д. Слово Майя, в його митецькому виконанні, стало означати у греків «мати» від грецького кореня *ma* (годувальниця) і навіть дало своє ім'я місяцю Травню (Май), присвяченому всім Богиням, ще до його присвяти Марії¹⁸⁷. Проте, його первісне значення було Майя, Дурга, перекладене сходознавцями, як «недоступна», але, що насправді означає «недосяжна», у сенсі ілюзії та нереальності, будучи джерелом і причиною чарів (зачарувань), уособленням ілюзій.

У релігійних ритуалах Місяць служив двом цілям. Уособлений у вигляді Богині для екзотеричних цілей або ж у вигляді Бога в алегорії та символі, наш супутник розглядався в Окултній Філософії, як безстатевий Міць, яку необхідно добре вивчити, бо її варто було остерігатися. Серед присвячених аріїв, халдеїв, греків і римлян. Сона, Сін, Артеміда, Сотеїра (Аполлон-Гермафродит, атрибутом якого була ліра, і бородата Діана, яка тримає Лук і Стріли) *Deus Lunus* і, особливо, Осіріс-Місячний і Тот-Місячний¹⁸⁸, були Окултними силами Місяця. Але, чи то чоловічий, чи жіночий початок, Тот або Мінерва, Сона або Ашторет, Місяць є окултна Таємниця з Таємниць і скоріше символ зла, ніж добра. Його сім фаз, у первісному езотеричному розподілі, діляться на три астрономічних феномени та на чотири чисто психічні фази. Місяць не завжди був у пошані, й це показано в Містеріях, у яких смерть Місячного Бога – три фази поступового убування і кінцевого зникнення – була символізована Місяцем, що зображує Генія Зла, який тимчасово тріумфує над Світом і Богом-Життєдавцем – Сонцем; і було потрібно все мистецтво і знання Магії древніми Ієрофантами, щоб звернути це торжество на поразку.

Найдавнішим серед усіх культів, культом Третьої Раси нашого Кола, Раси Гермафродитів, був культ, у якому чоловічий початок Місяця став священним, коли після так званого Падіння відбувся поділ статей. *Deus Lunus* став тоді Андрогіною, чоловічого та жіночого початку, по черзі, щоб, зрештою, служити, як двояка міць для *цілей чаклунства* у Четвертій Корінній Расі Атлантів. У П'ятій, нашій Расі, Місячно-Сонячне шанування розділило народи на два певних антагоністичних табори. Це повело до подій описаних у наступні століття у війні Магабгарати, що для європейців є легендарною, для індусів же історичною боротьбою між Сурьяванша та Індованша. Отримавши початок у двоякому аспекті Місяця, тобто, у відповідному шануванні чоловічого та жіночого початку, шанування це закінчилося певним Сонячним і Місячним культами. Серед семітських рас Сонце дуже довгий час було жіночого початку, а Місяць чоловічого; останнє поняття було запозичене ними із традицій Атлантиди. Місяць називався «Володарем Сонця», Бел-Шемеш до початку культу Шемеш. Незнання, як початкових причин для такої відмінності, так і окултних принципів, привело народи до антропоморфічного ідолопоклонства. Протягом періоду, відсутнього в Книгах Мойсея, тобто від вигнання з Раю аж до алегоричного Потопу, євреї з іншими семітами, поклонялися «Дайянішию», *דַּיָּאֲנִישִׁיּוּ*, і «Правителеві Людей», «Судді» або Сонцю. Хоча єврейський канон і християнство зробили із сонця «Господа Бога» та «Іегову» *Біблії*, проте, сама *Біблія* сповнена нескромних натяків на Андрогінне Божество, що було Іеговою, Сонцем і Ашторет, Місяцем у його жіночому аспекті, й цілком позбавленим елементу метафори, що надається йому нині. Бог є «Вогонь Палючий», у вогні *проявляється* і «*оточений вогнем*». Єзекіїль не тільки у видінні бачив євреїв, які «вклонялися Сонцю»¹⁸⁹. Ваал ізраїльтян – Шемеш моавитян і Молох аммонитян – був тим же «Сонцем-Іеговою», і понині він «Цар Небесного Воїнства» – Сонце, так само як і Ашторет було «Небесною Царицею», тобто Луною. «Сонце Праведності» *лише тепер* стало вживатися, як *метафора*. Але релігія кожного древнього народу була спочатку заснована на окултних маніфестаціях чисто абстрактної Сили або Принципу, названого тепер «Богом». Саме встановлення подібного шанування, виявляє у своїх деталях і обрядах, що філософи, які створили такі системи суб'єктивної та об'єктивної Природи, повинні були мати глибоке знання й були знайомі з багатьма фактами наукової властивості. Бо, крім чисто окултного значення, обряди Місячного шанування були засновані, як щойно було показано, на знанні фізіології і зовсім новій для нас науки – психології, таємної математики, геометрії і метрології в їхньому точному додаванні до символів і фігур, які є лише гліфами, що позначають спостережувані природні й наукові *факти*; коротше кажучи, вони були засновані на самому ретельному і глибокому знанні Природи. Як щойно було сказано, місячний магнетизм зароджує життя, зберігає і руйнує його; а Сона втілює троїсту міць Тримурті, хоча це й залишається невизнаним невігласами й донині. Алегорія, що представляє Сому-Місяць, як створеного Богами за допомогою збивання Океану Життя (Простору) в інший Манвантарі, тобто, до зародження нашої Планетної

¹⁸⁷ Ідеєю присвячення місяця Травня Пресвятій Діві католики зобов'язані язичнику Плутарху, котрий говорить, що «Травень присвячений Майї (*Maia*) або Весті» (*Aulus Gellius, sub voce Maia*) втіленню нашої Матері-Землі, нашої пестунки та годувальниці.

¹⁸⁸ Тот – Місячний є Буддха – Сона індусів, або Меркурій і Місяць.

¹⁸⁹ *Єзекіїль*, VIII, 16.

Системи, і міф, що зображує «Ріши, які доять Землю, Тельцем якої був Сома-Місяць», мають глибоке космографічне значення; бо це була *не наша* Земля, яку доїли, так само і тельцем¹⁹⁰ був не наш Місяць. Якби наші мудреці науки знали стільки ж про таємниці Природи, скільки древні арії, вони, звичайно, ніколи не могли би уявити собі, що Місяць був виділений Землею. Ще раз найдавніша перестановка в Теогонії, коли Син стає своїм власним Батьком, а Мати – породженою Сином, повинна бути засвоєна і прийнята до уваги, якщо ми хочемо зрозуміти символічну мову древніх. В іншому випадку, міфологія буде постійно переслідувати сходознавців, просто, як «хвороба, що виникає в особливу стадію людської культури!» – як це врочисто заявляє Ренуф.

Древні вчили, так би мовити, про самозародження Богів; Єдине Божественне Єство, *невиявлене*, що постійно породжує Другу Сутність, виявлену; і ця Друга Сутність, двостатєва за природою, *народжує непорочним способом* все макрокосмічне і мікрокосмічне суще в цьому Всесвіті. На попередніх сторінках це було представлено Колом і Діаметром або Таємним числом Десять (10).

Але наші сходознавці, незважаючи на їхнє надзвичайне бажання відкрити єдиний, однорідний Елемент у Природі, *не хочуть* бачити його. Обмежені у своїх дослідженнях подібним неучтвом, аріаністи та єгиптологи постійно відхиляються від істини у своїх теоріях. Так де Руже не в змозі зрозуміти з тексту, перекладного ним, сенсу того, що Амон-Ра говорить Цареві Аменофісу, котрий, згідно з припущенням, є Мемноном: «Ти Мій Син, Я породив тебе». І знаходячи подібну ж думку в багатьох текстах і в різних формах, цей сходознавець, затятий християнин, змушений, нарешті, вигукнути:

«Щоб думка ця могла виникнути в розумі ієрограматиста, у їхній релігії повинна була існувати більш-менш певна доктрина, що вказує на можливість факту божественного і непорочного втілення в людському образі».

Саме так. Але чому шукати пояснення в неможливому пророцтві, коли весь секрет пояснюється тим, що пізніша релігія запозичила від більш ранньої?

Ця доктрина була всесвітньою і вона не виникла в розумі якого-небудь ієрограматиста, бо індуські Аватари є доказом зворотному. Після чого, наблизившись до більш «чіткого розуміння»¹⁹¹ того, чим були «Божественний Батько й Син» для єгиптян, де Руже, все-таки не може усвідомити й осягти – в чому ж полягали функції, приписувані *Жіночому* Початку в цьому передвічному зародженні. Він не знаходить пояснення цьому в Богині Неїт із Саїса. Однак, він наводить слова одного полководця Камбізу, коли він вводив цього царя в храм Саїса: «Я виявив його Величності гідність Саїса, оселі Неїти, великого (жіночого) прабатька, *матір* Сонця, котре є *первісток і не було зачате*, але *лише виявлено*», – і тому є плодом Непорочної Матері.

Наскільки ж грандіозніше, філософічніше та поетичніше – для того, хто в змозі зрозуміти й оцінити це – істинне розходження, яке робиться між Непорочною Дівою древніх язичників і сучасним папським поняттям! У перших, вічно юна Матір-Природа споконвічний образ своїх прототипів, Сонця й Місяця, *зароджує і виявляє* свого «розумом породженого» Сина, Всесвіт. Сонце й Місяць, як Божества Чоловічого та Жіночого Початку, запліднюють Землю, мікрокосмічну Матір і остання, у свою чергу, зароджує й виробляє. У християн «Первородний» (*primogenitus*) дійсно породжений, тобто зароджений (*genitus, non factus*) і позитивно *зачатий і породжений*: «*Virgo pariet*», пояснює нам латинська церква. Таким чином, ця церква зводить шляхетний, духовний ідеал Діви Марії на Землю і роблячи її «від Землі земною», принижує втілюваний нею ідеал до нижчих антропоморфічних богинь юрби.

Правда, Неїт, Ісіда, Діана та інші, яким би ім'ям вона не називалася, була «деміургічною Богинею, одночасно видимою і невидимою, яка має своє місце в Небесах і яка *допомагає народженню видів*», – коротше кажучи, Місяцем. Її окультні аспекти й сили незліченні, і в одному з них Місяць стає у єгиптян Богинею Хатор, іншим аспектом Ісиди¹⁹², і обидві ці Богині зображуються, як ті, які годують Гора. У Єгипетському Відділі Британського Музею є зображення Богині Хатор, якій поклоняється Фараон Тутмес, стоячи між нею і Володарем Неба. Моноліт цей був привезений з Карнака. Тій же Богині присвячений наступний напис, зроблений на її троні: «*Божественна Матір і Володарка або Цариця Небес*»; вона ж «*Зірка Ранку*» і «*Світло Моря*» – *Stella Maritima* і *Lux Maris*. Всі Місячні Богині мали двоякий аспект: один *божественний*, інший *пекельний*. Всі були Діви-Матері непорочно зачатого Сина – Сонця. Рауль Рошетт описує Місячну Богиню афінян – Палладу або Цибелу, Мінерву або ж Діану, яка тримає Сина-Дитя на колінах і, яку закликають під час святкування на її честь, як *Μονογενής Θεου*, «Єдина Матір Бога», при цьому вона сидить на левові й оточена дванадцятьма фігурами, в яких окультист бачить дванадцять великих Богів, а благочестивий християнин, сходознавець – дванадцять апостолів або ж, вірніше, греко-язичницьке пророцтво про них.

¹⁹⁰ В Алєгорії Земля рятується від Прітху, який переслідував її. Вона приймає вигляд корови і трусячись від жаху, рятується втечею та ховається навіть в області Брахми. Тому це не наша Земля. Крім того, в кожній *Пурані* телець змінює ім'я. В одній він Ману-Сваямбгува, в іншій Індра, в третій сам Хімават (Гімалаї), причому Меру є дояром. Алєгорія ця глибше значенням, ніж це може комусь здатися.

¹⁹¹ Його чітке розуміння міститься в тому, що єгиптяни *пророкували* про Ієгову (!) та його втіленого Спасителя (добраго змія) тощо; навіть до ототожнення Тифона зі *злостивим* драконом райського саду. І це визнається серйозною і розумною наукою!

¹⁹² Хатор – Ісіда *Пекла*, Богиня Заходу або Нижчого Світу.

І ті й інші праві, бо Непорочна Богиня Латинської Церкви є найточнішою копією старшої язичницької Богині; число Апостолів є число дванадцяти племен, а останні суть уособлення дванадцяти великих Богів і Дванадцяти Знаків Зодіаку. Майже кожна подробиця християнської догми запозичена від язичників. Семела, дружина Юпітера й Матір Вакха-Сонця, згідно Нонна, також «віднесена» або піднесена після її смерті на Небеса, де вона сидить між Марсом і Венерою, під ім'ям «Цариці Світу» або Всесвіту, *πανβασίλεια*; «при імені котрої», так само як і при імені Хатор, Гекати й інших Богинь Пекла, «всі демони здригаються»¹⁹³.

«Σερέλην τρέμωνσι δαίμονες». Цей грецький напис на невеликому храмі, відтворений на камені, знайденому Бегером, і списаний Монфоконом, як повідомляє нас де Мирвілль, передає нам разючий факт, що *Magna Mater* древнього світу була безсоромним «плагіаризмом» з Непорочної Диви Матері його церкви, вчиненим Демоном! Чи так це або ж *навпаки* не має значення, але цікаво відзначити цю цілковиту тотожність *архаїчної копії із сучасним оригіналом*.

Якби місце дозволило нам, ми могли би показати незбагненну холоднокровність і безвідповідальність, що виявляються деякими послідовниками римо-католицької церкви, коли вони зустрічаються з одкровеннями минулого. На зауваження *Mauru*, що «Діва Марія заволоділа всіма Святилищами Церери та Венери і, що поганські обряди, проголошені й чинені на честь цих богинь, були у великому ступені перенесені в культ Матері Христа»¹⁹⁴, прихильник Рима відповів, що фактично воно так і є, і, що саме так і має бути, й тому зовсім природно.

«Позаяк догма, літургія та обряди, чинені римською апостольською церквою, в 1862 році були знайдені написаними на монументах, написаними на папірусах і циліндрах *трохи пізніше Потопу*, то стає неможливим заперечувати існування першого – *доісторичного* (римського) *Католицизму*, *прямим продовженням якого є наш власний ...* [але, тоді як перший був кульмінацією, «*summit*» безсоромності демонів і чорнокнижної некромантії] ... останній є *божественним*]. Якщо в *нашому* (християнському) *Одкровенні* (*Апокаліпсисі*) Марія одягнена Сонцем і має під ногами півмісяць, не має більше нічого спільного зі *скромною служанкою Назарета* (*sic*), то це тому, що нині вона стала найбільшою серед теологічних і космологічних Сил у *нашому Всесвіті*»¹⁹⁵.

Воістину так, бо Піндар так оспівує її «Відхід»: «Вона сидить *подесьбіч свого Батька* (Юпітера) ... і вона більш могутня, ніж усі інші (Янголи або) Боги»¹⁹⁶, – гімн, застосований також і до Святої Диви. Св. Бернард, якого цитує *Cornelius à Lapide*, так звертається до Диви Марії: «Христос-Сонце перебуває в Тобі й Ти перебуваєш у Ньому»¹⁹⁷.

Знову та сама найбільш чесна та свята людина визнає, що Пресвята Діва є уособлення Місяця. Будучи Луциною Церкви, до неї застосовується при дітородінні вірш Вергілія: «*Casta fove Lucina, tuus jam regnat Apollo*». «Подібно Місяцю, Пресвята Діва Марія – Цариця Небес», додає цей простодушний святий»¹⁹⁸.

Це вирішує питання. На думку таких письменників, як де Мирвілль, чим більше тотожності існує між поганськими уявленнями та християнськими догмами, тим більш божественною представляється християнська релігія й тим очевидніше, що вона є єдиною, істинно натхненною, особливо в її римо-католицькій формі. Невіруючі вчені й академіки, які думають, що вони бачать в латинській церкві цілком протилежне божественному натхненню і не хочуть вірити в сатанинські жарти плагіаризму, заснованому на «передбаченні», суворо засуджуються нею. «Але тоді», лементує автор Мемуарів, «вони ні у що не вірять і відкидають навіть «*Nabathean Agriculture*», як *фабулу та стос марновірних безглуздостей!* Згідно їхньої перевернутої думки, ідол Місяця, що належить Ку-Тамі, і статуя Мадонни тотожні! «Шляхетний маркіз двадцять п'ять років тому написав шість грубесних томів або, як він називає їх, «Мемуари, Присвячені Французькій Академії», з єдиною метою, довести, що римський католицизм був божественною та натхненною вірою. На свідчення цього він наводить численні факти, всі з тенденцією довести, що весь Древній Світ, від самого Потопу, був, за допомогою Диявола, систематично зайнятий плагіаризмом обрядів, ритуалів і догм майбутньої Святої церкви, що мусить народитися століттями пізніше! Що б сказав цей вірний син Риму, якби він чув заяву свого одновірця, відомого єгиптолога Британського Музею, М. Ренуфа, зроблену ним в одній із його наукових лекцій, що «ні євреї, ні греки не запозичили жодної зі своїх ідей з Єгипту?».

Але, можливо, М. Ренуф припускає сказати, що, саме єгиптяни, греки та арії запозичили свої ідеї у Латинської Церкви? Якщо так, то заради логіки, чому папісти відкидають додаткові відомості, які окультисти можуть повідомити їм про місячний культ, якщо всі вони лише доводять, що культ римо-католицької церкви так само старий, як і світ – *Сабейзму і Зоряного Культу?*

Причина раннього християнського і пізнішого римо-католицького культу Зірок або символічного шанування Сонця й Місяця, шанування, тотожного із шануванням гностиків, хоча й менш філософського та чистого, ніж «Сонце-шанування» послідовників Зороастра, є природний наслідок його народження та початку. Прийняття Латинською Церквою таких символів, як Вода, Вогонь, Сонце, Місяць і Зірки, та багатьох ін., є

¹⁹³ Це взято у де Мирвілля, який гордо визнає цю тотожність, а він повинен був би знати. Див. «*Archéologie de la Vierge Mère*» в його «*Des Esprits*», стор. 111-3.

¹⁹⁴ «*Magie*», стор. 153.

¹⁹⁵ Де Мирвілль, там само, стор. 116 та 119.

¹⁹⁶ «*Гімни Мінерві*», стор. 19.

¹⁹⁷ «*Sermon sur la Sainte Vierge*».

¹⁹⁸ *Апокаліпсис*, розд. XII.

просто продовження християнами старого культу поганських народів. Так Бог Одін (*Odin*) одержав свою мудрість, міць і знання, сидючи біля ніг Міміра, тричі мудрого Джотуна, який провів своє життя біля джерела Споконвічної Мудрості, кристальні Води якого щодня збільшували його знання. «Мімір витягнув найбільше Знання із джерела, бо Світ був породжений з Води; отже, споконвічна Мудрість містилася в цьому таємничому Елементі». Око, яке Одін повинен було віддати, як заставу для придбання цього знання, можливо, є «Сонце, що всевисвітлює і всепроникає, тоді як інше око – Місяць, чиє відбиття дивиться із Глибини й, котре, заходячи, поринає, нарешті, в Океан»¹⁹⁹. Але це щось більше, ніж це. Сказано, що Локі, Бог Вогню, сховав у Воді, так само як і в Місяці, життєдавця, відбиття якого він там знайшов. Вірування, що Вогонь знаходить притулок у Воді, не обмежувалося тільки скандинавами. Воно поділялося всіма народами й, нарешті, було прийнято першими християнами, які символізували Святого Духа у вигляді Вогню, «вогняними язиками» – подихом Батька-Сонця. Цей Вогонь спускається також у Воду або Море – *Mare, Mary* – Марія. Голуб був символом Душі серед декількох народів; він був присвячений Венері, Богині, породженій з морської піни, пізніше він став символом християнської *Anima Mundi* або Святого Духа.

Один із найбільш окультних розділів у *Книзі Мертвих* названий «Перетворення на Бога, який Світло проливає на Шлях Темряви», де «Жіноче Світло Тіні» служить Тоту в його притулку в Місяці. Сказано, що Тот-Гермес ховається там, бо він носій Таємної Мудрості. Він є виявлений Логос його світлої сторони; і таємне Божество або «Темна Мудрість», коли передбачається, що він віддаляється в протилежну півкулю. Говорячи про свою міць, Місяць повторно називає себе: «Світлом, що сяє у Птьмі», «Жіночим Світлом». Тому Місяць став прийнятим символом усіх Богинь Дів-Матерів. Як за давніх часів «злі» духи воювали проти Місяця, так само передбачається, що вони воюють і зараз, не будучи, однак, у змозі подужати справжню Небесну Царицю, *Mary*, Місяць. Тому Місяць був тісно пов'язаний у всіх язичеських Теогоніях із Драконом, його вічним ворогом. Пресвята Діва або Мадонна стоїть на міфічному Сатані, зображеному лежачим, придушеним і безсилим під її ногами. Це тому, що голова й хвіст Дракона, які до цього дня в східній астрономії представляють висхідні та спадні вузли Місяця, зображувалися в древній Греції також двома Зміями. Геркулес убиває їх при своєму народженні, так само чинить і дитина на руках своєї Диви-Матері. Джеральд Мессі дуже вдало зауважує, що:

«Із самого початку всі подібні символи зображували властиві їм факти й не передбачали інших, цілком іншого порядку. Іконографія (також і догми) у Римі з'явилася пережитком періоду, набагато більш віддаленого, ніж християнська ера. Не було ні підробок, ні навмисних перекручувань образів, нічого, крім послідовного продовження уявлень із перекручуванням їхнього сенсу».

ВІДДІЛ X

КУЛЬТ ДЕРЕВА, ЗМІЯ І КРОКОДИЛА

«Змій – предмет відрази та поклоніння, і в людях притаманна до нього або нещадна ненависть, або вони схиляються перед його мудрістю. Неправда волає до нього; обережність заявляє на нього права; заздрість носить його в серці, а красномовство на своєму жезлі. У пеклі він перетворюється на бич фурій; на небесах вічність робить його своїм символом». Шатобріан

Офіти стверджували, що існує кілька видів Геніїв, від Бога до людини; що їхня відносна перевага визначається ступенем Світла, дарованого кожному з них; і вони також стверджували, що потрібно постійно закликати до Змія і дякувати йому за неоціненні послуги, зроблені ним людству. Бо Змій повідомив Адамові, що якщо він скуштує плід Дерева Пізнання добра і зла, то нескананно підніме свою істоту через знання й мудрість, придбані ним у такий спосіб. Така була встановлена екзотерична причина.

Неважко простежити походження первісного уявлення про двоїстий янусоподібний характер Змія, – добра і зла. Це один із найдавніших символів, бо плазуни передували птахам, а птахи – ссавцям. Звідси й вірування або, вірніше, марновірство диких племен, які стверджують, що душі їхніх предків живуть під цим образом, а також і загальнопоширена асоціація Змія із Деревом. Легенди про різні значення, символізовані Змієм, незліченні; але внаслідок того, що більшість із них алегоричні, вони віднесені тепер до області байок, заснованих на неуцтві й темному марновірстві. Наприклад, коли Філострат розповідає, що тубільці Індії та Аравії харчувалися серцем і печінкою змії, щоб навчитися мови всіх тварин, бо змієві приписувалася ця здатність, то, звичайно, він ніколи не думав, що його слова будуть прийняті буквально²⁰⁰. Як це буде видно надалі, і не раз, Змій і Дракон були найменуванням, що даються Мудрецам, Присвяченим Адептам древніх часів. Саме їхня мудрість і їхнє знання пожиралося або засвоювалося їхніми послідовниками, звідси й алегорія. Той же сенс пов'язаний і з легендою про скандинавського Сігурда, який засмажив серце дракона

---

¹⁹⁹ *Wagner and McDowall, «Asgard and the Gods»,* стор. 86.

²⁰⁰ Див. «*De Vita Apollonii*», I, XI.

Фафніра, вбитого ним, і став через це наймудрішим із мужів. Сігурд став обізнаним на рунах і магічних чарах; він довідався «Слово» від Присвяченого на ім'я Фафнір, або від чарівника, після чого останній помер, як це трапляється з багатьма після «передачі слова». Епіфаній, намагаючись виявити «ересі» гностиків, видав одну з таємниць їх. Офіти, гностики, говорить він, не без причини шанували Змія: «бо він відкрив таємниці первісним людям»²⁰¹. Істинно так; але, проте, викладаючи це вчення, вони не мали на увазі Адама та Єву в саду, а лише те, що сказано вище. Наги індусів і тибетських Адептів були людськими Нагами (зміями), не плазунами. Крім того, Змій завжди був прообразом послідовного або періодичного відродження, безсмертя й часу.

Численні та вкрай цікаві відомості, тлумачення й факти про Зміїний культ, наведені в книзі Джеральда Мессі «*Natural Genesis*», дуже дотепні й науково правильні. Але вони далеко не вичерпують усього розміщеного в них сенсу. Вони розкривають тільки астрономічні та фізичні таємниці з додаванням деяких космічних феноменів. На нижчому плані матеріальності Змій, безсумнівно, був «великою емблемою Таємниці в Містеріях» і, ймовірно, був «прийнятий, як прообраз жіночої зрілості через властиві йому особливості скидання шкіри та самовідродження». Але це стосувалося лише таємниць пов'язаних із земним, *тваринним* життям, бо, як символ «*відновлення та відродження у (всесвітніх) Містеріях*», його «кінцева фаза»²⁰², вірніше, його початкова й кульмінаційна фази не належали цьому плану. Ці фази народжувалися в чистій області Ідеального Світла та, закінчивши коло всього циклу застосувань і символізму, Містерії верталися туди, до своєї вихідної точки, у сутність *нематеріальної* причинності. Вони належали вищому Гнозису. І звичайно, вони ніколи не могли би отримати свою популярність і славу лише внаслідок свого проникнення у фізіологічні й особливо, у жіночі функції.

Як символ, Змій мав стільки ж аспектів і окультних значень, як і саме Дерево; «Дерево Життя», з яким він був емблематично і майже нерозривно пов'язаний. Будучи розглянуті як метафізичні або фізичні символи, Дерево та Змій, разом або окремо, ніколи не були так принижені у давнину, як зараз, у наше століття скидання ідолів не в ім'я Істини, але заради прославлення найбільш грубої матерії. Одкровення і тлумачення в книзі «*Rivers of Life*» генерала Форлонга вразили б шанувальників Дерева та Змія у дні архаїчної, халдейської і єгипетської мудрості, ба, навіть древні Шайви скорчилися би від жаху перед теоріями і здогадами автора згаданої праці. «Думка Пейн Найта та Інмана, що Хрест або Тау є лише просте зображення чоловічих органів у тріадичній формі, докорінно облудне», пише Дж. Мессі, який і доводить свої слова. Але це твердження однаково справедливо у відношенні майже всіх сучасних тлумачень древніх символів. «*The Natural Genesis*» – монументальна праця дослідження й думки, найбільш повна на цю тему з усіх дотепер опублікованих, що охоплює більш широке поле і пояснює набагато більше всіх символістів, які писали дотепер, все ж не йде за межі «психо-теїстичної» стадії древньої думки. Також не можна сказати, що Пейн Найт та Інман безумовно неправі; неправі вони лише в тому, що вони зовсім не усвідомлювали, що їхнє тлумачення Дерева Життя, як Хреста й Фалоса, відповідало цьому символу тільки в нижчій і пізнішій стадії еволюційного розвитку ідеї Давця Життя. Це було останнє і найгрубіше фізичне перетворення Природи в тварині, комасі, птасі й навіть рослині; бо двоєдиний, творчий магнетизм, у вигляді взаємного потягу протилежностей або статевої полярності, діє в естві плазуна й птаха, як він діє і в людині. Крім того, сучасні символісти та сходознавці, від першого до останнього, будучи незнайомі з істинними Містеріями, що розкриваються Окультизмом, мимовільно бачать лише цю останню стадію. Якщо їм сказати, що цей спосіб відтворення, загальний у цей час усьому сущому на Землі, є лише минула фаза, фізичний спосіб, що представляє умови для відтворення явищ життя, і, що він зміниться та зникне з наступною Корінною Расою, вони висміяли б таку марновірну й ненаукову думку. Але найбільш учені окультисти стверджують це, бо *вони знають*. Всесвіт, наповнений живими істотами, які відтворюють свої види, є живим свідком різних способів відтворення в еволюції тваринних і людських порід та рас. Природник повинен відчувати цю істину інтуїтивно, навіть якщо він ще не в змозі довести це. Дійсно, хіба міг би він зробити це при існуючому напрямку мислення! Віхи архаїчної історії Минулого нечисленні й не часті, й ті, на які натрапляють наші вчені, помилково приймаються ними за покажчики, що стосуються нашої маленької ери. Навіть, так звана, «всесвітня(?) історія» охоплює лише малюсіньке поле в майже безмежному просторі недосліджених областей нашої пізнішої П'ятої Корінної Раси. Отже, кожна нова віха, кожне знову відкрите накреслення сивої Давнини додається до старого запасу відомостей і витлумачується в тому ж напрямку упереджених понять і без усякого відношення до того особливого циклу думки, до якого міг належати цей спеціальний гліф. Як же може Істина побачити світло, якщо цей метод не зміниться!

Отже, на початку свого спільного існування, як символу Безсмертної Істоти, Дерево та Змій, воістину, були божественними уявленнями. Дерево було *перекинуто* й коріння його зароджувалося в Небесах і виростало з Безкореневого Кореня, Все-Буття. Його стовбур ріс і розвивався; перетинаючи плани Плероми, воно поширювало в усіх напрямках свої розкішні гілки, спочатку на плані ледве диференційованої матерії, а потім у спадному порядку, поки вони не досягали земного плану. Так Ашваттха, Дерево Життя й Буття, знищення якого одне тільки й веде до безсмертя, згідно *Бгагават Гіти*, росте корінням вгору і гілками вниз²⁰³. Коріння зображують Вищу Сутність або Первопричину, Логос; але варто рушити за межі цих коренів, щоб злитися з

²⁰¹ «*Adv. Haeres*», XXXVII.

²⁰² Джеральд Мессі, «*The Natural Genesis*», I, 340.

²⁰³ Пісня XV.

Крішною, котрий, говорить Арджуна, «Вище Брахмо і Первопричина ... Неминущий! Ти – і Буття, й Не-Буття, Невиречене Те, що за межами їх»²⁰⁴. Його гілля суть Хіранья-Гарбха (Брахмо або Брахма в його вищих проявах, говорять Шрідхара Свамін і Мадгусудана), найвищі Дхіані-Когани або Деви. *Веди* – його листя. Лише той, хто піднявся *вище* коренів, ніколи не повернеться, тобто не втілиться знову протягом цього Століття Брахми.

Тільки коли його чисті гілки торкнулися земного мулу, Саду Едему нашої Адамичної Раси, Дерево це забруднилося цим зіткненням і втратило свою первісну чистоту, і Змій Вічності, небесно-породжений Логос, був остаточно зневажений. У древні часи Божественних Династій на Землі, плазун, котрий нині вселяє страх, розглядався як перший промінь Світла, що випромінюється з Безодні Божественної Тасмниці. Різноманітні були форми надані йому і численні були природні символи, застосовувані до нього в міру його проходження через еони часу. Ніби із самого нескінченного часу (Кала) спустився він у простір і час, встановлені людськими обчисленнями. Ці форми були космічні та астрономічні, теїстичні та пантеїстичні, абстрактні та конкретні. Вони перетворилися, у свою чергу, на Полярного Дракона і на Південний Хрест, в Альфу Дракона пірамід і в індусько-буддійського Дракона, який вічно загрожує Сонцю під час його затемнень, але ніколи не пожираючого його. До тієї пори Дерево завжди залишалося зеленіючим, бо воно було зрошене Водами Життя; Великий Дракон залишався весь час божественним, поки він перебував у межах небесних полів. Але Дерево росло й нижні гілки його, нарешті, торкнулися меж Пекла – нашої Землі. Тоді великий Змій Нідхьогг – той, що пожирає трупи грішників в «Оселі Страждання» (людське життя), як тільки їх занурюють у Хвергельмір, киплячий казан (людських пристрастей) – почав гризти перекинута Світове Дерево. Хробаки матеріальності покрили колись здорові й потужні корені, й тепер піднімаються вище і вище уздовж стовбура; тоді як Змій Мідгард, згорнувшись на дні Морів, оточує Землю і своїм отруйним подихом позбавляє її сили самозахисту.

Відповідно до алегорії, всі Дракони та Змії стародавності мають Сім голів – по одній голові для кожної раси, і «по сім волос на кожній голові». Від Ананта, Змія Вічності, який несе Вішну протягом Манвантари; від первісного Шещи, сім голів якого перетворилися на «тисячу голів» у легендах Пуран, аж до семиголового аккадійського Змія. Все це зображує Сім Початків у всій Природі та в людині; причому найвища або середня голова – сьома. Не про Мойсеєву єврейську Суботу (Sabbath) говорить Філон у своєму «*Створенні Світу*», коли він стверджує, що світ був закінчений «відповідно до досконалої природи числа 6». Бо:

«Коли той *Розум (Nous)*, священний згідно числа 7, входить у душу (вірніше, у живе тіло), число 6 тим встановлюється, як і всі смертні речі, складені цим числом».

Й далі:

«Число 7 є свято всієї Землі, день народження світу. Не знаю, чи зуміє хто ушанувати число 7 відповідними словами»²⁰⁵?

Автор книги «*The Natural Genesis*» думає, що:

«Група семи зірок у Великій Ведмедиці (Саптарті) і семиголовий Дракон послужили видимою підставою для вищезгаданих символічних семи часів. Богиня семи зірок була матір'ю часу, як Кеп; звідси й Кепті, та Септі для визначення двох часів і числа 7. Тому, за ім'ям вона є зірка Семи. Севек (Кронос), син богині, має ім'я сім або сьомий. Так і Сефек-Абу, який будує будинок на висоті, подібно тому як Мудрість (Софія) побудувала свій будинок на семи стовпах... Первісних Кронотипів було сім, і так початок часу в небесах засновано на числі та імені семи, внаслідок зоряних покажчиків. Сім зірок, протягом свого щорічного обігу, служили ніби вказівним пальцем правої руки, описуючи коло у верхніх і нижніх небесах.

Число сім природно підказувало вимір числом сім, що повело до так званої *семериковості* й до накреслення та поділу кола на сім відповідних розподілів – позначених сімома великими сузір'ями. І таким чином, був складений єгипетський зоряний гептаном у небесах²⁰⁶.

Коли зоряний гептаном був розчленований і розділений на чотири чверті, його помножили на чотири, і двадцять вісім знаків зайняли місце первісних семи сузір'їв; причому місячний зодіак із двадцяти восьми знаків є зареєстрований результат вирахування двадцяти восьми днів по Місяцю або місячному місяцю²⁰⁷. В китайській системі, чотири сімки розподіляються між чотирма Геніями, які панують над чотирма частинами Світу²⁰⁸; або, вірніше, сім північних сузір'їв утворюють Чорного Воїна; сім східних (китайська осінь) утворюють Білого Тигра; сім південних – Червоного Птаха, і сім західних (названих весняними) – Блакитного Дракона. Кожний із цих чотирьох Духів панує над своїм гептаномом протягом одного місячного тижня. Породілля першого гептаном (Тифон семи зірок) прийняла тепер місячний характер... У цій фазі ми бачимо богиню Сефек, [ім'я якої позначає число 7, є жіноче слово або Логос,] у її чесноті Матері часу, котра була перше Слово, як богиня семи зірок»²⁰⁹.

²⁰⁴ Пісня XI.

²⁰⁵ «*De Mundi Opif.*», *Par.*, стор., 30 і 419.

²⁰⁶ З тієї ж самої причини, так само обчислюється і поділ на сім принципів в людині, бо вони описують те саме коло у вищій та нижчій людській природі.

²⁰⁷ Таким чином, семериковий поділ є найдревнішим і передував четвіркому поділу. Це корінь архаїчної класифікації.

²⁰⁸ В китайському Буддизмі та в Езотеризмі, Генії зображуються чотирма Драконами – Магараджі в Станцах.

²⁰⁹ *Op. cit.*, II, 312-3.

Автор зазначає, що богиня Великої Ведмедиці й Матір Часу була у Єгипті від найбільш ранніх часів «Живим Словом» і що Севек-Кронос, символом якого був Крокодил-Дракон, до-планетарна форма Сатурна, називався її сином і чоловіком; він був її Словом-Логосом²¹⁰.

Вищесказане цілком зрозуміло; але не тільки знання астрономії привело древніх до *семерикового* числення. Первинна причина лежить набагато глибше й буде пояснена у свій час.

Вищенаведені виписки не є відхиленнями від теми. Вони наведені для пояснення: *a)* причини, чому повний Присвячений іменувався Драконом, Змієм, Нагом; і *b)* що наш семериковий розподіл використовувався жерцями найперших династій у Єгипті з тієї ж самої причини та на тій же підставі, як і у нас. Це, однак, має потребу в подальшому поясненні. Як уже сказано, те, що Джеральд Мессі називає Чотирма Геніями чотирьох сторін Світу, а китайці Чорним Воїном, Білим Тигром, Червоним Птахом і Блакитним Драконом, іменуються в Таємних Книгах «Чотирма Таємними Драконами Мудрості» і «Небесними Нагами». Але семиголовий або семериковий Дракон-Логос, із часом, був, так би мовити, розсічений на *чотири* гептаномічні частини або на двадцять вісім частин. Кожен тиждень місячного місяця має свій особливий окультний характер; кожен день із двадцяти восьми днів має свої особливі властивості; бо кожне із дванадцяти сузір'їв, окремо або ж у зв'язку з іншими знаками, має окультний вплив, гарний чи поганий. Це становить суму знань, яку людина може придбати на цій Землі. Однак, не багато хто здобуває її, і ще більш не часті мудрі люди, які доходять до кореня знання, символізованого Великим Корінним Драконом, Духовним Логосом цих видимих знаків. Але ті, хто здобувають його, іменуються Драконами, і вони суть «Архати Чотирьох Істин Двадцяти-восьми Властивостей» або атрибутів і завжди так іменувалися.

Олександрійські неоплатоніки стверджували, що для того, щоб стати істинними халдеями або магами, потрібно було опанувати наукою або знанням періодів Семи Правителів Світу, в яких перебуває вся Мудрість. І Ямвліху приписують іншу версію, що, однак, не міняє сенсу, бо він говорить:

«Ассирійці не тільки зберегли літопис двадцяти семи міриадів років, як стверджує це Гіппарх, але також і всіх апокатастазів і періодів Семи Правителів Світу»²¹¹.

Легенди всіх народів і племен, цивілізованих або диких, указують на вірування у велику мудрість і хитрість Змій, що колись було загальним. Вони «чарівники». Вони гіпнотизують птаха своїм поглядом, і навіть сама людина дуже часто не може протистояти їхньому чарівному впливу; тому цей символ є надзвичайно підходящим.

Крокодил є єгипетський Дракон. Він був двояким символом Неба та Землі, Сонця й Місяця, і був присвячений, внаслідок своєї земноводної природи, Осірісу та Ісіді. Згідно Євсевія, єгиптяни зображували Сонце керманічем Корабля, до того ж Корабель цей ніс на собі Крокодил, «щоб показати рух Сонця у Волозі (Простору)»²¹².

Крім того, Крокодил був символом Нижнього Єгипту, найбільш болотистого. Алхіміки дають інше тлумачення. Вони говорять, що символ Сонця в Кораблі на Ефірі Простору означає, що герметична Матерія є принцип або основа Золота, або, знов таки, *філософського* Сонця; вода в якій плаває Крокодил і є та Вода або розріджена Матерія; нарешті, сам Корабель зображує Посудину Природи, в якому Сонце або сірчистий, вогняний початок діє як керманіч, бо Сонце працює за допомоги свого впливу на Вологу або Меркурій. Вищесказане тільки для алхіміків.

Змій став образом або символом зла й диявола лише в середні віки.

Перші християни, так само як і гностики-офіти, мали свого двоїстого Логоса; Змія добра й зла, Агатодемона і Какодемона. На це вказано у писаннях Марка, Валентина й багатьох інших, і особливо в «*Pistis Sophia*» – документі, що безсумнівно стосується перших століть християнства. На мармуровому саркофазі могили, відкритої у 1852 році біля Порту Піа, можна бачити сцену поклоніння волхвів «або ж», зауважує покійний Ч.В. Кінг у своїй праці «*The Gnostics and their Remains*», прототип цієї сцени – «Народження Нового Сонця». Мозаїчна підлога виявила цікавий малюнок, що міг зображувати або Ісиду, що годує немовля Гарпократа, або Мадонну з немовлям Ісусом. У маленьких саркофагах, що оточували більший, було знайдено багато свинцевих пластинок, згорнутих як сувої, з яких одинадцять ще можуть бути розшифровані. Зміст їх варто було б розглядати, як остаточне рішення питання, яке сильно бентежило, бо вони доводять, що перші християни до шостого сторіччя були або «*bona fide*» язичниками, або, що догматичне християнство було цілком запозичене й перейшло повністю в християнську церкву із Сонцем, Деревом, Змієм, Крокодилем і всім іншим.

«На першій пластинці ми бачимо Анубіса ... який простягає сувій; біля його ніг два жіночих погруддя; під ними дві змії звиті навколо ... тіла, загорнутого як мумія. На другому сувої ... Анубіс простягає хрест, «Знак Життя». Біля його ніг лежить труп оповитий численними кільцями величезного Змія, Агатодемона, охоронця покійного... На третьому сувої ... той же Анубіс несе в руках довгастих предмет ... який він тримає так, щоб додати фігурі обрис досконалого латинського хреста... Біля ніг бога ромбоїд, єгипетське «Яйце Світу», до якого підповзає змія, згорнутий у коло... Під ... погруддями ... міститься буква ω, повторена сім разів поспіль, нагадуючи одне з «Імен»... Дуже чудова також лінія букв, очевидно пальмірських, на

²¹⁰ Там само, I, 321.

²¹¹ Прокл, «Тим.», I, III, 3.

²¹² «Prep. Evang.», I, III, 3.

ногах першого Анубіса. Що ж стосується образу *Змія*, то припустивши, що ці талісмани стосуються не до культу Ісиди, а до пізнішого культу офітів, він прекрасно може зображувати «цього» «Істинного й досконалого Змія», який «виводить душі всіх, хто довірився йому, з Єгипту тілесності й через Червоне море Смерті в Обітовану Країну, рятуючи їх на шляху від Зміїв Пустелі, тобто від Правителів Зірок»²¹³.

І цей «істинний та досконалий Змій» є Бог із семи-букв, якого тепер називають Іеговою, стверджуючи, що Ісус *єдиний з ним*. До цього семи-голосного Бога «Перша Таємниця» посилає кандидатів на Присвяту, в «*Pistis Sophia*», книзі більш ранній, ніж *Одкровення* Св. Іоанна й, мабуть, яка належить тій же школі. Сім громів (Змій) проголосили ці сім голосних, «але запечатай, що проголосили Сім Громів і не пиши цього», говорить *Одкровення* Св. Іоанна. «Чи шукаєте ви цих таємниць?» – запитує Ісус в *Pistis Sophia*. «Немає більш прекрасних таємниць, ніж ті (сім голосних); бо вони приведуть душу вашу до Світла Світів», тобто до істинної мудрості. «Тому, немає нічого краще таємниць, яких ви шукаєте, крім хіба таємниці *Семи Голосних* і їх *сорока дев'яти* Сил і чисел їх».

В Індії то була таємниця *Семи Вогнів* і їх сорока дев'яти вогнів або аспектів, або «чисел їх».

Ці Сім Голосних зображуються знаками Свастики на короні семиголового Змія Вічності, в Індії серед езотеричних «буддистів», в Єгипті, у Халдеї і т.д., й серед присвячених всіх інших країн. Вони суть Сім Сфер *посмертного* сходження в герметичних писаннях, у кожній з яких «смертний» залишає одну зі своїх душ або початків, поки не досягне плану, вище всіх сфер, де й перебуває як великий, котрий не має форми, Змій Абсолютної Мудрості або саме Божество. Семиголовий Змій має кілька значень у таємних вченнях. Він є семиголовий Дракон, кожна голова якого є зірка Малої Ведмедиці; але він також був, головним чином, і Змієм Пітьми, незбагненим і непізнаваним, сім голів якого були Сімома Логосами, відбиттями єдиного і першовиявленого Світла – Всесвітнього Логосу.

ВІДДІЛ XI

DEMON EST DEUS INVERSUS

Цей символічний вислів у його багатобічних аспектах, безсумнівно, досить небезпечний і є іконоборчим в очах усіх пізніших, дуалістичних релігій або, вірніше, Богослов'ї і особливо у світлі християнства. Проте, несправедливо й невірно сказати, що саме християнство задумало й породило Сатану. Сатана завжди існував, як «Супротивник», як протидійна Міць, потрібна для рівноваги та гармонії суцього в Природі, як Тінь необхідна для більш яскравого прояву Світла, як Ніч для більшого виявлення Дня і, як Холод для більшої оцінки Тепла. Однорідність єдина і нероздільна. Але, якщо Єдина Абсолютна Однорідність не тільки простий риторичний вислів і, якщо Різномірність у своєму дуалістичному аспекті, є її наслідок, її роздвоєна тінь або відбиття, то тоді навіть ця божественна Однорідність повинна містити в собі обидва ества, як добра, так і зла. Якщо «Бог» є Абсолют, Нескінченний і Всесвітній Корінь усього суцього в Природі і її Всесвіті, то звідки ж походить Зло або (*Evil*) *D'Evil*, якщо не з тої ж самої Золотої Утроби Абсолюту? Таким чином, ми змушені або прийняти еманацию добра, чи зла від Агатодемона і Какодемона, як галуззя того ж самого стовбура Дерева Буття, або ж примиритися з безглуздим віруванням у два вічних Абсолюти.

Позаяк ми повинні простежити зародження цієї ідеї до самого початку пробудження людського розуму, то лише справедливо поки що віддати належне Дияволу, який увійшов навіть у приказку. Древні не знали відособленого «Бога Зла», котрий був би цілком і абсолютно поганим. Поганська думка зображувала добро та зло як братів-близнюків, породжених від однієї Матері-Природи; тільки-но ця думка перестала бути архаїчною, Мудрість перетворилася на Філософію. Спочатку символи добра й зла були чистими абстракціями, Світлом і Пітьмою; пізніше символи їх були вибрані із найбільш природних, вічно-повторюваних, періодичних космічних феноменів – Дня й Ночі або Сонця й Місяця. Тоді ж Воїнства Сонячних і Місячних Божеств стали уособлювати їх, і Дракон Пітьми був протипоставлений Дракону Світла. Воїнство Сатани такі ж Сини Бога, як і Воїнство *B'ne Alhim*, Діти Бога, «які постали перед Господом», їхнім Батьком²¹⁴. «Сини Бога» стають «Занепалими Янголами» тільки після того, як вони побачили, що дочки людей *були прекрасні*²¹⁵. В індуській філософії Сури, найбільш ранні й світлі Боги стають Асурами тільки після скинення їх фантазією брахманів. Сатана ніколи не приймав антропоморфічного індивідуалізованого аспекту доти, доки людина не створила «єдиного живого особистого Бога»; і тоді лише, внаслідок найпершої потреби. Потрібна була ширма; цап-відбувайло, щоб пояснити жорстокість, помилки й занадто очевидну несправедливість, чинені Тим, кому приписувалося абсолютне милосердя, доброта та досконалість. Це було першим кармічним наслідком відкидання філософського і логічного Пантеїзму, щоб побудувати підпору для ледачої людини у вигляді «Милосердного Небесного Батька», щогодинні й щоденні дії якого, як *Natura Naturans*, як «Прекрасна

²¹³ *Op. cit.*, стор. 366-8.

²¹⁴ Книга *Йова*, II.

²¹⁵ Книга *Буття*, VI.

Матір, але холодна мов камінь», спростовують подібні припущення. Це привело до первинних близнюків Осіріса-Тифона, Ормазда-Арімана і, нарешті, до Каїна-Авеля та всієї сукупності протилежностей.

Будучи на початку синонімом Природи, Бог-Творець, зрештою, був перетворений на її автора. Паскаль дуже дотепно вирішує це утруднення, говорячи:

«Природа має досконалості, щоб показати, що вона є подоба Бога, і недоліки, щоб показати, що вона є тільки подоба Його».

Чим далі відступаємо ми в п'ятьм доісторичних часів, тим більш філософським виявляється прообраз пізнішого Сатани. Перший «Супротивник» в індивідуальному людському образі, що зустрічається в старій Пуранічній літературі, є один з її найбільших Ріши та Йогинів – Нарада, який отримав прізвисько «Зачинателя Дебатів».

Він також Брахмапутра, син Брахми – чоловічого початку, але про нього пізніше. Хто насправді є великим «Звабником», можна встановити шукаючи його з *відкритими очима* і неупередженим розумом у кожній старій Космогонії та Писанні. Коли він роз'єднаний з колективним Воїнством своїх Співробітників-Творців, яких він, так би мовити, представляє і синтезує, він є олюдненим Деміургом, Творцем Неба та Землі. *Нині* Він Бог Теологій. «Бажання є батько думки». Будучи колись філософським символом, залишеним для зваби людської уяви, він перетворився пізніше на ворожого, брехливого, хитрого і ревнивого Бога.

Позаяк Драconi та інші Занепалі Янголи описані в інших частинах цієї праці, то кілька слів про настільки оббреханого Сатану буде цілком достатньо. Вивчаючи добре зробить, якщо пригадає, що в усіх народів, за винятком християнських націй, Диявол і донині не більше, ніж протилежний аспект двопочаткової природи так званого Творця. Це просто природно. Не можна стверджувати, що Бог є синтез усього Всесвіту, як Всюдисущий, Всезнаючий і Нескінченний, а потім відокремити Його від Зла. І позаяк у світі набагато більше Зла, ніж Добра, то звідси логічно слідує, що, або Бог повинен уміщати Зло, або бути прямою причиною його, або ж відмовитися від своїх домагань на Абсолютність. Древні настільки добре розуміли це, що їхні філософи, послідовниками яких є тепер кабалісти, визначали Зло, як «підоснову» Бога або Добра; *Demon est Deus inversus* дуже стара приказка. Дійсно, Зло є лише протидійна сліпа сила в Природі; це є реакція, опір і протилежність – зло для одних, добро для інших. Зло не існує саме по собі; але є лише Тінь Світла, без якої Світло не існувало б, навіть у наших уявленнях. Якби Зло зникло, то й Добро зникло б з ним із Землі. «Древній Дракон» був чистим Духом, перш ніж він став Матерією, пасивним, перш ніж став активним. В магії Сирії та Халдеї, як Офіс, так і Офіоморфос об'єднані в Зодіаку в знаку Андрогіні – Діва-Скорпіон. До свого падіння на Землю, Змій був *Ophis-Cristos*, а після свого падіння він став *Ophiomorphos-Crestos*. Усюди теорії кабалістів зображують Зло, як Силу протидійну, але, у той же час, необхідну Добру як такому, що дає йому життєву силу та існування, котру воно інакше ніколи не могло би мати. Життя було би неможливе (у сенсі майявічному) без Смерті; не було б ні відродження, ні відновлення без руйнування. Рослини загинули б у вічному сонячному світлі, також і людина, яка зробилася б автоматом без вправи своєї вільної волі й свого прагнення до цього Сонячного світла, що втратило би для неї своє буття та значення, якби вона не мала нічого іншого, крім світла. Добро безмежне й вічне тільки в тому, що вічно приховано від нас, і ось чому ми його уявляємо собі вічним. На виявлених планах, одне врівноважує інше. Серед теїстів мало віруючих в Особистого Бога, які не робили б із Сатани тіні Бога; або ж, змішуючи обох, не думали би, що вони мають право волати до свого ідола й просити його допомоги та охорони для безкарного здійснення своїх злих і жорстоких діянь. «Не введи нас у спокусу» є щоденний заклик мільйонів християнських сердець до «Нашого Батька на Небі», але не до Диявола. Вони це роблять, повторюючи ті самі слова, які вкладені в уста їхнього Спасителя й, у той же час, ні на хвилину не замислюються над тим, що сенс їх виразно спростовується Яковом, «Братом Господа».

«У спокусі ніхто не говорить: «Бог мене спокушає»; бо Бог не спокушається злом і Сам не спокушає нікого»²¹⁶.

Нащо тоді говорити, що саме Диявол спокушає нас, коли церква повчає нас, *на підставі авторитету Христа*, що саме Бог чинить так? Відкрийте будь-яку богословську книгу, в якій слово «спокуса» визначено в його теологічному сенсі і ви негайно знайдете два визначення:

1) Ті нещастя та тягарі, *якими Бог випробовує свій народ*; 2) ті засоби зваби, які вживаються Дияволом для спокуси та *приваблення людства*²¹⁷.

Прийняті буквально, вчення Христа та Якова суперечать одне одному; і, яка догма може примирити їх, якщо окултний сенс буде відкинтий?

Між цими двома суперечливими приваблюваннями, мудрий той філософ, який спроможний вирішити, де зникає Бог, щоб поступитися місцем Дияволу! Тому, коли ми читаємо, що «Диявол є брехун і батько брехні», тобто *втільена неправда* й, у той же час, чуємо, що Сатана, Диявол був Сином Бога і найпрекраснішим з Його Архангелів, ми воліємо звернутися за відомостями до Пантеїзму і до язичницької Філософії, ніж вірити, що Батько й Син є гігантська, уособлена й вічна Неправда.

Позаяк ми оволодіємо ключем до Книги *Буття*, то наукова й символічна *Кабала* розкриє нам таємницю. Великий Змій Саду Едему і «Господь Бог» тотожні, так само, як Іегова та Каїн – той Каїн, про якого теологія

²¹⁶ Посл. Якова, I, 13.

²¹⁷ Посл. Якова, I, 2-12, від Матвія, VI, 13. Див. Крюден, *sub voce*.

говорить, як про «вбивцю» і Брехуна Богові! Іегова спокушає Царя ізраїльського порухувати народ, а Сатана в іншому місці спокушає його зробити те ж саме. Іегова перетворюється на Вогняних Змій і жалить тих, ким Він незадоволений; і той же Іегова оживотворяє Мідного Змія, який зціляє їх.

Ці короткі й гадані суперечливими твердження *Старого Завіту* – суперечливі тому що обидві Сили роз'єднані замість того, щоб розглядатися, як дві сторони того самого – є відзвуками всесвітніх і філософських догм у Природі, перекручених до невпізнанності екзотеризмом і теологією, і так прекрасно зрозумілих первісними Мудрецьми. У Пуранах ми знаходимо ту ж основу в декількох уособленнях, але лиш набагато повніші та митецькі у філософському відношенні.

Так Пуластья, «Син Бога», один із первонароджених, представлений як прабатько Демонів, Ракшасів, спокусників і пожирачів людей. Пішача, демон жіночого початку, дочка Дакши, також «Сина Бога», і Бога, у свою чергу, є матір'ю всіх Пішачів²¹⁸. Так звані Демони в *Пуранах* досить незвичайні Дияволи, якщо судити їх з європейської та ортодоксальної точки зору, бо всі вони, Данави, Дайтї, Пішачи та Ракшаси зображуються надзвичайно благочестивими, які слідуєть Завітам *Вед*, до того ж деякі серед них були навіть високими Йогинами. Але вони проти священства і ритуалу, жертв та зображень, так само як чинять зараз і високі Йогини Індії, які користуються не меншою повагою, хоча їм і дозволяється не слідувати ні кастам, ні ритуалам. І ось чому всі ці Велетні й Титани, в *Пуранах* називаються Дияволами. Місіонери, які завжди на сторожі, щоб довести, де тільки вони можуть, що індуські традиції є лише відбиттям єврейської *Біблії*, розвинули цілу повість про передбачувану тотожність Пуластьї з Каїном і Ракшаса з каїнітами, «проклятими», що стали причиною Ноевого Потопу. (Див. працю абата *Corresio*, котрий «етимологічно» робить ім'я Пуластья, як таке, що означає «відкинутий», отже Каїна). Пуластья перебуває в Кедарі, говорить він, що означає «вирите місце», «копанка», і доводить, що Каїн, за традицією і *Біблії*, був першим рудокопом і працівником з металами!

Якщо цілком імовірно, що Гібборими або Велетні *Біблії* тотожні з Ракшасами індусів, то ще більш безсумнівно, що й ті, й інші є Атлантами і належать до потоплених рас. Менше з тим, але ніякий Сатана не міг би бути настільки завзятим в обрїхуванні свого ворога або ж більш злісним у своїй ненависті, ніж християнські теологи, які проклинають його, як Батька всякого зла. Порівняйте їхні огуди та їхні думки про Диявола з філософськими поглядами й христо-подібною великодушністю пуранічних мудреців. Коли Парашара, батько якого був пожертвий одним із Ракшасів, готувався, за допомогою магїчних мистецтв, знищити всю расу, дід його, Васїштха, після того як він показав роздратованому мудрецеві, відповідно до його власного визнання, що існує Зло й Карма, але не «злі Духи», вимовив наступні чудові слова:

«Нехай гнів твій буде приборканий; Ракшаси не винні; смерть твого батька була дією *Долі (Карми)*. Гнів є пристрасть дурнів; він не личить мудрому. *Ким же може бути запитано, буває хто вбитий?* Кожна людина пожинає наслідки своїх діянь. Гнів, сину мій, є руйнування всього, що досягнуто людиною ... і перешкоджає досягненню ... звільнення. Мудреці нехтують гнівом, але не ти, дитя моє, піддане його впливу. Нехай ці нешкідливі духи пїтьми не будуть більше винищуватися; нехай ця твоя жертва припиниться. Милосердя є міць Праведного»²¹⁹.

Таким чином, кожна подібна «жертва» або молитва до Бога про допомогу не краще, ніж *дійство Чорної Магїї*. Те, про що просив Парашара, було знищення Духів Пїтьми для його особистої помсти. Його називають язичником, і християни засудили його на вічні муки у Пеклі. Але, чим же краще молитва монархів і генералів, які моляться перед кожною битвою про знищення свого ворога? Подібна молитва, в усякому разі, є чорна магія гіршого виду, прихована, подібно демонові «М-ру Хайду», під виглядом святенника «Д-ра Джекїлла».

У людській природі зло вказує лише на полярність Матерії та Духа, на «боротьбу за життя» між двома виявленими Початками у Просторі й Часі, Початками, які єдині *per se*, оскільки коріння їх перебувають в Абсолюті. У Космосі рівновага повинна бути збережена. Дія цих двох протилежностей творить гармонію, подібно відцентровій і доцентровій силам, які, будучи взаємно-залежними, необхідні одна одній, «щоб обидві могли існувати». Якби одна була зупинена, дія іншої негайно стала би саморуйнівною.

Позаяк уособлення назване Сатаною, було повністю проаналізоване в його троїстому аспекті в *Старому Завіті*, у християнській теології та в древньому поганському мисленні, то ті, хто хотіли би дізнатися більше з цього питання, можуть ознайомитися з «*Викритою Ісїдою*»²²⁰ і з другою частиною в другому томі цієї праці. Ми торкнулися тут цього питання та дали нові пояснення через дуже вагому причину. Але перш ніж ми зможемо торкнутися еволюції фізичної та Божественної Людини, ми раніше повинні засвоїти ідею Еволюції Циклів, ознайомитися з філософіями та віруваннями чотирьох Рас, що передували нашій, і довідатися, які були уявлення цих Титанів і Велетнів – воїстину Велетнів, як розумово, так і фізично. Вся стародавність була насичена цією філософією, яка вчила інволюції Духа в Матерію, прогресивному цикловому сходженню або ж діяльній, самосвідомій еволюції. Гностики Олександрії достатньо викрили таємниці Присвяти, і записи їхні сповнені «розпаданню Еонів» у їхньому двоякому сенсі – Янгольських Істот і Періодів; одне будучи природною еволюцією іншого. З іншого боку, східні традиції, по обидві сторони «Чорної Води», Океанів, що розділяють обидва «Сходи», також сповнені алегоріями про падіння Плероми або Богів та Девів. Всі вони

²¹⁸ Падма Пурана.

²¹⁹ Вішну Пурана, I, 1.

²²⁰ Том II, розд. X.

зображували та пояснювали Падіння як бажання дізнатися і придбати знання – бажанням знати. Це є природний наслідок розумової еволюції, коли Духовне перетворюється на матеріальне або фізичне. Той же закон зішестя в Матеріальність і сходження знову в Духовність, затвердився протягом християнської Ери, причому зворотна дія зупинилася саме лише тепер, в нашій особливій Суб-Расі.

Те, що, можливо, десятки тисячоріч тому, було приповідно передано в «Пемандрі» для троїстого способу тлумачення і призначене для запису астрономічного, антропологічного й навіть алхімічного факту, а саме, алегорія про Сім Правителів, які пробиваються крізь Сім Кіл Вогню, була применшена до лише матеріалістичного та антропоморфічного тлумачення – Повстання й Падіння Янголів. Таке глибоко філософське і, яке має стільки різних значень у його поетичній формі «Одруження Неба та Землі», любові Природи до Божественної Форми і Небесної Людини, піднесеної своєю красою, відбитою в Природі, тобто Духа, притягнутого в Матерію, стало тепер у тлумаченні теологів Сімома Правителями, які повстали проти Іегови, до того ж, самозамилування їхне породило сатанинську гордість, наслідком якої було їхнє падіння, бо Іегова не допускав іншого поклоніння, як тільки самому собі. Коротше кажучи, прекрасні Планетарні Янголи, величні Еони Циклів Древніх, були синтезовані у своєму найбільш ортодоксальному образі в Самаелі, Вожді Демонів у Талмуді, в «цьому Великому Дванадцятикрилому Змієві, який у своєму падінні захоплює з собою всю Сонячну Систему або Титанів». Але Шемал – *alter ego* і тип Самаеля у сабинян – у його філософському та езотеричному аспекті, означав «Рік» у його астрологічному поганому аспекті з його дванадцятьма місяцями або «Крильми» неминучих лих у Природі. В Езотеричній Теогонії, як Шемал, так і Самаель зображували особливе Божество²²¹. У кабалістів вони суть «Духи Землі», Особистий Бог, який керує нею, і тому фактично тотожний Іегові. Бо самі талмудисти визнають, що Самаель є божественне ім'я одного із Семи Елохімів. Крім того, кабалісти представляють обох, Шемала і Самаеля символічним Образом Сатурна, Кроноса. «Дванадцять Крил» означають дванадцять місяців, і цей символ у своїй сукупності зображує *расовий цикл*. Іегова і Сатурн також тотожні у своїх гліфах.

Це, у свою чергу, веде до дуже цікавого висновку, що впливає з однієї католицької догми. Багато відомих письменників, котрі належать до латинської церкви, визнають, що існує різниця й вона повинна бути зроблена між Титанами Урана, допотопними Велетнями, які теж були Титанами, і тими Велетнями після-потопу, в яких католики завзято бачать бачити потомство міфічного Хама. Ясніше говорячи, різниця повинна бути зроблена між космічними *споконвічними*, протидіючими Силами, що направляються Законом Циклів, людськими Гігантами, Атлантами, і великими післяпотопними Адептами, як Правої, так і Лівої Руки. У той же час вони доводять, що Михайло, «*Архістратиг* Небесного Воїнства, *охоронець Іегови*», очевидно є, згідно з де Мирвіллем, також Титаном, тільки із прикметником «Божественний» перед прізвиськом. Таким чином, ці «Ураніди», скрізь іменовані «Божественними Титанами» – і котрі, як такі, що повстали проти Кроноса або Сатурна, виявлені тому також ворогами Самаеля, теж одного з Елохімів і синоніма Іегови в його сукупності – тотожні Михайлу і його Воїнству. Коротше кажучи, *ролі* перемінилися й усі супротивники змішані, і ніхто з вивчаючих не в змозі розрізнити точно, хто є хто. Проте, езотеричне пояснення могло б навести деякий лад у цій плутанині, де Іегова стає Сатурном, а Михайло і його Воїнство Сатаною та Повсталими Янголами, завдяки необережним спробам занадто відданих фанатиків бачити Диявола в кожному поганському Богові. Істинний сенс набагато більш філософічний, і легенда про перше «Падіння» Янголів, правильно зрозуміла, приймає наукове забарвлення.

Кронос позначає нескінченне й, отже, нерухомий простяг Часу, без початку, без кінця, поза подільністю часу й поза Простором. Ті Янголи, Генії та Деви, які були породжені, щоб діяти в *просторі й у часі*, тобто щоб пробитися крізь *Сім Кіл*, вищих духовних планів, у феноменальні або обмежені надземні області, відповідно до алегорії, *повстали* проти Кроноса й поборолися з Левом, котрий був тоді єдиним, існуючим і найвищим Богом. Коли Кронос «зображений, у свою чергу, таким, який калічить Урана, свого Батька», то сенс алегорії стає ясним. Абсолютний час стає минулим і умовним; частина взята від цілого, показуючи, таким чином, що Сатурн, Батько Богів, був перетворений з Вічної Тривалості на обмежений період. Кронос своєю косою скошує навіть найбільш довгі й для нас наче нескінченні цикли, які, внаслідок цього, обмежені у Вічності й цією ж косою він знищує найбільш потужних повсталих. Так, ніхто не уникне Коси Часу! Хвала Богові або Богам, або ж смійтеся над тим та іншими, але коса ця не здригнеться на жодну мільйонну секунди у своєму висхідному й спадному русі.

Титани «*Теогонії*» Гесіода були скопійовані греками із Сурів та Асурів Індії. Ці Титани Гесіода, Ураніди, яких колись нараховували тільки шість, недавно були виявлені в старому фрагменті, який стосується грецького міфу, у числі *семи*, причому сьомий іменувався Форегом. Таким чином, тотожність їх із Сімома Правителями цілком доведена. Початок Війни в Небесах і Падіння, на нашу думку, повинне бути неминуче віднесене в Індію й, можливо, до часів набагато більш древніх, ніж сказання про них у Пуранах. Бо Таракамайя жив у пізніший час, і існують сказання про три різні Війни, які можуть бути знайдені в майже кожній Космогонії.

Перша війна відбулася у півтім століть між Богами й (А)-сурами і тривала протягом періоду одного Божественного Року²²². У цьому випадку Боги були переможені Дайтьями під проводом Храда. Але потім, завдяки втручанням Вішну, до якого переможені Боги звернулися по допомогу, останні розбили Асурів. У

²²¹ Див. Хвольсон, «*Nabathean Agriculture*», II, 217.

Вішну Пурані не знаходимо ніякого проміжку між цими двома Війнами. В Езотеричній Доктрині, однак, одна Війна відбувається перед побудовою Сонячної Системи; інша на Землі при «створенні людини», і третя Війна згадується, як така, що відбулася наприкінці Четвертої Раси між її Адептами та Адептами П'ятої Раси; тобто між Присвяченими «Священного Острова» і чаклунами Атлантиди. Ми відзначимо першу боротьбу, як вона описується Парашарою, і постараємося розділити два виклади, навмисно злиті разом.

В них говориться, що коли Дайтї та Асури мали обов'язки своїх відповідних Ступенів (*Varna*) і йшли шляхом, запропонованим священним писанням, і несучи також покаянні обітниці – дивне заняття для *Демонів*, якщо вони тотожні нашим *Дияволам*, як це стверджується – Боги не могли знищити їх. Цікаві молитви, звернені Богами до Вішну, що виражають ідеї, які стосуються антропоморфічного Божества. Рятуючись після своєї поразки «на Північному березі Молочного Океану (Атлантичного Океану)»²²³, переможені Боги посилають численні моління до «першої з Істот, Божественного Вішну» і серед них наступне:

«Слава тобі, хто є єдиний із Праведниками, досконала природа якого благословенна у Вічності й безперешкодно проникає всі проникні елементи. Слава тобі, *хто є єдиний із Расою Зміїв, двоязикої, завзятої, жорстокої, ненаситної в насолодах і рясної багатством...* Слава тобі ... о Володарю, який не має ні кольору, ні довжини, ні обсягу (*ghana*), жодної затвердженої якості, і єство якого (*рупа*) найчистіше із чистих, може бути оцінено лише праведними Парамарши (найбільшими мудрецьми або Ріши). Ми схиляємося перед тобою, у твоїй якості Брахмо, нествореного, непорушного (*авуауа*): який перебуває в наших тілах, і всіх інших тілах, і в усіх живих тваринах; і крім якого ніщо не існує. Ми прославляємо цього Васудеву, Владика (усього), який не має ґрунту, який є насіння всього сущого і не підлягає розкладанню, Владика, ненародженого й вічного; будучи в єстві своєму Параматамат (поза умовами Духу) і в субстанції своїй (*рупа*) сукупністю всього (Всесвіту)»²²⁴.

Вищенаведене є ілюстрація широкої області, надаваної *Пуранами* ворожій і помилковій критиці, будь-якого європейського ханжі, який засновує свою думку про далеку йому релігію за чисто зовнішньою очевидністю. Кожна людина, яка звикла піддавати продуманому аналізу все прочитане нею, при першому ж погляді побачить неузгодженість звертання до прийнятого «Невідомого», що не має ні форми, ні атрибутів Абсолюту, яким ведантисти описують Брахмо, як до «єдиного з Расою Зміїв, двоязикої, жорстокої і ненаситної», з'єднуючи, таким чином, абстрактне з конкретним і нагороджуючи означальними те, що вільне від яких-небудь обмежень і умовностей. Навіть проф. Вільсон, який прожив стільки років в Індії, оточений брахманами та пандитами, повинен був би знати краще – навіть цей вчений не упустив жодного випадку, щоб не покритикувати із цього приводу індуські Писання. Так він вигукує:

«*Пурани* постійно вчать несумісним доктринам! Відповідно до цього місця²²⁵, Вища Істота не є лише інертна причина створення, але виконує функції активного провидіння. На підтвердження цього погляду, коментатор цитує текст із *Вед*: «Світова Душа, входячи в людину, керує її поведінням». Неузгодження, однак, так само часті у *Ведах*, як і в *Пуранах*».

Воістину вони менш часті, ніж у *Біблії* Мойсея. Але упередження сильне в серцях наших сходознавців і особливо, у серцях «шанованих» учених. Всесвітня Душа не є інертна Причина Утвору або (Пара) Брахмо, але лише те, що ми називаємо Шостим Принципом *Розумного* Космосу на виявленому плані Буття. Це є Магат або Магабуддхі, Велика Душа, Носій Духу, первинне відбиття безформної ПРИЧИНИ, і те, що перебуває навіть *за межами Духу*. Така відповідь на несправедливі нападки проф. Вільсона на *Пурани*. Що ж стосується до гаданої неузгодженості звертання переможених Богів до Вішну, то пояснення це перебуває в тексті *Вішну Пурани*, якщо тільки сходознавці захочуть помітити його. Філософія учить, що існує Вішну, як Брахмо, і Вішну в його двох аспектах. Існує лише Єдине Брахмо, «у єстві своєму Пракриті й Дух».

---

²²² День Брахми продовжується 4 320 000 000 років – помножьте це на 360! А-сури (не Боги і не Демони) тут є ще Сурами, Богами, і в Ієрархії вони вище, ніж такі другорядні Боги, котрі навіть не згадані у *Ведах*. Тривалість Війни показує її значення, а також, що супротивники суть лише уособлені Космічні Сили. Очевидно заради сектантських цілей і внаслідок *odium theologicum*, ілюзорна форма Майямоха, прийнята Вішну, була приписана, в пізнішій переробці старих текстів, Будді й Дайтїям, як, наприклад, у *Вішну Пурані*, якщо лише це не фантазія самого Вільсона. Він також уявив, що він знайшов натяк на Буддизм у Бгагават Гіті, тоді як це доведено К.Т. Телангом, що він лише сплутав буддистів зі старішими Шарвака, матеріалістами. В других *Пуранах* ніде нічого подібного не говориться, якщо правда, як це стверджує проф. Вільсон, що свідчення це є у *Вішну Пурані*; переклад, котрий, особливо в кн. III, розд. XVIII, де шанований сходознавець свавільно вводить Будду і представляє Його проповідником буддизму Дайтїям, привів до іншої, ще «більшої війни» між ним і полковником Ванс Кеннеді. Останній публічно звинуватив його в свавільному спотворенні тексту *Пуран*. «Я стверджую, – писав полковник у Бомбеї, в 1840 році, – що *Пурани* не містять того, що повідомляє проф. Вільсон ... поки такі місця не будуть знайдені, мені буде дозволено повторити мій перший висновок, а саме, що думка проф. Вільсона про те, що *Пурани*, як вони зараз існують, суть компіляції, зроблені між восьмим і сімнадцятим століттям (після Р.Хр.), засновано лише на самовільних припущеннях і на необґрунтованих твердженнях, а його роздуми на підтримку цього, поверхневі, помилкові, суперечні або неймовірні». (Див. *Вішну Пурана*, переклад Вільсона, вид. Фітцедарда Холла. Т. V. Додаток.)

²²³ Це твердження стосується *третьої* Війни, бо у зв'язку із нею згадуються земні материки, моря й ріки.

²²⁴ *Вішну Пурана*, III, XVII (Вільсон, том III, 204-5).

²²⁵ Кн. I, розд. XVII (Вільсон, том II, 36) в історії Праклади – Сина Хіраньякашипу, пуранічного Сатани, великого ворога Вішну й Царя Трьох Світів – в серці котрого увійшов Вішну.

Це неуттво, воістину, прекрасно висловлене в уславленні Йогинами Брахми, «Власника Землі», коли вони говорять:

«Ті, хто не вправлялися в благочесті, помилково уявляють собі природу світу. Невігласи, які не вбачають, що цей Всесвіт за природою своєю Мудра, і судять про неї лише, як про предмет збагнення, поринають в океан духовного невідання. Але ті, хто знають істинну Мудрість і розум яких чистий, осягають весь цей світ, як *єдиний з Божественним Знанням*, як єдиний з Тобою, о Господи! Будь Милостивим, о Всесвітній Духу!»²²⁶

Тому це не Вішну, «інертна причина створення», який виявляв функції *Активного* Провидіння, але Всесвітня Душа, та, котру в її матеріальному аспекті Еліфас Леві називає Астральним Світлом. І ця Душа, у її двоїстому аспекті Духа та Матерії, і є антропоморфічний Бог теїстів; бо цей Бог є *усоблення* цього Всесвітнього Творчого Посередника, одночасно чистого й нечистого, завдяки його виявленому стану й диференціації в цьому ілюзорному Світі – воістину, *Бог і Диявол!* Але проф. Вільсон не зауважив, наскільки Вішну, у цьому аспекті, близько нагадує Господа Бога Ізраїлю, «особливо в його прийомах зваби, спокуси й хитрості».

У *Вішну Пурані* це виражено доволі чітко. Бо там сказано, що:

«При завершенні своїх молитов (*stotra*). Боги побачили Найвище Божество Харі (Вішну) у кольчuzі й оружного диском та палицею, що *їде на Гаруді*».

Таким чином, Гаруда зображує Манвантаричний Цикл, як це буде показано надалі. Тому Вішну є Божество *в Просторі й у Часі*, особливий Бог Вайшнавів. Подібні Боги, в Езотеричній Філософії називаються *племінними* або *расовими*: тобто одним із багатьох Дхіані або Богів, або Елохімів, з яких, з особливої причини, зазвичай обирався плем'ям або народом один і, таким чином, він поступово ставав «Богом *вище* всіх Богів»²²⁷, «Вищим Богом», як Іегова, Осіріс, Бел, або який-небудь інший із Семи Правителів.

«Дерево пізнається за плодом»: Природа Бога за його діями. Ми або повинні судити ці дії за мертвою буквою сказань, або ж повинні прийняти їх алегорично. Якщо ми порівнюємо обох – Вішну, як захисника й поборника переможених Богів, та Іегову, захисника й поборника «обраного» народу, названого так безсумнівно іронічно, бо саме євреї обрали цього «ревнивого» Бога, – то ми знайдемо, що обидва вони користувалися обманом та хитрістю. Вони чинили так за принципом, «що мета виправдує засоби», щоб витягти краще зі своїх відповідних супротивників і ворогів – демонів. Таким чином, тоді як Іегова, згідно з кабалістами, приймає образ Змія Звабника у Райському Саду й посилає Сатану зі спеціальним дорученням спокушати Іова, або мучить і виморює фараона через Сару, дружину Авраама, і «озлобляє» серце іншого фараона проти Мойсея, щоб не втратити змоги покарати своїх жертв «великими карами», Вішну, у своїй *Пурані*, вдається до хитрості, не менш негідною кожного вшанованого Бога.

Так звернулися переможені Боги до Вішну:

«Змилуйся над нами, о Володарю, і оборони нас, які прийшли до тебе за допомогою проти Дайтьїв (Демонів). Вони захопили три світи та привласнили собі нашу частку жертвопринесень, *приймавши* *осторогу*, щоб не переступити *Завітів Вед*. Хоча ми, так само як і вони, *частини Тебе*²²⁸ ... але, позаяк вони ... вступили на шлях, запропонований Священним Писанням ... ми не можемо знищити їх. Навчи Ти нас, чия мудрість невимірна (*Amevâtman*), *якої-небудь хитрості*, за допомогою якої ми були би спроможні знищити ворога Богів!

Коли могутній Вішну почув їхнє прохання, він віділив зі свого тіла *ілюзорну* форму (Майямоха, «звабника за допомогою ілюзії»), котру й дав Богам і сказав так: «Ця Майямоха *цілком звабить* Дайтьїв так, що будучи спокушені зі шляху *Вед*, вони зможуть бути віддані смерті... Отже, ідіть і не бійтеся. Нехай це оманне видіння передує вам. Воно нині зробить вам велику послугу, о Боги!». Після цього, велика Ілюзія (Майямоха), спустившись на (Землю), побачила Дайтьїв зайнятих аскетичними покааннями і наблизившись до них у вигляді Дігамбари (голого жебрака) з бритою головою ... він звернувся до них привітно: «Агов, володарі раси Дайтьїв, чому вправляєтеся ви в цих діяннях покаання...»²²⁹?

Зрештою, Дайтьї були спокушені хитрими словами Майямоха, подібно Єві, спокушеної порадою Змія. Вони відкинули *Веди*.

Д-р Муїр перекладає це місце таким чином:

«Великий Звабник, користуючись Ілюзією, обдурив потім і інших Дайтьїв, за допомогою багатьох інших видів ересі. По дуже короткому часі, ці Асури (Дайтьї), обмануті Звабником (*яким був Вішну*), залишили всю систему засновану на завітах трістої *Веди*. Деякі паплюжили *Веди*, *інші* обряд жертвопринесіння, а деякі брахманів. Це (вигукували вони) вчення не витримує обговорення; заклання (тварин при жертвопринесіннях) не веде до релігійної заслуги. (Сказати, що) приношення масла, яке спалюється у вогні, дає нагороду в майбутньому, є твердженням дитини... Якби це було істиною, що вбита для жертвопринесіння тварина підноситься на небо, то чому шанувальник не вб'є свого власного батька? Непогрішні слова, великі Асури, не падають з неба; і лише твердження засновані на розумі, приймаються мною та іншими (розумними)

²²⁶ Там само, I-IV (Вільсон, т. I, 64).

²²⁷ II «Chronicles», II, 5.

²²⁸ «Був день, коли *Сини Бога* постали перед Господом і Сатана прийшов зі своїми *Братами* й теж постав перед Господом». (Кн. Іова II. Абіссин.-ефіоп. текст).

²²⁹ Там само. Т. III, 205-7.

людьми, подібними вам! Так, численними способами, Дайтї були спокушені зі шляху Великим Звабником (*Глуздом*)... Коли Дайтї вступили на шлях омани, Боги зібрали всі свої сили й наблизилися, щоб поборотися. Тоді відбувся бій між Богами та Асурами; і останні, котрі залишили праведний шлях, були розбиті першими. За старих часів, вони були захищені носінням ними броні праведності, але, коли остання була знищена, вони теж²³⁰ загинули».

Що б не думали про індусів, але ніхто з їхніх ворогів не може вважати їх за дурнів. Народ, святі чоловіки й мудреці якого залишили світу найбільші й найвищі філософії, коли-небудь виявлені людськими розумами, повинен був знати різницю між істиною та оманою. Навіть дикун може розрізнити біле від чорного, добро від зла і обман від щирості та правдивості. Ті, хто розповіли цю подію з біографії свого Бога, повинні були бачити, що в цьому випадку, саме цей Бог був Великим Звабником, а Дайтї, «які ніколи не переступали завітів *Вед*», відігравали кращу роль у цьому сказанні й були істинними «Богами». Отже, повинен був бути, і так воно і є, таємний сенс, схований у цій алегорії. У жодному класі суспільства, ні в якому народі, обман і хитрість не розглядаються, як *божественні* чесноти – за винятком хіба церковних класів теологів і сучасного езультства.

*Вішну Пурана*²³¹, так само як і всі інші праці цього роду, перейшла в пізніший час у руки храмових служителів, брахманів, і древні Манускрипти, без сумніву, були перекручені цими сектантами. Але були часи, коли *Пурани* були Езотеричними писаннями, і вони дотепер такі для Присвячених, які можуть читати їх за допомогою наявного в них ключа.

Чи видадуть присвячені брахмани коли-небудь повне значення цих алегорій, питання, що не стосується авторки. Справжня мета полягає в тім, щоб довести, що шануючи *Творчі Сили* в їхніх різноманітних формах, жоден філософ не тільки не міг, але ніколи й не прийняв би алегорію такою, як вона представлена, крім деяких філософів, які належать до сучасних «вищих і цивілізованих», християнських рас. Бо, як показано, Ієгова анітрохи не вище Вішну, з погляду етики. Ось чому окультисти й навіть деякі кабалісти, чи розглядають вони, чи ні, ці творчі Сили, як *живих і свідомих Істот* – а ми не бачимо, чому б цьому й не бути, – ніколи не змішують Причину з Наслідком, не приймуть Духа Землі за Парабрахмо або Ейн-Софа. В усякому разі, вони добре знають істинну природу того, що називалося греками – Батько-Ефір, Юпітер-Титан і т.д. Вони знають, що Душа Астрального Світла божественна, а його Тіло – Світлові хвилі на нижчих планах – належить Пеклу. Це Світло символізоване «Магічною Головою» у *Зохарі*, Подвійним Ликом на Подвійній Піраміді; чорна Піраміда, що виступає на чисто білому тлі з *білою Головою й Ликом усередині чорного Трикутника*; Біла піраміда перекинута – відбиття першої в чорних Водах – *виявляють чорне відбиття білого Лику*.

Це і є Астральне Світло або «*Demon est Deus Inversus*».

ВІДДІЛ XII

ТЕОГОНІЯ БОГІВ-ТВОРЦІВ

Щоб цілком засвоїти думку, що лежить в основі кожної древньої Космології, необхідні вивчення й порівняльний аналіз усіх великих релігій давнини; бо лише цим методом основна ідея може стати зрозумілою. Якби точна наука могла піднятися настільки високо, щоб простежити прояви Природи до їх граничних і первісних джерел, вона назвала б цю ідею Ієрархією Сил. Первісне, трансцендентальне й філософське світорозуміння було єдиним. Але, позаяк ці системи з кожним століттям стали усе більше й більше відбивати особливості народів і, в міру того, як останні, розділившись на окремі групи, почали кожна розвиватися у своєму власному національному або племінному річищі, головна думка поступово стала затінитися, внаслідок надлишку людської уяви. У той час як у деяких країнах, Сили або, вірніше, розумні Сили Природи були предметом божеського шанування, навряд чи заслужених ними, в інші – як наприклад, тепер, у Європі та інших *цивілізованих* країнах – сама думка, що подібні Сили можуть бути обдаровані розумом, здається безглуздою і оголошується *ненауковою*. Тому, ми з полегшенням читаємо думки, подібні тим, які ми знаходимо у введенні до книги «*Asgard and the Gods*», «Казки й Перекази наших Північних Предків», видані В.С.В. Ансоном, який говорить:

«Хоча в Центральній Азії або на берегах Інду, в країні Пірамід і на грецькому та італійському півостровах, і навіть на Півночі, куди переселилися кельти, тевтони та слов'яни, релігійні поняття народів прийняли різні форми, проте, *їхнє загальне походження* усе ще помітне. Ми відзначаємо цей зв'язок між легендами про Богів і глибокою думкою, закладеною в них, і їхнє значення, щоб читач побачив, що перед ним відкривається *не чарівний світ, створений невірною фантазією, але що ... Життя та Природа* становили основу існування й діяльності цих божеств»²³²

---

²³⁰ «*Journal of the Royal Asiatic Society*», XIX, 302.

²³¹ Думка Вільсона, що *Вішну Пурана* є твір нашої ери і, що в справжній своїй формі вона відноситься до часу між VIII і XVII(!!) століттям, у вищому ступені безглузда і не заслуговує уваги.

²³² Стор. 3.

І хоча жоден окультист або учень-дослідник східного езотеризму не може погодитися з дивною думкою, що «релігійні світогляди найбільш відомих народів стародавності пов'язані з початками цивілізації серед німецьких рас»²³³, однак, він радий знайти вираження таких істин, як нижченаведена, «ці чарівні казки не безглузді небилиці, написані для забави бездіяльних людей; вони втілюють глибоку релігію наших предків»²³⁴.

Саме так. Не тільки їхню релігію, але також і їхню Історію. Бо міф грецькою *μυθος*, означає усний переказ, переданий з вуст до вуст, від покоління до покоління; навіть у сучасній етимології цей термін означає *надзвичайне* оповідання, але, яке виражає деяку значну істину; розповідь про яку-небудь чудову особистість, чия біографія, завдяки шануванню наступних поколінь, розвинулася й розцвіла багатою народною фантазією, але, яка не є *повною* вигадкою. Подібно нашим предкам, первісним аріям, ми твердо віримо в індивідуальність і розумність не однієї тільки Сили, що створює явища в Природі, але багатьох.

Із часом архаїчне вчення затьмарилося; і народи, більш-менш загубили з виду Найвищий і Єдиний Початок усього суцього, та почали переносити абстрактні атрибути Безпричинної Причини на зроблені наслідки, у свою чергу, які стали причинними, творчими Силами Всесвіту. Великі народи чинили так зі страху опоганити ідею; малі, внаслідок того, що вони не могли зрозуміти цю ідею або ж їм не вистачало сили філософського уявлення необхідного для збереження її у всій її недоторканній чистоті. Але всі вони, за винятком пізніших аріїв, які стали тепер європейцями та християнами, зберегли це шанування у своїх Космогоніях. Як указує Томас Тейлор²³⁵, найбільш інтуїтивний з усіх перекладачів грецьких фрагментів, жоден народ ніколи не вважав Єдиний Принцип безпосереднім Творцем видимого Всесвіту, бо жодна розумна людина не повірить, що кресляр і зодчий своїми руками побудували будинок, яким вона любить. За свідченням Дамасція в його праці «*Про Перші Принципи*» (Περὶ Πρώτων Ἀρχῶν), вони говорили про нього, як «про Невідому Темряву». Вавилоняни обходили цей Принцип мовчанням. До «Того Бога», говорить Порфирій у своєму творі «*Про Помірність*» (Περὶ ἀπορίας τῶν ἐμψύχων), «Хто вище всього, до того не слід звертатися ні з зовнішньою мовою, ні з внутрішньою». Гесіод починає свою Теогонію словами: «Хаос був створений раніше всіх речей»²³⁶, дозволяючи в такий спосіб зробити висновок, що Причина або Творець її, повинен бути обійдений побожним мовчанням. Гомер у своїх поемах не піднімається вище Ночі, яку він зображує, як шановану Зевсом. Згідно всіх древніх теологів і доктрин Піфагора та Платона, Зевс, або безпосередній Будівельник Всесвіту, *не є вищий Бог*; подібно тому, як і сер Христовор Врен у своєму фізичному, людському образі не є Розум, що у ньому живе і створив його великі твори мистецтва. Тому Гомер замовчує не тільки Перший Принцип, але також і ті два Принципи, що безпосередньо слідує за Першим: Ефір і Хаос Орфея та Гесіода, й Минуцність і Нескінченність Піфагора та Платона²³⁷. Прокл говорить про цей Вищий Принцип, що він «Єдиний з Єдиних і вище найпершого Адіта ... невимовніше самої Безмовності й таємничіше всякої Сутності ... прихованої серед збагнених Богів»²³⁸.

До того, що було написано Томасом Тейлором у 1797-ому році, можна було би додати ще щось, а саме, що «євреї, мабуть, не піднялися вище ... *безпосереднього* Будівельника Всесвіту», бо «Мойсей вводить Пітьму над поверхнею безодні, навіть не натякаючи на причину і джерело її буття»²³⁹. Ніколи євреї у своїй *Біблії* – чисто езотеричній, символічній книзі – так глибоко не принизили своє метафоричне божество, як це зробили християни, визнавши Ієгову своїм єдиним, живим і, у той же час, *особистим* Богом.

Цей Перший або, вірніше, Єдиний Принцип, називався «Небесним Колом», символізованим ієрограмою у вигляді Цятки в Колі або Рівнобедреному Трикутнику, причому Цятка означає Логос. Так у *Pis-Vedi*, де Брахма навіть не названий, Космогонії передує Хіранья-Гарбха, «Золоте Яйце» і Праджапаті (пізніше Брахма), від якого виходять всі Ієрархії «Творців». Монада або Цятка є Початок і Одиниця, від якої виходить уся числова система. Ця Цятка – Первинна Причина, але ТЕ, від чого вона виходить, або вірніше, чие вираження вона становить, – Логос, обходиться мовчанням. У свою чергу, всесвітній символ – *Цятка усередині Кола*, не була ще Будівельником, а лише Причиною цього Будівельника; і останній стояв до неї в такому ж точно відношенні, як сама Цятка до Окружності Кола, що не може бути визначене, як говорить Гермес Трисмегіст. Порфирій доводить, що Монада і Діада Піфагора тотожні з Нескінченим і Минуццім Платона в його «*Філебі*» або з тим, що Платон називає *ἀλειρον* і *πέρασ*. Лише одна Діада, Матір речовинна, тоді як Монада є «Причиною всієї Єдності й мірою всього Суцього»²⁴⁰. Діада, Мулапракриті, Покрив Парабрахмо, виявлена, таким чином, Матір'ю Логосу й разом із тим Дочкою Його – тобто, об'єктом його пізнання – виявленим виробником і другорядною причиною його. Відповідно до Піфагора, Монада вертається в Безмовність і

²³³ Там само, стор. 2.

²³⁴ Там само, стор. 21.

²³⁵ Див. «*The Monthly Magazine*», Квітень, 1797.

²³⁶ «Ἦτοι μὲν πρῶτιστα Χάος γένηται» (1, 166.); γένηται в древності означало «був зароджений», а не просто «був». (Див. Тейлор «Введення до *Парменід* Платона», стор. 260).

²³⁷ Капіла осипає сарказмами це змішання між «Обмеженим» і «Безмежним» у своїх спорах з Йогинами брахманами, які стверджують, що вони бачать у своїх містичних видіннях «Найвищого».

²³⁸ Там само.

²³⁹ Див. статтю Т. Тейлора його «*Monthly Magazine*» цитовану в «*Platonist'i*», у лютому 1887 р., виданому Т.М. Джонсоном, членом Т. Тов. *Osceola*, Міссурі.

²⁴⁰ «*Vit. Pythag.*», стор. 47.

Пітьму, тільки-но вона виявила Тріаду, від якої виходять інші 7 чисел з 10 чисел, що лежать в основі Виявленого Всесвіту.

В Північній Космогонії ми бачимо те ж саме:

«Спочатку була велика Безодня (Хаос), ні День, ні Ніч не існували. Безодня була Гіннунгагап, зяюча прірва, що не має ні початку, ні кінця. Всебатько, Нестворений, Невидимий, перебував у Глибині Безодні (Просторі) і *побажав*, і, що він побажав виникло до буття»²⁴¹.

Як і в індуській Космогонії, еволюція Всесвіту ділиться на два дійства, названі в Індії Утворами Пракрита й Падма. Перш ніж теплі промені, що виходять із Оселі Світла, розбудять життя у Великих Водах Простору, виявляються Елементи Першого Утвору, і з них утвориться Велетень Імір або Йоргельмір (буквально Кипляча Глина) Передвічна Матерія, диференційована з Хаосу. Потім з'являється Корова Аудумла, Годувальниця²⁴², від якої народжується Буревія-Творець, чий Син Бьор (Бьорн) від Бестли, дочки Велетнів-Морозів, синів Іміра, мав трьох синів: Один, Віллі й Уї, або Дух, Воля та Святість. Те було, коли Пітьма усе ще панувала в Просторі, коли Ази, творчі сили або Дхіан-Когани не були ще виявлені, і Ігдрасиль, Світове Дерево Часу та Життя ще не виросло й не було ще Валгалли або Чертогу Героїв. Скандинавські легенди про Світобудову, про нашу Землю та Всесвіт починаються з установа Часу і з людського життя. Все попереднє їм – Пітьма, де перебуває Всебатько, Причина Всього. Як зауважує видавець книги *«Асгард і Боги»*, хоча ці легенди містять ідею про цього Всебатька, Первісну Причину всього, «але Він ледь згаданий у поемах» але, не тому, як думає він, що до проповіді Євангелія, думка «не могла піднятися до чіткої концепції Вічного», але внаслідок його глибокого езотеричного характеру. Тому всі Боги-Творці або *Особисті* Божества з'являються у другій стадії Космічної Еволюції. Зевс народжується в Кроносі і з Кроноса – Часу. Також і Брахма є породження та еманация Калі, «Вічності й Часу», Кала – одне з імен Вішну. Звідси й Один – *Батько Богів та Асів*, як Брахма – Батько *Богів і Асурів*; звідси також і двостатевий характер усіх головних Богів-Творців, починаючи з другої Монади у греків і до Сефіри Адам Кадмон, Брахми або Праджапаті-Вак у *Ведях* і Андрогіні Платона, що є лише різновидом індуського символу.

Найкраще метафізичне визначення первісної Теогонії в душі ведантистів можна знайти у «Примітках до Бгагават Гіти» Т. Субба Роу. Парабрахмо, Невідоме і Непізнаване, як говорить лектор своїй аудиторії:

«Не є Его і не є Не-Его, також воно і не свідомість ... воно навіть і не Атма, але, хоча й не будучи саме об'єктом пізнання, воно, проте, здатне підтримувати і створити всякого роду предмети й усякий рід буття, що стає об'єктом пізнання. (Воно є) єдина сутність, з якої виникає до буття центр енергії ... (який він називає Логосом)»²⁴³.

Цей Логос є Шабда Брахмо індуса, якого він навіть не називає Ішварою (Господь, Бог) з побоювання, щоб цей термін не викликав плутанини в розумах людей. Це – Авалокітешвара буддистів, Слово християн у його істинному *езотеричному* значенні, але не в його теологічному перекичуванні.

«Це є перший Джната або Его в Космосі, і всяке інше Его ... є лише відбиття та прояв його... Під час Пралаї Він існує в прихованому стані в лоні Парабрахмо... (Під час Манвантари), він має властиву йому свідомість і свою індивідуальність... (Він є центр енергії, але) подібні центри енергії майже незліченні в лоні Парабрахмо. Не слід гадати, що (навіть) цей Логос (є Творець або, що він) лише єдиний центр енергії ... число їх майже нескінченно... (Це) є перше Его, яке з'являється в Космосі, і є кінець усієї еволюції. (Це) є абстрактне Его) ... Він *перший* прояв (або аспект) Парабрахмо... Коли він виявляється до буття, як свідомі істота ... з його об'єктивної точки зору, Парабрахмо з'являється йому, як Мулапракріті. Прошу це пам'ятати ... бо в цьому корінь усього ускладнення відносно Пуруші та Пракріті, якого зазнають усі тлумачі філософії Веданти... Мулапракріті також матеріальна для нього (Логосу), як будь-який матеріальний предмет матеріальний для нас. Мулапракріті настільки ж не Парабрахмо, наскільки сукупність властивостей стовпа не є сам стовп. Парабрахмо – безумовна й абсолютна Реальність, а Мулапракріті щось на кшталт покриву, накинутого на нього. Парабрахмо, саме по собі не може бути видиме. Логос бачить Його через накинутий на нього покрив, і цей покрив є потужне поширення Космічної Матерії... Парабрахмо після свого прояву, з одного боку, як Его, з іншого боку – як Мулапракріті, діє, як єдина енергія через Логос»²⁴⁴.

Лектор прекрасним порівнянням роз'яснює, що він має на увазі під цією дією чогось, що є *Ніщо*, хоча Воно разом із тим і ВСЕ. Він порівнює Логос із Сонцем, через яке випромінюється світло й тепло, але чия енергія, світло й тепло, існують в якомусь невідомому стані у просторі й розсіяні в ньому лише як *видиме* світло й тепло, причому Сонце є лише провідником їх. Це перша Трійста Іпостась. Четвірка ж утвориться додаванням *животворного світла*, що виливається Логосом.

Єврейські кабалісти виразили це формулою, езотерично тотожною з тлумаченням ведантистів. Ейн-Соф, учили вони, не може бути ні збагнене, ні мати певного місця, ні бути назване, хоча воно є Безпричинна Причина всього. Звідси й найменування Ейн-Соф, що означає заперечення, «Несповідиме, Непізнаване і Невимовне». Тому вони зобразили це, як Безмежне Коло, Сферу, причому людський розум навіть при

²⁴¹ «Asgard and the Gods», 22.

²⁴² Вак – «Солодкозвучна Корова, яка дає поживу та воду», «живлення та підтримку», як описано в *Pig-Bedi*.

²⁴³ «The Theosophist», Лютий, 1887, стор. 302-3.

²⁴⁴ Там само, стор. 304.

найбільшій напрузі, міг бачити лише його склепіння. За словами однієї особи, яка розгадала багато чого в кабалістичній системі, в одному з її значень, а саме в її числовому і геометричному езотеризмі:

«Закрийте очі і з вашої свідомості постарайтеся спрямувати думку в простір у всіх напрямках, до крайніх меж. Ви побачите, що рівні лінії або промені свідомості простягаються рівномірно в усі напрямки так, що крайнє зусилля уяви закінчиться *склепінням сфери*. Обмеженням цієї сфери неминуче з'явиться велике Коло, і прямі промені думки в будь-якому напрямку повинні утворити прямі лінії, радіуси кола. Отже, це, по-людські говорячи, *повинне* бути крайньою всеосяжною концепцією *виявленого Ейн-Соф'а*, що формулюється у вигляді геометричної фігури, а саме, кола з його елементами дугоподібною окружності та прямолінійного діаметра, розділеного на радіуси. Отже, геометрична фігура є перший спосіб для осягнення зв'язку між Ейн-Соф'ом і розумом людини»²⁴⁵.

Це Велике Коло, що зводиться Східним Езотеризмом до Цятки усередині Безмежного Кола, і є Авалокітешвара, Логос або Слово, про яке говорить Т. Субба Роу. Але це Коло або Виявлений Бог також незабгненний для нас інакше, як через його *виявлений* Всесвіт, як і Єдиний, хоча він і легше або, певно, доступніше нашому вищому пізнаванню. Цей Логос, що спочиває під час Пралайї в лоні Парабрахмо, подібно «нашому Его, латентному (у нас) під час Сушупти» або сну, не може пізнати Парабрахмо інакше, як під виглядом Мулапракріті – остання, будучи Космічним Покривом, що є «потужним поширенням Космічної Матерії» – є, таким чином, лише органом у Космічній Творчості, через який випромінюються Енергія й Мудрість Парабрахмо, так само *невідомого Логосу, як Він невідомий і нам*. Крім того, позаяк Логос так само непізнаваний для нас, як і Парабрахмо, насправді, непізнаваний Логосом, то, як Східний Езотеризм, так і Кабала, щоб ввести Логос у межі нашого розуміння, наділили абстрактний синтез у конкретні образи, тобто, у відбиття або різноманітні аспекти цього Логосу, або Авалокітешвари, Брахми, Ормузда, Осіріса, Адама Кадмона, називайте його будь-яким бажаним вам ім'ям; аспекти або манвантаричні прояви якого суть Дхіан-Когани, Елохіми, Деви, Амешаспенти та ін. Метафізики, згідно Субби Роу, пояснюють корінь і зародок останніх, як перший прояв Парабрахмо «у Найвищій Трійці, доступній нашому розумінню», що і є Мулапракріті, Покрив, Логос і свідома Енергія останнього або його Сила та Світло, названі в *Бгагават Гіті*, Дайвіпракріті; або «Матерія, Сила та Его, або єдиний корінь Самості, причому всі інші види самості становлять лише прояв або відбиття його».

Тому, лише при цьому світлі розумового й фізичного усвідомлення, *практичний* окультизм може викликати Логос до видимості за допомогою геометричних фігур, які при ретельному вивченні дадуть не тільки наукове пояснення реального об'єктивного існування²⁴⁶ «Семи Синів Божественної Софії», що і є це Світло Логосу, але доведе за допомогою інших, не знайдених ще ключів, що стосовно людства, ці «Сім Синів» і їхні незліченні еманції, центри уособленої енергії, є абсолютною необхідністю. Заберіть їх, і Таємниця Буття та людства не тільки ніколи *не буде розгадана, але до неї не можна буде навіть близько підійти*.

Усе створено через це Світло. Цей корінь розумового «Я» є також коренем фізичного «Я», бо це Світло в нашому виявленому світі є лише видозміна Мулапракріті, названої у *Ведах* Адіті. У своєму третьому аспекті вона стає Вак²⁴⁷, Матір'ю та Дочкою Логосу, подібно тому, як Ісіда є Мати й Дочка Осіріса-Гора, і Мут – Дочка, Дружина й Матір Амона в єгипетському Місячному Символі. В *Кабалі* Сефіра те ж саме, що й Шекіна, і в іншому синтезі є Дружиною, Дочкою та Матір'ю Небесної людини, Адама Кадмона й навіть тотожна з ним, як і Вак тотожна з Брахмою і йменується Логосом Жіночого Початку. У *Pig-Vedī* Вак є «Містична Мова», за допомогою якої Окультине Знання та Мудрість повідомляються людині, і тому сказано, що Вак «увійшла в Ріши». Вона «породжена Богами»; вона – Божественна Вак, «Цариця Богів»; і вона, подібно Сефірі з Сефіротами, прилучається до Праджapati в їхній творчій праці. Крім того, вона йменується «Матір'ю *Ved*», бо «через її міць (як Містична Мова) Брахма розкрив себе й, завдяки її силі, він створив Всесвіт»: тобто, через Мову та слова, синтезовані в «Слові» і числа²⁴⁸.

Але коли про Вак говорять, як про Дочку Дакши, «Бога, який живе в усіх Кальпах», то тим самим виявлена її ілюзорна природа: під час Пралайї вона зникає, поглинена Єдиним, всепожираючим Променем.

Але у всесвітньому Езотеризмі, східному й західному, існують два різних аспекти в усіх цих уособленнях Жіночої Сили в Природі, або Природи *нуменальної* і *феноменальної*. Один із них її чисто метафізичний аспект, як його описує вчений лектор у своїх «Примітках до *Бгагават Гіті*»; інший – земний і фізичний, і разом із тим *божественний*, з погляду практичного людського поняття та окультизму. Всі вони символи й уособлення Хаосу, Великої Безодні або Передвічних Вод простору, непроникний Покрив між НЕПІЗНАВАНИМ і Творчим Логосом. «З'єднавшись за допомогою свого Розуму з Вак, Брахма (Логос) створив Первозданні Води». У *Катха Упанішаді* це висловлено ще ясніше:

«Праджapati був цим Всесвітом. Вак слідувала за ним. Він поєднувався з нею ... Вона зробила ці творіння й знову увійшла у Праджapati».

²⁴⁵ «*The Masonic Review*», Червень, 1886.

²⁴⁶ Об'єктивного – у світі Майї, звісно, але так само ж реального, як і ми самі.

²⁴⁷ У період космічного виявлення Дайвіпракріті варто б називати, точно кажучи, не Матір'ю Логосу, а Дочкою («Примітки до *Бгагават Гіті*», *op. cit.*, стор. 305).

²⁴⁸ Мудреці, котрі подібно Станлей Джевонсу, серед наших сучасників, винайшли метод і одягнули Непізнаваного в конкретну форму, могли досягти цього лише вдавшись до чисел та геометричних фігур.

Це зв'язує Вак і Сефіру з Богинею Гуань-Інь – «Милосердною Матір'ю», Божественним Голосом Душі навіть в екзотеричному буддизмі, і з жіночим аспектом Гуань-Ши-Інь, Логоса, Слова Утвору й, у той же час, з Голосом, що ясно чутий Присвяченому, згідно Езотеричному Буддизму. Як наслідок цього, виникли Бат-Коль, *Filia Vocis*, Дочка Божественного Голосу у євреїв, що відповідає із Престолу Милосердя за завісою Храму.

Попутно ми можемо вказати тут на одну з багатьох несправедливих грудок бруду, кинутих «добрими й благочестивими» місіонерами в Індії у релігію країни. Алегорія в *Шатанатха Брахмана* про те, що Брахма, як Батько людей, виконав завдання розмноження за допомогою кровозмішання з власною дочкою Вак, – іменованою також Сандхья, Сутінки і Шатарупа або із сотнею форм, – постійно кидається ними в обличчя брахманів, як осуд їх «ненависної і помилкової релігії». Крім факту, лицемірно забутого європейцями, що патріарх Лот винний у подібному ж злочині, але в людському образі, тоді як Брахма або, вірніше, Праджапаті, вчинив кровозмішання зі своєю дочкою під виглядом козла, причому сама вона мала форму сарни (*rohit*); третій розділ Книги *Буття* в езотеричному читанні показує те ж саме. До того ж індуська алегорія має безсумнівно космічний, а не фізіологічний зміст, бо Вак є видозміна Адіті й Мулапракріті або Хаосу, а Брахма – перетворення Нараяни, Духа Божого, який проникає і запліднює Природу; і отже, це уявлення не містить у собі нічого фалічного.

Як уже сказано, Адіті-Вак є Логос Жіночого Початку або Слово; і Сефіра в *Кабалі* є тим же самим. Ці Жіночі Логоси в їх *нуменальному* аспекті суть співвідношення Світла, Звуку та Ефіру, що доводить, наскільки древні були добре знайомі, як з фізичною наукою, як вона відома зараз сучасному світу, так і з зародженням цієї науки в духовній і астральній областях.

«Наші древні письменники стверджували про чотири види Вак. Вони йменуються: Пара, Пашьянті, Мадхьяма, Вайкхарі. Ви знайдете це твердження в самій Ріг-Веді та у деяких *Упанішадах*. Вайкхарі Вак – це те, що ми вимовляємо».

Це Звук, *Мова* знов-таки те, що стає зрозумілим і об'єктивним одному з наших фізичних почуттів і може бути підведено під закони пізнання. Тому:

«Кожний вид Вайкхарі Вак існує в Мадхьяма ... Пашьянті ... і, нарешті, у її Пара формі... Причина, чому ця Пранава²⁴⁹ називається Вак, є та, що ці чотири принципи великого Космосу відповідають цим чотирьом формам Вак... Весь Космос, у його об'єктивній формі, є Вайкхарі-Вак; Світло Логосу є форма Мадхьяма; і сам Логос – форма Пашьянті; тоді як Парабрахмо є Пара-Аспект (поза нуменом усіх нуменів) цієї Вак»²⁵⁰.

У такий спосіб Вак, Шекіна або «Музика Сфер» Піфагора єдині, якщо ми візьмемо наші приклади із трьох найбільш (із зовнішньої сторони) відмінних між собою релігійних філософій у світі – індуської, грецької та халдейської євреїв. Ці уособлення та алегорії можуть бути розглянуті в *чотирьох* головних і у *трьох* другорядних аспектах або у загальному в *семи* видах, як в Езотеризмі. Форма Пара є завжди суб'єктивні та латентні Світло й Звук, що вічно існують у лоні НЕПІЗНАВАНОВОГО; переходячи в уявлення Логосу або Його латентного Світла, вона називається Пашьянті, а коли вона стає цим *вираженням* Світлом, вона перетворюється на Мадхьяма.

Кабала дає наступне визначення:

«Існують три види Світла, і той (четвертий), що проникає інші: (1) ясне й проникаюче, *об'єктивне* Світло; (2) *Відбите* Світло й (3) *абстрактне* Світло».

Десять Сефіротів, Три й Сім називаються в *Кабалі* десятьма Словами, ДБРІМ (Дебарім), Числами та Еманациями Небесного Світла і є одночасно Адамом Кадмоном та Сефірою, Праджапаті-Вак або Брахмою. Світло, Звук, Число суть три фактори творчості в *Кабалі*. Парабрахмо може бути пізнаване лише через променисту Цятку, через Логос, який не знає Парабрахмо, але тільки Мулапракріті. Також і Адам Кадмон знав лише Шекіна, хоча він і був Носієм Ейн-Соф'а. Як Адам Кадмон, він, в езотеричному тлумаченні, є сумою числа 10 – Сефіротів, сам будучи Трійцею або Трьома Атрибутами Непізнаваного Божества в Єдиному»²⁵¹. «Коли Божественна Людина (або Логос) уперше прийняв форму Вінця (Кетер)²⁵² і ототожнився із Сефірою, він випромінив із нього (Вінця) сім чудесних Світочів», що склали у своїй сукупності Десять; так і Брахма-Праджапаті, відділившись від Вак, будучи, проте, тотожним із нею, виявив із цього Вінця сім Ріши, сім Ману або Праджапаті. В *екзотеризмі* завжди будуть знайдені 10 і 7 Сефіротів або Праджапаті; в

²⁴⁹ Пранава, Ом – містичний термін, який вимовляють Йогіни під час медитації; з усіх термінів, перерахованих згідно езотеричних тлумачень, Віакріті або Аум, Бгух, Бгувах, Свах (Ом, Земля, Склепіння, Небеса), Пранава, можливо, найбільш священна. Вони вимовляються стримуючи дихання. Див. *Ману* II, 76-81 і Коментарі Мітакшара на *Yājñavalkya-Smṛiti* – I, 23. Але езотеричне пояснення набагато глибше.

²⁵⁰ «Лекції про *Бгагават Гіту*», там само, стор. 307.

²⁵¹ Саме ця Трійця алегорично представлена «Трьома Поступами Вішну», що означає – з огляду на те, що Вішну розглядається в екзотеризмі, як Безмежність – що від Парабрахмо відбулися Мулапракріті, Пуруша (Логос) і Пракріті; чотири форми Вак, з нею самою, як синтез їх. В *Кабалі* Ейн-Соф, Шекіна, Адам Кадмон і Сефіра, чотири або три еманации, будучи відмінні одна від іншої і, тим не менше, єдині.

²⁵² *Книга Чисел* халдеїв. В загальновідомій *Кабалі* ім'я Йегова заміняє ім'я Адам Кадмон.

езотеричному тлумаченні завжди 3 і 7, що становить теж 10. Тільки при розподілі у виявленій сфері на 3 і 7, вони утворюють андрогіну й або фігуру X, виявлену і диференційовану.

Це допоможе дослідникові зрозуміти, чому Піфагор вважав Божество – Логос, центром Єдності й Джерелом Гармонії. Ми стверджуємо, що це Божество було Логосом, але не Монадою, що перебуває на Самоті й Безмовності, бо Піфагор учив, що Єдність, будучи неподільною, *не є число*. І ось чому було потрібно також, щоб кандидат, який прагнув отримати доступ у його школу, уже знав, у вигляді попереднього щабля, арифметику, астрономію, геометрію та музику, які розглядалися як чотири відділи математики²⁵³. Це, знов-таки, пояснює чому піфагорійці стверджували, що вчення про Числа, найголовніше в Езотеризмі, було відкрито людині Небесними Божествами; що Світ був викликаний з Хаосу за допомогою Звуку або Гармонії, і побудований відповідно до принципів музичних пропорцій; і, що сім планет, котрі керують долями смертних, мають гармонічний рух і, як говорить Цензорин:

«Інтервали, що відповідають музичним діастемам, творять різні звуки, настільки бездоганно співзвучні, що вони народжують найпрекраснішу мелодію, нечутну нами тільки внаслідок сили звуку, котрий наше вухо не в змозі сприйняти».

У Теогонії Піфагора, Ієрархії Небесного Воїнства і Богів були перераховані й також виражені чисельно. Піфагор вивчив Езотеричну Науку в Індії; тому його учні й говорять:

«Монада (Виявлене) є початок усього. Від Монади і невизначеної Діади (Хаосу) відбулися Числа; від Чисел – Точки; від Точок – Лінії; від Ліній – Поверхні; від Поверхонь – тверді тіла; від них – тверді тіла, що мають чотири елементи – Вогонь, Воду, Повітря й Землю, з усіх них, перетворених (взаємодією) і цілком змінених, і складається Світ»²⁵⁴.

І це, якщо й не цілком вирішує таємницю, то, в усякому разі, піднімає полу завіси з тих чудесних алегорій, за якими ховається Вак, найбільш таємна з усіх Брахманічних Богинь; та, котру іменують: «Солодкозвучною Коровою, яка дає Їжу й Воду» – Земля з усіма її містичними силами; і знову та, «що дає нам їжу і поживу» – фізична Земля. Ісіда також є містична Природа й разом із тим Земля; і її коров'ячі роги ототожнюють її з Вак, яка будучи визнаною у її вищій формі, як Пара, стає, на нижчому або матеріальному кінці утвору, Вайкхарі. Тому вона одночасно і містична, і фізична Природа, з усіма її магічними силами та властивостями.

Як Богиня Мови та Звуку і, як видозміна Адіті, вона, в одному сенсі – Хаос. У всякому разі, вона – «Матір Богів», і реальна, виявлена Теогонія повинна початися від Брахми, Ішвари або Логосу й Вак, як і від Адама Кадмона та Сефіри. За межами цього, все – Питьма і абстрактне міркування. Але відносно Дхіані-Коганів або Богів, Провидці, Пророки і взагалі Адепти, стоять на твердому ґрунті. Як Адіті або, як Божественна Софія грецьких гностиків, вона є Матір Семи Синів, Янголів Лику, Янголів Безодні або Великого Зеленого із *Книги Мертвих. Книга Дзіан* або Істинне Знання, придбане через споглядання, говорить:

«Велика Матір лежала, маючи у своєму лоні і другий ²⁵⁵, готова виявити їх, доблесних Синів || (або 4 320 000 Цикл) і чий два Старших сунь (Коло) і · (Цятка)».

При початку кожного Циклу в 4 320 000 років, Сім або, як у деяких народів, Вісім Великих Богів сходять, щоб встановити новий порядок речей і дати імпульс новому циклу. Цей восьмий Бог був об'єднуючим Колом або Логосом, виділеним і відмінним від його Воїнства в екзотеричній догмі так само, як і три божественні Іпостасі стародавніх греків, розглянуті нині в церквах, як три окремих Особи. Як говорить Коментар:

«Могутні чинять свої великі діяння і залишають позаду ніколи неминуці пам'ятники для позначення своїх відвідувань, щораз, як вони проникають за нашу Ілюзорну завісу (атмосферу)»²⁵⁶.

Так нам говорять, що величні Піраміди були побудовані під їхнім безпосереднім спостереженням, «коли Дхрува (тоді полярна зірка) була у своїй нижчій кульмінаційній точці, Криттіка (Плеяди) дивилися поверх її голови (були на тому ж меридіані, тільки нагорі) і спостерігали за роботою Велетнів». Таким чином, якщо перші піраміди були зведені на початку Зоряного Року під Дхрувою (Альфа Поларіс), то отже, це мало було бути більш ніж 31 000 років (31 105) тому. Бунзен мав слушність, визнаючи за Єгиптом давність, що перевищує 21 000 років, але ця поступка навряд чи вичерпує істину й факт у даному питанні. Як говорить Джеральд Мессі:

«Розповіді єгипетських жерців та інших про літочислення в Єгипті починають тепер менш походити на вигадки в очах тих, хто звільнилися від біблійного пута. В Саккарі недавно були знайдені написи, що згадують про два Сотійських цикли, ... відзначених у той час, тобто, 6000 років тому. Таким чином, коли Геродот був у Єгипті, єгиптяни – як тепер відомо – мали вже дані від спостережень, принаймні, над п'ятьма різними сотійськими циклами, що складаються з 1461 рік кожний...

²⁵³ Іустін Мученик повідомляє нам, що внаслідок його невідання цих чотирьох наук він не був прийнятий піфагорійцями в число кандидатів для вступу в їхню школу.

²⁵⁴ Діоген Лаєртський, в «*Vit. Pythag.*».

²⁵⁵ 31 415 або π синтез, або Воїнство, об'єднане в Логосі, і Точка, – названий в римо-католицькій церкві «Янголом Лика» і у євреїв Михайлом מִיכָאֵל, «котрий (подібний Богу або такий же) як Бог», «Проявлене Зображення Його».

²⁵⁶ З'являючись на початку Циклів, так само, як і кожного Зоряного Року у 25 868 років. Тому Кабейра або Кабарим отримав своє ім'я в Халдеї, бо воно означає вимірювання неба, від *Kab* – «вимір» і *Urim* – «Небеса».

Жерці повідомили грецького дослідника, що вони так давно ведуть обчислення часу, що сонце вже двічі вставало там, де воно тоді сідало, і двічі сідало там, де воно тоді вставало. Це ... може бути здійснено, як факт у Природі, за допомогою двох циклів Прецесій або періоду в 51 736 років»²⁵⁷.

Мор Ісаак²⁵⁸ повідомляє, що древні сирійці визначали свій світ «Правителів» і «Діючих Богів» точно так само, як і халдеї. Нижчим світом був підмісячний – наш світ – охоронюваний *Янголами* першого або нижчого ступеня: наступний за ним був Меркурій, керований *Архангелами*; потім – Венера, Боги якої були *Початки*; четвертим було Сонце, оселя і область найвищих і наймогутніших Богів нашої системи – Сонячних Богів усіх народів; п'ятим був Марс, керований *Силами*; шостим був Бел або Юпітер, керований *Владою*; сьомий – світ Сатурна, керований *Престолами*. Це світи форм. Поверх них існують Чотири вищих світи, знов-таки утворюючи Сім, бо Три *найвищих* – «незгадувані й невимовні». Восьмий, що складається з 1122 зірок, є оселя *Херувимів*; дев'ятий належить *рухомим* і незлічимим зіркам, внаслідок віддаленості їх, підлеглий *Серафимам*; що стосується десятого, то Кірхер, цитуючи Мор Ісаака, говорить, що він складається з невидимих зірок, які можуть бути прийняті за хмари, так скупчені вони в Зоні названій нами *Via Straminis*, Чумацьким Шляхом; і він поспішає пояснити, що «це зірки Люцифера, захоплені разом із ним при його жажливій катастрофі». Сирійці не могли повідомити, що йде після і за межами Десяти Світів (наша Четвірка) або Світу Арупа. «Вони знали лише, що за ними починається неосяжний і незбагнений Океан Безмежності, оселя Істинного Божества без меж або кінця».

Шамполліон доводить, що те ж вірування існувало серед єгиптян. Гермес, повідавши про Батька-Матір та Сина, Дух яких – у сукупності божественний Фіат – утворить Всесвіт, говорить: «Були створені також Сім Посередників (*Media*), щоб утримувати матеріальні (або виявлені) Світи усередині їхніх відповідних Кіл і діяльність цих Посередників була названа Долею». Далі він перераховує сім і десять, і дванадцять ступенів, але говорити тут про них докладно забрало би забагато часу.

У вигляді того, що д-р Вебер та інші заявляють, що *Ріг-Відхана* разом із *Брахманда Пурана* та усіма подібними писаннями, байдуже, чи описують вони магичні впливи мантр із *Ріг-Веди* чи ж майбутні Кальпи, суть лише сучасні компіляції, «які стосуються, ймовірно, лише до часу *Пуран*», то даремно звертати увагу читача на їхні містичні пояснення; можна з таким же успіхом просто навести виписки з архаїчних книг, зовсім не відомих сходовознавцям. Ці твори роз'яснюють те, що так бентежить учених, а саме, що Саптарши, «Розумом породжені Сини» Брахми, згадуються в *Шатанатха Брахмана* під одним рядом імен, у *Магабгараті* під іншим; і що у *Вайю Пурана*, ми зустрічаємо навіть *дев'ять* замість семи Ріши, додаючи до списку їхніх імен Бхрігу та Дакшу. Але те ж саме зустрічається в кожному екзотеричному писанні. Таємне Вчення дає довгий родовід Ріши, але ділить їх на багато класів. Подібно єгипетським богам, розділеним на сім і навіть на дванадцять ступенів, індуські Ріши поділені на свої Ієрархії. Перші три Групи – Божественна, Космічна та Підмісячна. Потім ідуть Сонячні Боги нашої системи, Планетарні, Надземні та чисто Людські – Герої і Мануши.

У цей час, однак, ми зайняті лише До-космічними Божествами, Праджапаті або Сімома Будівельниками. Ця Група зустрічається неухильно в кожній Космогонії. Завдяки втраті єгипетських архаїчних документів, адже згідно з Масперо «матеріали та історичні дані, наявні на руках для вивчення історії релігійної еволюції в Єгипті, не тільки не повні, але дуже часто незрозумілі», доводиться звернутися до древніх гімнів і надгробних написів, щоб частково й побічно отримати підтвердження положень, висунутих Таємною Доктриною. Одне з них стверджує, що Осіріс, подібно Брахмі-Праджапаті, Адамові Кадмону, Ормазду та багатьом іншим Логосам, був Головою і синтезом Групи «Творців» або Будівельників. Перш ніж Осіріс став «Єдиним» і *Вищим* Богом Єгипту, він був шанований в Абідосі, як Голова або Вождь Небесного Воїнства Будівельників, які належать до вищого із трьох Ступенів. Гімн, вирізаний на стелі гробниці в Абідосі (3-й реєстр) звертається до Осіріса так:

«Привіт тобі, о Осірісе, старший Син Себа; Ти найвеличніший серед Шести Богів, які зійшли від Богині Ну (Передвічних Вод), Ти, великий улюбленець твого Батька Ра; Батько Батьків, Цар Тривалості, Володар у Вічності ... хто, щойно останні виявилися з надр Матері Твоєї, зібрав усі Вінці й прикріпив Урея (змій або *Naja*²⁵⁹) до твоєї голови; різноманітний Боже, *ім'я* якого невідоме і, котрий має багато імен у містах і областях».

Той хто вийшов із Передвічних Вод, увінчаний Уреєм – змієм, емблемою Космічного Вогню й будучи сам *Сьомим* над Шістьма Первинними Богами, які відбулися від Батька-Матері, Ну і Нут-Неба, ким може бути Осіріс, як не головним Праджапаті, головною Сефірою, головним Амешаспентом, Ормуздом! Безсумнівно, цей останній Космічний і Сонячний Бог займав на початку релігійної еволюції те ж положення, що й Архангел, «ім'я, якого було таємним». Цим Архангелом був Михайло, представник на Землі *Таємного* єврейського Бога; тобто, це його «Лик», як говорять, рухався поперед євреїв, як «Вогняний Стовп». Бюрнуф говорить: «Сім Амешаспентів, які безсумнівно тотожні з нашими Архангелами, позначають також уособлення

²⁵⁷ «*The Natural Genesis*», II, 316.

²⁵⁸ Див. «*Edipus-Ægypt.*», Кірхера – II, 423.

²⁵⁹ Єгипетське слово *Naja* дуже нагадує індуське Нага, Бог – Зміїв. Брахма, Шива й Вішну всі увінчані та пов'язані з Нагами – знаком їх циклічної та космічної природи.

Божественних Властивостей»²⁶⁰. Отже, ці Архангели суть також, безсумнівно, і Саптарши індусів, хоча майже неможливо класифікувати кожного з них з його язичеським прототипом і паралеллю, бо всі вони, як і Осіріс, «мають багато імен у містах і областях». Проте, головні з них будуть пояснені за шаблями.

Таким чином, одна обставина доведена безсумнівно. Чим більше вивчаємо ми їхню Ієрархію і знаходимо їхню тотожність, тим більше доказів здобуваємо, що немає жодного з минулих або теперішніх *особистих* Богів, відомих нам від найбільш ранніх періодів історії, який би не належав до третьої стадії космічного прояву. У кожній релігії ми знаходимо Таємне Божество, яке становить основу; потім Промінь його, що падає в первинну Космічну Матерію – *перший* прояв; потім, як результат, Андроґін, уособлена двоїста Жіноча й Чоловіча абстрактна Сила, – *друга* фаза; ця сила розпадається, нарешті, у *третьій* фазі на Сім Сил, названих всіма древніми релігіями Творчими Силами, а християнами Божественними Силами. Пізніші тлумачення й абстрактні метафізичні визначення не перешкодили римській і грецькій церквам поклонятися цим «Силам» в уособленнях і під певними іменами Семи Архангелів. У *Книзі Друшш*²⁶¹, у *Талмуді*, наводиться різниця між цими групами й дається правильне кабалістичне пояснення.

«Існують три групи (або ступеня) Сефіротів. 1. Сефіроти названі «Божественними Властивостями» (абстрактні), 2) Фізичні або Зоряні Сефіроти (особисті) – одна група із *семи*, інша з *десяти*. 3) Метафізичні Сефіроти або перифраза Ієгови, які є першими трьома Сефіротами [Кетер, Хокма та Біна], інші сім суть (особисті) сім Духів Присутності (також і планет)».

Той же поділ повинен бути застосований до первинної, вторинної і третинної еволюції Богів у кожній Теогонії, якщо хочемо передати зміст їх езотерично. Ми не повинні змішувати чисто метафізичні уособлення *абстрактних* атрибутів Божества з їхнім відбиттям – Зоряними Богами. Це відбиття є, однак, насправді, об'єктивним вираженням абстрагованості; *живими* Сутностями й образами, створеними за цим Божественним Прообразом. Крім того, три метафізичних Сефірота або «перифрази Ієгови» не суть сам Ієгова. Саме цей останній аспект його, з додатковими титулами – Адонай, Елохім, Саваоф і численними іменами, витраченими на Нього, і є перифразою Шаддай שדי Всемогутнього. Це ім'я, воістину, є занадто багатим зразком єврейської риторики, на що завжди вказувалося окультистами. Для єврейських кабалістів і навіть для християнських алхіміків і розенкрейцерів, Ієгова був зручною, багатостулковою *ширмою*, що стає єдиною через складання її ступок, і він був прийнятий ними у вигляді заступника; будь-яке ім'я індивідуального Сефіра було однаково прийнятне для тих, хто володів таємницею. Тетраграматон, Невимовна, Небесна «Сукупність», був винайдений лише для того, щоб ввести в оману профана і символізувати життя й зародження²⁶². Істинне таємне і *невимовне* Ім'я, «Слово, що не є Словом», треба шукати в семи найменуваннях перших Семи Еманцій або «Синів Вогню», у таємних писаннях усіх великих народів і навіть у *Зохарі*, кабалістичній доктрині, найменшого народу серед них – єврейського. Це слово, складене із семи букв на всіх мовах, зустрічається втіленим в архітектурних залишках кожного великого священного будинку у світі; починаючи від Циклопічних руїн на острові Пасхи – частині материка, похованого під морями ближче 4 000 000 років тому²⁶³, ніж 20 000 – і до найбільш ранніх єгипетських пірамід.

Надалі ми повинні будемо більш докладно зупинитися на цій темі і навести практичні приклади на підтвердження положень, наведених у тексті.

Тепер же достатньо довести декількома прикладами істину того, що стверджувалося на початку цієї праці, а саме, що жодна Космогонія у світі, за винятком християнської, не приписувала Єдиній Вищій Причині, Всесвітньому Божественному Початку, безпосереднє створення нашої Землі або людини, або чого-небудь, пов'язаного з ними. Це твердження так само стосується єврейської або халдейської *Кабали*, як і Книги *Буття*, якби остання була коли-небудь цілком зрозуміла і, що ще важливіше, правильно перекладена²⁶⁴. Усюди є або

²⁶⁰ Коментарі на *Yashna*, 174.

²⁶¹ Перший Трактат, стор. 59.

²⁶² Перекладач *Кабали* Авісеброн'а говорить про цю «Сукупність»: Буква Кетер є י (Yod), буква Віна ה (Heh) разом означають *YaH* – жіноче ім'я; третя буква «*Hokhmah*» є ו (Vav) разом складають ויהי *YHV* із יהוה *YHWH*, Тетраграматона і, насправді, закінчені символи його Потужності. Останнє ה (Heh) цього Невимовного Імені завжди додається до Шести нижчих і останнього, які разом складають Сім Сефіротів, які залишилися» (*Кабала*, Мейера, стор. 263). Таким чином, Тетраграматон втаємничений лише в його абстрактному синтезі. Як четвериковість, що містить Сім Сефірот, вона фалічна.

²⁶³ Звісно, це твердження буде визнано безглуздом і смішним, та просто буде висміяне. Але якщо вірити в кінцеве потоплення Атлантиди 850 000 років тому, як це сказано в «*Езотеричному Буддизмі*» – до того ж, перше поступове занурення почалося в Еоценовій Добі – то варто також прийняти твердження про минуле існування так званої Лемурії; материка Третьої Корінної Раси, котрий спочатку був майже знищений вогнем, потім затоплений. Як говорить коментар: «*Перша Земля, будучи очищена Сорока Дев'ятьма Вогнями, її народи, народжені від Вогню й Води, не могли померти...; друга Земля (з її Расою) зникла, як пара, випарена у повітрі... На Третій Землі все було спалено після Розділення, і вона занурилась у Безодню (Океан). Це було двічі вісімдесят два циклічних роки тому*». Так циклічний рік є те, що ми називаємо Зоряним Роком, і він заснований на Упередженні Рівнодень. Довжина Зоряного Року рівняється 25 868 рокам і, відповідно, період згаданий у Коментарі дорівнює 4 242 352 рокам. Більше подробиць буде дано в томі II. Ця доктрина уособлена «Царями Едомськими».

²⁶⁴ Та сама обережність зустрічається у *Талмуді* та в кожній національній релігійній системі, чи буде вона монотеїстичною, чи езотерично політеїстичною. Ми наводимо декілька визначень узятих з молитов Кіппура, із чудової релігійної поеми кабаліста рабина Соломона бен Іегуди Ібн Гебіроль «Кетер Малкут»: «Ти – Єдиний, початок усіх чисел

Логос – «Світло, що сяє у Птьмі», воістину, – або ж Зодчий Світів, який езотерично множинний. Латинська церква, як завжди парадоксальна, додаючи епітет Творця одному лише Ієгові вона одночасно приймає цілий перелік імен для *творчих* Сил Його, до того ж імена ці й видають таємницю. Бо, якщо названі Сили не мають нічого спільного з так званим «Створенням», то навіщо називати їх Елохімами (Алхім), множинним словом; Божественними Працівниками та Енергіями (Ενέργεια), полум'яними небесними каменями (*lapides igniti coelorum*) і особливо Власниками Світу (Κοσμοϋράτορες), Владиками або Правителями Світу (*Rectores Mundi*), Колісьми Світу (*Rotae*), Офанімами, Пломнями й Силами, Синами Бога (*Β' не Алхім*), Пильними Радниками та ін.?

Часто стверджують і, як завжди несправедливо, що Китай, майже настільки ж древня країна, як і Індія, не мав Космогонії. Шкоднують, що вона не була відома Конфуцію і, що буддисти розширили свою Космогонію не вводячи в неї особистого Бога²⁶⁵. І-Цзин, «сама суть древньої думки і об'єднана праця найбільш шанованих мудреців», не містить певної Космогонії. Проте, вона існувала у Китаї і досить певна. Але внаслідок того що Конфуцій не визнавав майбутнього життя²⁶⁶ і китайські буддисти відкидають ідею Єдиного Творця, визнаючи Єдину Причину і її незліченні наслідки, вони хибно розуміються віруючими в Особистого Бога. «Велика Межа», як початок усіх «змін» (перевтілень), є найкоротша й, можливо, найбільш значна з усіх Космогоній для тих, хто подібно конфуціанам, люблять чесноту заради неї самої і намагаються творити добро безкорисливо, без постійного очікування нагороди та вигоди. «Велика Межа» Конфуція творить «Два Лики». «Ці Два породжують, у свою чергу, «Чотири Лики»; ці останні «Вісім Символів». Ремствують, що хоча конфуціани і мають на увазі під ними «Небо, Землю та людину в мініатюрі», ми ж можемо бачити в них усе що завгодно. Безсумнівно так, і це однаково стосується багатьох символів, особливо символів пізніших релігій. Але ті, хто знають щось про окультні числа, бачать у цих образах, «хоча й грубий, проте символ гармонічної, послідовної еволюції Космосу і його Істот, як небесних, так і земних. І кожний, хто вивчив числову еволюцію в первісній космогонії Піфагора – сучасника Конфуція – не оминуть побачити ту ж ідею в його Тріаді, Тетрактисі та Декаді, що виходять із Єдиної і самотньої Монади. Християнські біографи Конфуція висміюють його за те, що він «говорить про пророкування» перед і після цього уривка, й наводять його слова:

«Вісім символів визначають добру і злу долю, й вони ведуть до великих діянь. Немає більш великих образів, гідних наслідування, ніж Небо і Земля. Немає змін більших, ніж чотири пори року (маючи на увазі Північ, Південь, Схід і Захід). Немає більш променистих просторових образів, ніж Сонце й Місяць. У виготовленні корисних речей ніхто не вище мудреця. У визначенні щастя і нещастя немає нічого вище *солонинок і черепахи, що провіщають*»²⁶⁷.

Тому, «солонинки-пророки» і «черепаха», «символічний ряд ліній» і великий мудрець, який спостерігає за тим, як вони стають один і два, й два перетворюються на чотири, і чотири на вісім, а інші ряди на «три й шість», – злобливо висміяні тільки тому, що його мудрі символи не зрозумілі.

Так автор зазначеного твору і його колеги, без сумніву, будуть знущатися зі Станц у нашому тексті, бо вони *містять ту ж саму думку*. Архаїчна карта Космогонії сповнена ліній у конфуціанському стилі, концентричних кіл і точок. Проте, всі вони зображують надзвичайно абстрактні та філософські поняття Космогонії нашого Всесвіту. В всякому разі, вони, можливо, ближче відповідають вимогам і науковим цілям нашого століття, ніж космогонічні замітки Св. Августина і поважного Беди, хоча вони були опубліковані близько тисячі років пізніше Космогонії Конфуція.

Конфуцій, один із найбільших мудреців древнього світу, вірив у древню магію і сам застосовував її; «якщо прийняти за істину твердження *Цзя-Юй*», то «він вихваляв її до небес в *І-Цзин*», так говорить нам його шанувальник-критик. Проте, навіть у його століття, за 600 років до Р. Хр. Конфуцій і його школа вчили про кулеподібність нашої Землю й навіть геліоцентричну систему; тоді як через тричі 600 років після китайського філософа, Папи римські загрожували й навіть спалювали «еретиків» за подібне ж твердження. Над ним знущалися за те, що він говорить про «Священну Черепаху». Але неупереджена людина не побачить великої різниці між черепахою і ягням, як кандидатів на святість, бо обоє вони не більше, ніж символи. Бик, Орел²⁶⁸ і Лев, а іноді Голуб, суть «святі тварини» у Західній *Біблії*. Перші три групуються біля Євангелістів;

та основа всіх побудов; Ти Єдиний і в таємниці Твоїї єдності губляться наймудріші люди, бо вони не знають його. Ти – Єдиний, і Твоя Єдність ніколи не зменшується й ніколи не збільшується, і не може бути вимірною. Ти Єдиний, але не як елемент обчислення; *бо Твоя Єдність не допускає множення, зміни або форми*. Ти існуєш; але розуміння та зір смертних не може досягнути Твого існування, ні визначити Твоє – Де, Як і Чому?! Ти існуєш, але в Собі Одному, бо ніхто інший не може існувати з Тобою. Ти існуєш попереду всіх часів і поза всяким місцем. Ти існуєш і Твоє існування таке глибоке й сокровенне, що ніхто не може проникнути Твою Таємницю і відкрити її. Ти Живий, але поза часом, котрий можна встановити або знати. Ти Живеш, але не силою духу або душі, *бо Ти є Сам Душа всіх душ!*». Є велика різниця між цим кабалістичним Божеством та Біблійним Ієговою, злостивим та мстивим Богом Авраама, Ісака та Якова, котрий спокушав одного і борювався з останнім. Кожен ведантист відкине подібне Парабрахмо!

²⁶⁵ Едкінс, «*Chinese Buddhism*», розд. XX. І дуже мудро чинили вони.

²⁶⁶ Якщо він відкидав цю ідею, то на основі того, що він називає «зміними», іншими словами, перевтілення людини і її постійних перетворень. Він заперечував безсмертя для Особистості людини, як і ми, але не для самої Людини (її істинної Індивідуальності).

²⁶⁷ Він може бути висміяний протестантами, але римо-католики не мають права знущатися над ним, не впадаючи в богохульство і святотатство. Бо вже більше 200 років тому Конфуцій був канонізований, як Святий, римо-католицькою церквою в Китаї, котра таким шляхом звернула на християнство багатьох неосвічених конфуціан.

четвертий, приєднаний до них людський Лик, представляє Серафіма, тобто, «Вогняного Змія», імовірно, Агатодемона гностиків.

Підбор цей цікавий і показує, наскільки парадоксальні були перші християни у своєму виборі символів. Бо, чому обрали вони ці символи єгипетського поганства, коли Орел згадується в *Новому Завіті* лише один раз, коли Ісус говорить про нього, як про пожирателя *падла*²⁶⁹, а в *Старому Завіті* він названий *нечистим*; коли Лев порівнюється із Сатаною і обоє представлені рикаючими, шукаючи кого б пожерти; а воли виганяються із храму? З іншого боку, Змій, висунутий, як приклад мудрості, вважається тепер символом Диявола. Воістину, можна сказати, що езотерична перлина релігії Христа, принижена християнською теологією, обрала дивну і невідповідну *мушлю*, щоб народитися в ній і розвинутися з неї.

Як уже пояснено, Священні Тварини й Пломені або Іскри, усередині Священної Четвірки, стосуються Прообразів усього, що міститься у Всесвіті та в Божественній Думці, у Корені, що являє довершений Куб або основу Космосу, колективно та індивідуально. Всі вони мають окультне відношення до первинних Космічних Форм і перших конкретностей, до роботи та еволюції Космосу.

В найбільш ранніх індуських езотеричних Космогоніях творить навіть не Деміург, бо в одній із *Пуран* сказано:

«Великий Зодчий Світу дає перший імпульс обертовому руху нашої планетної системи, ступаючи по-черзі на кожну планету й тіло».

Саме ця дія «змушує кожну сферу обертатися навколо себе, а всіх їх навколо Сонця». Після чого «Брахмандіка», Сонячні й Місячні Пітрі[си], Дхіані-Когани, «приймають на себе піклування за відповідними їм сферами (Земля й планети) до кінця Кальпи». Творцями є Ріши, більшості яких приписується складання мантр або гімнів *Ріг-Веди*. Іноді їх *сім*, іноді *десять*, коли вони стають Праджapati, Володарем Істот; потім вони знову стають *сімома* і *чотирнадцятьма* Ману, як представники семи й чотирнадцяти Циклів Буття або Днів Браhma, таким чином, відповідаючи семи Еонам. По закінченні першої фази еволюції, вони перетворюються на сім зоряних Ріши Саптарши; тоді як їхні *людські* Двійники з'являються на Землі, як Герої, Царі та Мудреці.

Езотеричне Східне Вчення, у такий спосіб ударило основну ноту, що під своїм алегоричним покривом, є такою ж науковою, як і філософською та поетичною, і всі народи пішли за нею. Саме з езотеричних релігій повинні ми витягати основну ідею, перш ніж звернутися до Езотеричних істин з побоювання, щоб останні не були відкинуті. Крім того, кожний символ у релігії *кожного* народу може бути прочитаний езотерично; і доказ того, що він правильно прочитаний, коли перекладений у відповідні числа і геометричні форми, полягає в надзвичайній погодженості всіх накреслень і символів, незважаючи на їх велике зовнішнє розходження між собою. Бо на початку, всі ці символи були тотожні. Візьміть, наприклад, початкові рядки в різних Космогоніях: у кожному випадку це Коло, Яйце або Голова. Пітьма завжди поєднана з першим символом і вона оточує його, як показано в індуській, єгипетській, халдео-єврейській і навіть у скандинавській системі. Звідси чорні ворони, чорні голуби, чорні води й навіть чорні вогні; сьомий язик Агні, Бога Вогню, називається Калі, «Чорний», бо він був чорним, мерехтливим полум'ям. Два «чорних» голуби вилетіли з Єгипту і, опустившись на дуби Додони, дали свої імена грецьким Богам. Ной вислав «чорного» ворона після потопа, що є символом Космічної Пралаїї, після чого почалося істинне створення або еволюція нашої Землі й людства. «Чорні ворони» Одіна літали навколо Богині Сага і «нашіптували їй про Минуле та Майбутнє». Який же внутрішній зміст усіх цих чорних птахів? Той, що всі вони пов'язані з Первинною Мудрістю, яка впливає з Докосмічного Джерела Всього Суцього, символізованого Головою, Колом або Яйцем; і всі вони мають тотожний сенс і стосуються Первісного Прообразу Людини, Адама Кадмона, Творчого Початку всього Суцього, що складається з Воїнства Космічних Сил – Творців Дхіані-Коганів, за межами яких усе є Пітьма.

Запросимо мудрість Кабали, навіть затемнену і перекручену, якою вона є тепер, для роз'яснення на її мові чисел, приблизного сенсу хоча б слова «Ворон». Ось його числова величина, встановлена в *«The Source of Measures»*:

«Термін «Ворон» вживається лише один раз і взятий, як Ет-хоереб 678 – כפ-לוצ'р або 113 × 6; тоді як Голуб згадується п'ять разів, його величина 71 і 71 × 5 = 355. Шість діаметрів або Воронів, перехрещені, розділили б окружність кола в 355 на дванадцять частин або відділень; і 355, підрозділене для кожної одиниці на 6, рівнялося б 213-0, або Голові («початку») у

²⁶⁸ Тварини, яких вважають священними в *Біблії*, далеко не такі чисельні: як, наприклад, Козел, Азазель або Бог перемоги. Як говорить Абен Езра: «Якщо ти здатен зрозуміти таємницю Азазеля, ти узнаєш і таємницю Його (Бога) імені, бо воно має інші еквіваленти себе у Священних Писаннях. Я натякну тобі на частину таємниці, коли тобі виповниться *тридцять три роки*, ти зрозумієш мене». Так само і з таємницею Черепахи. Один благочестивий письменник, француз, захоплюючись поетичними метафорами в *Біблії* і асоціюючи «полум'яні камені», «священних тварин» тощо, з іменем Іегови і цитуючи з *Біблії de Vence* (XIX, 318), говорить: «Воістину, всі вони – Елохіми, як і їхній Бог». Бо ці Янголи «приймають» *«шляхом священного запозичення»* божественне ім'я Іегови, кожного разу, коли вони зображують Його. (Де Мирвільль – *«Des Esprits»*) Ніхто ніколи не сумнівався, що Ім'я це було *запозичене*, коли під виглядом Нескінченного, Єдиного Непізнаного, Малахіми або Вісники сходили на Землю, щоб пити і їсти з людьми. Але якщо Елохіми і навіть більш низькі Істоти, *привласнюючи Ім'я Бога*, були, й досі користуються шануванням, то чому тих же самих Елохімів називати Дияволами, коли вони з'являються під іменами інших Богів?

²⁶⁹ Від *Матвія*, XXIV, 28.

першому вірші Книги *Буття*. Це, будучи розділене або підрозділене в такий же спосіб на 2 або 355, на 12, дало б 213-2 або слово Б'раш בִּרְאֵשׁ, або перше слово Книги *Буття* з його прийменником-префіксом, позначаючи астрономічно ту ж конкретну форму, загальну з тією, що тут виражена».

Позаяк таємний лист першого вірша в Книзі *Буття* буде: «Б'рош (*Brosh*) або в Голові розвинулися Боги, Небеса і Земля» – легко зрозуміти езотеричне значення Ворона, якщо ми встановили той же сенс в алегорії про Потоп Ноя. Якими б не були багато інших тлумачень цієї емблематичної алегорії, *головний* сенс її означає Новий Цикл і Нове Коло – наше Четверте Коло»²⁷⁰. Ворон, або Ет-хоереб дає ту ж чисельну величину, що й Голова, і він не повернувся в Ковчег, тоді як Голуб повернувся, принісши маслинову гілку. Коли Ной, «нова людина Нової Раси», прообразом якого є Вайвасвата Ману, приготувався покинути Ковчег, Череве або Аргха Земної Природи, він є символ чисто духовної, безстатевої і андрогінної людини перших трьох Рас, що назавжди зникли з Землі. Чисельно в *Кабалі* Іегова, Адам і Ной єдині. Отже в найкращому разі, це є Божество, що зійшло на гору Арарат і пізніше на гору Синай, щоб втілитися відтепер у людині, у своїй *подобі*, відповідно до природного процесу через череве матері, символом якого є в Книзі *Буття* Ковчег, Гора (Синай) та ін. Єврейська алегорія скоріше астрономічна та фізіологічна, ніж антропоморфічна.

Така безодня, що відокремлює арійську систему від семітської, хоча обидві вони стоять на тій самій основі. Як це пише один тлумач *Кабали*:

«Основна думка, що міститься у філософії євреїв, була та, що Бог уміщав у собі все суще і, що людина – *його подоба*; причому чоловік містить у собі жінку (як андрогін) і, що геометрія (числа й виміри, застосовні до астрономії) містяться в термінах *чоловік і жінка*. І очевидна незгода подібного способу знищувалася встановленням зв'язку між чоловіком і жінкою з особливою системою чисел і вимірів, геометрії і періодами вагітності, що дало сполучну ланку між уживаними термінами та зазначеними фактами, і вдосконалило звичайний спосіб»²⁷¹.

Заперечують, що, позаяк Первопричина абсолютно непізнана, то «символом її першого *збагненого прояву* з'явилося уявлення кола з його лінією діаметра, щоб одночасно зародити ідею геометрії, фалізму та астрономії»: і це було, зрештою, застосовано до «значення просто людських органів зачаття». Тому весь цикл подій від Адама і Патріархів до Ноя застосовується для фалічних і астрономічних цілей, що чинять взаємний вплив один на одного, як наприклад, місячні періоди. Тому й *Генега* євреїв починається після їхнього виходу з Ковчега і закінчення Потопу, тобто, із Четвертої Раси. У аріїв це інакше.

Східний Езотеризм ніколи не принижував Єдине і Безмежне Божество, Того хто вміщає усе Сущє, до подібного застосування, що доводиться відсутністю Брахми в *Ріг-Веді* й скромними положеннями, які замають там Рудра й Вішну, які стали могутніми і великими богами, «Нескінченностями» в екзотеричних культурах багато століть потому. Але навіть вони, хоча б усі три «Творці», – не є безпосередніми «Творцями» і «прабатьками людей». Останні, як це показано, займають ще більш низький щабель і називаються Праджапаті, Пітрі[сами], нашими Місячними Предками та ін., але ніколи не Єдиним Нескінченим Богом. Езотерична філософія стверджує, що тільки *фізична* людина створена за образом Божества; Божества, яке уособлює, однак, лише «*менших Богів*». Одне лише ВИЩЕ Я, істинне ЕГО, божественне і є БОГ в людині.

ВІДДІЛ XIII

СІМ УТВОРІВ

Не було ні дня, ні ночі, ні неба, ні землі, ні темряви, ні світла, нічого крім Єдиного, незбагненого розумом, або Того, хто є Брахмо і Пумс (Дух), і Прадхана (первинна Матерія)²⁷².
Вішну Пурана (I,II)

У *Вішну Пурані* Парашара говорить Майтрейї, своєму учневі:

«Так я пояснив тобі, чудовий Муні, шість утворів ... створення істот Арвакшрота було сьомим і було створенням людини»²⁷³

Потім він дає пояснення двом додатковим і дуже таємним утворам, по-різному витлумаченим коментаторами.

²⁷⁰ Бріан правий, кажучи: «Барди Друїдів стверджують, що, коли Ной вийшов із ковчега (народження нового Циклу), пробувши в ньому один рік і один день, тобто $364 + 1 = 365$ днів, Нептун поздоровив його з народженням з Потопу і побажав йому *Щасливого Нового Року*». «Рік», або Цикл, езотерично був новою Расою людей, *народжених від дружини*, після розділення статей, що й складає друге значення алегорії. Її перше значення – початок Четвертого Кола або *Новий Утвір*.

²⁷¹ Взято з невиданого рукопису.

²⁷² Або буквальний переклад: «Єдиним Духом Прадханіка Брахма: ТЕ було». «Дух Прадханіка Брахми» є Мулапракриті і Парабрахмо.

²⁷³ Вільсон, *Вішну Пурана*, I, 73-5.

Оріген, коментуючи книги, написані Цельсієм, його супротивником-гностиком, – книги, які всі були знищені обережними батьками церкви – очевидно, відповідає на заперечення свого супротивника й одночасно розкриває свою систему. Система ця була, виразно *семерикова*. Але теогонія Цельсія, генеза зірок або планет, і звуку та кольору, була зустрінута глузуваннями лише. «Цельсій», бач, «бажаючи виявити свою вченість, говорить про сходи утвору з сімома ворітьми, на вершині якої перебувають восьми ворота, завжди закриті». Дано пояснення Містеріям Митри в Персії і, крім того, «додані музичні причини». І до цього він ще намагається «додати друге пояснення, теж пов'язане з музичними міркуваннями»²⁷⁴, тобто, із сімома нотами гама, сімома Духами Зірок і т.д.

Валентин просторікує про міць Великих Семи, визнаних виявити цей Всесвіт після того, як *Ar(r)hetos* або Невимовний, ім'я якого складається із семи букв, виявив першу семериковість (*Hebdomad*). Ім'я *Ar(r)hetos* вказує на семерикову природу Єдиного, Логосу. «Богиня Реа», говорить Прокл, «є Монада, Діада і Гептада», яка містить у собі всіх Титанів, «котрих Сім»²⁷⁵.

Сім утворів зустрічаються майже в кожній *Пурани*. Всі вони передуються тим, що Вільсон перекладає, як «Нероздільний Принцип», Абсолютний Дух поза всяким відношенням до предметів почуттів.

Творіння ці суть наступні: 1) Магаттаттва, Всесвітня Душа, Безмежний Розум або Божественний Розум; 2) Танматра, Бгута або Бгутасарга, Творіння Стихий, перша диференціація Всесвітньої Нероздільної Субстанції; 3) Індрія або Айндріяка, Органічна Еволюція. «Ці три були Пракрита-утвори, розвитку нероздільної природи, якій передував Нероздільний Принцип». 4) Мукхья «Основний Утвір (пізнаваних речей) був створенням неживих тіл»²⁷⁶; 5) Таірьяг-іона або Тірьякшротас був творінням тварин; 6) Урдхвашротас або творіння божеств (?)²⁷⁷; 7) Арвакшротас був творінням людини²⁷⁸.

Такий порядок, даний в *екзотеричних* текстах. За езотеричним вченням існують сім Первинних і сім Вторинних «Утворів»: перші представляють Сили самовиявлені з єдиної *безпричинної* СИЛИ; останні виявляють виявлений Всесвіт, що виходить із уже диференційованих божественних Елементів.

Езотерично, так само як і екзотерично, всі перераховані вище Утвори представляють сім періодів Еволюції, чи то після Століття Брахми або ж Дня Брахми. Це є вчення переважно Окультної Філософії, що, однак, ніколи не вживає термін «утвір», ні навіть термін еволюція стосовно «Первинного Утвору»; але називає всі подібні Сили «аспектами Безпричинної Сили». В *Біблії* ці сім періодів скорочені до шести Днів Утвору і Сьомого Дня Відпочинку, і захід дотримується цієї мертвої букви. В індуській філософії після того, як активний Творець створив Світ Богів, *Зародки* всіх недиференційованих Елементів і Рудименти майбутніх почуттів – коротше кажучи, Світ Нуменів – Всесвіт перебуває поза змінами протягом Дня Брахми, періодом у 4 320 000 000 років. Це і є *сьомий* пасивний Період або «Саббат» Східної Філософії, що слідує за шістьма періодами активної еволюції. У *Шатанатха Брахмані*, Брахма (невиявлений), Абсолютна Причина всіх Причин *випромінює* Богів. Після того як він випроменив Богів, внаслідок властивої Йому природи, праця його переривається. У першій Книзі *Ману* сказано:

«При закінченні кожної Ночі (Пралайї), занурений у сон Брахма пробуджується і, за *допомоги єдиної енергії руху*, виявляє із себе Дух (або Розум), що у естві своєму має буття і, в той же час, не існує».

У *Сефер Ісцири*, кабалістичній «Книзі Утвору», автор, мабуть, вторив словам Ману. У ній Божественна Сутність зображується, як одна тільки існуюча споконвіку, безмежна й абсолютна; і, як та, яка виявила із себе Дух.

«Єдиний Дух Бога Живого, хай буде благословенне Ім'я Його, який жив від Вічності! Голос, Дух і Слово, це є Святий Дух»!²⁷⁹.

Це і є Абстрактна Трійця Кабали, так безцеремонно антропоморфована батьками церкви. Цією Троїстою Єдністю виявлений весь Космос. Спочатку від Єдиного відбулося число Два або Повітря, творчий елемент; а потім число Три, Вода, що походить з Повітря; Ефір або Вогонь завершив містичне число Чотири, Арба-іл. У Східній Доктрині Вогонь є перший Елемент – Ефір, синтез усього, бо він уміщає їх усіх.

У *Вішну Пурани* дані всі сім періодів; і зазначена прогресивна еволюція «Духу-Душі» і семи форм Матерії або Початків. Неможливо перераховувати їх у цій праці. Просимо читача переглянути хоча б одну з *Пуран*.

«Р. Ігуда почав; так написано: «Елохім сказав: Хай буде твердінь посередині вод». Прийдіть, узрійте! В той час, коли Святий ... створив Світ, Він (вони) створив 7 небес Нагорі. Він створив 7 земель Унизу, 7 морів, 7 днів, 7 річок, 7 тижнів, 7 років, 7 часів і 7000 років, протягом яких існував світ ... сьомий усього (тисячоріччя)... Отже, тут є 7 земель Унизу і всі вони

²⁷⁴ Оріген, «*Contra Celsum*», I, XXII.

²⁷⁵ «*Тимей*».

²⁷⁶ «І четвертий утвір є тут первинним, бо нерухомі *речі*, перш за все, відомі, як первинні», – згідно з коментарем, перекладеним Фітцедуардом Холл'ом при виданні ним перекладу Вільсона.

²⁷⁷ Як могли «Божества» бути створеними після тварин? Езотеричний сенс вислову «тварини» означає *зародок усього тваринного життя*, включаючи людину. Людина називається *жертвенною твариною*, як єдина серед тваринного утвору, яка приносить жертви Богам. Крім того, як уже сказано, під «священними тваринами» в священних текстах часто розуміються Дванадцять Знаків Зодіаку.

²⁷⁸ *Вішну Пурана*, там само.

²⁷⁹ *Op. cit.*, – I, IX.

населені, за винятком тих, які нагорі, і тих, які внизу. І ... між кожною землею простягається небо (твердінь)... І на них (цих землях) існують тварини, що відрізняються друг від друга ... але, якщо ви заперечите та скажете, що всі діти світу відбулися від Адама, то це не так... А нижчі землі, звідки відбулися вони? Вони від ланцюга землі й від Неба нагорі»²⁸⁰.

Іринею також є нашим свідком – і дуже неохочим – тому, що гностики вчили тій же системі, дуже дбайливо прикриваючи істинне езотеричне значення.

Проте, це «прикриття» тотожне із прихованням у *Вішну Пурані* й ін. Так пише Іринею про маркузіан:

«Вони стверджують, що, насамперед, були створені за образом первинної вищої Тетради (Четвериковості), чотири елементи: вогонь, вода, земля й повітря, і, що, якщо ми додамо їхні дії, а саме, тепло, холод, вологу й сухість, то отримаємо точну подобу *Ogdoad'u* (Восьмириковість)»²⁸¹.

Але це «подоба» і сама *Ogdoad'a* є лише ширма, так само як і в семи утворах у *Вішну Пурані*, до яких додані ще два, до того ж восьмий з них, іменованій Ануграха, «має якості як добра, так і темряви». Ця ідея ближче до філософії Санкхья, ніж до Пуран. Бо Іринею говорить далі, що:

«Вони (гностики) мали подібний же восьмий утвір, котрий було одночасно гарним і поганим, божественним і людським. Вони стверджують, що людина була створена на *восьмий день*. Іноді вони стверджують, що вона була створена на *шостий день*, іноді на *восьмий*; якщо тільки, випадково, вони не припускають, що її земна частина була створена на шостий день, а її плотська частина (?) на *восьмий*; бо ці дві частини розрізнялися ними одна від одної»²⁸².

Звичайно, вони «розрізнялися», але не так, як пояснює це Іринею. Гностики мали вищу й нижчу Семериковість (*Hebdomad*) у Небесах; і третю земну *Hebdomad'u* на плані матерії. Іао, Бог Таємниці та Правитель Місяця, як це виявлено в таблиці Орігена, був Головним цих вищих «Семи Небес»²⁸³, отже, він був тотожний із Головним Місячних Пітрі[сів], ім'я даване ними Місячним Дхіані-Коганам. «Вони стверджують, що ці сім небес розумні й *говорять про них, як про Янголів*», – пише той же Іринею; і додає, що внаслідок цього вони називали Іао – *Hebdomas*, тоді як його Матір іменувалася *Ogdoas*, бо, як пояснює він, «вона зберегла число *первородної* і *первинної Ogdoad'u* Плероми»²⁸⁴.

В Теогонії ця «первородна *Ogdoad'a*» була Другим Логосом, Логосом Виявленим, бо він був породжений від Семерикового Першого Логосу, отже, він восьмий на цьому виявленому плані, а в зоряному культі він був Сонцем-Мартанда, восьмим Сином Адіті, якого вона відкидає, щоб оберезити своїх Сімох Синів-Планет. Бо древні ніколи не розглядали сонце, як планету, але як *центральну й нерухому Зірку*.

Отже, це і є друга *Hebdomad'a*, породжена від Єдиного з Сімома Променями, Агні, Сонце й ще багато чого іншого, тільки не сім планет, які є *Братами Сурья*, а не його *Синами*. У гностиків ці Астральні Боги були Синами Іальдабаофа²⁸⁵, (від *ільда*-дитя та *баоф*-яйце), Сина Софії-Ашамот, дочки Софії або Мудрості, область якої Плерома. Іальдабаоф породжує із себе цих шість зоряних Духів: Іао (Іегова), Саваоф, Адонай, Елоей, Орей, Астафет²⁸⁶, саме вони є другою нижчою *Hebdomad'ою*. Що ж стосується Третьої, то вона складається із семи первісних людей, тіней Місячних Богів, виявлених першою *Hebdomad'ою*. У цьому, як це видно, гностики не дуже розходяться з Езотеричною Доктриною, крім того, що вони затемнили її. Що ж стосується обвинувачення зробленого Іринеєм, мабуть, не знайомого з істинними догмами «Єретиків» щодо створення людини на *шостий день* і людини створеної на *восьмий*, то це стосується таємниць *внутрішньої людини*. Все це буде зрозуміло читачеві тільки після того, як він прочитає другий том і добре зрозуміє Антропогенезу Езотеричної Доктрини.

Іальдабаоф є копія Ману, котрий похваляється:

«О кращий із двінароджених людей! Знай, що Я (Ману) єсмь він, Творець усього цього світу, і той, хто був виявлений мимовільно тим Віраджем, чоловічим початком...»²⁸⁷.

Спочатку він створює десять Володарів Буття, Праджапаті, які, як говорить вірш 36, «породжують сім інших Ману». Іальдабаоф також похваляється: «Я єсмь Батько та Бог і немає іншого вище мене», – вигукує він. За що його Мати холоднокровно осаджує його, говорячи: «Не бреші Іальдабаофе, бо Батько всього, *Перша Людина* (Антропос) вище тебе, так само, як і Антропос, Син Антропоса»²⁸⁸. Це гарний доказ тому, що було Три Логоси – крім семи породжених від Першого – один із яких був Сонячним Логосом. І потім, хто був сам цей Антропос, котрий був настільки вище Іальдабаофа? Тільки записи гностиків можуть відкрити цю загадку. В *Pistis Sophia* чотириголосне ім'я *Jeou* зазвичай супроводжується епітетом «Первісної або Першої Людини». Це, знов-таки, вказує, що Інозис був лише луною нашої Архаїчної Доктрини. Імена, які

²⁸⁰ Кабала – Мейера, стор. 415-16.

²⁸¹ «*Contra Haer.*», I – XVII, 1.

²⁸² Там само, I, XXX.

²⁸³ Віще Духів або «Небес», Землі лише.

²⁸⁴ Там само, I, т. 2.

²⁸⁵ Див. «*Викриту Ісиду*», II, 183.

²⁸⁶ Див. також книгу «*Gnostics and their Remains*», стор. 97. Інші секти розглядали Іегову, як самого Іальдабаофа. Кінг ототожнює його з Сатурном.

²⁸⁷ «*Закони Ману*», I, 33.

²⁸⁸ Іринею, *Op. cit.*, I, XXX, 6.

відповідають Парабрахмо, Брахмі й Ману, першій *мислячій* Людині, складені з одноголосних, триголосних і семиголосних звуків. Марко, філософія якого була, звичайно ж, ближче до філософії Піфагора, ніж до будь-якої іншої, говорить про одкровення дане йому про сім Небес, причому кожне звучало однією голосною, коли вони вимовляли сім імен семи Янгольських Ієрархій.

Після того як Дух наповнив кожний найменший атом усіх Семи Принципів Космосу, після вищевказаного періоду Відпочинку починається *Вторинний* Утвір.

«Творці (Елохім) намічають у другу «Годину» «Образ людини», – говорить рабин Сімеон у «*The Nuchthemerom of the Hebrews*». «День має дванадцять годин», – говорить «Мішна», – «і впродовж цього часу відбувається утвір». «Дванадцята година дня» є, знов-таки, зменшена копія, слабке, проте, справжнє відлуння первинної Мудрості. Подібно 12 000 Божественних Років Богів, вони є прихованням Циклу. Кожен день Брахми має 14 Ману і єврейські кабалісти, слідує в цьому за прикладом халдеїв, сховали його під «12-ма годинами»²⁸⁹. «*Nuchthemerom*» – Аполлонія Тіанського має те ж саме значення. «Додекаедр лежить прихованим у довершеному Кубі», – говорять кабалісти. Містичне значення цього полягає в тому, що дванадцять великих перетворень Духа на Матерію – 12 000 Божественного років – відбуваються упродовж чотирьох Століть або Першої Мага-Юги. Починаючи з метафізичної і надлюдської, вони закінчуються у фізичній і чисто людській природі Космосу та Людини. Східна філософія може дати число років смертних, що проминули впродовж духовної і фізичної еволюції видимого та невидимого, якщо Західна наука не в змозі зробити цього.

«Первинний Утвір» називається Утвором Світла (Духа); Вторинний – утвором Пітьми (Матерії)²⁹⁰. Обое вони згадані в Книзі *Буття*²⁹¹. Перше є еманациєю самопороджених Богів (Елохіма); друге – фізичної Природи.

Ось чому сказано в *Зохарі*:

«О супутники, супутники, людина, як еманация, була одночасно чоловіком і жінкою; і запозичила з боку Батька стільки ж, скільки і з боку Матері, такий сенс слів: І сказав Елохім: «Хай буде Світло, і було Світло!»... Це і є «двопочаткова людина!».

Однак, Світло на нашому плані є Пітьма на вищих сферах.

«Чоловік і жінка з боку Батька» (Духа) стосуються Первинного Утвору; з боку Матері (Матерії) до Вторинного. Двопочаткова людина є Адам Кадмон, абстрактний прототип Двох Початків і диференційований Елохім. Людина починає із Дхіан-Когана і стає «Занепалим Янголом», Богом у вигнанні, як це буде показано надалі. В Індії ці утвори були описані в такий спосіб²⁹²:

1) *Перший Утвір*: Магаттаттва Утвір названий так, бо він був первісною самоеволюцією того, що повинне було стати Магатом, «Божественним Розумом, свідомим і розумним»; езотерично це є «Дух Всесвітньої Душі».

«Найгідніший серед подвижників! Через цю міць (*міць цієї причини*) кожна *породжена причина* виявляється внаслідок своєї власної природи».

І далі:

«Позаяк сили всіх істот можуть бути зрозумілі *лише* через пізнання Того (Брахмо), що поверх усіх міркувань, утвору і того подібного, то такі сили стосуються Брахмо».

Отже, ТЕ передуює прояву. «Першим був Магат», – говорить *Лінга Пурана*: бо Єдиний (Те) є ні *Перший*, ні *Останній*, але *все*. Езотерично, однак, цей прояв є *праця* «Найвищого Єдиного» – вірніше, природний *наслідок* Вічної Причини; або, як говорить коментатор, це могло бути зрозуміло, як те, що означає, що тоді був *створений* (?) Брахма, бо він ототожнений з Магатом, активним Розумом або діючою Волею Найвищого. Езотерична філософія пояснює це, як «Чинний ЗАКОН».

На правильному розумінні цього положення в *Брахманах* і *Пуранах* висить, вважаємо ми, яблуко розбрату між трьома ведантичними сектами: Адвайти, Двайти і Вішиштадвайти. Перша правильно заперечує, що Парабрахмо, не маючи стосунку до Виявленого Світу, як Абсолютне ВСЕ, бо Нескінченне не має стосунку до Кінцевого, не може ні *бажати*, ні *створювати*: і, що тому, під яким би ім'ям не були відомі – Творча міць, чи то Брахма, Магат, Ішвара, але всі Боги-Творці й ін., виявляють лише ілюзорний аспект Парабрахмо в розумінні тих, хто уявляє їх собі; тоді як інші секти ототожнюють Безособову Причину із Творцем або Ішварою.

Магат або Мага-Буддхі, згідно Вайшнавам, є, однак, Божественний Розум в *активній дії* або, як говорить Анаксагор, «Розум, який Встановлює і Керує, був причиною всього суцього»: $\text{Νοῦς ὁ διαχρῶστων τε χαί πάντων αἰτίος}$.

²⁸⁹ Однак в іншому місці, тотожність ця виявляється. Див. вищевказану цитату з Ібн Гебіроля і його 7 небес, 7 земель і т.д.

²⁹⁰ Це не варто змішувати з *докосмічною* «ПІТЬМОЮ», Божественним ВСЕ.

²⁹¹ I, 2; також на початку II.

²⁹² Всі наступні виписки, які трактують про сім Утворів, узяті, виключаючи те, коли дано інше джерело, із *Вішну Пурани*, кн. I, розд. I-V.

Вільсон, при першому погляді, зауважив промовистий зв'язок між Магатом і фінікійським Мот або Мут, що було Жіночим Початком у єгиптян, Богинею Мут, Матір'ю, «яка подібно Магату», – говорить він, – «була першим продуктом змішання (?) Духу та Матерії, і перший Рудимент Утвору». «*Ex connexione autem ejus spiritus prodidit Môt ... Hinc ... seminium omnis creaturae et omnium rerum creatio*», – говорить Брукер²⁹³, надаючи цьому ще більш матеріалістичного й антропоморфічного забарвлення.

Проте, езотеричний сенс доктрини вгадується в екзотеричній фразі, навіть і древніх санскритських текстах, що трактують про Первісний Утвір.

«Найвища Душа, *Всепроникаюча* (Сарвага), Сутність Світу, увійшовши (будучи залучена) у Матерію (Пракриті) та Дух (Пурушу), привела до *коливання мінливі й незмінні Початки*, бо час Утвору (Манвантари) настав».

Νους греків, що є (духовним або божественним) Розумом або *Mens*, Магатом, впливає в такий же спосіб на Матерію; він «входить у неї» і передає їй «*коливання*».

Spiritus intus alit, totamque infusa per artus,
Mens agitat molem, et magno ae corpore miscet.

Так само і в Космогонії фінікійців «Дух, змішуючись із власними своїми принципами, дає початок утвору»²⁹⁴. Орфічна Тріада виявляє тотожну доктрину, бо в ній Фанес або Ерос, Хаос, що містить неопрацьовану, *недиференційовану* Космічну Матерію, і Кронос – Час, суть три спільно працюючі Початки, що виходять від Прихованої і Непізнаваної Точки, які й роблять роботу «Утвору». Вони і є Пуруша (Фанес), Прадхана (Хаос) і Кала (Кронос) індуців. Ця ідея не подобається проф. Вільсону, так само як і будь-якому християнському священникові, яким би не був він ліберальним. Він зауважує, що: «*Змішання* (Найвищого Духу або Душі з її власними початками) *не механічне*; це є саме вплив або натиск, вчинений на посередніх пособників, котрий створює наслідки». Фраза у *Вішну Пурані*: «як аромат впливає на розум тільки внаслідок своєї близькості, а не внаслідок безпосереднього впливу на самий розум, так і Превисшній впливав на елементи утвору», – правильно пояснена шановним і вченим санскритологом у наступних словах: «так само, як аромати не захоплюють розум прямим дотиком, але лише внаслідок впливу, створеного ними на почуття нюху, що і передає це розуму»; при цьому додає: «Входження Превисшнього ... в Дух, так само як і в Матерію, *мени зрозумілий*, ніж інша точка зору, що зустрічається в іншому місці, як наприклад, *сполучення Духу*, ототоженого із Превисшнім, у Пракриті або тільки Матерію». Він віддає перевагу віршу в *Падма Пурані*: «Він, хто йменується *Чоловічим Початком* (Духом) Пракриті ... цей самий божественний Вішну ввійшов у Пракриті». Цей погляд, звичайно, більш близький пластичному характеру деяких віршів у *Біблії*, що стосуються Патріархів, подібних до Лота й навіть Адама²⁹⁵, та до інших, ще більш антропоморфічного характеру. Але, саме це й привело людство до *фалічного* культу. Християнська релігія насичена ним від першого розділу Книги *Буття* аж до *Апокаліпсису*.

Езотерична Доктрина учить, що Дхіані-Когани виявляють собою колектив або сукупність Божественного Розуму або Передвічного Розуму і, що перші Ману, сім «розумом-породжені», Духовні Розумності, тотожні з першими. Отже, Гуань-Ши-Інь, «*Золотий Дракон, у якому містяться Сім*», зі Станці III, є Передвічний Логос або Брахма, перша виявлена Творча Міць; а Дхіанічні Енергії суть усі Ману або Ману Сваямбгува *колективно*. Крім того, легко зауважити прямий зв'язок між цими Ману і Магатом. Ману походить від кореня *tap мислити*; мислення ж походить від розуму. У Космогонії це відповідає До-небулозному Періоду.

II) *Другий Утвір*: Бгута, було утвором Рудиментарних Початків або Танматр; тому воно названо Утвором Стихій або Бгутасарга. Це є період першого подиху диференціації Докосмічних Елементів або Матерії. Бгутаді означає «походження Елементів» і передує Бгутасарзі, Утвору або диференціації цих Елементів у Передвічній Акаші, Хаосі або Порожнечі²⁹⁶. У *Вішну Пурані* воно описано таким, що відбувається і належить до троїстого аспекту Аханкара, перекладеному, як Еготизм, але означаючий, вірніше, неперекладний термін «Я ес്മність», те, що першим виходить із Магата або Божественного Розуму; перший туманний натяк на Самість, бо «чистий» Аханкара стає «пристрасним» і, нарешті, «рудиментним» або зародковим; це є «початок свідомого, так само як і всього *несвідомого буття*», хоча Езотерична школа відкидає думку про що-небудь «несвідоме», крім на нашій плані ілюзії та невідання. У цій стадії Другого Утвору з'являється Друга Ієрархія Ману – Дхіан-Когани або Деви, які є початком Форм (Рупа), Читрашикхандінаси «Блискучого Вінця» або Ріши; ті Ріши, які стали надихаючими Душами Семи Зірок (Великої Ведмедиці²⁹⁷). На астрономічній і космогонічній мові цей

²⁹³ I, 240.

²⁹⁴ Брукер, там само.

²⁹⁵ Порівняй у Книзі *Буття* XIX, 34-8 і IV, 1.

²⁹⁶ Вішну є одночасно, як Бгутеш, «Володар Стихій» і всього суцього, і, як Вішварупа – «Всесвітня Сутність» або Душа.

²⁹⁷ Порівняйте для їх «наступних типів» Трактат написаний у шістнадцятому столітті Трифемієм, учителем Агріппи, «з приводу Семи Вторинних або духовних Розумів, котрі, після Бога, рухають Всесвіт», і трактат цей на додачу до потаємних циклів і декількох пророцтв, розкриває деякі факти й віруванні в Геніїв та Елохімів, які керують семериковими фазами Світової еволюції.

Утвір стосується Періоду Вогняного Туману, до першої фази Космічного Життя, після його Хаотичного Стану²⁹⁸, коли Атоми виявляються зі стану Лайя.

III) *Третій Утвір*: Третій або Утвір Індри було зміненою формою Аханкара, поняття «Я» (від Ахам «Я»), назване Органічним Утвором або Утвором Почуттів, Айндріяка. «Ці три були Пракрита-утворами, (роз'єднані) розвитку нероздільної природи, яким передував нероздільний принцип». «Передував» варто було б замінити тут висловом – «починаючи з Буддхі»; бо останній не є роздільна, або нероздільна величина, але володіє і тією, й іншою властивістю, як в людині, так і в Космосі. Буддхі – одиниця або людська Монада на плані ілюзії з моменту звільнення від трьох форм Аханкари і від свого земного Манасу, це Буддхі, – дійсно, стає постійною величиною, як у часі, так і в просторі, бо воно вічне й безсмертне. Раніше було зазначено, що «Третій Утвір», що буває якістю Добра», називається Урдхвашрота; і однією або двома сторінками далі говориться про Урдхвашрота Утвір, як про «шостий утвір ... або утвір божеств». Це чітко вказує, що як перші, так і пізніші Манвантари були навмисно змішані, щоб перешкодити профанам побачити істину. Це, саме й називається сходознавцями «неузгодженістю» і «протиріччями». «Три Утвори, починаючи з Розуму, є початковими (стихійними), але шість утворів, які походять із серії, у якій Розум є першим, суть праці Брахми²⁹⁹. Тут «утвори» завжди означають *стадії еволюції*. Магат, «Розум» або «Ум», що відповідає Манасу, перший, будучи на космічному, а останній на людському плані, стоїть тут теж нижче, ніж Буддхі або надбожественний Розум. Тому, коли ми читаємо в *Лінга Пурані*, що «перший Утвір був утвором Магата, бо Розум був виявлений першим», ми повинні віднести цей (певний) утвір до першої еволюції нашої Системи або навіть нашої Землі, бо жодний з попередніх утворів не обговорюється в *Пуранах*, але лише іноді зустрічається натяк на них.

Цей Утвір перших Безсмертних або Девасарга є останнім у серії і має всесвітнє значення; він стосується не спеціально до нашої Манвантари, що починається постійно однаково, але саме до Еволюції взагалі, доводячи, таким чином, що він стосується декількох різних Кальп. Бо сказано: «По завершенні минулої (Падма) Кальпи, божественний Брахма пробудився від сну ночі й побачив Всесвіт пустим». Далі Брахма виявлений знову починаючим «Сім Утворів», повторюючи, у вторинній фазі еволюції, перші три на об'єктивному плані.

IV) *Четвертий Утвір*: Мукхья або Первинний, бо він починає серію чотирьох. Ні термін «неживих» тіл, ні термін «нерухомих речей», як це перекладено Вільсоном, не передає правильної думки, вкладеної у вжитих санскритських словах. Не лише одна езотерична філософія відкидає думку, що атом «неорганічний», бо та ж думка зустрічається і в ортодоксальному Індуїзмі. Більше того, сам Вільсон говорить: «Всі індуські системи розглядають рослинні тіла, як обдаровані життям»³⁰⁰. Тому Чарачара або синоніми цього стхавара і джангама неточно перекладені, як «оживлені та не оживлені», «істоти, які відчують», і «несвідомі» або «свідомі та несвідомі істоти» і т.д. «Рухомі та нерухомі» було би краще, «позаяк вважається, що й дерева мають душі». Мукхья є «утвір» або, скоріше, органічна еволюція рослинного царства. У Вторинному Періоді три ступені початкового (елементального) або рудиментарного царства розвиваються в цьому Світі та відповідають у *зворотному* порядку трьом Пракритним Утворам під час Первинного Періоду діяльності Брахми. Бо в цей Період, згідно з *Вішну Пураною*, «Перший утвір було створенням Магата або Розуму... Другий був утвором Рудиментарних Початків (Танматра ... Третій був ... утвором почуттів (Айндріяка)); то в цьому четвертому – порядок Початкових Сил (Елементалів) такий:

1) Центри Сили, що Народжуються, розумні й фізичні. 2) Рудиментарні Початки, *нервова сила*, так би мовити; і 3) Народження самоусвідомлення (апперцепція), що є Магатом нижчих царств, причому воно особливо розвивається в третьому Класі Елементалів, за цими йде об'єктивне царство мінералів, у якому це самоусвідомлення зовсім латентне, і знову розвивається лише в рослинах. Отже, Мукхья Утвір є серединна точка між трьома нижчими і трьома вищими царствами, що представляють сім езотеричних царств Космосу та Землі.

V) *П'ятий Утвір*: Тирьякшрота або Тайр'яг-йона³⁰¹, утвір «(священних) тварин», якому на Землі відповідає лише утвір німих тварин. Те, що в Первинному Утворі мається на увазі під «тваринами», є зародок свідомості,

²⁹⁸ З самого початку сходознавці опинилися в осаді великих труднощів, стосовно знаходження будь-якого порядку в Пуранічних «Утворах». Брахмо дуже часто змішується Вільсоном з Брахмою, за що його критикують його наступники. Фітцедурд Холл відає перевагу *оригінальним санскритським текстам* для перекладу *Вішну Пурані*, тексту, використаного Вільсоном. «Якби проф. Вільсон міг скористуватися перевагами, котрі знаходяться зараз у розпорядженні кожного учня індуської філософії, то, неодмінно, він би висловився інакше», – говорить видавець його праць. Це нагадує відповідь дану одним із шанувальників Томаса Тейлора, тим вченим, котрі критикували його переклад Платона: «Можливо Тейлор знав гірше грецьку мову, ніж його критики, але він краще знав Платона». Наші сучасні сходознавці спотворюють *містичний* сенс санскритських текстів набагато більше, ніж це робив Вільсон, хоча останній, безперечно, винний у дуже великих помилках.

²⁹⁹ *Вайю Пурана*.

³⁰⁰ «Збірка Творів», III, 381.

³⁰¹ Проф. Вільсон перекладає це, як якби тварини стояли на шкалі «творіння» вище, ніж божества або янголи, хоча істина про Девів дуже чітко висловлена надалі. Цей «Утвір», говориться в тексті, «одночасно первинний (Пракрита) і Вторинний (Вайкрита). Він Вторинний по відношенню до походження Богів від Брахми, *особистого* антропоморфічного творця нашого матеріального Всесвіту; він Первинний, що стосується Рудри, котрий є безпосередній прояв Першого Принципу. Термін Рудра є не лише найменуванням Шиви, але вміщує посередників творення, янголів і людей, як це буде показано далі.

яка прокидається, або «самоусвідомлення» (апперцепції), тільки-но вловимої у деяких чутливих рослинах на Землі, і більш виразно вираженого в протистичній³⁰² Монері. На нашій планеті, під час Першого Кола, тваринний утвір передусе утвору людини, тоді як у нашому Четвертому Колі ссавці розвиваються на фізичному плані від людини. У Першому Колі тваринні атоми залучені у зчеплення людської фізичної форми; тоді як у Четвертому Колі відбувається зворотне, в силу магнетичних умов, розвинених протягом життя. Це і є «метампсихозис»³⁰³. Ця п'ята Стадія Еволюції, екзотерично названа «Утвором», може бути розглянута, як у Первинному, так і Вторинному Періоді, одна, як духовна й космічна, інша, як матеріальна і земна. Це є архібюзис або зародження життя; «зародження», звичайно, оскільки це стосується прояву життя на всіх семи планах. Саме під час цього періоду еволюції, абсолютний, вічний, всесвітній рух або вібрація, те, що називається на езотеричній мові «Великим Подихом», диференціюється в передвічний, першопроявлений Атом. В міру прогресу наук хімії та фізики, ця окультна аксіома знаходить усе більше й більше підтвердження у світі знання. Наукова гіпотеза, що навіть найпростіші елементи матерії тотожні за своєю природою і відрізняються друг від друга лише внаслідок різних розподілів атомів у молекулі або мінімальній частці субстанції, або ж від виду атомістичних вібрацій, – з кожним днем завойовує собі новий ґрунт.

Таким чином, як у Первинному Утворі диференціація первісного зародка життя повинна передувати еволюції Дхіані-Коганів *Третьої Групи* або Ієрархії Істот, перш ніж ці Боги, зможуть втілитися у свої первинні ефірні форми (рупа), з тієї ж причини і створення тварин на Землі повинне *передувати* «божественній людині». І ось чому ми знаходимо в *Пуранах*, що «п'ятий Тайр'яг-йона Утвір був утвором тварин».

VI) Шостий Утвір: Урдхвашрота або Утвір Божеств. Але ці Божества є просто Прототипами Першої Раси, Батьками свого «породженого-розумом» потомства, з «м'якими кістками». Саме вони стали Прабатьками «Потом-породжених» – вислову, що буде пояснений у другому томі цієї праці.

«Створені істоти», пояснює *Вішну Пурана*, «хоча вони знищуються (у своїх індивідуальних формах) під час періодів розчинення, але позаяк вони несуть на собі вплив добрих і злих дій колишніх існувань, то вони ніколи не можуть бути звільнені від їхніх наслідків. І коли Брахма знову виявляє світ, вони стають потомством його волі».

«Зібравши свій Розум у самому собі (волею Йоги) Брахма створює чотири Категорії Істот, названих Богами, Демонами, Прабатьками та Людьми»; Прабатьки означають тут Прототипів і Тих, хто розвиває першу Корінну Расу людства. Пітрі[си] і є Прабатьки, й вони діляться на Сім Класів. В *екзотеричній* міфології говориться, що вони породжені «з боку Брахми», подібно Єві з ребра Адама.

Нарешті за Шостим Утвором і щоб закінчити «Утвір» взагалі, йде

VII) Сьомий Утвір: Еволюція Арвакшрота Істот, «яке було ... створенням людини».

Згаданий «Восьмий Утвір» зовсім не є Утвором; це просто «приховання», бо воно стосується чисто ментального процесу, осягнення «Дев'ятого Утвору», що у свою чергу, є наслідком, який проявляється у Вторинному Утворі того, що було «Утвором» у Первинному (Пракрита) Утворі³⁰⁴. Отже, Восьмий, названий Ануграха, Прат'ясарга або Розумовий Утвір послідовниками філософії Санкх'я³⁰⁵, є «утвір про який ми маємо уявлення (в його езотеричному аспекті) або, який ми інтелектуально визнаємо (Ануграха) на протилежність органічному утвору». Саме це й буде правильним розумінням нашого ставлення до всього ряду «Богів» і особливо тих, які зв'язують нас із Кумарами, так званого «Дев'ятого Утвору», які, насправді, є аспектом або відбиттям Шостого в нашій Манвантарі (Вайвасвата). «Існує дев'ятий, Каумара Утвір, що є одночасно Первинним і Вторинним», говорить *Вішну Пурана*, найдавніше з подібних текстів³⁰⁶. Як пояснює один із Езотеричних текстів:

«Кумари суть Дхіани, які безпосередньо зійшли від Вищого Початку, які знову з'являються в Період Вайвасвата Ману для просування людства»³⁰⁷.

Перекладач *Вішну Пурану* підтверджує це, зауважуючи, що «ці мудреці» ... живуть так само довго, як і Брахма; і вони створені ним тільки в *Першій Кальні*, хоча їхнє народження зазвичай, але безпідставно, вводиться у (*Другу*) Вараха або Падма Кальпу. Таким чином, Кумари екзотерично є «створенням Рудри або Нілалохіти, форми Шиви, за допомогою Брахми ... й деяких інших Розумом-породжених Синів Брахми». Але в Езотеричному Вченні вони суть Прабатьки істинного духовного Я у фізичній людині, вищі Праджапаті, тоді

³⁰² Ні рослина, ні тварина, а існування між цими двома.

³⁰³ «Five Years of Theosophy», стор. 276, стаття «Mineral Monad».

³⁰⁴ «Ці поняття», зауважує проф. Вільсон, «народження Рудри і святих здаються ніби запозиченими від Шайвів і незграбно привиті до системи Вайшнава». Варто було б спочатку ознайомитися з езотеричним сенсом, преш ніж висловлювати подібну гіпотезу.

³⁰⁵ Див. *Санкх'я Каріка*, 46, стор. 146.

³⁰⁶ Парашара, ведичний Ріши, який отримав *Вішну Пурану* від Пуласт'ї і виклав її Майтрейї, ставиться сходознавцями у різні епохи. Як правильно зауважено в «*Індуському Класичному Словнику*», «Думки стосовно його епохи різняться широко, від 575 років до 1391 року до Р. Хр.», і *тому їм не можна довіряти*. Цілком правильно: але вони не менш достовірні, ніж будь-який інший строк, названий санскритологами, аж такими відомими в області довільної фантазії.

³⁰⁷ Вони дійсно можуть відзначити «особливий» або «надзвичайний утвір», бо це вони, котрі, втілюючись у безглузді оболонки двох перших Корінних Рас і в більшості Третьої Раси, створили, так би мовити, *Нову Расу*, расу мислячих, самосвідомих і божественних людей.

як Пітрі[си] або нижчі Праджapati не більше, ніж Батьки зразка або типу її фізичної форми, створеної «за подобою їх». Чотири (іноді *п'ять*) часто згадуються в екзотеричних текстах, але троє Кумар таємні.

«Четверо Кумарів (суть) Розумом-породжені Сини Брахми. Деякі вказують на *сім*»³⁰⁸. Всі ці сім Вайдхатра, родові ім'я Кумарів, «Сини Творця» згадуються й описуються в *Санкхья Каріка* Ішвари Крішні, з прикладеними до цієї праці Коментарями Гаудападачарья (Парагуру Шанкарачарья). У цій праці обговорюється природа Кумар, хоча уникають згадування всіх Кумар *поіменно*, але замість того, вони йменуються «Сімома Синами Брахми», ким у дійсності вони і є, бо створені Брахмою в Рудрі. Ось список даних імен: Санака, Санандана, Санатана, Капіла, Рібху і Панчашика. Але всі вони лише *псевдоніми*.

Чотири екзотеричні Кумари суть Санаткумара, Сананда, Санака і Санатана: і троє езотеричні – Сану, Капіла і Санатсуджата. Ще раз звертаємо особливу увагу на цей клас Дхіані-Коганів, бо в цьому закладена таємниця зародження та спадковості, про яку натякають у Коментарі на Станці VII, під час обговорення Чотирьох Чинів Янгольських Істот. Том другий пояснює їхнє положення в Божественній Ієрархії. Поки ж подивимося, що говорять про них екзотеричні тексти.

Вони говорять мало; і для того, хто не вміє читати між рядками – нічого. «Для пояснення цього терміну ми повинні вдатися тут до інших *Пуран*», зауважує Вільсон, ні на мить не підозрюючи, що він перебуває в присутності «Янголів Темряви», міфічного «великого ворога» його церкви. Тому, він має намір «з'ясувати», що «ці» (Божества), які *відмовилися* породжувати потомство (і тим повсталі проти Брахми), залишилися, як це подає ім'я першого з них (Санаткумара), вічними юнаками, Кумарами; тобто, вічно чистими і непорочними, тому й утвір їх називається «Каумара Утвором». Однак *Пурани* можуть пролити на це трохи більше світла. «Будучи завжди тим, чим він був породжений, він називається тут юнаком; і отже його ім'я гарно відоме, як Санаткумара»³⁰⁹. У *Шайва Пурани* Кумари завжди описуються, як Йогини. *Курма Пурана*, перелічивши їх, говорить: «Ці п'ять, о брахмани, були Йогинами, які досягли повного звільнення від пристрастей». Їх *п'ятеро*, бо двоє з Кумарів *упали*.

Настільки недостовірні деякі переклади сходовознавців, що у французькому перекладі *Харі Ваміша* сказано: «Сім Праджapati, Рудра, Сканди (його син) і Санаткумара почали створювати істот». Тоді, як оригінальний текст, як це доводить Вільсон, – такий: «Ці сім ... створили потомство; так само вчинив і Рудра, але Сканди і Санаткумара, *утримуючи свою міць*, стрималися (від творіння)». «Про чотири класи істот» іноді говориться, як про Амбхамсі, що Вільсон перекладає буквально, як «Води», і думає, що це є «містичним терміном». Безсумнівно так, але він, мабуть, не зрозумів *істинного* езотеричного сенсу. «Води» і «Вода» є символами Акаши, Передвічного Океану Простору», над яким Нараяна, самонароджений Дух, рухається, схилившись над тим, що є *його потомством*³¹⁰. «Вода є тіло Нара»; таке було почуте нами пояснення назви Води; позаяк Брахма спочиває на Воді, то він і йменується Нараяна»³¹¹. «Чистий Пуруша створив чисті Води». У той же час, Вода є *Третім* Початком у матеріальному Космосі й третім в області Духовного; Дух Вогню, Полум'я, Акаша, Ефір, Вода, Повітря, Земля суть космічні, небесні, психічні, духовні й містичні початки, *переважно окультні*, на кожному плані Буття. «Боги, Демони, Пітрі[си] й Люди» суть чотири Класи істот, до яких прикладемо термін Амбхамсі, бо всі вони є продуктом Вод (містично) Океану Акаши та *Третього Початку* в Природі. У *Ведах* це синонім Богів. Пітрі[си] й Люди на Землі суть перетворення або втілення Богів і Демонів (Духів) на вищому плані. Вода, в іншому сенсі, є Жіночий Початок. Венера Афродіта є уособленням Моря й Матір'ю Бога Любові, Праматір'ю всіх Богів, так само як і християнська Діва Марія є *Mare*, Море, Матір Західного Бога Любові, Милосердя й Жалю. Якщо учень Езотеричної Філософії глибоко вдумався в це питання, він, напевно, зрозуміє всю виразність терміну Амбгамсі в його різноманітних відношеннях до непорочної Диви на Небесах і до «Небесної Диви» алхіміків, та навіть до «Вод Благодаті» сучасного баптиста.

З усіх семи великих підрозділів Дхіані-Коганів або Девів немає іншого, котрий має більший стосунок до людства, ніж Кумари. Необережні християнські теологи, які принизили їх до *Занепалих* Янголів, і нині називаючи їх Сатаною та Демонами; бо серед цих небесних мешканців, «які відмовилися творити», одне з найбільш видатних місць повинне бути надане Архангелові Михайлу, найбільшому Захисникові західних і східних церков під його подвійним ім'ям Св. Михайла і його передбачуваної подоби на Землі, Св. Георгія, який перемагає Дракона.

Кумари, Розумом-породжені Сини Брахма-Рудри або Шиви, містично представленого страшним *руйнівником людських пристрастей і фізичних почуттів*, що завжди перешкоджають розвитку вищих духовних пізнавань і зростанню *внутрішньої* вічної людини, ці Кумари і є потомством Шиви Магайоги, великого захисника всіх Йогинів та Містиків Індії.

Шива-Рудра є Руйнівник, як Вішну є Охоронець; і обоє вони є Відновлювачами як Духовної, так і фізичної Природи. Щоб жити, як рослина, *насіння* мусить умерти. Щоб жити, як свідомі істота у Вічності, пристрасті й почуття людини повинні вмерти, перш ніж умре її тіло. «Що жити значить померти і померти значить жити», було занадто мало зрозуміле на Заході.

³⁰⁸ «Індуський Класичний Словник».

³⁰⁹ Див. *Лінга Пурани*, LXX, 174.

³¹⁰ Див. *Ману*, I, 10.

³¹¹ Див. *Лінга, Вайю і Маркандея Пурани*.

Шива-Руйнівник є Творець і Рятівник Духовної Людини, як і прекрасний Садівник Природи. Він вириває бур'янисті рослини, людські та космічні, і вбиває пристрасті фізичної людини, щоб викликати до життя інтуїцію духовної людини.

Так Кумари, будучи самі «аскетами-дівичами», відмовляються створювати *матеріальну* сутність людини. Є підстава підозрювати безпосередній зв'язок їх із християнським Архангелом Св. Михайлом, «Незайманим Переможцем» Дракона Апофіса, жертвою якого є кожна Душа, слабко пов'язана зі своїм безсмертним духом, Янголом, який, відповідно до гностиків, *відмовився створювати*, так само як зробили це й Кумари. Чи не керує цей Янгол, захисник євреїв, Сатурном (Шива або Рудра) і Саббат'ом, днем Сатурна? Чи не того самого ества він, що і його Батько (Сатурн), і чи не названий він Сином Часу, Кроноса або Кала, аспект Вішну (Вішну й Шиви)? І чи не тотожне грецьке зображення Старця-Часу, з його косою і піщаним годинником, зі «Старим Деньмі» кабалістів? Останній «Старий», будучи єдиним зі «Старим Деньмі» індусів, Брахмою, у його *троїстій* формі, ім'я якого також Санат, Древній? Кожний Кумара носить початкове ім'я Санат і Сану. І Шанайшчара є Сатурн, планета Шані, Цар Сатурн, секретарем якого в Єгипті був Тот-Гермес Перший. Таким чином, обоє вони ототожені з планетою і Богом (Шивою), та у свою чергу, виявлені як прообрази Сатурна, тотожного Белу, Ваалу, Шиви та Ієгові-Саваофу, Янголом Присутності якого є Михайло – מִיכָאֵל, «який подібний до Бога». Він, як говорить нам Данило, захисник і Янгол-Охоронець євреїв: і перш ніж Кумари були деградовані тими, хто не знав навіть їхніх імен, на Демонів, занепалих Янголів, греки-офіти, схильні до окультизму попередники й провісники римо-католицької церкви, після поділу голосів і відділення її від примітивної грецької церкви, ототожили Михайла зі своїм Офіоморфос'ом, духом, який повстав і протидіє. Символічно це означає ні що інше, ніж зворотний аспект Офісу, Божественної Мудрості або Кристос'а. У *Талмуді* Михайло виявлений, як «Князь Води» і Голова Семи Духів, по тій же самій причині, як і один із його численних прообразів – Санатсуджата, Голова Кумарів називається «Амбхамсі», «Води», у коментарях на *Вішну Пурану*. Чому? – бо Води є ще одне з найменувань Великої Безодні, Передвічних Вод Простору або Хаосу й також означають Матір, Амба, маючи на увазі Адіті та Акашу, Небесну Діву-Матір видимого Всесвіту. Крім того, «Води Потопу» також називаються «Великим Драконом» або Офіс'ом, Офіоморфос'ом.

Про Рудру у їх семериковому аспекті «Вогняних Духів» буде сказано у відділі «Символізм», прикладеному до Станц у другому томі. Там же ми розглянемо Хрест (3+4), у його первісній і пізнішій формах, і скористаємося, для цілей порівняння, числами Піфагора нарівні з єврейською метрологією. Величезне значення числа *сім* стане, таким чином, очевидним, як основного числа Природи. Ми досліджуємо його з основної точки *Вед* і халдейських Писань; як воно існувало в Єгипті за тисячоріччя до Р. Хр. і, як воно трактується в записах гностиків. Ми покажемо, що значення його, як основного числа, завоювало собі визнання у фізичній науці, і постараємося довести, що значення, приписуване числу *сім* протягом усієї давнини, було зобов'язано не вигадливій уяві малоосвічених жерців, але глибокому знанню Закону Природи.

ВІДДІЛ XIV

ЧОТИРИ ЕЛЕМЕНТИ (Стихії)

Метафізично і езотерично існує лише *Один Елемент* у Природі, і в основі його перебуває Божество, а так звані *сім* Елементів, з яких уже *п'ять* виявилися і затвердили своє існування, є одіянням або покривом того Божества, з ества якого безпосередньо походить людина, чи буде вона розглядатися фізично, психічно, розумово або духовно. У менш віддаленій давнині, зазвичай говориться лише про чотири Елементи, тоді як філософія допускає лише *п'ять*. Бо тіло Ефіру ще не цілком виявлено і його нумен є усе ще «Всемогутній Батько Ефір», синтез інших. Але, що представляють із себе ці Елементи, складені тіла яких виявлені нині хімією та фізикою, як утримуючі незліченні суб-елементи, й навіть відомі зараз шістдесят або сімдесят, далеко не вміщають усю підозрювану кількість? Простежимо їхню еволюцію, принаймні, від їхнього *історичного* початку.

Чотири Елементи були цілком охарактеризовані Платоном, коли він сказав, що вони суть те, «що складає і розкладає складені тіла». Тому Космолатрія ніколи не була, навіть у своєму гіршому аспекті, фетишизмом, що шанує і поклоняється пасивній формі та матерії будь-якого предмета, але завжди шукала Нуменон, ув'язнений у ньому. Вогонь, Повітря, Вода, Земля були лише видимими обличчями, символами надихаючих їхніх невидимих Душ або Духів, Космічних Богів, яким віддавалися божеські почесті невігласами і простаками, але побожно шанування мудрими. У свою чергу, феноменальні підрозділи нуменальних Елементів пожвавлювалися Елементалами, так званими «Духами Природи» нижчих ступенів.

В теогонії *Mochus*'а ми знаходимо спочатку Ефір, потім Повітря: два принципи, з яких народжується Улом, Збагнений (νοητός) Бог, видимий матеріальний Всесвіт³¹². В орфічних гімнах Ерос-Фанес виникає з Духовного яйця, заплідненого Вихорами Ефіру. Вихор, будучи «Духом Божим», котрий, як сказано, рухається в Ефірі, «висиджуючи над Хаосом» Божественну Думку. У *Катхопанішаді* індусів, Пуруша, Божественний

³¹² *Movers «Phöinizer»*, – 282.

Дух уже стоїть перед Первинною Матерією і від їхнього злиття виникає Велика Душа Світу, «Мага-Атма, Брахмо, Дух Життя»³¹³. Останні найменування, знов-таки, тотожні із Всесвітньою Душею або *Anima Mundi*; Астральне Світло теургів і кабалістів є її останній і нижчий підрозділ.

Елементи (στοιχεῖα) Платона та Арістотеля були, таким чином, *безтілесними* принципами, прикладеними до чотирьох великих розподілів нашого Космічного Світу; і Крейцер цілком справедливо визначає ці примітивні вірування, як «*види магії, як психічне язичництво і обожнювання сил; натхнення, що вводило віруючих у тісне спілкування із цими силами*»³¹⁴. Дійсно, настільки тісне, що Ієрархії цих Потенцій або Сил були класифіковані по семериковій шкалі поступовості, від вагомості до невагомості. Вони семерикові, не як штучний спосіб для полегшення розуміння їх, але в їх істинній *космічній* послідовності, від їх хімічного або фізичного до їх чисто духовного складу. Вони – Боги для неосвічених мас; Боги – незалежні та найвищі; Демони для фанатиків, які часто, незважаючи на свою безстрашність, не можуть зрозуміти дух філософської фрази «*in pluribus unum*». Для герметичного філософа вони Сили, *відносно* «сліпі» або «розумні», відповідно до того із принципів в них, з якими він має справу. Потрібні були довгі тисячоріччя, доки вони, нарешті, не виявилися в наше культурне століття зведеними до простих хімічних елементів.

В усякому разі, добрі християни і особливо протестанти, повинні б виявити більше шанування Чотирьом Елементом (стихіям), якщо вони хочуть зберегти його у відношенні Мойсея. Бо на кожній сторінці *П'ятикнижжя*, Біблія засвідчує ту повагу та містичне значення, що виявляв їм Законодавець євреїв. Намет, що уміщав Свята Святих, був Космічним Символом, присвяченим в одному з його значень Стихіям, чотирьом частинам світу та Ефіру. Йосип Флавій описує його білим, кольору Ефіру. Цим також пояснюється, чому в єгипетських і єврейських храмах, відповідно до Климента Олександрійського³¹⁵, гігантська завіса, підтримувана п'ятьма стовпами, відокремлювала «*Sanctum Sanctorum*», – нині представлений вівтарем у християнських церквах – куди могли входити тільки священики, від частини доступної для всіх непосвячених. Своїми *чотирма* кольорами ця завіса символізувала чотири головних Елементи (стихії) і з п'ятьма стовпами означала знання божественного, котре ставало доступним людині через п'ять почуттів її за допомогою *чотирьох* Елементів.

В «*Древніх Фрагментах*» укладених Корі, один із «Халдейських Оракулів» висловлює думки про елементи та Ефір мовою, дивно схожою на мову книги «*Невидимий Всесвіт*», написаної двома відомими вченими наших днів.

Він говорить, що від Ефіру походить усе суще і до нього все повернеться; що образи всіх речей незгладно відбиті в ньому; і, що він є сховищем зародків або останків усіх видимих форм і навіть думок. Із цього зрозуміло, що вищенаведене дивним чином підтверджує наше твердження, що, які б відкриття не були зроблені в наші дні, буде знайдено, що всі вони були передбачені багато тисячоріч тому нашими «простодушними предками».

Звідки прийшли Чотири Стихії і Малакім євреїв? Помахом руки рабинів і пізніших батьків церкви вони були поглинені Іеговою, але походження їх тотожне з походженням Космічних Богів всіх інших народів... Символи їх, чи народилися вони на берегах Оксуса, на жарких пісках Верхнього Єгипту, чи ж у диких лісах, таємничих і холодних, що покривають схили та вершини священних гір Фессалії, або ж у пампасах Америки – ці символи, повторюємо ми, якщо їх простежити до джерела, завжди ті самі. І Геній Локі, Місцевий Бог, чи був він Богом єгиптян чи пелазгів, аріїв або семітів, завжди вміщав у своїй єдності всю Природу; але не винятково тільки чотири стихії або ж яке-небудь із їхніх породжень, як дерева, ріки, гори або зірки. Місцевий Геній, пізніший продукт думки останніх суб-рас П'ятої Корінної раси, коли первісне й грандіозне значення вже було майже загублено, був завжди, як свідчить накопичення його титулів, представником усіх своїх співтоваришів. Це був Бог Вогню, символізований громом, як *Jove* – Зевс або Агні; Бог Води, символізований водяним биком або яком, або священною рікою, або фонтаном, як Варуна, Нептун та ін.; Бог Повітря, який проявляється в ураганах і буревіях, як Вайю та Індра; і Бог або Дух Землі, який проявлявся в землетрусах, подібно Плутону, Ямі, й багатьом іншим. Всі вони були Космічними Богами; завжди виявляли синтез усіх в одному, як ми знаходимо це в кожній космогонії або міфології. Так греки мали свого Юпітера Додонського, який уміщав у собі чотири стихії і чотири частини світу, та тому визнаного в старому Римі під пантеїстичним ім'ям Юпітера Мундус'а, що нині, у сучасному Римі став *Deus Mundus*, єдиним Всесвітнім Богом пізньої теології, який поглинув усіх інших богів за довільним рішенням його особливих служителів.

Як боги Вогню, Повітря й Води, всі вони були Небесними Богами; як боги Нижчої Області, вони були *пекельними* божествами, до того ж, останній прикметник стосувався просто Землі. Вони були «Духами Землі» під своїми відповідними іменами – Ями, Плутона, Осіріса, «Владики Нижчого Царства» і т.д., і телурична природа їх достатньо засвідчує це. Древні не знали гіршого місцеперебування після смерті, ніж Кама-Лока, *Limbus* (передпокій Пекла) на цій Землі³¹⁶. Якщо заперечать, що Юпітер Додонський був ототожнений з *Dis* або римський Плутон з Діонісієм хтонським, підземним і з *Aidoneus'om*, Царем Підземного Світу, де, згідно з

³¹³ Вебер. «*Akad. Vorles*», 213, 214 тощо.

³¹⁴ IX, 850.

³¹⁵ «*Stromata*», I, т. 6.

³¹⁶ Геєна Біблії була долина поблизу Єрусалиму, де монотеїстичні євреї приносили в жертву Молоху своїх дітей, якщо вірити слову пророка Ієремії. Скандинавська Оселя Пекла – *Hel* або *Hela* була суворою, крижаною областю – та ж Кама-Лока – і єгипетське Аменті було місцем очищення. (Див. «*Vikranta Icīda*», II, 11.)

Крейцером³¹⁷, вирікалися пророцтва, то для окультистів буде більшим задоволенням довести, що обоє *Aidoneus* і Діонісій є основою Адоная або *Jurbo-Adonai*, як іменується Іегова в «*Codex Nazaraeus*». «Ти не будеш поклонятися Сонцю, іменованому Адонаєм, ім'я якого також Кадуш і Ел-Ел»³¹⁸, і також «Владика Вакх». Ваал-Адоніс Содов або Містерій до-вавилонських євреїв зробився Адонаєм застосуванням єврейського способу *Massorah*, і після писався – Іегова. Тому римо-католики праві. Всі ці Юпітери походять із одного сімейства, але, для завершення останнього, Іегова повинен бути включений у нього. Юпітер *Aërius* або Пан, Юпітер-Амон і Юпітер-Бел-Молох, всі вони кореляти і єдині з *Jurbo-Adonai*, бо всі вони представляють єдину Космічну Природу. Саме ця Природа й Міць, що створює особливий земний символ і його фізичну та матеріальну оболонку, доводячи, що Енергія, проявлена через нього, виходить *ззовні*.

Бо, як зауважує Шеллінг, примітивна релігія була чимось більшим, ніж просто страхом перед фізичними феноменами; і принципи, більш піднесені, ніж це відомо нам, сучасним саддукеям, були сховані під прозорим покривом таких обожнених чисто природних сил, як грім, вітри та дощ. Древні знали й могли відрізнити елементи *речовинні* від *духовних* у силах Природи.

Чотирипочатковий Юпітер, так само як і Брахма – Чотириликий, повітряний, громовержець, земний і морський Бог, Господь і Владика чотирьох Стихій може бути представником великих Космічних Богів кожного народу. Хоча він і надав владу над вогнем Гефесту – Вулкану, над морем Посейдону-Нептуну і над Землею Плутону – *Aidoneus* 'у, проте, цей Повітряний *Jove-Zevis* уміщав їх усіх; бо Ефір із самого початку переважав над усіма, будучи синтезом усіх Елементів.

Традиція говорить про один грот, розлогу печеру в пустелях Центральної Азії, куди світло проникає через чотири, очевидно природні отвори або розпадини, розташовані хрестоподібно на чотири сторони світу. Від полудня й за годину до заходу сонця світло ллється туди, як це стверджується, чотирьох різних кольорів; червоне, синє, золотаво-жовтогаряче й біле, завдяки якимсь природним або штучно приготовленим умовам рослинності та ґрунту. Світло збирається в центрі навколо стовпа білого мармуру із глобусом на ньому, що представляє нашу Землю. Ця печера називається «Гротом Заратустри».

Включений серед мистецтв і наук Четвертої Раси, Раси Атлантів, феноменальний прояв Чотирьох Стихій, які правильно приписувалися цими віруючими розумному втручанням космічних богів, прийняв науковий характер. Магія древніх жерців полягала в ті дні у звертанні до *своїх Богів на їхній власній мові*.

«Мова людей не може досягти Володарів. Кожен із них повинен бути покликаний лише мовою відповідного йому Елемента».

Так говорить «*Книга Правил*» у фразі, котра буде показана багатозначним, додаючи в пояснення характеру цієї мови – елементів наступне:

«Він складається зі Звуків, але не слів; зі звуків, чисел і форм. Той, хто знає, як сполучити ці три, викличе відповідь Сили, що наглядає (Бога-Правителя, викликуваної певної стихії)».

Таким чином, ця «мова» є мова *викликана* або *мантрів*, як їх називають в Індії; звук, будучи *найбільш потужним і дієвим магічним посередником та першим ключем, що відкриває ворота повідомлення між смертними й Безсмертними*. Той, хто вірить у слова й повчання св. Павла, не має права вибирати з них лише ті фрази, які він хоче прийняти, відкидаючи інші; і св. Павло незаперечно вчить про існування Космічних Богів і їхню присутність серед нас. Язичництво проповідувало подвійну й одночасну еволюцію, – «утвір» *«spiritualet ac mundanum»*, як висловлюється римська церква, – століття до пришествия цієї римської церкви. Екзотерична фразеологія мало змінилася стосовно Божественних Ієрархій із часів найбільш славних днів язичництва або «ідолопоклонства». Змінилися лише імена разом із твердженнями, що зробилися нині брехливими претензіями. Бо коли, наприклад, Платон вкладав у уста Вищого Принципу (Батька Ефіру або Юпітера) слова: «Боги Богів, *творець* яких Я єсмь, бо Я Батько всіх їхніх праць», – він настільки ж знав сенс цього виречення, наскільки, думається нам, знав його і Св. Павло, говорячи: «Бо, хоча і є так звані Боги, або на Небі, або на Землі – бо є багато Богів і Господів багато...»³¹⁹... Обоє знали сенс і значення того, що вкладалося ними в подібні обережні вислови.

Протестанти не можуть засудити нас за наше тлумачення вірша з Послання до *Коринфян*; бо, якщо переклад в англійській *Біблії* переданий двозначно, то в оригінальних текстах немає нічого подібного, і римо-католицька церква приймає слова Апостола в їхньому істинному сенсі. На доказ цього прочитайте Св. Діонісія Ареопагіта, який був «*безпосередньо натхненний* Апостолом» і «писав під його диктування», як нас запевняє маркіз де Мирвілль, праці якого схвалені Римом і, який говорить, коментуючи цей певний вірш: «І, хоча існують (фактично) ті, котрих називають Богами, бо, очевидно, дійсно існують кілька Богів, разом із тим і незважаючи на це, *Принцип-Бога* і Всевишній Бог залишається по суті *єдиним* і неподільним»³²⁰. Так говорили й древні Присвячені, знаючи, що шанування менших Богів, ніколи не могло применшити «Божественний принцип»³²¹.

Сер У. Гров, член Королівського Тов., говорячи про кореляцію сил, заявляє:

³¹⁷ I, VI, 1.

³¹⁸ «*Cod. Naz.*», I, 47; див. також *Псалтир*, – LXXXIX, 18.

³¹⁹ I *Посл. да Коринф.*, VIII, 5.

³²⁰ «*Concerning Divine Names*», переклад *Darboy*, 364.

³²¹ Див. «*Des Esprits*», II, 322, де Мирвілля.

«Древні, коли вони були свідками природного феномена, що виходить із ряду звичайних аналогій і не поясненого ніякою, відомою їм механічною дією, відносили його до душі, духовної або надприродної сили... Повітря й гази спочатку теж розглядалися, як духовні, але надалі вони були наділені більш матеріальною природою; і ті ж слова πνευμα, дух та ін. уживалися для позначення душі або газу; саме слово газ від *geist*, або *ghost*, або дух, виявляє нам приклад поступового перетворення духовної концепції на фізичну»³²²

Великий учений у своїй передмові до шостого видання своєї праці розглядає це, як *єдине* міркування, що повинне цікавити точну науку, котра не мусить *займатися* причинами.

«Тому, причина й наслідок, у своєму абстрактному відношенні до цих сил, є лише умовними термінами. Ми зовсім недосвідчені щодо *ультимативної сили зародження*, кожної з них і всіх їх, та, ймовірно, залишимося такими назавжди; ми можемо лише стверджувати норму їхніх дій. Ми повинні смиренно віднести їхню причинність до одного всюдисущого впливу і задовольнятися вивченням їхніх наслідків, розвиваючи за допомогою досвіду їхні взаємні відносини»³²³.

Позаяк цей метод буде прийнятий і вищевикладена система допущена, саме визнання *духовності* «ультимативної потуги зародження», то буде більше, ніж нелогічно відмовитися визнати цю якість, що *властива матеріальним* елементам або, вірніше, їхнім складам, як таким, що перебувають у вогні, повітрі, воді й землі. Древні так добре знали ці сили, що в той час, як вони приховували їхню істинну природу під різними алегоріями, заради блага або збитку неосвіченої юрби, вони, навіть перевстановлюючи їх, ніколи не ухилялися від різноманітної мети, що малася на увазі. Вони намагалися накинути щільний покрив на ядро істини, схованої в символі, але вони завжди прагнули зберегти символ цей, як *запис* для майбутніх поколінь, досить прозорий, щоб дозволити мудрим серед них, розрізнити істину за вигадливою формою гліфу або алегорії. Ці древні мудреці обвинувачуються в *марновірстві та легковір'ї* ... і це саме тими народами, які, хоча й будучи освіченими в усіх сучасних мистецтвах і науках, і культурними та мудрими серед свого покоління, приймають до цього дня, як свого єдиного, живого і нескінченного Бога, антропоморфічного «Іегову» євреїв!

Які ж були деякі із цих приписуваних «марновірств»? Наприклад, Гесіод вірив, що «вітри були синами Велетня Тифона», яких Еол сковував і розковував за бажанням, і політеїстичні греки розділяли це вірування з Гесіодом. І чому б ні, якщо монотеїстичні євреї мали ті ж вірування, але з іншими іменами для своїх *драматичних персонажів*, і позаяк християни зберегли це вірування до наших днів? Еол Гесіода, Борей та ін., називалися Кедем, Тзафон, Даром і Руах Хаїм «обраним» народом Ізраїлю. У чому ж основна різниця? Тоді як еллінів учили, що Еол зв'язує і розв'язує вітри, євреї також ревно вірили у свого Господа Бога і, що *піднявся «дим» від гніву Його, і з вуст Його вогонь ... сів на херувимів; і полетів, понісся на крилах вітру*³²⁴. Обидва вислови, вживані цими двома народами, є або образними або ж *марновірством*. Ми вважаємо їх ні тим, ні іншим і, що вони виникли лише внаслідок тонкого почуття єдності із Природою й проникнення в таємничий і розумний початок за кожним природним феноменом, якими наші сучасники більше не володіють. Також не було «марновірством» з боку грецьких язичників послухатися дельфійського оракула, коли при наближенні флоту Ксеркса, оракул порадив їм «принести жертву вітрам», якщо та ж сама дія повинна розглядатися, як *божественний* культ з боку ізраїльтян, які також часто приносили жертву вітру й особливо вогню. Чи не говорять вони, що їх «Бог є вогонь поглинаючий»³²⁵, що звичайно був, як Вогонь і був «оточений вогнем»? І чи не шукав Ілля «Господа» у «великому урагані й у землетрусі»? Чи не повторюють за ними те ж саме християни? Крім того, чи не приносять вони жертву і понині тому ж «Богові Вітру та Води»? Вони роблять це; бо особливі молитви про дощ, суху погоду, попутні вітри й заспокоєння буревіїв на морях і понині існують у молитовниках трьох християнських церков; і кілька сотень протестантських сект підносять їх своєму Богові при кожній загрозі нещастя. І той факт, що вони не частіше отримують відповідь від Іегови, ніж, імовірно, у свій час виходив такий від Юпітера *Pluvius*, не змінює ні того, що ці молитви звернені до Потуги або Сил, які, як передбачається, керують Стихіями, ні, що ці Сили тотожні в язичництві та християнстві. Або повинні ми вважати, що подібні молитви є грубе ідолопоклонство й безглузде «марновірство», *тільки* коли вони звернені язичником до його «ідола» і, що те ж марновірство раптово повертається на «гідне похвали благочестя» і «релігію», як тільки змінене ім'я небесного адресата? Але дерево *пізнається* за його плодом. І, якщо плід християнського дерева не краще дерева язичництва, то чому перше повинне вселяти більше поваги, ніж останнє?

Тому, коли шевальє Драж, навернений євреї, і маркіз де Мирвілль, фанатик-католик і французький аристократ, говорять нам, що єврейською «блискавка» синонім «люті» і завжди є знаряддям «злого Духа»; і що Юпітер *Fulgur* або *Fulgurans* (Громовержець) також іменується християнами *Elicius* і він же сповіщається, як «душа блискавки», її Демон³²⁶; ми повинні, або прикласти таке ж пояснення й визначення до «Господа Бога Ізраїлю» при таких же обставинах, або відмовитися від нашого права ображати Богів і вірування інших народів.

³²² «*The Correlation of Physical Forces*», – стор. 89.

³²³ Там само, XIV.

³²⁴ Друга Книга Царств, XXII, 9, 11.

³²⁵ Второзаконня, IV, 24.

³²⁶ *Op. cit.*, III, 415.

Попереднє твердження, що виходить від двох ревних і вчених католиків, насамперед, *небезпечні* при наявності *Біблії* і її пророків. Дійсно, якщо Юпітер, «головний Демон поганських греків», метав свої вбивчі громові стріли й блискавки на тих, хто викликали його гнів, то так само чинив і Господь Бог Авраама та Якова, бо ми читаємо:

«Загримів з небес Господь і Всевишній подав голос Свій; пустив стріли (блискавки) і розсіяв їх (воїнство Саула); сяйнув блискавкою і винищив їх»³²⁷.

Афінян обвинувачують у жертвоприношеннях Борею, і «цей Демон» обвинувачується в затопленні й катастрофі 400 кораблів перського флоту на скелях Гори Пеліона й у тому, що він виявив таку лють, що всі маги Ксеркса ледь змогли приборкати його приношенням у свою чергу жертв Тетісу³²⁸. На щастя, не має достовірних прикладів у записях християнських воєн, що показують подібну ж катастрофу, яка сталася в тих же розмірах з яким-небудь християнським флотом, завдяки «молитвам» його ворога, іншої християнської національності. Але це не їхня вина, бо кожен так само ревно молиться Ісусові про знищення іншого, як і афіняни молилися Борею. І ті й інші вдавалися *con amore* до маленької, гарненької дії чорної магії. Таке утримання від божественного втручання навряд чи зобов'язане відсутності молитов, посланих до загального Всемогутнього Бога для взаємного знищення, де ж тоді повинні ми провести ризику між язичництвом і християнством? І хто може сумніватися, що вся протестантська Англія не буде радуватися й підносити подяки Господу, якщо протягом якої-небудь майбутньої війни 400 кораблів ворожого флоту будуть зруйновані завдяки подібним молитвам до святих? Яка ж, запитуємо ми знову, різниця між Юпітером, Борем та Ісусовою? Не більше, ніж у наступному: злочин близького родича, скажемо власного батька, завжди вибачається і часто услаблюється, тоді як злочин родича нашого сусіда завжди із задоволенням карається шибеницею. Проте, злочин однаковий.

Поки що «благословення християнства», очевидно, не сприяли помітному поліпшенню моральності серед повернутих поган.

Вищесказане не є захист поганських Богів, не є випад проти християнського Божества, також воно не означає віру в те або інше. Авторка цілком безстороння й відкидає свідчення на користь як того, так і іншого, не підносить молитов, не вірить і не страшиться ніякого подібного «особистого» і антропоморфічного Бога. Паралелі наведені просто, як ще одне цікаве зауваження нелогічного та сліпого фанатизму цивілізованого богослова. Бо, поки що, немає великої різниці між двома віруваннями і жодною у їхніх відповідних впливах на *моральність* або духовну природу; «Світло Христа» світить нині на такі ж огидні образи тваринної людини, як світило й «світло Люцифера» у дні минулі. Місіонер Лавуазьє в «*Journal des Colonies*» пише:

«Ці нещасні язичники у своєму марновірстві розглядають навіть Стихії, як те, що має розуміння!... Вони усе ще вірять у свого ідола Вайю – Бога, або, вірніше, Демона Вітру й Повітря... Вони твердо вірять у дієвість своїх молитов і в сили своїх брахманів над вітрами та буревіями».

У відповідь на це, ми можемо процитувати з *Євангелія* від Луки: «Але Він (Ісус), вставши, *заборонив вітру і хвилюванню води; і припинили, і зробилася тиша*»³²⁹. Ось ще інший витяг з одного молитовника: «О Діво Моря, благословенна Матір і Володарка Вод, стиш твої хвилі». Ця молитва неаполітанських і провансальських моряків, запозичена дослівно з молитви фінікійських мореплавців до їхньої Незайманої Богині Астарті. Логічний і неприборканий висновок, що випливає з висунутих паралелей і обвинувачень місіонера, полягає в тому, що *накази* брахманів їхнім стихійним Богам, *не залишаючись* «безуспішними», ставляться, таким чином, на рівень із наказом Ісуса. Крім того, Астарта у своїй силі є анітрохи не слабше, ніж «Діва Моря» християнських моряків. Недостатньо дати собаці погану кличку й потім повісити її; собака повинна бути визнана винною. Борей і Астарта можуть бути «Дияволами» в уяві богословів, але, як щойно зазначено, дерево слід судити по плодах його. І позаяк християни виявлені такими ж аморальними і злими, якими (якщо тільки) були і язичники, то яку користь отримало людство від зміни своїх Богів та Ідолів?

Те, в чому виправдані Бог і християнські Святі у своїх діяннях, стає злочином серед простих смертних, якщо воно вдається. Чаклунство і викликання вважаються тепер вигадками, однак, починаючи з часів Статутів Юстиніана аж до Законів Англії та Америки проти чаклунства – закони, що вийшли із ужитку, але не скасовані до цього дня – подібні викликання, навіть коли тільки підозрювалися, були карані, як злочин. Навіщо ж карати химеру? І, проте, ми читаємо, як Імператор Костянтин засудив до смерті філософа Сопатра «за звільнення вітрів» і тим завадив своєчасному прибуттю кораблів, навантажених зерном для припинення голоду. Павзаній осміяний, коли він стверджує, що він своїми очима бачив людей, які «простими молитвами і викликами» зупиняли сильний град і бурю. Це не заважає, однак, сучасним християнським письменникам радити молитви під час бурі та небезпеки, й вірити в їхню дієвість. Гоппо і Стадлей, два маги й чаклуни, були засуджені до смерті, ось лише сторіччя тому, за «зачарування фруктів» і переніс урожаю, за допомогою магічного мистецтва, з одного поля на інше, якщо вірити Спренгеру, знаменитому письменникові, який ручається за істину цього: «*Qui fruges excantassent segetem pellicentes incan tando*».

³²⁷ Др. Книга *Царств*, XXII, 14, 15.

³²⁸ Геродот, «*Polymnia*», 190, 191.

³²⁹ VIII, 24.

Закінчимо, нагадавши читачеві, що без найменшої тіні марновірства, можна вірити у двояку природу кожного предмета на Землі, у духовну й матеріальну, у видиму й невидиму природу його, і, що наука, по суті, і доводить це, у той же час, заперечуючи свої ж свідчення. Бо, якщо сер Вільям Гров стверджує, що електрика, яку ми застосовуємо, є лише *продукт* звичайної матерії, на яку діє щось невидиме, «*ультимативна породжувальна міць*» кожної Сили, «єдиний всюдисущий вплив», тоді стає тільки природним, що потрібно вірити, як це робили древні; а саме, що кожний *Елемент* двоїстий за своєю природою. «Ефірний Вогонь є, просто говорячи, еманція Кабіра. Повітряний Вогонь є лише злиття (кореляція) першого із Земним Вогнем; і керування ним і застосування його на нашому плані належить Кабіру меншого ступеня» – елементалу, можливо, як назвав би це окультист; і те ж саме може бути сказано про кожний Космічний Елемент.

Ніхто не буде заперечувати, що людська істота володіє різними силами: магнетичними, симпатичними, антипатичними, нервовими, динамічними, окультичними, механічними, розумовими, у дійсності, усякого роду силами, і, що фізичні сили в сутності своїй біологічні, в силу того, що вони змішуються й часто зливаються з тими силами, які ми називаємо розумними і моральними; перші, будучи, так би мовити, носіями (упадкі) других. Ніхто з тих, хто не заперечує душу в людині, не завагається сказати, що присутність і сполучення цих сил є сама сутність нашої істоти; що, насправді, вони й становлять *Ego* людини. Ці сили мають свої фізіологічні, фізичні й механічні, так само як і свої нервові, екстатичні прояви та феномени ясноття і яснovidіння, які тепер вважаються і визнані навіть наукою, цілком природними. Чому ж людина повинна бути єдиним виключенням у Природі й чому навіть стихії не можуть мати своїх носіїв, своїх Вахана в тому, що ми називаємо фізичними силами? І, поверх усього, чому подібні вірування, разом із древніми релігіями, повинні бути названі «марновірством»?

ВІДДІЛ XV

ПРО ГУАНЬ-ШИ-ІНЬ ТА ГУАНЬ-ІНЬ

Подібно Авалокітешварі, Гуань-Ши-Інь пройшов через кілька перетворень, але помилково сказати, що він є сучасним вигадництвом північних буддистів, бо під іншим найменуванням він був відомий від найбільш ранніх часів. Таємне Вчення говорить: «Він, хто першим проявляється при Відновленні, з'явиться останнім перед Поглинанням (Пралайя)». Так Логоси всіх народів, починаючи від ведичного Вішвакармана Містерій до Спасителя сучасних цивілізованих націй, суть «Слово», що було «на Початку», або пробудження діяльних Сил Природи з Єдиним АБСОЛЮТОМ. Породжений Вогнем і Водою, перш ніж вони стали певними елементами, Він був «Творцем», формувальником або планувальником усього сушого. «Без нього ніщо не було створено з того, що було створено. В ньому було життя; і життя було Світлом людей»; і, зрештою, воно може бути назване, чим він завжди й був, Альфою та Омегою Виявленої Природи. «Великий Дракон Мудрості народжується з Вогню та Води й усе знову буде поглинене з ним у Вогонь і Воду»³³⁰. Цей Бодхисаттва, як сказано, «приймає будь-яку форму, яка подобається йому», від початку Манвантари до її кінця, хоча його певне народження або пам'ятний день, згідно з «*Цзинь-гуань-мін-цзин*» або «Променистою Сутрою Золотого Світла», святкується в другому місяці на дев'ятнадцятий день, а день народження Майтреї Будди у перший день першого місяця, проте, обоє єдині. Він з'явиться, як Майтрея Будда, останній з Аватарів або Будд, у Сьомій Расі. Це вірування й очікування загальне на всьому Сході. Але не в Калі-Юзі, в наше жадливе матеріалістичне століття пітьми, «Чорне Століття», може з'явиться Новий Спаситель. Калі-Юга є «Золоте Століття»(!) лише в містичних писаннях деяких французьких псевдо-окультистів³³¹. Тому ритуал в екзотеричному культі цього Божества був заснований на магії. Всі Мантри взяті з особливих книг, що зберігаються священнослужителями потай; і кожна з них чинить, як це стверджується, магичну дію; бо той, хто їх вимовляє або просто читає співучо, творить сховану причинність, що виражається в негайних наслідках. Гуань-ши-інь є Авалокітешвара й обоє вони суть форми Сьомого Всесвітнього Принципу; тоді як у своєму вищому метафізичному аспекті це Божество є синтетичною сукупністю всіх Планетарних Духів, Дхіані-Коганів. Він є «Само-Виявлений»; коротше кажучи, «Син Батька». Він Увінчаний сімома драконами й над його статуєю зроблений напис *Пу-ци-цунь-лін* «Всесвітній Спаситель усіх живих істот».

Звичайно, ім'я, дане йому в архаїчному томі Станц, зовсім інше, але Гуань-Інь є довершеним еквівалентом. У храмі Пу-то, священного острова буддистів у Китаї, Гуань-Ши-Інь зображений пливучим на чорному водяному птахові (Калахамса) і, виливаючим на голів смертних еліксир життя, що, в міру того, як він виливає, перетворюється в один із головних Дхіані-Будд, Владика зірки, названої «Зіркою Порятунку». У своєму третьому перетворенні Гуань-Ши-Інь – надихаючий Дух або Геній Води. У Китаї вірять, що Далай-Лама є втіленням Гуань-Ши-Інь, який у своїй третій, земній появі, був Бодхисатвою, тоді як Таши-Лама є втіленням Амітаби Будди або Готами.

---

³³⁰ Фа-хуа-цзин.

³³¹ Див. «*Місія Євреїв*», (Сент-Ів Д'альвейер).

Потрібно відзначити мимохідь, що, воістину, письменник повинен мати вільне уявлення, щоб усюди знаходити фалічний культ, як це роблять *McClatchey* і *Hargrave Jennings*. Перший відкриває «древніх фалічних богів, зображених під двома очевидними символами Цзянь або Ян, що є *membrum virile*, і Кунь або Інъ – *puddendum muliebre*»³³². Подібне тлумачення здається тим більше дивним, що Гуань-Ши-Інь (Авалокітешвара) і Гуань-Інь крім того, що вони, Божества опіки буддійських аскетів, Йогинів Тибету, вважаються Богами Цнотливості й у своєму езотеричному значенні є навіть не тим, чим намагається їх зобразити Ріс Девід у своєму «*Буддизмі*»: «Ім'я Авалокітешвара ... означає «Владика, який дивиться вниз з неба»³³³. Також Гуань-Ши-Інь не є «Дух Будд, присутній у Храмі», але передане буквально, воно означає «Владика, котрий видимий», і в одному сенсі – «Божественне Я, що досягається за допомогою Я» – людським Я – тобто, Атман або Сьомий Принцип, злитий зі Всесвіту, що досягається або є предметом збагнення через Буддхі, Шостий Принцип або Божественну Душу людини. У ще більш високому сенсі Авалокітешвара – Гуань-Ши-Інь, розглянутий, як сьомий Світовий Принцип, є Логос, що досягається Світовим Буддхі або Душею, як синтетична Сукупність Дхіані-Будд; і не «Дух Будди, присутній у Храмі», але Всюдисущий Всесвітній Дух, виявлений у храмі Космосу або Природі. Ця етимологія слів Гуань та Інъ стоїть нарівні з етимологією сходознавців слова Йогиня, що, як говорить нам Харгрев Дженнінгс, є санскритське слово й «у просторіччі вимовляється, як: Джоги або Зоги(!) і є ... еквівалентом *Sena* і цілком тотожне з *Dūti* або *Dūtikā*», тобто, зі священною повією храму, шанованою, як Йоні або Шакті»³³⁴. «Книги про моральність (в Індії) учать вірну дружину уникати товариства Йогинь або жінок, які шануються, як Шакті»³³⁵. Після цього ніщо не повинне дивувати нас. І тому ми ледь посміхаємося, знаходячи іншу перевернутий безглуздість, за якою «Будх» є ім'я, «що означає не лише сонце, як джерело зародження, але також чоловічий орган»³³⁶. Макс Мюллер, міркуючи про «Брехливі Аналогії», говорить, що «найбільш відомий синолог свого часу Абель-Ремюза ... стверджує, що три складки *I-Ci-Bei* (у чотирнадцятому розділі *Дао-де-цзин*) означали *Jehovah*»³³⁷. Також Батько Аміот «був упевнений, що три Обличчя Трійці могли бути впізнані» у тій же праці. І якщо Абель Ремюза міг так зрозуміти це, то чому не очікувати того ж від Харгрева Дженнінгса? Кожний вчений визнає всю безглуздість у розсуді в слові «Будх», що означає «освічений» і «пробуджений», фалічний символ.

Гуань-ши-інъ містично означає «Син, тотожний своєму Батькові», або Логос, Слово. В Станці III він іменується «Драконом Мудрості», бо всі Логоси, древніх релігійних систем, пов'язані із символом змія. У древньому Єгипті Бог Нахбкун, «той, хто поєднує двійники» зображувався, як величезний Змій на людських ногах, з руками або ж без рук. Це означало Астральне Світло, що з'єднує своєю двопочатковою міццю, фізіологічною і духовною, Божественно-Людське з його чисто Божественною Монадою, Прообразом в «Небесах» або в Природі. Це було емблемою відродження Природи; Христа у офітів; і Ієгови, у вигляді мідного Змія, який зціляв кожного хто погляне на нього. Змій також був емблемою Христа у тамплієрів, це доводиться ступенем Тамплієра в Масонстві. Символ Хнуфа (також Кхум) або Душі Світу, говорить Шамполліон, «зображується крім інших форм, також у вигляді величезного змія на людських ногах; цей плазун, будучи емблемою Доброго Генія та істинного Агатодемона, іноді носить бороду»³³⁸.

Ця священна тварина, таким чином, тотожна зі змієм офітів і зображена на численних різьблених каменях, названих гностичними або царственими гемами. Вона з'являється на них з різними головами – людськими і тваринними. І на всіх гемах, на яких вона зустрічається, вигравійоване ім'я ΧΝΟΥΒΙΣ (CHNOUBIS). Символ цей тотожний з тим, що, згідно Ямвліху та Шамполліону, називався – «Першим серед Небесних Богів», Богом Гермесом або Меркурієм у греків, і якому Гермес Трисмегіст приписує винахід Магії та першу присвяту людей у це мистецтво. Меркурій є Будх, Мудрість, Освячення або «Пробудження» у божественну Науку.

На закінчення скажемо – Гуань-Ши-Інь і Гуань-Інь виявляють два аспекти, чоловічий і жіночий, того самого початку в Космосі, Природа і Людина, Божественна Мудрість і Розум. Вони – Кристос-Софія містичних гностиків, Логос і його Шакті. У своєму прагненні виразити деякі таємниці, які ніколи не повинні бути цілком зрозумілі профанами, древні, знаючи, що ніщо не може бути збережене в людській пам'яті без якогось зовнішнього символу, обрали, часто смішні для нас, зображення Гуань-Інь'ів, щоб нагадати людині про її походження і її внутрішню природу. Однак, для неупередженого розуму Мадонни в кринолінах і Христа в білих лайкових рукавичках повинні здаватися набагато більш безглуздими, ніж Гуань-Ши-Інь і Гуань-Інь в їх драконовому обрисі. Суб'єктивне майже не може бути виражене в об'єктивному. Тому, якщо символічна формула намагається охарактеризувати те, що перевищує наукове міркування й часто значно перевершує наш розум, то вона повинна вийти за межі цього розуму в тій або іншій формі, бо, інакше, вона зникне з пам'яті людства.

³³² «*China Revealed*», виписки, наведені Харгрев Дженнінгс'ом у його «*Phallicism 'i*», стор. 273.

³³³ Стор. 202.

³³⁴ *Op. cit.*, стор. 60.

³³⁵ Там само.

³³⁶ O'Brien, «*Round Towers of Ireland*», стор. 61, загадано Харгревом Дженнінгс'ом у його «*Phallicism 'i*», стор. 246.

³³⁷ «*Introduction to the Science of Religion*», стор. 332.

³³⁸ «*Pantheon*», text 3.